

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SORU KİTAPLARI

FELSEFE

Ürün Adı: Üniversite Hazırlık Soru Kitabı YGS Felsefe

Ürün Kodu: KD00-SS.06SB04

ISBN: 978-605-380-068-2

Yayın Editörleri: H. Seren YENİÇERİ - Nilgün AYDOĞAN

Yazarlar: Zehra HEKİMOĞLU

Dizgi Mizanpaj: eksendizgi

Grafik Tasarım: grafikeksen

Yayın Yönetmeni: Zekai ŞEKERCİ

Baskı: Nesil Matbaacılık Mermereiler Sanayi Sitesi, 2. Cadde No: 23
Yakuplu - Büyükçekmece / İstanbul tlf: 0212 876 38 68

Basım Tarihi: Mayıs 2012

İletişim: 0 212 275 00 35 www.eksenyayinlari.com -
info@eksenyayinlari.com

Gülbahar Mahallesi Cemal Surûri Sokak Halim Meriç İş ŞMerkezi
No : 15 / E Mecidiyeköy / İSTANBUL

Copyright: Fikir ve sanat eserleri kanununa göre her hakkı EKSEN
Yayıncılık Özel Eğitim ve Tic. A. Ş.'ye aittir. Eksen
Yayıncılık'ın yazılı izni olmaksızın, kitabın herhangi bir
şekilde kısmen veya tamamen çoğaltılması, basım ve
yayımları yasaktır.

MERHABA

Üniversite hazırlık programınızı yürütürken elinizden bırakamayacağınız kaynaklar hazırlamanın kıvancını yaşıyoruz. Bu kıvancımız, elinizdeki kitapların her yıl binlerce öğrenciyi üniversiteye taşımasından kaynaklanıyor. Ürünlerimiz, sınav sistemine ve müfredata birebir uygun nitelik taşıyor.

Kitaplarımız; bilimsel bakışa sahip, literatüre ve dile hakim kadrolarca hazırlanıyor; özenli dizgi, grafik ve baskı işlemlerinden geçerek sizlere ulaşıyor. Bu aşamaların her biri ülkemizin gençlerine, öğrencilerine layık olacak yoğun bir emek ve titiz işçilikle süsleniyor. Çünkü, insanın önemli ve değerli olduğunu biliyor; ona sunulacak her nesnenin özenle hazırlanması gerektiğine inanıyoruz.

Bu kaynakların gerçek değerini, siz değerli eğitimciler ve çalışmayı prensip edinen öğrencilerimiz belirleyecektir.

Aydınlık bir dünya ve başarılı bir gelecek dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

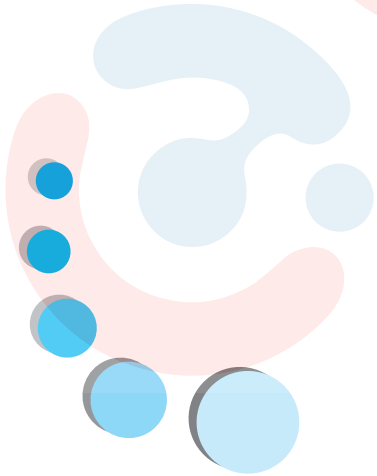
• I. Bölüm	
Felsefeyle Tanışma	8
• II. Bölüm	
Bilgi Felsefesi	24
• III. Bölüm	
Varlık Felsefesi	44
Ahlak Felsefesi	52
• IV. Bölüm	
Sanat Felsefesi	66
Din Felsefesi	74
• V. Bölüm	
Siyaset Felsefesi	84
• VI. Bölüm	
Bilim Felsefesi	96
• VII. Bölüm	
Genel Tekrar	112
Cevap Anahtarları	119

01

I. bölüm

► 1. bölüm

▼ felsefeyle tanışma

1. Felsefe, evreni ve var olan her şeyi belli bölümler ve parçalar halinde değil, bir bütün olarak kavramak ve bilmek ister. Bunu yaparken de, bilimlerin kendi amaçlarına uygun bir biçimde belirli bölümlere ayırarak, inceledikleri varlık alanını, evrensel bir yaklaşımla, birleştirici ve bütünleştirici bir yaklaşımla kavramaya ve açıklamaya çalışır.

Bu parçada felsefenin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Öznel bir etkinlik olduğu
- B) Konularını bütünleştirerek açıklamaya çalıştığı
- C) İdeal olana ulaşmaya çalıştığı
- D) Akıl ve mantık ilkelerine dayandığı
- E) Bilgiye ulaşma çabası içinde olduğu

2. Felsefe düşünme gücüne dayalı olduğundan, her düşünürün; düşünce yapısına, kişilik özelliklerine, yaşadığı toplumun ve döneminin şartlarına, bilimsel, tarihsel, siyasal, kültürel ve ekonomik gelişmelerine bağlı olarak biçimlendiğinden, değişik felsefe görüşleri ve felsefi sistemler ortaya çıkmıştır.

Bu parçada farklı felsefi düşüncelerin oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisinden söz edilmemiştir?

- A) Filozofların kuşkuyu bir yöntem olarak benimsemesinden
- B) Filozofların düşüncelerini zaman içerisinde değiştirebileceğinden
- C) Filozofların felsefeyi kendi görüşlerine göre tanımladığından
- D) Filozofların, içinde yaşadığı topluma göre düşüncesini biçimlendirdiğinden
- E) Filozofların kişilik özelliklerinin düşüncelerine yansıtıldığından

3. Yunan felsefesinin hukukta olduğu gibi, siyasette de çağımıza örnek olmasının sebebi, Yunanlı vatandaşların sahip oldukları özelliklerde aranmalıdır. Bu özelliklerinin başında hayatlarını kendi düşüncelerine göre düzenleme istekleri gelir. Böylece devlet ve toplum yaşamının, bireyin kişisel istek ve eylemine dayanması sağlanmıştır. Bu durum sonuçta, kişisel devlet ideallerinin doğmasına, savunulmasına neden olmuştur.

Parçadaki açıklamada, felsefi düşüncenin Antik Yunan medeniyetinde ortaya çıkışı aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

- A) Doğaüstü güçlere bağlı kalınmasına
- B) İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasına
- C) Doğu dinlerinin, Yunan düşüncesini etkilemesine
- D) Kent kültürünün ortaya çıkmasına
- E) İnsanın yaşantısını kendi düşüncelerine göre yönlendirme isteğine

4. Felsefi düşünceler, kendi içerisinde tutarlı bir bütün oluşturur. Kavramların ele alınışında, yargıların elde edilmesinde her türlü tutarsızlıktan özenle kaçınılır ve yargılar arasında herhangi bir çelişkili duruma yer verilmez.

Bu bilgiye dayanarak, felsefeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Ele aldığı konularda genel açıklamalar yapmaktadır.
- B) Olması gerekene yönelik açıklamalarda bulunmaktadır.
- C) Soruları ve açıklamalarıyla bilimlere temel oluşturmaktadır.
- D) Açıklamalarında düzenli ve tutarlıdır.
- E) Bilime yönelik soruları açıklamaya çalışmaktadır.

5. Filozoflar aynı konuda taban tabana zıt görüşler ileri sürebilirler. Ancak bu durum felsefe etkinliğinin gelişme unsurlarından biridir. İlk Çağda Sokrates ile Sofistler arasındaki karşıtlık, ahlak ve bilgi problemlerinde farklı düşüncelerin gelişmesine neden olmuştur. Herakleitos ile Parmenides'in varlık ve evren hakkındaki karşıt görüşleri ve birbirlerini eleştirmeleri, felsefi düşünme tarzına yeni bakış açıları kazandırmış ve gerçeğe ulaşma yolunda yeni kapılar açmıştır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Filozof düşünce birikiminden bağımsız söylemler geliştiremez.
- B) Filozofun asıl görevi kendi döneminde ele alınmayan soruları tartışmaktır.
- C) Filozofun konulara yaklaşımı varlığın tüm bilgisine ulaşma çabası içinde olmalıdır.
- D) Felsefe etkinliği filozofun özgür ortamlarda düşünebilmesiyle gelişir.
- E) Felsefi söylem, filozofların karşıt görüşleri ve birbirlerini eleştirmeleri sonucu gelişir.

6. Sokrates'e göre filozof, nasıl uygulanacağına bakmaksızın, bilmek için bilmeye çalışır. Sokrates'e göre felsefenin temelleri saf merakta yatmaktadır; felsefe kuşkudan, soru sormaktan, akıl yürütmekten yola çıkar.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Merak ve kuşku felsefenin kaynağıdır.
- B) Kişi akıl yürütme yolu ile bilgiyi eyleme dönüştürebilir.
- C) Felsefede bilgi, salt kendisi olduğu için değerlidir.
- D) Bilginin ne olduğu, nasıl uygulandığından daha önemlidir.
- E) Felsefenin amacı pratik yarar değil, hakikattir.

7. Antik Yunan'da ahlak ve devlet yasalarının ne olduğu, bunlara nasıl uyulacağı üzerine düşünülmüştür. Ama, bir yandan bireyciliğin gelişmesi, öbür yandan Atina demokrasisinin yarattığı anarşi ve bir de Sofistlerin görüşleri yüzünden bu yasalara şüphe ile yaklaşılmıştır. İnsan, her şeyin ölçüsü yapıldığı için de, doğruluk gibi yasanın bağlayıcı gücü de yok olmaya yüz tutmuştur.

Parçadaki açıklamalardan hareketle, aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozof, düşüncesini içinde yaşadığı toplumun koşullarına göre oluşturur.
- B) Filozof, toplumun beklentilerine uygun davranmaya çalışır.
- C) Felsefi düşünceler, toplumun siyasi yapısı üzerinde etkili olmuştur.
- D) Her felsefi düşünce, geleceğe ışık tutmak zorundadır.
- E) Felsefi düşüncelerin doğruluğu tartışılmaz niteliktedir.

8. Felsefenin kaynağında, çeşitli duyuşsal veriler ve gözleme dayanan bulgular olsa bile, felsefe onları aşan yoğun düşünsel faaliyetin ürünü olan bir bilgi biçimidir. Bu bilgi, sistemli bir bütün oluşturacak şekilde birbiriyle ilgili olan konuların birbirini araç gibi kullanarak bir araya getirilmesi çabasına dayanır.

Burada felsefenin nasıl bir özellik taşıdığı üzerinde durulmuştur?

- A) Genellemelere ulaşmaya çalıştığı
- B) Eleştirel tavrın bir ürünü olduğunu
- C) Olaylara yaklaşımında öznel bir özellik taşıdığı
- D) Birleştirici ve bütünleştirici bir bilgi olduğu
- E) Düşünme ile gerçeğin bilgisine ulaşmaya çalıştığı

"Bilmek için bilmek" amacıyla yola çıkan felsefe; insanı ve değerleri anlamak ve açıklamak isteyen, düşünme ve akıl yürütmeye dayalı birleştirici ve bütünleştirici bir bilgidir. Bireyler felsefeyi, tarih boyunca farklı dönemlerde, farklı şekillerde anlamışlar ve ona farklı roller, farklı işlevler yüklemişlerdir.

Buna göre, felsefe, bireye aşağıdaki özelliklerden hangisini kazandıramaz?

- A) Soru sorma etkinliğini
- B) Sürekli doğruyu arayan kişi olmayı öğrenmeyi
- C) Eleştirel düşünce üretme duygusunu
- D) Özgür düşünme ve sorgulama isteğini
- E) Var olanın ve bilinenlerin bilgisiyle yetinmeyi

10. Tarihte ilk kez Thales, insanın evreni tanıma, bilme çabasında, kör geleneğin belirlediği dogmatik kabullerin ve mevcut siyasal güçler tarafından korunan metafizik bilgi sisteminin içinde kalmadan olgulara yöneldi. Olguyu bilmek isteyen insanın bu tür yaklaşım biçimi, Orta Çağ haric tüm Batı felsefesinin temel belirleyicisi olmuştur.

Parçada, felsefenin doğuşu aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

- A) Doğa olaylarına, olgusal olarak yaklaşma isteğine
- B) Mevcut dogmalara sıkı sıkıya bağlı kalınmasına
- C) İnsanın merak ve bilme isteğinin tatminine yönelmesine
- D) Felsefeyi, pratik yaşamın hizmetine sokma çabasına
- E) Fayda için bilme isteğine

İlk Çağ'ın Yunan sitelerinde ozanlar yeni efsanelere ulaşırken eski efsanelere yeni biçimler vererek bu geleneği zenginleştirmişlerdir. Hiç kuşkusuz bu ozanlar topluma yararlı olduklarına inanıyorlardı. Ancak felsefe akli ön plana çıkardı ve durumu değiştirdi. Örneğin; Platon, Homeros'un Tanrıları insanlar gibi zayıf ve kusurlu göstermesini akıl dışı bulup, ideal devletinde ona yer vermemiştir. Bu, felsefenin kesinkes destanlardan ayrılışı idi.

Parçaya göre filozofu ozandan ayıran nitelik, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Verilen bilgileri akıl ışığında değerlendirmesi
- B) İdeal toplum tasarımı yapması
- C) Topluma hizmet etmeyi düşünmemesi
- D) Doğada olup bitenlere kayıtsız kalması
- E) Sosyal yaşam ve değerlerden kopuk olması

12. "Bir felsefe görüşünü milyonlarca kişi benimsese bile o görüş belli bir filozofa aittir." **yargısı, felsefi düşüncenin hangi özelliğini örneklerdir?**

- A) Filozofların çabalarıyla oluşma
- B) İnsanları etkileme
- C) Toplumdan etkilenme
- D) Öznel olma
- E) Varlığı yorumlama

Felsefi düşünce kişisel ve yaratıcıdır.

1. Felsefede filozofun bireysel özellikleri önemlidir. Onun bu özellikleri yaptığı felsefeye yansır. Bu nedenle aynı soruya iki felsefeci çok farklı yanıtlar verebilir.

Bu durum, felsefenin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Evrensel bir bilgi olmasıyla
- B) Bilgi üstüne bilgi olmasıyla
- C) Özne bir bilgi olmasıyla
- D) Tutarlı bir bilgi olmasıyla
- E) Sorgulayıcı bir bilgi olmasıyla

2. İlkçağ filozoflarını inceleyen bir kişi bu filozofların, felsefe yanında, matematik, tıp, psikoloji, jeoloji gibi alanlarda da ilgili olduğunu görür. Aslında bu durum filozofların farklı alanlarda uğraşma isteğinden değil o dönemde bilim dallarının ayrışıp kurulmamış olmasından kaynaklanır.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- A) İlkçağda bilimler, ayrışmadığı için, düşünürler birçok konuyla birden ilgilenmişlerdir.
- B) İlkçağ filozofları, felsefeyi yetkin kılmak için diğer bilimlerle de ilgilenmek gereği duymuşlardır.
- C) Matematik ve jeolojinin sınırları ilkçağdan sonraki dönemlerde oluşmuştur.
- D) İlkçağ filozofları, bilgiyi elde etmek için, günümüzde ayrışmış birçok bilimi inceleyerek uğraş vermişlerdir.
- E) İlkçağda matematik, tıp, psikoloji, iç içe değerlendirilerek ele alınmıştır.

3. Felsefeyle ilgilenen birinin, felsefe tarihini bilmesi gerekir. Ancak felsefe yapması için bu yeterli değildir. Felsefeyle ilgilenen kişi felsefe yapmanın yöntemlerini öğrenirse kendisi de felsefe yapabilir. Felsefe eğitiminin amacı da bu olmalıdır.

Bu açıklama aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak özetlenmiştir?

- A) Felsefi görüşleri öğrenmenin kişiye faydaları çoktur.
- B) Felsefe genel geçer olan doğruları aramalıdır.
- C) Felsefe değil, felsefe yapmak öğretilmelidir.
- D) Felsefede önemli olan bilme merakını gidermektir.
- E) Felsefe bilgi üstüne bilgidir.

4. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra savaşın getirdiği bunalmalar insanları ya bilinçsiz mekanik bir yaşama itmiş ya da rölativist, nihilist tutumları benimsemelerine neden olmuştur. Bunlardan kurtulmak için bir çıkar yol aranmış, sürüye katılmama arzu ve çabası ile maddenin katı belirlenmelerinden kurtulmak için yeni felsefe akımları ortaya çıkmıştır.

Paragraftan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Yeni felsefe akımları toplumsal olaylardan bağımsız olarak ortaya çıkar.
- B) Savaş gibi bunalım durumları insanları farklı düşünceler içine itebilir.
- C) Toplumsal koşullar ile düşünce sistemleri arasında paralellikler vardır.
- D) Sosyal buhranlar toplumun dengesinin bozulmasına neden olur.
- E) Sosyal bunalımlar yeni felsefi düşünceler ortaya çıkarabilir.

5. Felsefe ve filozof basma kalıp sözlerle yetinmez. Filozof gerek kendi düşüncelerinin farklı bölümlerini ve gerek başka filozofların düşüncelerinin kendince doğru ve yanlış yönlerini belirleyerek sistemini kurar.

Paragrafta felsefi düşüncenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Akılcı olma
- B) Evrensel olma
- C) Birleştirici olma
- D) Özne olma
- E) Eleştirel olma

! Felsefe bir sorgulama etkinliğidir.

6. Felsefeden hiç yararlanmayan insan, gördüklerini, başkalarının gözüyle görür, işittiklerini başkalarının kulağıyla işittir.

Burada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefeden yararlanmak, hayatımıza renk katar.
- B) Felsefeden yararlanmak, başkalarıyla ortak değerleri paylaşmamızı sağlar.
- C) Felsefeden yararlanmayan, toplumdaki kopuk bir yaşam sürer.
- D) Felsefeden yararlanmak, hayatın olmazsa olmaz şartı değildir.
- E) Felsefeden yararlanmayanın, kendine ait değerlendirmeleri olmaz.

7. Birbirlerinden faydalansalarda bilim ve felsefe ayrı etkinliklerdir. Bilim sınırlı bir alanda derinlemesine araştırma yapar. Felsefenin konusu ise varlığın kendisidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilim ve felsefe farklı etkinlik alanlarıdır.
- B) Felsefe belli bir konu üzerine yoğunlaşır.
- C) Bilimin sonuçları kesindir.
- D) Felsefe nesnel bir bilgidir.
- E) Bilimin ele aldığı konular zamanla değişir.

8. Her dönemde, yaşayan filozofta, daha önce yaşamış filozofların etkisini görmek mümkündür. Ancak bu, bir filozofun düşüncelerinin başka filozofların taklidi olduğu anlamına gelmez. Örneğin, Aristoteles de Plotinos da Platon'dan etkilenmiş filozoflar olmasına rağmen, görüşlerinde, Aristoteles'i, Aristoteles, Plotinos'u, Plotinos yapan çizgiler hakimdir.

Yukarıdaki paragrafta felsefenin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Kümülatif (yığılan) bir bilgi olması
- B) Kesin olmaması
- C) Öznel olması
- D) Evrensel olması
- E) Varlığın özünü araştırması

9. Filozofun; "Varlık nedir?, Doğru bilginin kaynağı nedir?, Evrensel ahlak yasası var mıdır?, İdeal devlet düzeni nasıl olmalıdır?, Tanrı'nın konumu nedir?" gibi sorulara verdiği cevaplar, herkesin onaylayacağı, kabul edeceği cevaplar değildir. Çünkü filozoflar sorulara kendi dini, ahlaki, sosyal düşüncelerine ve kişilik özelliklerine göre cevap verirler.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozoflar arasında aynı görüşü benimseyenler olabilir.
- B) Filozoflar yaşadıkları dönemin bilge insanlarıdır.
- C) Filozoflar toplumdan bağımsız düşünemezler.
- D) Filozofların cevapları öznel niteliktedir.
- E) Bireyler bazen filozofların görüşünü benimseyebilirler.

10. Antikçağda felsefe bir yaşam sanatı olarak, Ortaçağda Tanrı bilimi (teoloji) olarak, Yeniçağda ise eleştirci düşünme olarak tanımlanmıştır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe "ben" in bilgisidir.
- B) Felsefe, neleri bilmediğini bilmektir.
- C) Felsefe yapmak doğru düşünmektir.
- D) Felsefenin anlamı her döneme göre farklılık göstermiştir.
- E) Felsefe olguların bilgisidir.

11. Felsefe de din de bu dünyanın nereden gelip nereye gittiğine, insanın bu dünyadaki yerinin, yazgısının ve ödevinin ne olduğuna cevap arar. Bununla birlikte, dinin, konulara ilişkin cevapları tartışılmazken felsefenin cevapları her zaman tartışmaya açıktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Din ve felsefe farklı sorulara cevap arar.
- B) Felsefenin cevapları, dinin cevaplarından daha güvenilirirdir.
- C) Aynı konular üzerine yoğunlaşırsalarda din ve felsefe farklı disiplinlerdir.
- D) Dinin verdiği cevaplar, insanı, manevi bakımdan tatmin eder.
- E) Felsefe ve din birbirini tamamlayan etkinliklerdir.

Din ve felsefenin hem düşünme biçimleri hem işlevleri birbirinden ayrılır.

12. Kelime anlamı "bilgelik sevgisi" olan felsefe, hiç kimseye, sorunsuz bir hayatın sihirli anahtarlarını sunmaz. Felsefe bize, olanı akıllı kullanarak değerlendirmeyi sağlar, olması gerekenle ilgili yargılar geliştirmeye yöneltir.

Yukarıdaki paragrafla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefe insanın düşünme gücünü geliştirir.
- B) Felsefe, insanın, mutlu yaşamasını sağlar.
- C) Felsefe hayatı akıl süzgecinden geçirerek değerlendirme imkânı verir.
- D) Felsefe herhangi bir konuyu irdelemeyen, olduğu gibi kabul eden yaklaşıma sahiptir.
- E) Felsefe olması gerekenle ilgili yargılar geliştirmeye yöneltir.

1. Kant'a göre, felsefe değil, felsefe yapmak öğrenilir.

Kant bu görüşüyle, aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

- A) Felsefe, felsefe tarihini okuyarak öğrenilir.
- B) Felsefe yapmak imkansızdır.
- C) Felsefe öğrenilemez, felsefe yapmanın yöntemi öğrenilebilir.
- D) Felsefe görüneni değil, görünenin arkasındaki gerçekliği araştırır.
- E) Felsefe yaşayarak öğrenilir.

Geçmişten günümüze felsefenin tarihine bakıldığında her dönemde farklı konuların ön plana çıktığı görülür. Örneğin İlkçağın ilk dönemlerinde filozoflar daha çok doğayı ön plana çıkarırken, son dönemlerde bilgiyi öne çıkarmışlardır.

Buna göre, felsefede belirli dönemlerde belirli konuların ön plana çıkmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Filozofların günün şartlarına bağımlı olmaları
- B) Filozofların içinde yaşadıkları dönemi etkilemeleri
- C) Filozofların sınırlı konularla ilgilenmeleri
- D) Filozofların görüşleriyle başka filozofları etkilemeleri
- E) Filozofların dönemin ön plana çıkan kişileri olmaları

3. İnsanlar içinde yaşadığı dünyanın yapı ve işlevini, hayatın amacını, bilginin kaynağını, iyi, güzel ve doğrunun ne olduğunu bilmek ister. İşte felsefe insanların bu öğrenme isteğinden doğmuştur.

Buna göre, felsefenin görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanlara sevmeyi öğretmek
- B) Hayatta başarılı olmanın yollarını göstermek
- C) Sosyal hayatı düzenlemek
- D) Bireylerin öğrenme isteğini gidermek
- E) Kültürler arası etkileşimi sağlamak

4. Felsefe, her zaman filozofun üstün kişiliğinin ve onun çevresinde toplanan seçkin insanların bir işi olmuştur. Felsefenin seçkinlerin ve filozofun işi olmasına karşın, felsefenin oluşturduğu dünya görüşleri insanlık tarihine yön vermiştir. Bütün insanlık tarihi, seçkinler ve onları izleyenlerin bir ürünüdür. Felsefi seçkinlerin etkileyici gücünü örnek olarak Platon ve Aristo'nun kilise üzerindeki etkisini, Kant ve Fichet'in özgürlük savaşları üzerindeki, o dönemin politika, askerlik, edebiyat ve eğitim alanlarındaki etkisini gösterebiliriz.

Bu parçaya dayanarak, felsefeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Her toplumun kendine özgü felsefi sisteminin olduğu
- B) Felsefi sistemlerin birbirinin eksikliğini tamamladığı
- C) Felsefenin sorunların çözümünden çok, soruları ortaya koymaya çalıştığı
- D) Felsefi düşüncenin, toplumun her kesiminde etkili olduğu
- E) Felsefenin günlük yaşam üzerinde etkilerini görmenin güç olduğu

Felsefi düşüncüyü üreten insanların toplumsal birer varlık oldukları göz önünde bulundurulursa felsefi düşünce ve toplum arasındaki ilişki daha iyi anlaşılacaktır.

5. Bilimler konularına giren olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini ve çeşitli bağlantıları dile getirmekle yetinirken, felsefe bu ilişkileri daha derinliğine ve genel bir yaklaşımla ele alır.

Bu parçada, felsefe ile bilimler arasındaki hangi farka dikkat çekilmektedir?

- A) Felsefenin, yığılan, bilimlerin ilerleyen bir bilgi türü olduğuna
- B) Felsefe ile bilimlerin amaçlarının farklılığına
- C) Bilimlerin ve felsefenin bilgi edinmede izlediği yöntem farklılığına
- D) Bilimsel bilginin nesnellğine, felsefi bilginin öznelliğine
- E) Bilimlerin sonucunun kesinliğine, felsefenin sonucunun varsayımlı oluşuna

6. Felsefe bilimlerin "babası"dır. Başlangıçta bütün bilimler onun kubbesinin altında toplanıyordu. Bu nedenle İlk Çağ filozofları siyasetten dine, psikolojiden sanata kadar bir çok alandan bahsediyorlardı. Örneğin Aristoteles, dilbiliminden siyasete, ahlâktan dine kadar birçok değişik alanda kitaplar yazmış bir filozoftur.

Bu parçada, temel olarak felsefenin hangi özelliği anlatılmaktadır?

- A) Bilimlerin doğuşuna kaynaklık etmesi
- B) Akıl ve mantık kurallarına uyması
- C) Nesnel olması
- D) Eleştirel olması
- E) Evrensel bir bakış açısı yansıtması

 Tüm bilimler felsefeden ayrıldığından pek çok filozof aynı zamanda bilim adamıdır.

7. Felsefe, bir sorgulama eylemidir. Bu konuda hiçbir sınır tanımaz. Her şeye kuşkuyla yaklaşarak sorgular ve her şeyi anlamaya çalışır. Dinin kutsallarına karşı da bu tutumu sergileyince, din- felsefe çatışması ortaya çıkmıştır.

Bu parçada, temel olarak felsefenin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Evrensel olması
- B) Bilimlerin doğuşuna kaynaklık etmesi
- C) Yerleşik anlayışa uygun davranması
- D) Eleştirel olması
- E) Nesnel davranması

8. Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilginin özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Felsefi bilgi ilerleyen bir bilgidir.
- B) Felsefe bilgisi evrenselidir.
- C) Felsefi bilgi birleştirici ve bütünleştiricidir.
- D) Felsefi bilgi yığılan bir bilgidir.
- E) Felsefi bilgi özeldir.

 Felsefi bilgiler yığılarak zenginleşir.

9. Hem felsefe hem de bilim basmakalıp bilgiyle yetinmez. Felsefe bilimlere yol gösterir, ona soru sorar. Bilim soruları açıkladıkça felsefe yeni sorular edinir ve bu soru ve sorunlarla onu güdüler.

Verilen parçada, aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Felsefe ile bilimin konusunun aynı olduğu
- B) Felsefenin ve bilimin sonuçlarının kesin olduğu
- C) Felsefe ile bilimin etkileşim halinde olduğu
- D) Bilimin ve felsefenin ilerleyen ve yığılan bilgiye sahip olduğu
- E) Bilimin ve felsefenin doğruyu araştırmakta olduğu

 Bilim ve felsefe ilişkisi, her iki alanda da gelişmeler olmasını sağlar.

10. Filozof ele aldığı konuları kendi düşüncesine göre yorumlamada ve yeni düşünceler ortaya koymada özgürdür.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin filozofun düşünce sisteminin bir özelliği olması beklenemez?

- A) Tutarlı olma
- B) Nesnel olma
- C) Eleştirel olma
- D) Akla dayanma
- E) Öznel olma

 Filozof bir konu hakkındaki görüşünü kendine göre bir sistem olarak ortaya koyar.

11. Felsefe, doğrudan filozofun etkinliğine bağlıdır. Filozof, söyleminden ayrı düşünülemez. Dolayısıyla felsefenin neligi, filozofun felsefi tavrına yapışiktır; hiçbir biçimde ondan ayrılmaz.

Burada felsefeyle ilgili olarak vurgulanan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin genel bir tanımı yoktur.
- B) Felsefe evrensel bir bilgi özelliği taşır.
- C) Felsefeciler önceki bilgiler hakkında yorum yapar.
- D) Felsefede kesin bilgidir söz edilemez.
- E) Felsefi söylem öznel bir özellik taşır.

1. Katı maddelerin sıvılaşıma dereceleri incelenirken birçok madde ısıtılmış, metallere ve farklı katılıkta maddeler kullanılmıştır. Elden geldiğince çok sayıda örnekten genel bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır. Böylece maddelerin donma ve erime dereceleri belirlenebilmiştir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Deneylerin çeşitlenmesi ve çokluğu, bilimsel yargının güvenilirliğini artırır.
- B) Araştırmalarda deneyin kullanılması her bilim için zorunludur.
- C) Deneyle elde edilen bilgilerde, zamanla farklılık gösterilir.
- D) Bilim genel örneklerden hareket eder.
- E) Bilim kendi içinde tutarsız önermeler sunar.

2. Bir felsefe tarihçisine göre, septisizm (şüphecilik), bilimin yumruğunu, belini doğrultamayacak şekilde yemiş ve bir daha görünmemek üzere, kaybolan düşünce akımlarının arasına çekilmiş bulunmaktadır.

Bu felsefe tarihçisi, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilgi edinmede bireysel özelliklerin de önemli olduğunu
- B) İnsanın aklıyla her şeyi bilemeyeceğini
- C) Var olan gerçekliğin duyularla algılanamayacağını
- D) Bilimin, evrensel ve genel doğruları ifade ettiğini
- E) Bilginin yaşam koşullarına göre değişebileceğini

3. Felsefenin düşünce etkinliği olarak belirlenen konusu somut ve sınırları belirli bir alan değildir; o çoğu kere somut olanın ötesinde ideallerle, değerlerle ve amaçlarla ilgilidir. Genellikle varlık hakkında soru sorar; ama kimi zaman duyuların bildirdiğini aşar ve varlığın özünü arar. Böylece insanın düşünce ufku genişleten yeni yorum ve bakış açısı getirir.

Burada, felsefeye ilişkin aşağıdaki özelliklerden öncelikle hangisi vurgulanmıştır?

- A) Felsefi bilginin akla ve mantığa dayanması
- B) Felsefi bilginin yığılan bilgiler olması
- C) Felsefi bilgilerin insanın dünyasını aydınlatması
- D) Felsefi görüşlerin olması gerekene yönelmesi
- E) Felsefede genel yargılara eleştirel bir açıdan yaklaşılması

4. İnsanlar kendilerini ve başkalarını tanımak, başarılarını artırmak; doğru, güzel ve iyi olana erişmek istedikçe felsefeye de ihtiyaç duyacaklardır. Çünkü felsefe bütün araçları kullanabilmemizi sağlayan, yolumuzu aydınlatan bir ışıktır.

Burada, felsefenin hangi niteliği vurgulanmıştır?

- A) Birleştirici ve bütünleştirici bir bilgi olduğu
- B) Öznel bir bilgi olduğu
- C) Tekniğe dayalı olduğu
- D) İnsanın değişik ihtiyaçlarını karşıladığı
- E) Varlığı tümel olarak incelediği

 Felsefe varlığı bir bütün olarak parçalamadan ele alır.

5. Felsefede eskiden sorulan soruların bir kısmı bilimlerce cevaplandırılmıştır. Bir zamanlar Ay'ın arka yüzünün nasıl olduğu müthiş bir sırdı. Bu gibi konular tartışılmaya bile gelmezdi, herkes hayal gücüne göre istediği cevabı verebilirdi. Oysa bugün biz Ay'ın arka yüzünü biliyoruz. Bu nedenle bu konuyla ilgili sorular, artık felsefenin soruları olmaktan çıkmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her felsefi açıklama kendi içinde tutarlı bir bütünlük oluşturur.
- B) Çözümlenen sorular felsefenin ilgi alanından çıkar.
- C) Felsefe işe soru sormakla başlar.
- D) Felsefede kesinlik yoktur.
- E) Felsefenin konulara yaklaşımı öznellik taşır.

6. Geçmişte olduğu gibi, bugün de pek çok kimse kendi kendine insan, hayat, varlık, ölüm ve değerlerle ilgili sorular sorar. İşte bu soruları sorarak cevaplar aramaya başlayan insan, ister istemez felsefenin içine girmiş demektir. Felsefeyi bilimlerden ayıran en belirgin özellik de budur. Bilimler"nasıl" sorusuna cevap ararken, felsefe "nedir" sorusuna cevap bulmaya çalışır.

Buna göre, felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sistemli ve tutarlı bir faaliyettir.
- B) Sorgulayıcı ve eleştirel bir düşünme etkinliğidir.
- C) Evrensel nitelikli bir çabadır.
- D) Evreni bütünsel olarak anlama çabasıdır.
- E) Kesin sonuçlara ulaşmayan bir faaliyettir.

 Felsefede sorular yanıtlardan daha önemlidir. Çünkü yanıtlar farklılaşsa da sorular aynı kalmaktadır.

7. "Felsefe ile uğraşır görünmek değil, bunu sahiden yapmak lazımdır. Çünkü bize gereken görünüşte sağlam olmak değil, sahiden sağlığa kavuşmaktır."

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe, düşünsel yapının sonucudur.
- B) Felsefe, samimi bir çaba gerektirir.
- C) Felsefe, mantıksal bir çalışmadır.
- D) Filozoflar çağının çocuğudur.
- E) Felsefe, sağlıklı insanların ortaya koydukları bir çabadır.

8. Filozof kırgınlıkları, dargınlıkları hesaba katsaydı, insan bilgisi bu düzeyde olmazdı. Nitekim, tarihin tekerleğini muhalifler döndürür. Nietzsche'nin Alman ahlakını eleştirmesi, Marx'ın kapitalizmi karşısına alması gibi.

Bu düşüncenin savunucusu olan bir filozof için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Filozof sistemin dışına düşmekten korkmadan doğru- dan yana olmalıdır.
- B) Filozof düşüncelerini savunurken fedakar olmalıdır.
- C) Filozof sürekli sorgulayandır.
- D) Filozof alanında yükselmek için çatışmalardan uzak durmalıdır.
- E) Filozof yerleşik düşüncelere karşı olandır.

9. "Bilimlerin hepsi doğruyu bulmaya yöneliyor, ama doğrunun ne olduğunu yalnızca felsefe araştırıyor."

Buna göre felsefe ile bilimin farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe ile bilimler birbirlerine yardımcı olmazlar.
- B) Felsefe ile bilimler sağlıklı bilgiler elde etmeye çalışırlar.
- C) Bilimler evreni konularına göre ayrı ayrı, felsefe ise bütün olarak ele alır.
- D) Felsefe bilimlerin incelemediği en genel sorulara cevap vermek ister.
- E) Felsefe ile bilimin konuları yakındır.

 Bilimler varlığı parçalara ayırarak madde, canlı, toprak vb. gibi belirli bir konuyu inceler.

10. Felsefenin görevinin yalnızca "bilime hizmet" olmadığı kabul edilmelidir. Felsefe bilimi konu edinecek; onun kavramlarını, kuramlarını ve yasalarını eleştirel bir yöntemle tartışacak, açıklığa kavuşturacaktır. Ama, bu etkinliğin sağladığı donanımdan da güç alacak, salt çözümleyici ve birleştirici bir girişim olarak, insanın varlık, bilgi ve değer alanlarındaki sorularına karşılık verme çabasını da sürdürecektir.

Bu düşünceye dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe sadece bilim üzerine düşünme etkinliği değildir.
- B) Felsefe çözümleyici ve birleştirici bir bilgidir.
- C) Felsefe bilime dayalı ispatı kendine amaç edinmemelidir.
- D) Felsefi bilgi eleştirel bir yaklaşıma sahiptir.
- E) Felsefe bilimi konu edinir.

11. Filozofun çabasını ödülle şerefleendirme diye bir şey yoktur, çünkü o bilme ve anlama merakını gidermek için çalışır. Bunun için de herhangi bir maddi çıkar ve karşılık beklemeyebilir.

Buna göre, felsefe yapmanın önemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayatta başarılı olma
- B) Mutlu olma
- C) Doğaya egemen olma
- D) Bilimlere geçiş yapma
- E) Merak güdüsünü doyurma

12. En çok soru soran iki kişiden biri filozof diğeri çocuktur. Bu nedenle filozoflar ve çocuklar birbirine benzemektedirler.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozofların olaylara şüpheli yaklaştığına
- B) Filozofların çocuklara imrendiğine
- C) Cevaplardan çok sorulan soruların önemli olduğuna
- D) Filozofların ve çocukların meraklı olduğuna
- E) Filozofların ve çocukların sıradışı insanlar olduğuna

Felsefe kimileri için "Bütün bilimlerin çıkış noktası", kimileri için "Soru sorma, sorgulama etkinliği" kimilerine göre ise "Varlığı sorguya çekmektir." Ancak bunların hepsi doğru olmakla birlikte felsefenin ne olduğunu tam olarak açıklamakta yetersiz kalmaktadır.

Buna göre, felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bütün bilimler felsefeden yararlanmıştıdır.
- B) Felsefe için sorulan soruların önemi büyüktür.
- C) Felsefe "varlık"ın ne olduğu problemi üzerinde durur.
- D) Felsefenin kapsamı oldukça geniştir.
- E) Felsefenin sorulara verdiği cevaplar kesindir.

2. Eleştirel düşüncenin ürünü olarak ortaya çıkan felsefe, bilginin temeli olarak doğrulara ve davranışlarımızı yönetecek sağlam ilke ve kurallara ulaşma çabasıdır.

Buna göre, felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sürekli bir arayış, bir bilme uğraşısıdır.
- B) Özgür düşüncenin ürünüdür.
- C) Sağlam bilgiler elde etme çabasıdır.
- D) Doğru ve ahlaklı yaşamının yollarını bulmayı amaçlar.
- E) Mutlak doğru ve kesin bilgiye ulaşma çabasıdır.

3. Felsefe yaşam üzerine üretilen düşüncelerden oluşur.

Bu görüşe göre: "Dünyanın anlamı, yaşamın amacı nedir?" sorusuna cevap arayan bir kişiye felsefe nasıl yardımcı olur?

- A) Ünlü filozofların yaşamlarıyla ilgili bilgiler sağlayarak
- B) Toplumsal yaşamı istenilen biçimde düzenleyerek
- C) Okuma ve çalışma becerisinin gelişmesi için ortam hazırlayarak
- D) Yaşamla ilgili çeşitli görüşler sunup bunları inceleme olanağı sağlayarak
- E) Bilimsel araştırma tekniklerinin gelişmesine katkıda bulunarak

4. Filozof, hem eserlerinde hem de yaşantısında ön yargılardan uzak durmaya çalışan, içinde yaşadığı çevrenin inançlarını, tutkularını ve alışkanlıklarını sorgulayabilen kişidir.

Yukarıda belirtilen ifadede, filozofun hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Mutlak bilgiye ulaşma çabası
- B) Eleştirel olması
- C) Düşüncelerinin birbiriyle bağlantılı olması
- D) Sezgisinin güçlü olması
- E) Çevresini etkilemesi

5. Felsefe yapmak demek, önemli soruları tekrar tekrar sormak demektir. İnsan ruhunun metafizik araştırmalardan birgün tamamen vazgeçmesi en az beklenen bir şeydir.

Burada savunulan düşünceden çıkarılabilecek en kapsamlı sonuç, aşağıdakilerin hangisi olabilir?

- A) Bilimsel bilgiler felsefeyi dışlayacaktır.
- B) Bazı insanlar felsefenin birgün biteceğini söylemektedirler.
- C) Felsefe yapmak insanlık tarihi boyunca bitmeyecektir.
- D) Metafizik araştırmalar birgün bitecektir.
- E) Felsefe aynı soruları sormaktan kaçınır.

6. Filozoflar aynı ve benzer konularda aynı noktadan hareket etseler ya da aynı verilerden yararlansalar da sonuçta aynı felsefi sistemi kuramazlar, farklı felsefi sistemlere ulaşırlar.

Aşağıdakilerden hangisi felsefedeki bu durumun nedenlerinden biri olamaz?

- A) Filozofların farklı yöntemler kullanması
- B) Filozofların kaynakları farklı yorumlaması
- C) Seçilen konuların evrensel nitelik taşıması
- D) Filozofların farklı kişisel özelliklere sahip olması
- E) Filozofların yorumlamalarında öznel davranması

7. Filozof, sistemi için döneminin bütün bilgilerini akli esaslar dahilinde birleştirerek bir sistem meydana getiren kimse-
dir. Bilgiye ve doğruya ulaşmak ve bir varlık tablosu orta-
ya koymak ister.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi filozofların özelliklerinden biri değildir?

- A) Bilimlerin temel prensiplerini ve kanunlarını bilmelidir.
- B) Engin bir sevgi ve hoşgörüyü sahip olmalıdır.
- C) Mükemmel işleyen bir akla ve keskin bir zekaya sahip olmalıdır.
- D) Olayları sorgulama yönü ve hayal gücü kuvvetli olmalıdır.
- E) Düşünceleri arasında çelişkili ve tutarsızlık bulunmalıdır.

8. Her düşünür ait olduğu toplumun dilini konuşur. Düşünceleri toplumun bilinen özelliklerini ve mantığını yansıtır.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe, ortaya çıktığı toplumun özelliklerini yansıtır.
- B) Dil olmasa da düşünme vardır.
- C) Her toplum için düşünme kaçınılmaz bir süreçtir.
- D) Her toplumun kendine özgü nitelikleri vardır.
- E) Dil ile felsefe arasında yakın bir ilişki vardır.

9. Felsefedeki sorulara eksiksiz, her durumda geçerli, başka türlü tasarlanmayan cevaplar bekleyenler her zaman hayal kırıklığına uğrayacaklardır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefede mutlak cevaplar olanaksızdır.
- B) Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir.
- C) Felsefe bilimlerin çözemediği sorularla ilgilenir.
- D) Felsefi düşünceler, akla ve mantığa uygun olarak tasarlanır.
- E) Felsefede cevaplara uzun uğraşlardan sonra ulaşıılır.

 Felsefi bilgilerde bilimsel bilgilerdeki kesinlik yoktur.

10. Kimileri felsefenin boş ve gereksiz olduğunu savunur. Onlara göre, "varlığın olup olmadığını, varsa ne olduğunu, estetik yargıların değerini, doğru bilginin ölçüsünü bilsek ne olur, bilmemek ne olur? Bunları düşünsek de düşünmesek de hayat kendi yörüngesinde devam eder." Ancak söz konusu kimselerin farkında olmadıkları bir şey var. Onlar da felsefe yapıyorlar.

Yukarıdaki parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe yapmak faydalıdır.
- B) Felsefe yapmak insanların isteğine kalmış bir seçimdir.
- C) Felsefe yapmak gereksiz ve boş bir çabadır.
- D) Felsefe yapmak hayatı anlamlı kılar.
- E) Felsefe yapmak kaçınılmazdır.

11. "İşlerini güçlerini bırakıp "Varlığın anlamı nedir?, Niçin yaşıyoruz?, Hayatın bir amacı var mıdır?" gibi sorulara vakit ayıranlara şaşıyorum." diyen dostuma, hayatında "Kendisi için en değerli şeyin ne olduğunu ve onu kaybederse ne yapacağını" sordum. Çünkü hayatımızda bizim için değerli olan şeyler, hayatımıza anlam veren şeylerdir. Farkında olalım olmayalım, anlamdır bizim için hayatı çekilir kılan.

Buna göre, aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefe, insanı mutlu kılama çabasıdır.
- B) Felsefe, her türlü soruya cevap verme çabasıdır.
- C) Felsefe, boş zamanları değerlendirme çabasıdır.
- D) Felsefe, gündelik hayattan biraz uzaklaşma çabasıdır.
- E) Felsefe, hayata anlam verme çabasıdır.

12. Felsefe, düşünmenin var olanla kurduğu bir tür ilişkidir. Bilim de var olanla kurulan bir ilişkidir. Bu ilişkilerin herbirinin kendilerine göre ayırt edici nitelikleri vardır. Biyoloji varlığın yapısıyla ilgilenirken, kimya değişimi ile ilgilenir. Oysa felsefenin ilgilendiği "varlık nedir?" sorusudur.

Paragrafa göre, felsefeyi bilimden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştirel bir anlayışa sahip olması
- B) Varlığı (tümel) bütün olarak incelemesi
- C) Yasalara ulaşmaya çalışması
- D) Doğaya egemen olma çabası taşıması
- E) Akla ve mantığa dayalı olması

 Felsefenin varlığa ilişkin açıklamaları varlığın her yönünü kapsar.

1. Felsefenin konuları belirli bir sıra ile ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun "Ben kimim ve nasıl varoldum?" sorusuna cevap arama çabaları, felsefenin ilk konusu olan varlık felsefesini; varlığı bilebilme derecesine dair sorgulamaları bilgi felsefesini; bilginin ne işe yaradığını sormaya başlaması ise değer felsefesini doğurmuştur. Toplumsal yaşamın ve kurulan medeniyetlerin sorgulanmasıyla birlikte ahlâk, siyaset, din ve bilim felsefeleri ortaya çıkmıştır. Bu sıralama neye göredir? Tabii ki, öncelikle bilinmesi gerekenden diğerlerine doğru bir akıştır.

Buna göre, felsefe konularının ortaya çıkış sıralamasında etkisi olan etmen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dönemin felsefecilerinin istemi
- B) İnsanoğlunun ihtiyaçları
- C) Zamanla ortaya çıkan merak duygusu
- D) Toplumsal baskı ve rastlantılar
- E) Felsefecinin zeka düzeyi

Felsefenin, yalnızca bir tarihsel çalışma alanı olarak görülmesi, bu alanın kısa sürede verimsiz bir konuma gelmesine yol açacaktır. Her bir felsefeciler neslinin, yalnızca felsefe tarihi üzerinde çalışmalar yapması, felsefenin, kısa sürede kısır döngü içine girmesine neden olacaktır. Gerçek felsefeciler, felsefe tarihinin geleneksel kapsamını zenginleştiren; bilim, sanat, politika, ahlâk ve çağdaş kültürün diğer aşamaları ile yeni konulara kapı açabilenlerdir.

Bu anlatımda, eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe, bilimsel bilgi haline dönüştürülmelidir.
- B) Felsefecinin ürettiği şeyler, topluma fayda sağlamalıdır.
- C) Çağdaş felsefeci, bilimsel faaliyetlerde de bulunmalıdır.
- D) Felsefeci, felsefe tarihini bilmeli ama yeni ürünler de verebilmelidir.
- E) Felsefeci, sadece felsefe tarihi üzerine çalışma yapmalıdır.

3. Filozof, anlamadığı pek çok şey olduğunu kabul eden kişidir. Bu durum onu huzursuz eder. Ama bu bakımdan, bilmediği şeyleri biliyormuş gibi yapıp övünen insanlardan çok daha üstündür. "Tek bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğim" diyen Sokrates bu açıdan çok önemlidir. Çünkü filozoflar arasında dahi bunu böyle açık açık söyleme rahatlığına sahip çok az insan vardır.

Yukarıdaki paragrafta filozoflarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmak istenmiştir?

- A) Filozoflar hiçbir şey bilmeyen kişilerdir.
- B) Bazı insanlar filozoflara göre çok şey bilip, haklı olarak övünmektedirler.
- C) Filozoflar, aslında, her şeyi bilen kişilerdir.
- D) Filozoflar bilmediklerini kabul edebilme cesaretini gösterebilen kişilerdir.
- E) Filozoflar hiçbir şey bilmediklerini kabul edip, şikayet etmektedirler.

4. Felsefe, inanç ile ilgili tartışmalar yaparken, akıl ve düşünceden hareket eder. Filozoflar din ile ilgili üretilen bilgilerden yararlanırlar. Bunlara yeni bakış açıları ve bilgiler eklerler. Oysa din, inancı yine inançla tartışmaktadır. İnanıldığı temel kaynaklardan yola çıkarak açıklamalar getirir. Bu nedenle ilahiyat ile felsefenin Tanrı, ruh, ölüm gibi konulara yaklaşım biçimleri birbirinden farklıdır.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Din felsefesinin inanca yaklaşım biçimi nesnel bir kurama dayanır.
- B) Dinin inanca yaklaşım biçimi felsefe ile aynıdır.
- C) Felsefenin din yorumlarında tarihsel deneyimlerin büyük rolü vardır.
- D) Felsefe ve ilahiyatın dini yorumlama yaklaşımları farklı temellerden beslenir.
- E) İlahiyatın ve felsefenin dinin temel konularına yaklaşımı aynıdır.

Felsefe sonuçlarını bilime ve mantıklı düşünmeye din ise tartışılmaz doğrular olan dogmalara ve inanca dayandırır.

5. Elde ettiği bilgiyle yetinmek, kendi doğrularıyla baş başa kalmak filozofun yalnızlığıdır. Kendi içinde tutarlı olmakla birlikte ortaya koyduğu düşünceleri genel-geçer kılamak filozofun içine düştüğü hayal kırıklığının göstergeleridir. Bilim adamındaki ortak düşünce paylaşımı ve bu paylaşımından alınan keyif, filozofun sadece özlemi olarak vardır.

Felsefi bilginin hangi özelliği, filozofta yalnızlık hissi oluşturmaktadır?

- A) Tutarlılık içermesi
- B) Nesnel nitelik taşıması
- C) Konusunun dar olması
- D) Evrensel özellik göstermesi
- E) Öznel nitelikte olması

6. Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilginin doğa bilimlerinden farkını ortaya koymaktadır?

- A) Genellenebilir bir bilgi olması
- B) Varlığı bir bütün olarak ele alması
- C) Nesnel bir bilgi olması
- D) Tutarlı bir bilgi olması
- E) Belli bir yöneliminin olması

7. Felsefenin yarını, ölümden sonrasıdır. Bilimin yarını ise, yarın sabahtır. Felsefe, insanın şahsında daima kaygısını duyduğu sorulara cevap arıyor; bilim ise, insanı laboratuara sokup duyu organlarını doyuruyor. Bu açıklık kısa sürede geçiştiriliyor, bir öğün sonra ise yine açıklık başlıyor. İnsan tekrar laboratuara sokuluyor ve bu durum böylece devam edip gidiyor.

Buna göre, felsefenin yarını ve bilimin yarını arasındaki temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe geçici, bilim kalıcı çözümler içerir.
- B) Bilim çözümsüz sorgulayıcı, felsefe çözümlü ilerleyendir.
- C) Bilim anlık kabul edişler, felsefe mutlak çözümler yapar.
- D) Felsefe duyu ötesi, bilim duyu alanla ilgili çalışmalar yapar.
- E) Felsefenin sonuçsuz çabaları bilimi geçerli kılmıştır.

8. Lactantius "Ancak bir şeyi yapan onu gereği gibi bilebilir." der. Bu durumda, her felsefi üretimi bizzat onu üreten filozofun şahsında değerlendirmek gerekir. Dışarıdan yapılan bakış ve buna dayalı eleştiriler çok da anlamlı olmayabilir. Usta iyice anlaşılmalıdır ki, ortaya konan fikir ya da eser doğru kavranabilsin.

Buna göre, bir filozofun ortaya koyduğu fikir hangi açıdan ele alınmalıdır?

- A) Fikir ve fikri ileri süren filozof bağımsız kılınarak ele alınmalıdır.
- B) Fikirler değil sadece filozofların hayatı incelenmelidir.
- C) Bilimsel kimlik taşımayan filozofun görüşleri dışlanmalıdır.
- D) Filozofun, kendi fikirlerini açıklama biçimi önemsenmelidir.
- E) Her felsefi görüş diğer felsefi açıklamalara uygunluğu nispetinde değerlendirilmelidir.

9. Felsefe, filozofun derin sancısıyla doğar. Öyle bir çocuk dünyaya gelir ki, daha önceki doğanlara hiç benzemez. Sonra bu çocuk yürümeye başlar; ama bu yürüme derin tenkitlere uğrar. Diğer çocuklar gibi yürümediği, bacaklarının çarpık olduğu hatta zorlamalarla ayakta durduğu söylenir Filozof ise çocuğunu bir annenin merhametiyle sarar ve dış dünyaya karşı yüreklilikle savunur. Bazıları kabul etmese de ortada yürümeye çalışan bir çocuk vardır artık.

Yukarıdaki anlatımda, felsefenin hangi yönü ifade edilmiştir?

- A) Bilimsel bilgiyle çelişmesi
- B) Herkesçe kabul görmeyen öznel yapısı
- C) Akla ve mantığa uygun olmaması
- D) Diğer fikirlerin bir kopyası olması
- E) Felsefe yapmanın ve üretmenin gereksizliği

10. Bütün felsefi sistemler filozofların kişiliğini yansıtırken, aynı zamanda aklın yasalarına da dayanır. Çünkü her sistem, aklın bir ürünü olarak doğar.

Burada felsefenin özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yığılan bir bilgi olması
- B) Öznel bir bilgi olması
- C) Mantık ilkelerine dayanan bir bilgi olması
- D) Varsayım üreten bir bilgi olması
- E) Evrensel bir bilgi olması

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 1 / 6

Bir şeyin uygulamaya dökülebilir olması o şeyin eyleme dönük olduğunun göstergesidir. Uygulama bir bakıma eyleme gönderme yapar. Bu gibi sorularda uygulama ile eyleme dönük olmanın aynı anlamda olduğunu göz önünde bulundurmanız gerekmektedir. Dolayısıyla parçada geçen "nasıl uygulanılacağına bakılmaksızın..." ifadesi eylemin önemli olmadığını ifade etmektedir. Bu sebeple bilginin eyleme dönüştürülebileceği bu parçadan çıkarılamaz. Çünkü parça uygulamayı önemsememektedir.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 1 / 9

Felsefe; bireye soru sorma etkinliğini, sürekli doğrular aramayı, eleştirel düşünmeyi ve sorgulama isteğini katar. Ancak var olan bilgiyle yetinme ise felsefenin insana kazandırdığı bir şey olamaz. Zira "var olanın kendisiyle yetinme" ifadesi felsefenin sorgulayıcı, eleştirel yapısına tezat teşkil eder.

(A) (B) (C) (D) ● (E)

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 1 / 11

Felsefe öncesi düşünürlerin başlıca özelliği, mistisizme bağlı ve sistemsiz fikirler oratya koymalarıdır. Bunlar kendi içlerinde tutarlı olmakla birlikte akla değil, inanca dayalıdır. Ancak filozof ele aldığı konuyla ilgili sorular sorar ve bunlara akla dayanarak, sistemli ve tutarlı bir biçimde yanıtlar vermeye çalışır.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 2 / 3

Felsefeyle ilgilenen birinin filozoflar tarafından ortaya atılan çeşitli ve farklı düşünceleri, sistemleri tanınması şüphesiz belli ölçüde faydalı olmakla birlikte bu felsefe yapmak için asla yeterli değildir. Bundan daha önemli ve verimli olacak olan felsefe yapmanın kendisini öğrenmektir.

(A) (B) ● (D) (E)

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 2 / 8

Her filozofun yaratıcılığı ve yorumu farklı olacağından felsefi bilgi öznelidir. Bu nedenle, belli bir felsefi akımın benimsenmesi konusunda bir zorlayıcılık söz konusu olamaz. Aynı konudaki farklı felsefi görüşlerden birinin doğru, diğerinin yanlış olduğu söylenemez.

(A) (B) ● (D) (E)

Çözüm: Felsefeyle Tanışma Test 3 / 2

Filozofu içinde yaşadığı toplumdaki bağımsız düşünmek mümkün değildir. Yani filozof içinde bulunduğu toplumdaki etkilenir. Toplumlar ise zamanla değişime özelliğine sahip olduğundan filozof, dönem dönem farklı konularla ilgili bilgiler üretir. Çünkü filozof, bir filozof olmanın yanında bir birey olarak toplumda bulunur ve o günün şartlarından etkilenir.

● (B) (C) (D) (E)

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 4 / 5

Felsefede hiçbir konuda son söz söylenemez. Bunun nedeni filozofların varlığa farklı yaklaşımlarıdır. Dolayısıyla her bilgi kendi sistemi içinde geçerlidir. Eğer bir soruya bilimsel doğruluğu olan bir yanıt bulunursa o soru veya konu felsefe olmaktan çıkar, bilim olur.

(A) ● (C) (D) (E)

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 5 / 1

Felsefede farklı görüş ve sistemler yan yana bulunur. Çünkü felsefe olanı olduğu gibi incelemeyi. "Olması gereken"i ve "oluş halindeki" varlık alanını da ele alır. Böyle konulardaki sorulara verilecek cevaplar kesin olmayacağından, felsefi bilgilerde bilimsel bilgilerdeki kesinlik yoktur.

(A) (B) (C) (D) ●

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 5 / 10

Felsefe akli ve tutarlı düşüncelerin ürünüdür. Felsefe yapmak bir konuda derinlemesine düşünmek ve görüş beyan etmektir bir anlamda. Felsefenin anlamsız oluğunu, boş ve gereksiz olduğunu söylemek de bir bakıma felsefe yapmaktır eğer o halde felsefeden kaçınmak mümkün olmayacaktır. Bu sebeple doğru cevap E seçeneğidir.

(A) (B) (C) (D) ●

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 6 / 2

Bu tip sorularda önemli olan şey paragrafı okurken soru kökünde istenilen şeyi unutmamaktır. Soru kökü eleştirilen düşünceyi soruyorsa cevap seçeneğimiz paragrafın ana fikrinin tam tersi bir anlama sahip olmalıdır. Bu sorunun paragrafını okuduğumuzda ana fikrini felsefecilerin sadece tarihsel çalışmalarla (felsefe tarihi ile) ilgilenmelerinin onları körleştireceği düşüncesi oluşturmaktadır. Öyleyse cevabımız felsefecilerin sadece felsefe tarihi ile uğraşması gerektiğini vurgulayan bir ifade olmalıdır. Yani ana fikrin tam tersi bir ifade olmalıdır.

Bu sebeple doğru cevap E seçeneğidir.

(A) (B) (C) (D) ●

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 6 / 6

Doğa bilimleri konularına göre varlığı parçalara bölerek inceler. Hatta aynı varlık alanının bile, değişik yönlerden, farklı bilimlerle ele alındığı görülür. Bilimler de felsefe de varlığı açıklama çabasıdır; ancak bilim sadece kendi varlık alanına felsefeyle varlığın tümüne bu açıklamayı getirmeye çalışır.

(A) ● (C) (D) (E)

Cözüm: Felsefeyle Tanışma Test 6 / 8

"Ancak bir şeyi yapan onu gereği gibi bilir." ifadesi "O şeyi anlamak istiyorsak eğer o şeyi yapandan bilgi almalıyız." anlamını da barındırmaktadır. Madem ki bilmek istediğimiz şeyi en iyi bilen onu yapan kişidir, en sağlıklı bilgi de ondan edinilmelidir. Burada sözü edilen şey felsefi düşünce ise eğer, bir felsefi düşünceyi anlamak için de o düşünceyi üreten kişi yani filozof, kendi fikirlerine izah getirdiği an o düşünceyi anlamamız adına önem kazanmaktadır. Dolayısıyla filozofun, kendi fikirlerini açıklama biçimi önemsenmelidir.

(A) (B) (C) ● (E)

DÖRT KÖŞE

1. Felsefe zorluklarla dolu diye felsefeden kaçmak olmaz. Önce bilincimizi felsefe sorunlarını kavrayacak düzeye getirmeli, bunun için kendi içimizde bir savaş vermeliyiz. Sonra tam bir yüreklilikle felsefeye yönelmeliyiz. Emek vermeden felsefe yapılamaz. Çaba göstermeden kazanabileceğimiz çok şey olabilir; fakat felsefe bunlardan biri değildir. Bilim ve sanat gibi felsefe de emek ister. Yani bir anlamda çileciliği gerektirir. Bu çileleşik gerçek bir çile çekme zorunluğunu değil, bir adanmışlığı ifade eder.

Parçada felsefenin hangi niteliği vurgulanmaktadır?

- A) Toplumdan soyutlanmış mistik bir yaşamı gerektirmesi
- B) Zorluklarla savaşabilecek çaba ve emek istemesi
- C) Yaşama dair açıklamalar getirmesi
- D) Siyasal oluşumlara temel olabilmesi
- E) Bilimlerle karşılıklı etkileşim içinde olması

2. S.Kierkegaard'a göre, ne yaşam ne de varlık akılla kavranabilir. Aklı ya da toplumu ön plana çıkaran felsefeler, bireysel var oluşu gözden kaçırmaktadırlar. Oysa kişisel var oluş, en temel sorundur. Gerçek felsefe, bu kişisel varoluşu çözümlenmeye adanmış felsefedir. Felsefe genel olana değil özel olana, nesnel olana değil öznel olana yönelmelidir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe insanı insan yapan en önemli düşünme etkinliğidir.
- B) Doğadaki her şey insan akli tarafından yönlendirilir.
- C) Felsefenin merkezinde birey olmalıdır.
- D) Felsefe yaşamın her alanına yönelik sorular sormalıdır.
- E) İnsan doğaya uygun yaşamalıdır.

3. Filozof mu olmak istiyorsun? Alay edilmeye hazırla kendini. Halk seni yuhalayacak belki de. Ve "Bir gecede filozof oldu bu adam, böyle küstahça bakışı nereden kaynaklanıyor acaba?" diyecekler. Ama bu küstahça bakış sende olmasın, sana iyi ve güzel görünen düşüncelere sınıksız bağlan. Metin olduğun takdirde, önceleri seninle alay edenlerin zamanla sana imreneceklerini bilmelisin. Eğer alaylarını önemsen iki misli gülünç olursun.

Bu paragrafta anlatılan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filozof topluma karşısında bilgece bir duruş sergilememelidir.
- B) Filozofları zaman zaman aşağılayanlar olmuştur.
- C) Filozof olmak isteyenler her türlü hakareti göze almamalıdır.
- D) Filozoflarla alay edenler sonraları filozoflara özenmişlerdir.
- E) Filozoflar insanların alaylarına alayla karşılık vermemelidir.

4. İnsanoğlu, nasıl varolduğunu sorgulamasıyla "varlık felsefesi" doğmuştur. İnsanoğlunun varoluşa ait bildiklerini sorgulamasıyla da "bilgi felsefesi" doğdu; çünkü doğru bilginin kaynağı ve bu kaynağa nasıl ulaşılacağı önemli bir sorundu. Daha sonra elde edilen bilginin ne işe yaradığının sorgulanması ise "değer felsefesi"ni doğurmuştur. Bu sorgulamaların hiç bitmemesi, "ahlak", "din", "siyaset", "bilim" gibi başlıklar altında felsefi konuların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

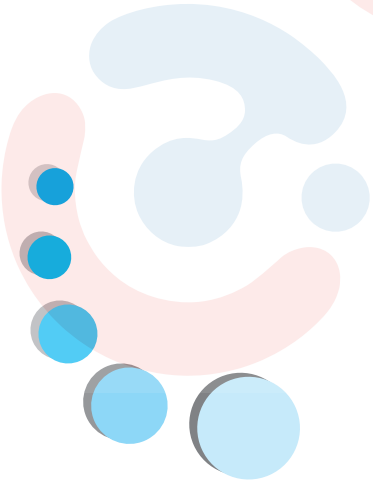
Buna göre, felsefenin konularıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanoğlunun ilk sorgulamaları felsefi konuları, felsefi konuların sorgulanmaları ise yeni felsefi konuları ortaya çıkarmıştır.
- B) Felsefenin ele aldığı konular bireysel ve toplumsal bazda birçok nesnel fayda sağlamıştır.
- C) Felsefenin ilgi alanına giren konular, toplumdaki erdemli kişilerin yönlendirmeleriyle oluşturulmuştur.
- D) Felsefenin ilgi alanına giren konuların toplumsal bazda hiçbir fayda sağlamadığı tespit edilmiştir.
- E) Bütün felsefeciler aynı bilimsellik çizgisinde hareket ettiği için elde ettikleri bilgiler nesnellik kazanmıştır.

02

2. bölüm

- ▶ 2. bölüm
  - ▼ bilgi felsefesi

1. Annesinin sık sık ağladığını gören bir çocuk, kadınların erkeklerden daha duygusal olduğunu; yaz mevsiminin sıcak geçtiğine tanık olan orta yaşlı bir insan ise, kışın çok soğuk geçeceğini söyleyebilir.

Yukarıda anlatılanlar, hangi bilgi türüne örnek oluşturur?

- A) Gündelik bilgi
B) Teknik bilgi
C) Bilimsel bilgi
D) Sanat bilgisi
E) Dini bilgi

 Süje ve obje arasındaki bağıntıdan doğan ürüne bilgi adı verilir.

2. Sanatçı ve filozofun ortak özellikleri kadar ayrılan yanları da vardır.

Aşağıdakilerden hangisi sanatçıdan çok filozofu ilgilendirmektedir?

- A) Güzel olanı bulmak ve onu ifade etmek
B) Olguları bireysel duyuşlarla yorumlamak
C) Evrendeki bütünlüğü yakalamak
D) Yaşamı güzelleştirerek yorumlamak
E) İnsana özgü estetik duygularla ilgilenmek

3. Bilimin ulaştığı sonuçlar özel bir olayı değil, aynı cinsten olan olaylar grubunun hepsini kapsar.

Burada bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Nesnel olma
B) Genellenebilir olma
C) Olaylar arasında ilişki kurma
D) Birikimli olarak ilerleme
E) Tutarlı olma

4. Bilim tarihi, insanlığın XX. yüzyılda ulaştığı bilgi birikiminin, çeşitli din, dil ve kültüre sahip ulusların ortak çabalarının ürünü olduğunu belirlemiştir.

Burada bilimin hangi özelliği açıklanmaktadır?

- A) Evrensel olma
B) Nesnel olma
C) Genel olma
D) Zamanla değişme
E) Deneye ve akla dayanma

 Bilimsel bilginin sonuçları kişi ya da ülkelere değil, tüm insanlığa aittir.

5. "Bilimlerde elde edilen sonuçlar kadar, o sonuçlara nasıl ulaşıldığı da önemlidir."

yargısıyla, aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel hoşgörünün
B) Bilimsel doğrunun
C) Bilimsel kuramların
D) Bilimsel gelişmenin
E) Bilimsel yöntemin

6. Bireyler buzlu yolda yürümenin zor olduğunu, güneşli havada fazla dolaşmanın güneş çarpmasına yol açacağını yaşamsal faaliyetlerini sürdürürlerken farkına varmadan ve belirli bir yonteme dayanmadan elde etmişlerdir.

Parçada gündelik bilginin hangi özelliği daha çok vurgulanmak istenmiştir?

- A) Mutlak ve kesin değildir.
B) Kendi içinde tutarlıdır.
C) Genelleştirilebilir özelliği yoktur.
D) Tecrübe ve deneyimlerle kazanılmıştır.
E) Öznel, kişiden kişiye değişebilir.

 Gündelik bilgi günlük yaşamda işimizi kolaylaştırır.

7. **Aşağıdakilerden hangisi sanat bilgisinin özelliklerinden biri değildir?**

- A) Hem ortaya konuş hem de kabul ediliş açısından öznel dir.
B) Somut ürünler olarak ortaya çıkar
C) Çağın koşullarından ve özel olaylarından etkilenir.
D) Hayal gücüne ve sezgilere dayanır.
E) Nesnel bir bilgi türü olarak olanı araştırır.

8. İki ressam, aynı objenin resmini, aynı malzemeleri kullanarak yapsalar bile iki resim birbirinin aynısı olmaz. Bir ressam, aynı objeyi, aynı malzemeleri kullanarak ikinci defa aynı biçimde resmedemez.

Buna göre, sanat bilgisiyile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Nesnel bir bilgi olduğu
B) Topluma mesaj verme amacı taşıdığı
C) Büyük çaba gerektirdiği
D) Seçkinlere hitap ettiği
E) Öznel bir bilgi olduğu

 Sanat, sanatçının özel gerçeğini yansıttığından bu gerçeklik doğru ya da yanlış olarak değerlendirilemez.

9. Varlık, bilgi, değer hakkında bütüncül bir görüş üreten, hayatın anlamını sorgulayan bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel bilgi
B) Teknik bilgi
C) Felsefi bilgi
D) Dini bilgi
E) Sanat bilgisi

10. Astronomi ileriki yıllarda Halley Kuyruklu Yıldızı'nın ne zaman dünyanın yakınından geçeceğini ve dünyanın hangi bölgelerinde görülebileceğini söyleme imkanına sahiptir.

Bu durum, bilimsel bilginin hangi özelliğine örnektir?

- A) Sistemli olma
B) Kesin olma
C) Mantıksal olma
D) Öndeyide bulunma
E) Nesnel olma

11. "Bilim, gözlem ve deney yapılabilecek olayları inceleme etkinliğidir." **derken, bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?**

- A) Olgusallık
B) Öznellik
C) Genellik
D) Sistemlilik
E) Evrensellik

12. Bilimsel bilgi, gelecekte bizi bekleyen sorunlardan da haberdar eder.

Bu durum bilimsel bilginin hangi özelliğini dile getirmektedir?

- A) Birikimli olarak ilerlemesi
B) Öngöründe bulunması
C) Tutarlı olması
D) Kanıtlanabilir sonuçlara ulaşması
E) Genelleyici olması

13. Din de felsefe gibi varlığı ve evreni bütüncül bir yaklaşımla ele alır. Fakat dinin doğruları mutlak ve kuşkuya kapalıdır. Her dinin kendine özgü ilkeleri vardır ve bu ilkeler değiştirilemez. Felsefe ise; varlığı sorgulayıcı bir boyutta ele alır.

Parçaya göre felsefe, hangi yönüyle dini bilgiden ayrılmaktadır?

- A) Varlıkların ilk nedenlerini araması
B) Eleştirel nitelik taşıması
C) Evreni bütünlük içinde açıklaması
D) Bilgide otorite kabul etmesi
E) Sistemli ve tutarlı olması

14. Bilimsel bilgiyle , gündelik bilginin birleşmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bilgi bilimsel bilginin hayatı kolaylaştıracak şekilde kullanılması amacını taşır.

Yukarıda işlevi açıklanan bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel bilgi
B) Teknik bilgi
C) Sanat bilgisi
D) Dini bilgi
E) Felsefi bilgi

15. Gündelik bilgi, yaşamın akışı içinde insanların bireysel deneyimlerine bağlı olarak ortaya çıkan bilgi türüdür. İnsanoğlu deneyimlerinin sonucunda doğaya egemen olabilmek ve yaşamını kolaylaştırabilmek için gerekli araçlar yaratmıştır. Fakat doğaya egemen olma yolunda bu araçların işe yaramaları için bilimin kontrolünde gelişmiş olması gerekmektedir.

Buna göre, gündelik bilgi için, aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Evrensel nitelikte olduğu
B) Nesnel olduğu
C) Tekniğe dönüşerek hayatı kolaylaştırdığı
D) Kendi içinde sistemli ve düzenli olduğu
E) İlahi bir kaynağa dayandığı

1. Aynı manzarayı yapan üç ayrı ressamın yaptığı üç tablonun birbirine benzemediği görülmüştür. Çünkü her ressam manzarayı kendine göre yorumlamıştır.

Burada sanat bilgisinin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Estetik yargı içermesi
B) Empirik olması
C) Yaratıcılığa dayanması
D) Öznel olması
E) Farklı alanlarının olması

Sanatçının ortaya koyduğu ürünler tektir.

2. "İnanç sahibi olan her kişi Tanrı'nın varlığını ve birliğini soru sormaksızın ve eleştirmeksizin bilir ve kabul eder."

Burada dinsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmiştir?

- A) Sistemli bilgi olması
B) İnsanın toplumsal yaşamını düzenlemesi
C) İnanç temeline dayanması
D) Hayal gücünü içermesi
E) Evrensel olması

"Nane, limon mideye iyi gelir." gündelik bilgiye; "Atılan cisim yere düşer." bilimsel bilgiye ait birer örnektir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bilimsel bilgiyi, gündelik bilgiden ayırt eden bir özelliktir?

- A) Kesinlik
B) Tecrübeye dayanma
C) Subjektiflik
D) Varsayımsal olma
E) Akıl ilkelerine uygunluk

4. Tarih okumak insanları bilge; şiir espirili; matematik zeki; felsefe derin düşünceli; ahlâk ciddi yapar. Mantık ve belâgat da tartışma niteliği sağlar.

Yukarıdaki paragrafta bilginin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

- A) Bir bilgi çeşitini elde ederek mutlak mutluluğun elde edilebileceği
B) Bir bilgi çeşitliliği diğer bilgilerin de elde edilebileceği
C) Bilgi çeşitlerinin kişiye belirli üstünlükler sağlayabileceği
D) Bilginin insanları mutlu kılacak tek kuvvet olduğu
E) Cahil olmanın ne büyük bir eksiklik olduğu

5. John Locke'a göre, bütün insanlarda ortak sayılan aklın ilkeleri, aksiyonlar vb. bilgiler deneyimlerimiz sonucu kazanılır. Örneğin; rasyonalistlerce doğuştan geldiği söylenen özdeşlik ve çelişmezlik ilkelerini çocuklar ve okumamışlar bilmezler. Yine bütün ısı veren şeylerin yakıcı olduğunu önceden değil, sobaya elimizi dokundurduktan sonra anarız.

John Locke, bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Doğru bilgiye ulaşmanın imkansızlığını
B) Herkes için genel - geçer doğruların olabileceğini
C) İnsanda doğuştan var olan kavramlara akılla ulaşılabilirliğini
D) Tüm bilgilerimizin duyuşsal verilere dayalı olduğunu
E) Doğruya ulaşmak için akıl ve deney bilgilerini birleştirmek gerektiğini

6. Kant'a göre, tüm bilgilerimiz iki kaynaktan doğmaktadır: Akıl ve deney. Deney, dış dünyaya ilişkin bilgilerimizin ham maddesini verir; akıl ise bu ham maddeyi düzenler ve bir biçime sokar, bilgi haline getirir. Şu halde deney olmasaydı bilginin ham maddesi olmayacaktı. Akıl olmasaydı, dış dünyaya ait algılarımız bilgi halini almayacaktı.

Kant'ın düşüncesinden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilgi deneyle aklın ürünüdür.
B) Doğru bilgi mantıksal dil çözümlemeleriyle elde edilir.
C) Bilginin doğruluğu, olasılığa dayalıdır.
D) Olgulara dayanan bilgi doğru bilgidir.
E) Doğru bilgi deneyin insana gösterdiği bilgidir.

7. Günümüzdeki teknolojinin bize sunduğu tüm rahatlıkların temelinde oldukça uzun geçmişe ve birikime sahip bilim vardır. Nasıl ki, ırmak bir ovayı bir günde oluşturmuyorsa bilimin ürünleri de bir anda ve tek bir toplumda ortaya çıkmıyor.

Bu parçaya dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bilim, teknolojinin temelini oluşturur.
B) Bilimin ürünlerine bir anda ulaşamaz.
C) Bilim sadece gelişmiş toplumlarda ortaya çıkar.
D) Bilimsel bilgi, uzun araştırmalarla elde edilen bir bilgidir.
E) Bilimsel bilgi, birikerek ilerleyen bir bilgidir.

8. A.Comte'a göre, bilimler doğrudan doğruya olgulardan hareket etmeli, onların arkasındaki özlerle uğraşmamalıdır. Bilimler olaylar arasındaki yasaları ve değişmez bağlantıları araştırırlar; ama doğanın özünü ve özlerin nedenlerini bilemezler. Bilimsel incelemeler Comte'a göre, gerçeklik yasalarını bulmak için görünenlerin çözümlenmesi ile sınırlı olmalıdır.

A.Comte'un bu görüşlerinden hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilim adamları arasındaki işbirliği, nesnel bilginin kaçınılmaz sonucudur.
B) Bilim, özlere inmeden yalnızca olgulara yönelmelidir.
C) Bireysel önyargılardan arınmış tavırlar, bilimsel sonuçları kesinleştirir.
D) Bilimsel veriler uygulamaya döküldüğünde anlam kazanır.
E) Bilim, her türlü bilinmeyen problemi konu edinmelidir.

 Bilim, doğada her an var olabilen olaylar zincirini, olgularını inceler.

9. Newton'a göre "Kütleler arasındaki çekim kuvveti, aralarındaki uzaklığın karesi ile ters orantılıdır." Bu yargı tüm kütleler için söylenebilir. Zira bilimsel bilginin gereği budur.

Yukarıda bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Birikimli olarak ilerlemesi
B) Neden–sonuç ilişkisine dayanması
C) Değişebilir bir kesinlik taşıması
D) Olması gerekeni değil olanı incelemesi
E) Genellenebilir olması

10. Her olayın bir nedeni vardır. Neden de sonuç da bir olaydır. Bu bakımdan doğada, aynı şartlarda, aynı ortamda aynı nedenler her zaman aynı sonucu doğurur. Yani rastgele değil, belli doğa kanunlarına uyarak birbirini takip ederler.

Burada bilimsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Determinizm ilkesine dayanmasından
B) Genellenebilir olmasından
C) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olmasından
D) Evrensel olmasından
E) Öznel olmasından

11. Aşağıdaki karşılaştırmalardan hangisi yanlıştır?

Bilimsel Bilgi	Felsefi Bilgi
A) Objektif bir bilgidir.	Subjektif bir bilgidir.
B) Sonuçları kesindir.	Sonuçları kesin değildir.
C) Akıl ilkelerine uygundur.	Akıl ilkelerine uygundur.
D) Yöntemlidir.	Yöntemsizdir.
E) İlerleme özelliğine sahiptir.	İlerleme özelliğine sahip değildir.

12. "Kar beyazdır." önermesi gerçekte var olan bir şeyi olduğu gibi yansıttığı, kara gerçekten de sahip olduğu bir özelliği yüklediği için doğrudur. Yani kar gerçekten de beyaz olduğu için bu önerme doğrudur.

Doğruluk ile ilgili yapılan bu açıklamadan yola çıkarak doğrulukla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğruluk, zihnin ürettiği önermenin gerçeklikteki objeye, duruma tam uymasındır.
B) Doğruluk, belirli bir zamanda ve mekanda var olan şeydir.
C) Doğruluk, insan bilincinden bağımsız olarak var olan varlıklardır.
D) Doğruluk, belirli bir bilgiyi ortaya koyan önermelerin gereçlendirilmesidir.
E) Doğruluk, gerçeklikle özdeş anlamlara sahip bir kavramdır.

13. İnsan; varlığı üzerinde düşünmek ve yaşamın amacını anlayabilmek için felsefe bilgisine, yaşadığı dünyayı ve toplumu anlayabilmek için bilimsel bilgiye kendisindeki güzellik ve beğeni duygusunu geliştirebilmek için sanat bilgisine ve arınmak için dini bilgiye ihtiyaç duyar. Bunların her biri farklı bilgi türleridir. Dolayısıyla insan için tek bir bilgi türünden değil bir çok bilgi türünden söz etmek gerekir.

İnsanoğlunun birden fazla bilgi türünü ortaya çıkarması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Dünyanın karmaşık bilgilerle dolu olması
B) İnsanoğlunun çok yönlü olması
C) Evreni anlamının mümkün olmayışı
D) İnsanın içine dönük bir varlık oluşu
E) Doğa olaylarının içiçe geçmiş oluşu

1. Descartes'in şüpheciligi, şüpheciliğin gerçek bir biçimde çürütülmesini sağlamak amacıyla kullanılan bir düzen ve yöntemden başka bir şey değildir.

Buna göre, Descartes'in şüpheciliği için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğru bilgiye ulaşmada kullanılan bir yöntemdir.
- B) Şüpheden de şüphe etmeyi gerektiren bir düşüncedir.
- C) Şüpheciliği sonuna kadar savunan bir görüştür.
- D) Şüphe etmeyi düşünmek olarak göstermektedir.
- E) Şüpheyi doğru bilginin olanaksızlığını göstermek için kullanılmaktadır.

2. Empirizm, doğru bilginin kaynağının deneye dayandığını ileri sürer. Buna göre, sahip olduğumuz tüm bilgileri deney ve gözlemlerimiz aracılığıyla elde ederiz.

Buna göre, Emprizm aşağıdakilerden hangisini reddeder?

- A) Doğru bilgi mümkündür.
- B) İnsan doğru bilgiye ulaşabilir.
- C) Doğuştan sahip olduğumuz bilgiler vardır.
- D) Doğru bilgiyi deney verir.
- E) Nedensellik deneyimlerle kazanılır.

3. Nasıl ki ebenin görevi çocuğun doğumunu gerçekleştirmek ise, öğretmenin görevi de, öğrenen kişinin zihnindeki bilgilerin doğumunu gerçekleştirmektir.

Sokrates bu görüşüyle aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Doğru bilginin imkansız olduğunu
- B) İnsan zihninde doğuştan gelen bilgilerin olduğunu
- C) Değerlerin kişiden kişiye değişeceğini
- D) Bilgiye yalnızca eğitim yoluyla ulaşabileceğini
- E) İnsanın kendisini bilerek mutlu olacağını

4. Kant, "Deneysiz kavramlar boş, kavramsız deneyler kördür." **derken, aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?**

- A) Tanrı'nın varlığının ve yokluğunun ispatlanamayacağını
- B) Apriori yargıların mümkün olduğunu
- C) Duyularla elde edilen bilgilerin düşünceyle işlenmesi gerektiğini
- D) Bilginin sadece akılla kavranabileceğini
- E) Doğru bilginin kaynağının duyular olduğunu

Kritisizme göre doğru bilgiye ulaşmak için ne sadece akıl ne de sadece deney yeterlidir.

5. Bergson doğru bilgiye ulaşmak için içsel bir sezgiye ihtiyaç olduğunu savunur. Sezgi gerçeği kavramak için bir yoldur.

Bergson'un bu düşüncesini, aşağıdaki yargılardan hangisine dayandırarak oluşturduğunu söylenebilir?

- A) Yaşamın sırrına varmak imkansızdır.
- B) Sürekli değişen yaşamı sezgi ile kavramak imkansızdır.
- C) Gerçekliğin tek ölçüsü pratikte faydalı olmasıdır.
- D) Her bilgiden yararlanma yolları birbirinden farklıdır.
- E) Doğruya ancak sezgi ile ulaşılabilir.

6. Hegel: "Akla uygun olan gerçektir, gerçek olan da akla uygundur." demiştir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Hegel'in bu görüşüne uygun değildir?

- A) Doğru bilgiyi ancak akıl verir.
- B) Doğru bilgiye ancak düşüncenin sınırları içinde kalınarak ulaşılabilir.
- C) Düşünmek nesnenin ardındaki ideyi kavramaktır.
- D) Doğru bilgi deneye dayalı olmalıdır.
- E) Nesnelere insan düşüncesiyle varlığa gelir.

7. Pozitivizm, bilgilerimizi olgulara dayandıran, metafiziksel yaklaşımları reddeden, deneyle doğruluğu ispat edilmeyen bilgileri kabul etmeyen bir felsefi anlayıştır. Pozitivizm'e göre, doğrudan doğruya deneyle sağlanmayan her bilgi metafiziktir, hayal ürünüdür; çünkü gerçek bilgi duyumlarımızla algıladığımız bilgidir.

Aşağıdakilerden hangisi Pozitivist görüşe uygun olmayan bir açıklamadır?

- A) Gerçek bilgi deneyin bildirdikleridir.
- B) Metafizik bilgilerden kaçınmak gerekir.
- C) Bilimin bildirdikleri güvenilirdir.
- D) Dinsel bilgiler geçerli bilgilerdir.
- E) Deneyle ispatlanmayan bilgiler kabul edilmemelidir.

8. Rasyonalistlere göre, matematik ve mantık bilimin mükemmel örneği olarak kabul edilir; çünkü bunların konularını gerçekte varolmayan; ancak tasarımsal olarak zihinde oluşan varlıklar meydana getirir ve sonuçları kesindir.

Buna göre, rasyonalizm konu ve yöntemine göre neyi temel almıştır?

- A) Doğa bilimlerini
- B) İdeal bilimleri
- C) İnsan bilimlerini
- D) Güzelliğin yaratılma tekniği olan estetiği
- E) Olgular arasındaki neden – sonuç ilişkisini

9. Sadece deney verilerine dayanarak bilgi edinilebileceğini savunan bir filozofun aşağıdakilerden hangisini kabul etmesi **beκlenemez**?

- A) Bilgi edinmede suje ve objenin etkili olacağını
- B) İnsan zihninde doğuştan bilgilerin var olabileceğini
- C) Bilgi edinmede nesnenin önemini
- D) Nesnesi olmayan bir bilginin olamayacağını
- E) Bilgi edinmede somut verilere dayanılması gerektiğini

Empirizmin en ünlü temsilcilerinden biri olan J.Locke'a göre tüm bilgilerimiz eninde sonunda deneye indirgenir.

10. Platon'a göre, gerçek ve doğru bilgi idelerin bilgisidir. İdealar, değişmez, gözle görülmez, duyuyla algılanmaz olan varlıklardır. Onlar ancak akıl yoluyla bilinebilirler. Olduklarından başka türlü olmayan, bu değişmez varlıkların bilgisi esastır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Platon'un bilgi felsefesine ters düşer?

- A) Doğru bilgi mümkündür.
- B) İdeaların bilgisi zorunlu ve tümel bir bilgidir.
- C) İdeaların bilgisi akılla kavranır.
- D) Doğru bilgi duyuyla dayalı bilgidir.
- E) İdeaları konu alan bilgi deneyden bağımsızdır.

11. Kant, bilgi konusunda metafizik sorulara ve cevaplara karşıdır; çünkü ona göre insan aklının metafiziği kavraması imkansızdır.

Buna göre, Kant, "Neyi bilebiliriz?" sorusuna aşağıdaki cevaplardan hangisi ile karşılık verir?

- A) Aklın sınırlarını aşan problemleri
- B) Olgular dünyasındaki problemleri
- C) Bilgiyle ilgili olan her türlü problemi
- D) Sezgi ve hayal gücünün ulaştığı her türlü problemi
- E) İnsanın yakasını bırakmayan çözümsüz problemleri

12. Hume'a göre, soğuşu donmanın izlediğini birçok kez görürüz. Soğuşu yeniden görünce, zihnimiz bu eski bilgileri yeniden çağırır. Bizler de bu nedenle ikisi arasındaki ilişkiyi evrensel ve zorunlu sayarız. Oysa, bu bir kuruntudan ibarettir.

Hume'un bu görüşlerinden, aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Deney alanı sınırlıdır, yeni bir deneyin nasıl sonuç vereceğini bilemeyiz.
- B) Neden-sonuç ilişkisi insan zihninin bir kurgusudur.
- C) Bilinebilecek olan sadece olgular ve onların zorunluluğudur.
- D) Olgular arası ilişkiler çağrışıma dayanır.
- E) Nedensellik bağlantısı alışkanlığa bağlıdır.

1. – Doğruluk, düşünülen şeyin nesnesine uygunluğudur.
– Gerçeklik ise, bilinçten bağımsız olarak zamanda ve mekanda var olandır.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) Güneşin var olması doğruluk, güneşin dünyamızı aydınlatığına ilişkin bilgimiz gerçekliktir.
B) Bütün cisimlerin yerçekimine tabi olduğunu söyleyen biri doğru söylemiş olur.
C) Ay'ın dünyanın uydusu olması gerçekliktir.
D) $2 \times 2 = 4$ ifadesi doğruluktur.
E) Yağmurun buharlaşmaya bağlı olduğunun söylenmesi doğrudur.

2. Güzel insanlar, güzel heykeller, güzel resimler görüyorum, kendiliğinden güzel görmüyorum. Hareket eden cisimler görüyorum, hareketin kendisini, hareketin idesini görmüyorum. Bütün bu genel kavramlar benim düşüncemde vardır ve gerçek hiçbir şeye karşılık değildirler.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi savunulan görüşe ters düşer?

- A) Duyulur dünyanın objeleri gerçektir.
B) İdeler duyular alanında değil, düşünce alanında.
C) Doğada varolan objeler algılanabilir.
D) İdeler duyusal şeylerden daha gerçektir.
E) Varlığın gerisinde bir öz aranmamalıdır.

3. Bir kavramın zihinde var olduğunu; fakat aynı zamanda zihnin onu bilmediğini ve onun henüz ayrımına varmadığını söylemek, bu izlenimi yok saymak demektir. Zihnin hiçbir zaman bilmediği, hiçbir zaman bilincine varmadığı hiç bir önermenin zihinde bulunduğu söylenemez.

Parçadan hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan akılı doğuştan bilgi yüklüdür.
B) İzlenimlerimize yol açan fikirlerimizdir.
C) Zihinde olduğu halde bazı kavramlar bilinmeyebilir.
D) Fikirlerimiz izlenimlerimiz sonucunda oluşur.
E) Zihin henüz ortaya çıkarılmamış bilgilerle doludur.

4. Bilgi, obje - suje ilişkisinden doğan yargı olarak tanımlanır. Bu ilişkideki en önemli sorunlardan biri objeye yönelen sujenin onu ne oranda kavrayabileceğidir. Acaba suje, objeyi, tam olarak bilebilir mi? Topladığı veriler ne kadar doğrudur? Suje objeyi bütünüyle yansıtabilecek kapasitede midir?

Parçaya göre, bilgi felsefesinin en önemli problemlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düşüncenin nesnesini tanımlamak olduğu
B) İnsan bilgisinin imkan ve sınırları
C) Bilginin kaynağının akıl mı yoksa deney mi olduğu
D) Bilgiyi oluşturan etkenlerin nicelik ve nitelikleri
E) İnsan bilgisinin oluşmasında çevrenin rolü

5. Anaxagoras, "Nasıl bir balçık yığını kendiliğinden bir heykel olamazsa, bunun için nasıl bir heykelcinin çalışıp bu balçık yığına bir biçim kazandırması gerekirse, bunun gibi, evrendeki karışıklıktan, kendiliğinden, gördüğümüz düzenli, belirli nesnelere dünyası meydana gelmiş olamaz. Bunun için düzenleyici, biçimlendirici bir kuvvet olan aklın işe karışması gerekir." diyor.

Parçadan hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrendeki değişim, düzensiz ve sonludur.
B) Evren, karşıtların birliği içinde varlığını sürdürür.
C) Evrenin anlaşılması, parçalar halinde incelenmesine bağlıdır.
D) Evren, durağan ve değişmeyen bir yapıya sahiptir.
E) Madde, ona şekil veren düşünce ile anlam kazanır.

6. Evreni oluşturan tüm nesnelere hakkında kesin bilgi edinmemiz için bu ilkelere uygun biçimde mantığımızı kullanmamız yeterlidir. Rasyonalistler, nasıl matematikçiler bir iki aksiyoma dayanarak; akıl ve mantıklarını kullanarak matematik bilimini ortaya çıkarmışlar ve geliştirmişlerse, filozoflar da aynı yöntemlerle evrenle ilgili tüm gerçekleri bilebilirler görüşündedirler.

Bu parçaya göre, bilginin oluşumu aşağıdakilerden hangisine dayandırılmaktadır?

- A) Deneyimlerle elde edilen verilerce oluşturulacağına
B) Bilginin hayal gücü ve sezgiye dayalı olduğuna
C) Bilginin akıl ve düşünme gücüyle oluştuğuna
D) Bilgiye insanın yaşayarak ulaşabileceğine
E) Bilgi doğuştan zihinde olamayacağı

7. Platon'a göre bilgi kesin, değişmez ve zorunlu olmalıdır. Oysa nesnelere dünyasındaki her şey değişim içerisinde. Bu denli değişim içerisinde olan nesnenin değişmeyen bilgisinden söz edilemez. Buradan hareketle, kesin değişmez ve zorunlu bilgiye duysal değil ancak akılsal yolla ulaşabileceğini belirtir. Ve idealar kuramını ortaya atar. İdealar kuramına göre, duysal dünyadaki her şey idealar dünyasındaki nesnelere bir yansıması, bir kopyasıdır. Bu durumda Platon'a göre gerçek olan idealar dünyasıdır. İdealar, düşünülebilen, akılla kavranabilen hakikatlerdir.

Buna göre, Platon'un bilgi anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğru bilginin kaynağı, sezgidir.
B) Duyuların verdiği bilgi, doğrudur.
C) Doğru bilginin kaynağı, akıldır.
D) Doğru bilgi aklın, duyuların yorumlanmasına dayanır.
E) Olguların tasvirine dayanan bilgiler doğrudur.

! Platon ideaların bilgisine ulaşmada matematiği hem araç hem örnek gösterir.

8. Sofistler, derslerinde güzel konuşma tekniğini ve güzel konuşmanın biçimsel inceliklerini, öbür yandan da bunun için gerekli olan bilgileri öğretmişlerdir. Bu işi görmeye onlar, yalnız o zamanki Yunan toplumunda önemli sosyal bir rol oynamakla kalmamışlar, bilimde de yeni yeni araştırmalara yol açmışlardır. Çünkü, öğretimlerinde göz önünde bulundurdıkları pratik ve politik amaç yüzünden insanla, özellikle insanın psikolojik yönü ile yakından ilgilenmek, insanı inceden inceye araştırmak zorunda kalmışlardır.

Buna göre, "Sofistlerin" bilime yaptığı katkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğa yasalarına ulaşabilecek yöntemleri geliştirmeleri
B) İnsanı her yönüyle inceleyerek yeni bilimsel araştırma teknikleri geliştirmeleri
C) Doğaya egemen olma yollarını öğretmeleri
D) Felsefeyi günlük hayatın içine sokmaları
E) Felsefi düşüncüyü, bilimin temeline yerleştirmeleri

! Birbirinden bağımsız olarak çalışan sofistler daha çok etik, siyasal ve toplumsal sorunlar üzerinde durmuşlardır.

9. J. Locke'a göre, eğer bütün bilgiler yaşantı sonucu olarak deney ve gözlemlerle öğrenilmemiş olsaydı; rasyonalistlerin savunduğu gibi doğuştan gelseydi; o zaman toplumdan uzak, cahil kimselerin ve çocukların akıl ilkeleri, matematiksel kavramlar ve Tanrı hakkında bilgi sahibi olmaları gerekirdi. Oysa gerçek böyle değildir.

J. Locke bu açıklaması ile, aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Doğru bilgiye ulaşılabilirliğini
B) Bilgilerimizin kaynağının deney ve gözlem olduğunu
C) Akıl ilkelerinin, izlenimlere bağlı olduğunu
D) Doğru bilgiye ulaşmanın imkansız olduğunu
E) Bilgilerimizin kaynağının akıl olduğunu

! Locke'a göre, bütün bilgiler, düşünce ve kavramlar, deneyden ileri gelmektedir; çünkü zihinde herhangi bir duyumla bağlantılı olmayan hiçbir düşünce mevcut değildir.

10. • Platon, görüşler evreni hakkında duyularla elde edilen bilgiye mükemmellikten uzak, sanı anlamına gelen doxa; gerçeklikler evreni hakkında akılla elde edilen kesin, doğru bilgiye ise sophia der.
• D.Hume, bilginin kaynağında yalnızca izlenimleri görür. Ona göre, izlenimler daima doğrudur, kesindir, izlenimlere dayanarak akılla elde edilen bilgi ise yanlıştır.

Bu iki filozofun görüşleriyle ilgili ulaşılabilir olacak ortak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan doğru bilgiye ulaşabilir.
B) Bilginin kaynağı deneydir.
C) Bilginin kaynağı akıldır.
D) İnsan bilgisi sınırsızdır.
E) Doğru bilginin kaynağı sezgidir.

11. "Her şey tam bir akış içindedir. Beden de, ruh da çevredeki nesnelere de. Zihin, bu sürekli akışı kavrayabilecek yapıda değildir."

Bu akışı insanın kavrayabileceği yetisi Bergson'a göre, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akıl
B) Duyu organları
C) Sezgi
D) İçgüdü
E) İnanç

1. John Locke insan zihnini boş bir levhaya benzetir. Zihinde doğuştan hiçbir bilgi yoktur, tüm bilgiler sonradan deneyle kazanılır.

Buna göre, J. Locke'un cevap aradığı temel soru aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan zihninin çalışma yöntemi nedir?
- B) İnsan mutlak bilgiye ulaşabilir mi?
- C) Bilginin kaynağı nedir?
- D) Bilginin değeri nedir?
- E) İnsan bilgisi kişiden kişiye değişir mi?

2. Holbach'a göre, insan, bilgisizliğinden ve güçsüzlüğünden dolayı, doğal nedenini bulamadığı her şeye her seferinde, Tanrı ve ruhu karıştırmıştır. İnsanlar başlarına gelen ve nedenini anlayamadıkları felaketleri Tanrısal bir sebebe bağlamışlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanrı'nın bilgisi en geçerli bilgidir.
- B) İnsanlar bilgisizliklerinden dolayı doğa üstü güçlere yönelmiştir.
- C) Tanrı'nın bilgisine insanlar doğuştan ulaşırlar.
- D) Bütün felaketler insanın bilgisizliğinden kaynaklanmaktadır.
- E) Bütün varlıkların bilgisinin kaynağı düşüncedir.

3. Kierkegaard, rasyonalizme, Hegel'e ve sistemlere karşı çıkar. Çünkü bu türden sistemler gerçekliğin tümünü bir düşünce sistemi içine sıkıştırır, her şeyi akla indirger, akıl dışındaki öğeleri özellikle varoluşu unuttur.

Kierkegaard hangi nedenden dolayı sistemlere karşı çıkar?

- A) Duyumdan gelen bilgiyi kabul etmediklerinden
- B) Bizi gerçek bilgiye ulaştırmadıklarından
- C) Gerçekliği, sezgiyle ifade etmeye çalıştıklarından
- D) Gerçekliğin tümünü bir kavram içine sıkıştırdıklarından
- E) Gerçekliği, metafiziksel olarak ifade ettiklerinden

4. N. Hartmann'a göre, bilgi, her zaman bir nesnenin kavranmasıdır. Bu da nesnelerin kendiliğinden bizim bilincimize düşmesiyle değil de, tam tersine düşünen varlık olarak öznenin kendisini aşip nesnelere kavramasıyla olur. Bilgi, nesnenin bilinçteki yansıması olan tasarımlar yoluyla gerçekleşir.

Hartman'ın bilgi anlayışı aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Bilgi nesnenin kavranmasıyla gerçekleşebilir.
- B) Nesne kendiliğinden bizim bilincimize düşer.
- C) Özne, nesneyi aşan bir bilinçtedir.
- D) Bilgi, nesnenin soyutlanmasıyla gerçekleşir.
- E) Düşünen varlıklar, nesnenin bilgisine ulaşamaz.

5. İnsan şüphe duymadığı hiçbir şeyi onaylamamalıdır. Doğru bilginin temelinde akıl vardır; ancak akıl şüpheyi kullanmadığı sürece doğru bilgiye ulaşamaz.

Buna göre, bilgiye ulaşmada aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Bilginin kaynağında deneyin bulunduğu
- B) Bilginin kaynağında sezginin bulunduğu
- C) Doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olduğunun
- D) Bilginin kaynağında düşüncenin olduğunun
- E) Bilgiye ulaşmada kullanılacak yöntemin

6. Bilgilerimizin hiçbiri tam olarak doğru sayılmaz; hepsinde şüphe vardır. Bilgilerimizdeki doğruluk payını artırma yöntemleri, ilgili bütün tarafları dinlemek, konuya ilişkin bütün olguları saptamaya çalışmak ve karşıt görüşte olan kişilerle tartışarak kendi önyargılarımızı kontrol altında tutmaya çalışmaktır.

Buna göre, doğru bilgiye ulaşmanın temel yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varolan bilgilerimizi kanıtlamak
- B) Olayları nedensellik ilişkisine göre açıklamak
- C) Düşüncelerimizi özgürce ifade etmek
- D) Eleştiriye açık olmak
- E) Doğrularımızı savunabilmek

7. Gerçekle yüzleşmek insanı hep ürkütmüştür. Gizem arayışları her defasında maddeye çarpmış, yine de insan madde ötesi arayışlarını ısrarla sürdürmüştür. Bu yüzden doğayı, evreni en sade ve en kestirme yoldan açıklayan pozitivizm pek rağbet görmemiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanoğlu hep gerçeğe ulaşmak istemiştir.
- B) İnsan meraklarının sorgulanması sürecinde hep metafizik arayışlar vardır.
- C) Pozitivizm insanlar için hep geçerli olmuştur.
- D) Doğayı en fazla açıklayan akımlar kolaycılığa kaymıştır.
- E) Felsefe sorgularken, metafiziği dışlamalıdır.

Her ne kadar bilgi felsefesi Yeni Çağ'da başlıyor olsa bile, bilgi ile tartışmalar M.Ö 5-6. yy'a kadar geri götürülebilir.

8. Çölün ortasında kaybolan ve susuzluktan ölmek üzere olan biri için gördüğü yolun sonunda bir evin olduğunu düşünmesi çok önemlidir. Ancak kişinin bu düşüncesi ev doluyorsa geçerlidir. Ev boşsa kişi için hiçbir faydası yoktur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğru düşünceler insana fayda sağlamadıkça değer kazanmazlar.
- B) İnsanlar deneyimler sonucu doğru düşünceye ulaşırlar.
- C) Olgusal olmayan hiçbir düşünce doğru değildir.
- D) Doğru düşünceye ancak sezgiyle ulaşılabilir.
- E) Doğru düşünce, olasılıklar içinde en uygun olana göre davranmaktır.

9. Suhreverdî'nin düşüncesinin temelinde "ışrak" kavramı bulunur. "İşrak" hem aydınlanma hem de aydınlatmadır. "İşrak" insanda bulunan bir sezgidir. İnsanın içinde bir güneş gibi doğar.

Suhreverdî'nin bilgi anlayışı aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Metafizik bilinemez.
- B) Doğru bilginin ölçütü insandan insana değişir.
- C) Bütün kötülüklerin kaynağı bilgisizliktir.
- D) Sezgi ile insan hem aydınlanır, hem de aydınlatır.
- E) Eleştirel yöntemle, doğru bilgiye ulaşılabilir.

10. "Gözle görülen bir daire bulanık, matematikçinin düşündüğü daire aydınlıktır. Çünkü, gözle somut bir imge görülür, düşüncedeyse, o bütün ayrıntıları ve oranlarıyla açık seçik kurulmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bize doğru bilgiyi deney sağlar.
- B) Tüm bilgilerimiz doğuştandır.
- C) Cisimlerin düşüncesi, cisimlerin duyularla verdiklerinin aynısıdır.
- D) Her türlü düşünce bulanıktır.
- E) Duyularla algılanan düşünce bulanık, doğuştan akıldan alınan düşünceyse açık seçiktir.

11. Rasyonalizm, insan aklını tüm insanlar için aynı ve değişmeyen bir şey olarak ele almıştır. Oysa psikoloji ve antropolojinin insan beyni ve onun fonksiyonu olan düşünme üzerinde yaptıkları araştırmalar aklın sürekli bir değişim içinde olduğunu göstermiştir.

Burada, Rasyonalizm'in hangi yönü eleştirilmiştir?

- A) Zihni doğuştan boş bir levha olarak görmesi
- B) Zihni insanın özü olarak görmesi
- C) Zihni değişmez bir yapı olarak görmesi
- D) Zihni sürekli değişen bir varlık olarak görmesi
- E) Zihni insanda var olan bir yapı olarak görmesi

12. "Var olma ve yok olma, duyuların hokkabazlığına bağlıdır. Duyularsa bir düştten daha gerçek değildir."

Bu görüşün temelinde, aşağıdaki düşüncelerin hangisi yer alır?

- A) Deneyle elde edilen bilgilerin doğruluğundan şüphe edilmemelidir.
- B) Genel geçer doğru bir bilgiye ulaşamaz.
- C) Her insan, duyu bakımından farklı yaratılmıştır.
- D) Bilginin doğruluğu ispatlanana kadar, ondan şüphe duymak gerekir.
- E) Bilginin ilk kaynağı duyulardır.

1. Kant'a göre; Tanrı, ruh ve özgürlük gibi kavramlar bize deney tarafından verilmemişlerdir. Bu yüzden de bu kavramlar hakkında hiçbir duyuşal deneyime sahip olamayız ve onlar hakkında zihnimizin çalışması da mümkün değildir. O halde, metafizik yani Tanrı, ruh ve ruhun öbür dünyadaki hayatı hakkında deneysel olarak hiçbir veriye sahip olmadığımız gibi kavramları konu alan felsefe disiplini de bilimsel olarak mümkün değildir.

Parçaya dayanarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Duyusal olmayan konularda bilgi sahibi olunamaz.
B) Tanrı'nın varlığına ilişkin bilgiler duyularla gelmiş olmaz.
C) Metafizik bilgilerin bilimsel değeri yoktur.
D) Bilimin konuları olgularla sınırlıdır.
E) Soyut konularda yorum yapmak gereklidir.

! *Metafizik, doğanın ötesinde bulunan nesnelere konu edinen bir disiplin olarak düşünülmemelidir.*

2. Descartes, "Kuşku duya duya kuşku duymayacağımız bir aşamaya geliriz. Kuşkulandırmakta olduğumdan kuşku duymam. Kuşku duymak düşünmektir. O halde; düşünüyorum demek ki varım." der. Pyrrhon ise; "Hiçbir şey ne yanlış, ne de doğrudur. Her yargı ve her yargının çelişği için aynı güçte nedenler bulunabilir. Bu bakımından yapılması gereken şey, yargıda bulunmaktan kaçınmak (şüphe etmek) tir." der.

Bu görüşlere göre Descartes, hangi yönden Pyrrhon'dan farklılık göstermektedir?

- A) Doğru bilginin olabileceğinden kuşku duymakla
B) Düşünerek, yargıda bulunmaktan kaçınmakla
C) Bilginin gerçekten doğru değil, doğruya benzer bilgiler olduğunu söylemekle
D) Şüpheyi, doğru bilgiye varmada bir yöntem olarak kullanmakla
E) Bir şeyin bilinip, bilinmeyeceğinden şüphe etmekle

! *Descartes doğruyu, kendisinden şüphe edilmesi asla mümkün olmayan kesin bilgiyi arar.*

3. Çuang Tseu suda oynayan balıkları görünce: "İşte balıkların eğlencesi." der. Karşısındaki ise şu itirazda bulunur: "Sen balık değilsin ki balıkların neyle eğlendiğini bilesin!" Çuang Tseu de şöyle der: "Sen de ben değilsin ki benim balıkların neyle eğlendiklerini bilmediğini bilesin!" Eskiden "varoluş"un birliği içinde, başka varlıklarla kaynaşmış olduğumuza göre bu varlıkları da anlayabiliriz belki... Ama hayır her şey görecelidir; aldatıcı dünya varlıktan yoksundur.

Yukarıdaki parçaya, göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aldatıcı bir dünya yaşayan insan, ne bildiğinin farkında değildir.
B) Varlıklara yönelik yargılarımızda peşin hüküm verme olanağına sahip değiliz.
C) Varoluşun birliği içinde olmak var olmamayı da beraberinde getirir.
D) Varlıklara yönelik yargılarımızda, gerçeklikten söz etmemek mümkün değildir.
E) Yaşadığımız evren gerçeklikten oluşan bir evren değildir.

4. Bergson, düşünme yeteneğini bir konu üzerinde yoğunlaştıran düşünürün, deneyde elde edemediği sonucu, beklenmedik bir alanda aydınlığa kavuşturacak veriyi kazanması haline sezgi adını verir. Gazali'ye göre sezgi, Tanrısal gerçekleri kavramak için bir duyudur. Bu yeteneği sağlamak için, kişinin bütün gönlüyle Tanrı'ya yönelmesi gerekir.

Buna göre, Bergson'un sezgisi hangi yönüyle Gazali'nin sezgisinden ayrılır?

- A) Doğru bilgiyi ortaya çıkarmasıyla
B) İmanı temel almasıyla
C) Duyusal verilere dayanmasıyla
D) İnsan hayatını kolaylaştırmasıyla
E) Deney ve gözlemden bağımsız anlık bir kavrayış yetisi olmasıyla

5. Günlük hayatta bazen yalan faydalı olabilir; ama bu yalanın hakikat olarak kabul edilmesine olanak var mıdır? Hakikat, hatayı ve yalanı dışarda bırakan bilgi değeridir. Gündelik hayatta bize faydalı olan şeyin hakikat değerinin, iyi olduğunu söyleriz. Oysa iyi kavramı hayat değeridir, bilgi değeri değil.

Bu parçada eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana fayda sağlayan her bilgi hakikattir.
B) Hakikatin değişmesi, yaşamın değişmesine neden olur.
C) Değişmeyen bilgiler, faydalıdır.
D) Bilgiye ancak hakikati aramaktan vazgeçildiğinde ulaşılır.
E) Yanlılığı kanıtlanmadığı sürece her bilgi faydalıdır.

6. Duyu organlarıyla alınan malzemeye duyarlılığın iki formu, zaman ve uzay formları eklenir. Sonra bu malzeme zihindeki 12 kategoriye gelir. Kategoriler, deneye form bakımından bir çerçeve sağlar. Şu halde, bilgide aktif olan yön akıl, pasif olan yön de duygusal verilerdir. Bu nedenle Kant "Algısız kavramlar boş, kavramsız algılar kördür." der.

Kant'ın bu görüşünden, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Bilgi için, hem duylara hem de akla ihtiyaç vardır.
B) Duyular olmadan aklın, akıl olmadanda duyların hiçbir anlamı yoktur.
C) İnsan doğru bilgiye ulaşabilir.
D) Duyular, bilgi edinme sürecinin son aşamasını oluşturur.
E) Duyuların aldığı malzemeyi düzenleyen ve bir biçime sokan akıldır.

7. Doğuştan kör bir insanın gözleri açıldığında daha önce bildiği olayları karıştırdığı gözlemlenmiştir. Bir zarla bir yuvarlağı, bir küple bir küreyi ayıramamıştır. Daha sonra bu cisimlere dokunduğunda hangisinin zar, hangisinin yuvarlak, hangisinin küp, hangisinin küre olduğunu rahatlıkla anlamıştır.

Bu parçada savunulan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı deneydir.
B) Bütün bilgilerimizin temelinde duygular vardır.
C) Doğruluğun ölçüsü insana sağladığı faydadır.
D) Akıl, doğru ve değişmez bilginin kaynağıdır.
E) Ne akıl, ne deney bize doğru bilgiyi veremez.

8. Cevher yoktur; çünkü cevher idesine karşılık olup ona temel teşkil edecek bir izlenim yoktur. Oysa tüm idelerin temelini izlenimler oluşturur. Aynı şekilde neden-sonuç bağlantısının kaynağı olabilecek bir izlenim yoktur. O halde nedensellikte cevher gibi hiçbir zaman algılanamaz, ancak düşünülebilir. Nedensellik fikri, "b" olayının, "a" olayının ardından geldiğini birçok kereler görünce, bizde artık alışkanlık duygusu oluşur.

D. Hume'un bu görüşünden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Doğada bir nedensellik bağı yoktur.
B) Nedensellik varlığını, izlenimden alır.
C) Düşüncelerimiz, izlenimlerin temeli üzerinde meydana gelir.
D) Zihnimizdeki nedensellik alışkanlıktır, çağırışımıdır.
E) Varlığın ana kaynağı bilinemez.

Hume'a göre biz ateşin üzerine konulan kaptaki suyun kaynadığını görebiliriz. "Ateş suyun kaynama nedenidir." deriz. Çünkü öyle almış, öyle görmüşüzdür.

9. Hegel'de akılsal olan gerçektir; gerçek olan da akılsaldır. İşte bu özdeşlik içinde evrensel akıl (Geist) dış dünyadan ayrı bir varlık olarak değil de, dinde, sanatta, felsefede, kendi bilincine insan aklıyla ulaşır. Ona göre, evrensel varlığın bilgisi, kendi diyalektik gelişim sürecinde kendini insan aklının ürünleri olan sanat, din ve felsefede açığa çıkarır. Felsefenin görevi evrensel aklın, insan zihninde açığa çıkmasına yardım etmektir.

Hegel'in görüşünü destekleyen yargı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek varlıklar, aracısız kavranabilen fenomenlerdir.
B) Fenomenler, idealardan pay almak suretiyle var olurlar.
C) Bütün varlıklar, aklın diyalektik süreçlerle kendini var etmesiyle oluşurlar.
D) Varlığın temelinde ruh ve madde gibi birbirine indirgenemeyen iki cevher yer alır.
E) Tüm varlıklar, hiçbir şekilde değişmeyen maddenin ürünleridir.

1. "Dünyanın nasıl bilineceği değil, dünyada nasıl rahat bir köşe bulunabileceği ve yaşamın nasıl daha rahat bir hale getirileceği önemlidir. Çözumsuz bilmeceleri çözmek için kafa yormak gereksizdir."

Yukarıdaki bu görüş aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Bilgi, bireyin prestijini artırmalıdır.
- B) Bilgi, pratik alanda fayda sağlamalıdır.
- C) Bilgi, bireyin hayatına renk katmalıdır.
- D) Bilgi, düşünsel kurgulardan ibaret olmalıdır.
- E) Bilginin kaynağı olgusal gereklilik olmalıdır.

Pragmatizme göre felsefi görüşlerin anlam ve önemleri, onların sorun çözme yeteneğinde aranmalıdır.

2. Bir yere bir zamanlar yirmi dört saatte giden tren, teknik gelişmeler sonucu bugün sekiz saatte gitmektedir. Yarın bu süre çok daha az bir zamana inecektir. Bir zamanlar, trenin yirmi dört saatte gittiği nasıl kesin bir bilgiyse, bugün sekiz saatte gittiği de kesin bir bilgidir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilginin kişiden kişiye değişiyor olması, şüphe edilmesine yol açar.
- B) Bilgide kesinliğe ulaşmak imkansızdır.
- C) Bilginin görecelliği bilim adamının tutumundan kaynaklanır.
- D) Bilgi tarihsel anlamda değişken güncel olarak kesindir.
- E) Bilgi yalnız teknik ilerlemeler sonucu oluşur.

3. Yaratılıştan gelen düşünceler bizde heykeltraşın önündeki mermer gibidir. Bu mermer parçası gibi olan yaratılışımızdan gelen düşüncelerimizi, duyar vasıtasıyla geliştiriyoruz. Duyular, sanatçıdır, yaratıldığımızda bulunan düşüncelerimizde mermer parçası. Mermer olmayınca sanatçı nasıl bir heykel meydana getiremezse, yaratılışla gelen düşünceler olmayınca da duyarlar bize bilgi vermez.

Leibniz'in bu görüşlerinden, aşağıdaki açıklamalardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Yaratılıştan gelen düşünceler işlenmemiştir.
- B) Duyular düşüncelerimizi işlenmiş hale getirir.
- C) Duyular ve düşünceler bilgide etkili unsurlardır.
- D) Sadece duyarlarla bilgiye ulaşmak zordur.
- E) Duyular bize bilgi sağlamada yeterlidir.

4. Entüisyonizm'in savunucularından Bergson'a göre, sezgi akıl yürütmeye dayalı düşünmenin tersine bir bütünü ya da varlığın doğrudan ve birdenbire kavranmasıdır. Gerçeğin kavranmasında akıl yetersizdir. Çünkü, akıl evreni tanımak için değil, evrene egemen olmak için verilmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Bergson'un bilgi anlayışını ifade etmektedir?

- A) En doğru bilgi, en fazla bilgi sağlayan bilgidir.
- B) Evrene ait doğrulara ancak akılla ulaşılır.
- C) Gerçeğin bilgisini olguların içinde aramak boş bir çabadan ibarettir.
- D) Duyumlardan gelen bilgi, gerçeğin tek kaynağıdır.
- E) Evren, ancak varlığın bütün olarak kavranmasıyla bilinir.

5. Zihnimizde en çapraşık ve en bileşik bir tasarımı ya da bilgiyi çözümlersek, bunun daha önceki duyu ve izlenimin kopyası olduğunu görürüz.

Bu düşünceye dayanarak ulaşılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan zihnindeki tüm tasarımların kaynağı duyu ve izlenimlerdir.
- B) İnsan zihni karmaşık tasarımlarla doludur.
- C) İnsan sezgileriyle tüm bilgilere ulaşabilir.
- D) İnsan doğuştan tüm bilgileri beraberinde getirir.
- E) En karmaşık, en zor bilgiler akıl yoluyla çözümlenebilir.

6. Bir şeyi kavradığımız zaman, ona ilişkin hiçbir karar vermezsek, aldanma tehlikesi ile karşılaşmayız. Hatta açık ve seçik olarak bildiğimiz şeyi kabul edersek aldanmamız yine olanak dışıdır. Ancak genel olarak aldanmamıza neden olan yargımızı sunduğumuz şeyin henüz tam bir bilgisini edinmeden karar vermemizdir.

Descartes'in bu düşüncesinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşabiliriz?

- A) Gerçek bilinmeyeceği için, hiçbir konuda kesin yargıda bulunmamalıyız.
- B) Şüphe ulaşılmaması gereken gerçek hedef olmalıdır.
- C) Şüphe duyduğumuz bilgileri yeniden ele almamız gerekir.
- D) Güvenilir ve doğru bilgilere ulaşmak için öncelikle bunları iyi tanımlamamız gerekir.
- E) Tanrı, dışındaki tüm bilgilerden şüphe duymamız gerekir.

7. Her bakış bir gözlem, her gözlem bir düşünce, her düşünce bir bağlantı ve ilişki doğurur. Öyle ki her dikkatli bakışımızda bir teori kurduğumuzu söyleyebiliriz.

Buna göre, doğru bilginin kaynağı açısından bir değerlendirme yapıldığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılabiliriz?

- A) Zihinlerimiz doğuştan bilgi yüklüdür.
B) Bilgilerimiz olguların yorumuna dayanır.
C) Gerçeklik ancak dille anlatılabilir.
D) Bilgilerimiz, sonradan dış dünyadan elde ettiklerimizdir.
E) İnsanların amacına hizmet eden bilgiler doğrudur.

8. Protagoras'a göre, rüzgar üşüyen için soğuktur. Öğrencisi Gorgias ise "Hiçbir şey yoktur. Olsa bile bilinemez. Bilinse bile başkalarına bildirilemez." diyerek bilgi ile ilgili görüşünü ortaya koymuştur.

Yukarıdaki paragrafa göre, Protagoras ve Gorgias, bilgi konusunda neyi savunmaktadır?

- A) Bilgi doğuştan getirilir.
B) Doğru bilgi imkânsızdır.
C) Herkes için mutlak bağlayıcı bilgi vardır.
D) Deney ve tecrübelerle dayanan bilgi doğrudur.
E) Bilgi akıl ve deneyin ürünüdür.

9. Kant'a göre, biz nesnelere olduğu gibi değil zihnin kategorilerine göre biliriz. Zihnin on iki kategorisi olduğunu söyleyen Kant'a göre, bu kategoriler başka türlü olsaydı, nesnelere başka türlü bilinecekti.

Yukarıdaki paragrafa göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilgi doğuştan getirilir.
B) Bilgide belirleyici olan deney ve tecrübelerdir.
C) Nesnelere zihne göre bilinir.
D) Bilgimiz, nesnelere olduğu gibi yansır.
E) Olgulara dayanan bilgi doğrudur.

10. "Davranışlarımızı zenginleştirip canlandırmayan, sadece bana bir şeyler öğretmek isteyen her bilgiden nefret ediyorum."

Burada vurgulanmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana yarar sağlamayan bilgi gereksizdir.
B) Bilginin insan yaşamındaki önemi büyüktür.
C) Bilgi, kötü amaçlarla kullanılmamalıdır.
D) Bilim, insanlığa zararlıdır.
E) Felsefe de bilimde aynı amaca yönelmiştir.

Bir bilgi işe yarıyorsa, faydalıysa insanın ve toplumun gelişmesine katkısı oluyorsa doğrudur.

11. Ne yalnızca algı, ne iradeye dayanan davranış, ne de tek başına bilinç, kişilikli olmaya yetmez; çünkü tek tek edinimler kişiyi oluşturamaz.

Fenomenolojiye ait bu görüşü aşağıdakilerden hangisi doğrulamaktadır?

- A) Kişi sevdiği şeyleri yapmakta özgür iradesin kullanmalıdır.
B) Kişi davranış bütünlüğü içinde kişiliğini oluşturabilir.
C) Kişi ne zaman ne isteyebileceğini bilmelidir.
D) Kişi, kendi ve bedeni üzerinde söz sahibi olmalıdır.
E) Kişi, duygu ve düşüncelerinin analizini iyi yapmalıdır.

12. Duyular tarafından desteklenmemiş akıl, bir odada kaç sandalye olduğunu veya yerdeki şeyin kilim mi, halı mı olduğunu bize hiçbir zaman açıklayamayacaktır.

Paragrafta aşağıdaki görüşlerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Duyuların verdiği bilgiler doğrudur.
B) Akıl nesnelere ilişkin bilgilere doğuştan sahiptir.
C) Doğru bilginin kaynağı duyum ve deneydir.
D) Doğru bilgiye sadece sezgiyle ulaşılır.
E) Doğru bilgi bize yararlı olan bilgidir.

1. Bilgi olanaklıdır, fakat her şeyden önce uygun yöntemin belirlenmesi gerekmektedir; terimlerin doğru bir şekilde ifade edilmesi gerekir ve sağlam bir mantık yapısı kurulmalıdır. Bilgi, özel ve gelişigüzel değil, genel ve belirgin olmalıdır. Bunlar sağlanmazsa, ortaya çelişkiler çıkar ve bu çelişkiler de bilgiyi anlamsız ve dolayısıyla imkan dışı kılar.

Buna göre, bilgiyi olanaklı kılan özelliklerden birisi aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Tutarlı mantık yapısı içermesi
- B) Genellenebilir, tanımlanabilir bir yapıda bulunması
- C) Her bireyce kavranabilir olması
- D) Doğru, anlaşılabilir ifade edilmesi
- E) Yöntemli elde edilmesi

2. "Bir şeyi, sadece, bilmenin bir anlamı olabilir mi? Kainatın, şu veya bu özlerle başladığı bilincine varmanın ne anlamı var ki? Bunları bilmek neyi sağlar, bilmenin ötesinde ne getirir? Ben, bir çekiçin bilgisine varmayı kainatın başlangıcının hangi maddeyle olduğu bilgisine tercih ederim."

Yukarıdaki anlatımda, bilginin hangi özelliği vurgulanmak istenmiştir?

- A) Sağladığı fayda
- B) Anlaşılabilir olması
- C) Gerçeğe olan yakınlığı
- D) Maddesel özelliği
- E) Soyuta indirgenebilirliği

3. "Kıvılcım aleve, damla okyanusa göre ne ise insan da Tanrı'ya ve bilgisine göre odur. Bu yüzden insan birçok olayın sebebini anlama yeteneğine sahip değildir. Tanrı'nın varlığı ile ilgili konularda araştırma yapmak insana mutsuzluktan başka bir şey vermez."

Bu görüşlerden yola çıkılarak aşağıdaki seçeneklerden hangisine ulaşılır?

- A) İnsanın evrendeki yeri ve değeri bir katreden ibarettir.
- B) Tanrı ulaşılabilir olduğu için kavranamaz.
- C) Bilgi, erdemli olmak demektir.
- D) İnsan gerçek bilgiye ulaşamayacağından, kendisine verilene razı olmalıdır.
- E) Doğada her şey değişir, sabit olan hiçbir şey yoktur.

4. Doğruluk sabit bir değerdir. diyenlere gülüp geçiyorum. Puslu bir havada pencereden baktığımda gördüğüm manzara beni karamsarlığa sevkederken, güneşli bir havada gördüğüm manzara bana yaşama coşkusu veriyor. Manzara aynı, bakan da aynı ben olduğuma göre hangi duygu bana gerçeğin bilgisini veriyor? İşte bu yüzden doğrunun sabit bir değerliliğe sahip olabileceğine inanmıyorum.

Yukardaki düşünürün sözlerine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Doğruluğun değeri zamandan bağımsızdır.
- B) Kimi doğrular sabit ve değişmez niteliktedir.
- C) Doğruluğun değeri görecelidir.
- D) Doğruya ulaşmanın yolu doğru düşünceden geçer.
- E) Doğru, yanlışın evrendeki yansımasıdır.

5. Protogoras'a göre "Rüzgar üşüyen için soğuktur. Üşümeyen için değildir." Gorgias'a göre "Hiçbir şey yoktur. Olsa bile bilinemez. Bilinse bile başkalarına bildirilemez."

Buna göre, bilgi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi kişiden kişiye değişir.
- B) Bilgi görecelidir.
- C) Bilgi mutlak değildir.
- D) Herkesin üzerinde uzlaşacağı bir bilgi vardır.
- E) Kişinin durumu bilgiyi değiştirebilir.

6. Çevremizdeki nesne ve olayları her şeyden önce duyu organlarımızla algılarız. Duyu organlarımız olmasaydı bizim için ne nesnelere ulaşabilirdi ne de onlara bir anlam verebilirdik.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Duyuların bilgisini doğuştan insan zihninde vardır.
- B) Duyulanmayan bir şeyin gerçekliği de yoktur.
- C) Duyu organları bilgilerin kaynağıdır.
- D) İnsan, duyuları sayesinde dış dünyayı kavrayabilir.
- E) Duyu organları bilgi elde etmemizi sağlar.

 Empirizme göre akılda deneyden gelmeyen hiçbir bilgi yoktur.

7. Pragmatizm'e göre, insana fayda sağlayan, insanın sorunlarını çözen her şey doğru, iyi ve güzeldir. Din bile işimize yararsa doğrudur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi pragmatizm görüşüne uygun düşmez?

- A) Doğru bilgi mümkündür.
- B) Doğru fayda ile eşdeğerdir.
- C) İnsana fayda sağlayan bilgi görelidir.
- D) Doğrunun ölçütü faydadır.
- E) Herkes için geçerli bir fayda ve doğru vardır.

8. Analitik felsefeye göre, doğru bilgi, doğruluğu test edilebilen bilgidir ve felsefenin görevi de, dış dünya hakkında bilgi vermek değil, dilin analizini yapmaktır. Bunu yaparken de analiz için modern mantığı kullanırlar. Bundan dolayı onların çalışmalarında, modern mantığa indirgenebileceğini ileri sürdükleri, matematik büyük önem kazanmıştır.

Buna göre, parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Matematik güvenilir bir bilgidir.
- B) Felsefe duyular dünyasını çözümlayebilmelidir.
- C) Dil ile gerçeklik farklı yapıya sahiptir.
- D) Doğru bilgi, dil analizi ile test edilebilen bilgidir.
- E) Bilginin kaynağı, deney ve gözlemdir.

9. "Akıl olmasa da duyularımız bize doğru bilgiyi verir, yanlış olan bilgilerimiz akla takılıp gelenlerdir." **diyene bir düşünür aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?**

- A) Duyuların bilgi elde etmedeki önemini
- B) Aklın bilgi elde etmede yeterli olacağını
- C) Bilgi için deneyin gerekliliğini
- D) Doğuştan bilginin olmadığını
- E) Bilginin nesnel gerçekliğini

10. Eğer insan zihni, duyular ile ilgilenmeseydi, duyular insanın üzerinde gölge gibi geçecek ve o anda bir iz bırakmayacaktı.

Condillac'ın bu görüşlerinden çıkarılabilecek en iyi sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tüm bilgiler doğuştan gelir.
- B) Bir şeyi bilmek onu konuşmayı gerektirir.
- C) Sezgiler gerçekliği yorumlamada tek faktördür.
- D) Bilgiye ulaşmak için akıl, duyuları yorumlamalıdır.
- E) Neden –sonuç bağlantıları kurularak bilgiye ulaşılabilir.

11. Gorgias, hiçbir değer var olmadığını, insanlara ikna yoluyla her şeyin kabul ettirilebileceğini; çünkü insanların bildiğinden yoksun olduklarını söylemiş, ikna sanatına, büyük önem vermiştir. O'na göre ikna sanatı; konuşma, inanç ve düşünceyle ilgili olan tüm diğer sanatların kendisine dayandığı temel sanattır.

Parçaya göre, aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Bilgiler, insan zihninde doğuştan vardır.
- B) Evrende hiçbir evrensel değer yoktur.
- C) İkna yoluyla insanlara her şey yaptırılabilir.
- D) İkna sanatı, diğer sanatlara kaynaklık eder.
- E) İnsan, doğru bilgiye ulaşamaz.

Gorgias varlık üzerine bir bilginin imkansız olduğunu savunur.

12. Husserl'e göre, nesnelerin doğru bilgisine ulaşmak mümkündür. Nesnelerin özelliklerini paranteze aldığımız zaman, saf özü, idesi elde edilir.

Husserl'in bilgi felsefesi açısından aşağıdaki hangi yaklaşımı savunmaktadır?

- A) Fenemoloji
- B) Pragmatizm
- C) Entüsyonizm
- D) Rasyonalizm
- E) Empirizm

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 1 / 12

Bilimsel bilgiye veya bilime dayanarak öndeyilerde bulunmak mümkündür. Örneğin astronomi, ileriki yıllarda Halley kuyruklu yıldızının tekrar ne zaman dünyanın yakınından geçeceğini ve dünyanın hangi bölgelerinden görülebileceğini kesine yakın bir öngörüyle söyleme imkanına sahiptir.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 2 / 3

Gündelik bilgi belli bir yöntemle dayanarak, neden-sonuç ilişkisi sonucunda elde edilen genel-geçer bilgi değildir. Bu nedenle sonuçları kesinlik taşımaz.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 2 / 9

Bilimin hareket noktası nesnel olan, üzerinde deney ve gözlem yapılabilen şeylerdir. Tek tek olay ve olgulardan hareket ederek genellemelere ulaşılır.

(A) (B) (C) (D) ●

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 2 / 10

Determinizm; doğada aynı koşullar altında her zaman ve her yerde aynı olayların meydana geleceği, nedenler belli ise sonucunda önceden belli olacağı ilkesidir. Doğada determinizm vardır. Örneğin serbest düşmenin nedeni yer çekimi ise yer çekiminin olduğu her yerde serbest düşme olacaktır.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 2 / 11

Felsefeyle bilimin ortak olan yanlarının başında her ikisinin de yöntemli ve sistemli birer araştırma etkinliği olmaları gelir. Bu nedenle felsefenin yönemsiz olduğu doğru değildir.

(A) (B) (C) ● (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 3 / 3

Sokrates'e göre insan doğru bilgiler elde edebilir. Çünkü bu bilgiler zaten doğuştan gelir ve insanın ruhunda uyku halinde bulunur. Tek yapılması gereken şey bu bilgilerin ortaya çıkarılmasını sağlamaktır.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 3 / 10

Platon çevremizdeki durmadan değişen varlıklar hakkında kesin bilgi edinilemeyeceğini düşünür; çünkü sağlam bilgi ancak değişmeden kalan varlıklara ait olabilir. Bu nedenle duyuların vereceği bilgi aldatıcı ve mükemmellikten yoksun olacağından duyu bilgilerine güvenilmez.

(A) (B) (C) ● (E)

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 4 / 9

J. Locke insan zihninde doğuştan gelen hiçbir şey olmadığını savunur. Ona göre mantığın ve matematiğin ilke ve kavramları, Tanrı fikri gibi fikirler bile, zihinde doğuştan bulunamaz. Bu nedenle o rasyonalizmi eleştirmektedir.

(A) (B) (C) (D) ●

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 4 / 10

Yapılan açıklamalara baktığımızda Platon doğru bilgiye akıl ile ulaşabileceğini savunurken, D. Hume, doğru bilgiye deneyle ulaşabileceğimizi savunur. Bu nedenle her iki düşünürün ortak noktası insanın doğru bilgiye ulaşabileceği fikridir.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 5 / 8

Pratikte yararlı olan her şey anlamlı olarak kabul edilmelidir. Uygulamada yararlı sonuçlar getirmeyen her kavram anlamsızdır. Bu anlamda çöln ortasında kaybolan ve susuzluktan ölmek üzere olan bir kişi için yolun sonunda var olan bir evin içinde insan varsa bu değerlidir aksi takdirde değerli değildir.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 5 / 12

Var olma ve yok olmanın duylulara bağlı olduğunu ve duyluların bir düştten daha gerçek olmadığını düşünün biri için genel geçer bilgiye ulaşamaz.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 6 / 6

Kant'a göre bilgi, dış dünyadan gelen ham maddenin akıl tarafından işlenmesiyle oluşur. Duyu organlarıyla alınan malzemeye duyarlılığın uzay ve zaman formları eklenir. Bu nedenle bilgi deneyle başlar ama deneyle bitmez.

A B C D E

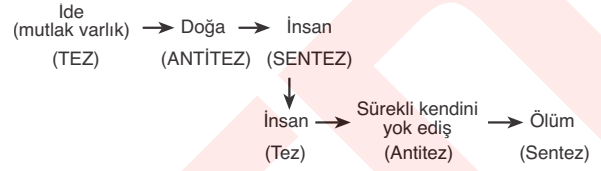
Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 6 / 7

Doğuştan kör bir insanın gözleri açıldığında daha önce ayırabildiği ve bilebildiği eşya ve olayları karıştırması bilginin kaynağının deney olduğunu gösterir.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 6 / 9

Hegel'e göre bütün gerçeklik tez – antitez – sentez üçlemesinden geçerek ilerler. Sentez, başka bir diyalektik süreçte “tez” durumuna gelir ve devam eder.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 7 / 8

Protogaras ve Gorgias doğru bilginin imkansızlığını savunurlar. Protogaras bunu “Tüm evren sürekli değiştiğine göre hiçbir nesne için “Bu şudur denemez.” sözleriyle ifade ederken Gorgias “Bir şey yoktur.” cümlesiyle ifade eder.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 8 / 7

Pragmatizma göre bir bilginin doğruluğu, o bilginin yol açtığı eylem ve sonuçlarına bağlıdır. Yaşam, olaylar ve insan ihtiyaçları her gün değiştiğine göre, doğrular da her gün değişecek, kesin ve genel geçerliliği olan bir bilgi imkansızlaşacaktır. Böylece bir insan için faydalı olan başka bir insan için zararlı olabilecektir.

A B C D E

Çözüm: Bilgi Felsefesi Test 8 / 9

Duyularımızın bize doğru bilgi vereceğini, akla ihtiyaç olmadığını ve yanlış bilgilerimizin akla takılıp gelenler olduğunu söyleyen bir kişi akli bilgi etmede bir yeterli olacağı fikrini eleştirmektedir.

A B C D E

DÖRT KÖŞE

1. Protagoras'a göre hiçbir bilginin genel – geçer olacak düzeyde kesinliği yoktur.

Protagoras'ın temel aldığı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kesin doğru bilgiye varmak olanaklıdır.
- B) Her türden inanç tartışılmaz niteliktedir.
- C) Sadece inanca dayalı bilgiler doğrudur.
- D) Mutlak bilgidен şüphe duymak anlamsızdır.
- E) Bilgiler kişiden kişiye değişir.

2. Çocuk, bıçak ya da makasla oynamanın tehlikeli olduğu bilgisine deneyden önce değil de, bıçak ya da makas elini kestikten sonra sahip olur.

Bu görüşün temelindeki felsefe anlayışı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağında deney vardır.
- B) Gerçek bilgiye sezgiyle ulaşılır.
- C) Bilgi doğuştan gelir.
- D) Bilginin kaynağında akıl vardır.
- E) Bilgi olguların gözlenmesiyle elde edilir.

3. Sokrates, tartışılan konunun doğruluğunun gerçekliğinden kuşku duyarak söze başlar. Sokrates, böylesine bir kuşkuculuğu Sofistlerle de paylaşır. Ancak, Sofistlerin kuşkuculuğu kesin ve son, Sokrates'in kuşkuculuğu ise deneysel ve geçici bir nitelik taşır. Bu, Descartes'in bilgiye ulaşmada kullandığı ilk basamak olan şüphecilik basamağıdır.

Doğru bilgiye ulaşmada, Sokrates ve Sofistler arasındaki temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sokrates şüpheyi amaç olarak, Sofistler araç olarak kullanmaktadır.
- B) Sofistler için bilgi şüphelidir; Sokrates için şüphe bilginin aracıdır.
- C) Sofistler için mutlak bilgiye ancak şüpheyle ulaşılır, Sokrates'e göre mutlak bilgi yoktur.
- D) Mutlak bilgi her ikisinde de olmakla beraber, Sokrates'e göre şüphe kullanılamaz.
- E) Şüphe her ikisinde de araç olarak kullanılır; Sokrates amaçlı şüpheciliği savunur.

4. Hükümdar Polomeus; Euklides'ten matematik öğrenmek için kolay bir yol göstermesini rica etmiş, Euklides de: "Matematik'te hükümdarlar için ayrı bir yol yoktur." demiştir.

Euklides, bu sözle aşağıdakilerden hangisini vurgulamak istemiştir?

- A) Bilim insanı olmak için, hükümdar olmak yetmez.
- B) Bilim adamı, üstün özelliklere sahip olmalıdır.
- C) Bilimde kişilere yönelik yöntem değil; araştırılan konulara göre yöntem esastır.
- D) Her toplum, kendi yapısına uygun bir bilimsel yöntemle sahip olmalıdır.
- E) Bilimde kesin sonuca ulaşmak için tek yol araştırmaktır.

03

3. bölüm

► 3. bölüm

- ▼ varlık felsefesi
- ▼ ahlak felsefesi

1. Herakleitos'a göre, evren boyuna akan, durmadan değişen, dönüşümlü olarak yok olup yeniden ortaya çıkan bir süreçtir. Bu sürece karşıt güçlerin çatışması ve bu çatışma sonunda ortaya çıkan uzlaşma neden olur. Eğer bu, karşıtlarla bunların arasındaki çatışma ya da savaş olmasaydı evrende nesnelere de olmazdı.

Buna göre, Herakleitos varlık hakkında aşağıdakilerden hangisini kabul eder?

- A) Varlığın idea olduğunu
- B) Varlığın bir fenomen olduğunu
- C) Varlığın oluş olduğunu
- D) Varlığın madde olduğunu
- E) Varlığın hem madde hem de düşünce olduğunu

! Herakleitos'un temel önermesi "Her şey akar, aynı ırmağa iki kez girilemez." dir.

2. Fiziki varlıklar hakkındaki bilgilerimiz onların görünüşleri üzerine kurulmuştur. Görünüşlerin ötesinde yatan özellikler açısından bu varlıklarla ilgili hiçbir bilgiye sahip olamayız.

Parçaya göre söylenecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metafizik bilgiye sezgi ile ulaşılabilir.
- B) Özlerin bilgisi aklın ürünüdür.
- C) Varlıkla ilgili bazı bilgiler insan üstüdür.
- D) Deney verileri sanıdan öteye bilgi içermez.
- E) Hiçbir bilgi gerçeğe uygun değildir.

3. Bir şeyin gerçek olması, yalnızca düşünce temelinde olmaz. Yağmuru sadece düşüncede varsayanlar, ıslanmak için saçak altına sığınır.

Yukarıdaki ifadelerde eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asıl gerçeklik somut olan nesnelere.
- B) Bir kavram formuyla birlikte somut olarak vardır.
- C) Varlıkları yaratan düşüncedir, onun dışında nesnel gerçeklik yoktur.
- D) Bilgilerin varlığını somutlamak için, gözlem ve deneye başvurmak gerekir.
- E) Kavranabilir olan duyu organlarının bildirdiğidir.

! Realizme göre asıl gerçeklik düşünce dünyamızın dışında, dış dünyada olan nesnel gerçekliktir.

4. Aristoteles'e göre, gerçekten varolan ideadır, yani formdur; form ise, bir şeyi her ne ise, o şey yapan öz"dür. İdea ya da form, ayrı bir dünyada yer almaz. İdea ya da form, "şu" diye gösterdiğimiz bireysel ve somut varlıklarda, bu varlıkların formu ya da özü olarak varolur.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Form, somut varlıkların dışında değil, varlıkların içinde yer alır.
- B) Duyular evreni bir yansımadır.
- C) Asıl gerçeklik bu evrenin ötesindedir.
- D) Bu evrende "şu" diye gösterdiklerimiz asıl gerçeklik değildir.
- E) Varlıkların özü ya da formu bilinemez.

5. Platon, varlık anlayışında iki tür dünyayı birbirinden ayırır. Bu dünyalardan birincisi, içinde yaşadığımız duyuşal dünyadır. Bu dünya ve bu dünya içindeki varlıklar gerçekten var değildirler; onlar yalnızca birer görünüşten ibarettirler. Birde akıl yoluyla anlaşılabilen idealar dünyası vardır. İdealar, dış dünyadan gözlemediğimiz her şeyin ilk örnekleri olan, asıl varlıklardır.

Platon'un varlık anlayışından aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Platon, varlık anlayışında iki dünyayı birbirinden ayırmıştır.
- B) Asıl gerçeklik nesnel olan, duyuşal dünyadır.
- C) Bu dünyanın içindeki varlıklar gerçek varlık değildirler.
- D) Asıl gerçeklik, akıl yoluyla anlaşılabilen idealar dünyasıdır.
- E) Bu evrendekiler yalnızca birer görünüşten ibarettirler.

6. Düalizm; varlığın ruh ve madde gibi iki ana temelden oluştuğunu söyler.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisinde düalizm vardır?

- A) Evrensel düzeni sağlayan güç Tanrı'dır.
- B) Maddi olmayan idealar evreninin karşısında, maddi olan görüntüler evreni vardır.
- C) Formsuz madde maddesiz form olmaz.
- D) İnsan ruhu, evrensel ruhun bir parçasıdır.
- E) Nedensellik bir zihin alışkanlığıdır.

7. Hegel, varlık anlayışında, gerçekten varolanın ide ya da geist adını verdiği mutlak bir akıl ya da zihin olduğunu söyler. Fakat, ide ya da mutlak zihin statik bir varlık olmayıp, değişmeye ve farklılaşmaya uğrayan manevi bir varlıktır. Hegel, bu varlığı, değişen, gelişen dinamik bir varlık ya da süreç olarak değerlendirir.

Hegel'in bu düşüncesinden aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Hegel varlık anlayışında idealisttir.
B) Bütün varlıkların kaynağının geist adını verdiği mutlak zihine dayandırır.
C) Mutlak zihnin, statik olmayıp, değişmeye uğrayan manevi bir varlık olduğunu söyler.
D) Mutlak zihnin bu evrendeki varlıklarla birlikte olduğunu söyler.
E) Varlığın var olduğunu kabul eder.

Hegel'de tüm evren bir ilkenin, bir ilk temelin kendini açması, belli bir amaca doğru gelişmesidir.

8. Herakleitos'a göre, dünya varlıkların sürekli çatıştığı bir yerdir. Gündüz ve gece, sıcak ve soğuk, iyi ve kötü, yaz ve kış, savaş ve barış... vb. sürekli çatışır. Bu çatışmada varlıklar eski niteliklerini yitirdiklerinden hiçbir şey aynı kalmaz. Bu yüzden varlık olmuş bitmiş değil, sürekli değişme halinde bir nitelik gösterir.

Buna göre, Herakleitos, varlıkla ilgili olarak aşağıdaki-lerden hangisini savunmaktadır?

- A) Varlık fenomendir. B) Varlık maddedir.
C) Varlık düşüncedir. D) Varlık oluştur.
E) Varlık hem madde hem düşüncedir.

9. Holbach'a göre, gerçekten varolan canlı, hareket halindeki maddedir. Bu düşünüşüne göre, madde ve ruh bir ve aynı şeydir. Hareket ve madde evrenin temelini oluşturur. Madde doğa, ona göre, cansız ve hareketsiz bir şey olsaydı, bu durumda Tanrı gibi, ruh gibi manevi tezlere başvurmak kaçınılmaz olurdu.

Holbach'ın bu düşüncelerinden aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Madde ve ruh bir ve aynı şeydir.
B) Hareket ve madde evrenin temelidir.
C) İnsan da özüne sahip olan maddeden meydana gelmiştir.
D) Tanrı ve ruh birer gerçekliktir.
E) Doğadaki her varlık, belli doğal nedenlerin sonucudur.

Holbach materyalist bir filozoftur.

10. D. Hume, bizim dışımızda olan şeylerin varolduğu inancının bizim hayal gücümüzün bir ürünü olduğunu söyler. O, insanın dışındaki bir dünyanın varoluşunun temellendirilmeyeceğini savunur. Deney, tecrübe bizim dışımızdaki nesnelere varolduğunu bildirir. Deneyle elde ettiklerimiz izlenimlerimizdir. Bunlar insanın dışındaki bir gerçekliğin, bir dış dünyanın kanıtı olamaz.

D. Hume'un varlık anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bizim dışımızdaki dünya bir gerçekliktir.
B) Varolan gerçeklikler bizim hayal ürünümüzdür.
C) İnsanın dışındaki bir dünyanın varoluşu temellendirilemez.
D) İnsan deneyle dünyanın varoluşunu temellendirebilir.
E) Dünyanın varoluşu, insan varlığının bir kanıtıdır.

11. Anaxagoras, varlığı açıklarken, Nous kavramıyla maddenin karşısına maddi cinsten olmayan ikinci bir cevher çıkartmış ve bu düşünce günümüze kadar gelen bazı anlayışlara temel olmuştur.

Anaxagoras'ın bu yaklaşımıyla aşağıdaki görüşlerden hangisine öncülük ettiği söylenebilir?

- A) Varlığı madde olarak gören görüşe
B) Varlığı fenomen olarak gören görüşe
C) Varlığı Tanrı olarak gören görüşe
D) Varlığın ana maddesinin imkansızlığını savunan görüşe
E) Varlığı iki temel esasa dayandıran görüşe

12. Aquinalı Thomas'a göre, Tanrı bu dünyayı hiçten yaratmıştır. Tanrı tüm varlıkların kaynağı ise, varlığın varolan şeylerin başka bir kaynağı olamaz. Tanrı bu bakımdan bir sanatçıyla, örneğin, bir heykeltıraşla karşılaştırılmaz. Bir heykeltıraş malzemeye şekil verir. Oysa yaratılıştan önce Tanrı vardı.

A. Thomas'ın bu düşüncesinden aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Bütün varolanların kaynağı maddedir.
B) Tanrı, bir heykeltıraş gibi varlıkları yaratmıştır.
C) Bütün varolanların temeli Tanrı değildir.
D) Varolanlar bir hiçtir, nedeni Tanrı değildir.
E) Tanrı bütün varlıkları hiçten yaratmıştır.

1. Herakleitos'a göre evren, boyuna akan, durmadan değişen dönüşümlü olarak yok olup yeniden ortaya çıkan bir "süreç", bir "oluş"tur. Bu oluşa, karşıt güçlerin çatışması ve bu çatışma sonunda ortaya çıkan uzlaşma (sentez) neden olur. Eğer bu karşıtlar arasındaki çatışma olmasaydı evrende nesnelere de olmazdı. Örneğin, otun yok olması, koyunun yaşamasını sağlar; yorulmadan dinlenmenin değeri anlaşılmaz. Görüldüğü gibi oluş karşıtların çatışmasının sonucudur.

Herakleitos'un bu görüşüne göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Varlık oluştur, oluş içinde kalıcı bir şeyin varlığından söz edilemez.
- B) Her şey değişir, evrende durağanlık yoktur.
- C) Varlığın ana maddesi (arkhesi) değişmez bir özür.
- D) Evren sürüp giden bir hareketlilik içindedir.
- E) Her varlık kendisiyle özdeş kalabilir.

 Evrende durağanlık yoktur.

2. Platon'a göre, birbirinden farklı iki dünya vardır. Biri nesnelere dünyası, diğeri de idealar dünyası. İdealar dünyası her zaman var olan, hiç değişmeyen, hep kendisiyle aynı kalan varlıklardan oluşur. İdealar tüm varlıkların asılları, örnekleridir. Öncesiz, sonrasız tek ve yetkindirler. Günlük yaşamda gördüğümüz nesnelere ideaların birer kopyasıdır, varlıkları sınırlıdır; zamanla değişir ve sonra yok olurlar, gölgeler gibi.

Buna göre, Platon varlık hakkında aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

- A) Asıl gerçek olan varlıklar, idealarlardır.
- B) Her şeyin varlığı deneye dayanmaktadır.
- C) Varlık sürekli bir değişme ve gelişme içerisindedir.
- D) Maddenin dışında herhangi bir varlık söz konusu değildir.
- E) Evrendeki varlıklar madde ve düşünceden oluşmaktadır.

 Platon'a göre "iyi bir insan", "güzel bir çiçek" yok olup gidecektir ama iyilik ideası, güzellik ideası her zaman var olacaktır.

3. Aristoteles'e göre gerçek varlık, bu dünyada var olan tek nesnelere özür. Bu konudaki düşüncelerinde hocası Platon'u eleştirir. Ona göre, Platon'un yanışı, gerçek varlığı, onu meydana getiren bireylerden ayrı olan idealarda görür. Ona göre, materyalistlerin yanılırları da tözü (cevheri), maddeye indirgemeleridir. Oysa gerçek varlık ne sadece idea, ne de sadece maddedir. Bunları da içeren bütündür yani bireydir.

Buna göre, varlık görüşünde Aristoteles'i Platon ve materyalizmden ayıran temel fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düalist (ikici) bir anlayışa sahip olması
- B) Varlıkta madde ve formun birlikte bulunduğunu savunması
- C) Varlığı, oluş olarak kabul etmesi
- D) Varlığı, madde olarak kabul etmesi
- E) Varlığı, idea olarak kabul etmesi

 Aristoteles'e göre bu dünyada var olan her şey, form kazanmış maddedir.

4. Farabi'ye göre, Tanrı'nın varlığı çeşitli biçimlerde kanıtlanabilir. Örneğin; dünyada hareket eden şeyler vardır. Hareket eden şey, hareketini bir hareket ettiriciden alır. Hareket ettirici kendisi de hareketliyse, o da hareketini bir başka hareket ettiriciden alır. Bu böyle sürüp gider; ama bu dizi sonsuza kadar gidemez. Demek ki, hareket etmeyen bir hareket ettirici vardır ki o da Tanrı'dır. Yine dünyada nedenlilik olduğu da görülmektedir. Ama bütün etkin nedenlerin dışında, kendisi de nedensiz olan bir etkinlik bulunması zorunludur, bu da Tanrı'dır.

Bu parçada, aşağıdaki düşüncelerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Meydana gelen her şeyin belirleyici nedeni; nedeni olmayan varlık olan Tanrı'dır.
- B) Her şeyin açıklayıcı bir nedeni olduğu için, bu nedenler dizisi sonsuza kadar devam eder.
- C) Tanrı'nın varlığı kanıtlanamaz; onun için bu konuda herhangi bir şey söylenemez.
- D) Tanrı'nın varlığı ancak sezgi yoluyla kanıtlanabilir.
- E) İnsanların Tanrı'yla ilgili düşüncelerine güvenilmemelidir.

5. Demokritos'a göre evren, atomlardan meydana gelmiştir. Atomlar öncesiz ve sonrasızdır, yani baştan beri vardır; ne olmuşlardır, ne de yok olacaklardır. Atomlar, "boşlukta (uzayda)" değişik hızlarla sürekli hareket halindedirler. Birbirleriyle çarpışmaları ve birbirleri üzerindeki basınçları sonucu sınırsız şekiller halinde birleşerek evreni ve evrendeki şeyleri oluştururlar. Ona göre, kaba ve ağır hareket eden atomlar toprağı, hareketleri hızlı olan ince atomlar suyu ve havayı oluşturmuşlardır. Ay, güneş ve yıldızlar ise, atomların çarpışmasıyla ortaya çıkmış, boşluğa fırlayıp tutuşmuş olan taş yığınlarıdır.

Bu parçaya göre, aşağıdakilerden hangisi söylendiğinde yanlış olur?

- A) Evreni oluşturan atomlardır.
B) Her şey mekanik yasalara göre işler.
C) Evrende rastlantıdan çok zorunluluk vardır.
D) Evreni oluşturan bağımsız bir güç vardır.
E) Tüm varlıklar maddi olan atomların, mekanik bir şekilde birleşmesinden oluşmuştur.

Evren amaçsız olduğundan onu amaçlar koyarak yöneten akıl yoktur.

6. Evrende bir hareketin olduğunu görürüz. Bunu inkâr etmek için kör olmak gerekir. İnsanın kendisi de değişmektedir. Çünkü hem kendisi, hem de kendisini çevreleyen dünya daima değişmektedir. Demek ki, vücudun temel özelliği değişmektedir. Hareket etmeyen ve değişmeyen bir vücut ölüden başka bir şey değildir.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki değişimi belirleyen belli kurallar vardır.
B) Sonsuzluk var olmanın temel şartlarındandır.
C) Evrendeki her şey sürekli olarak değişmektedir.
D) Evrendeki değişimin temelinde madde ve düşünce birlikte bulunur.
E) Değişimin dışındaki unsurlar, daima değişmeyle savaş halindedir.

Varlık olup bitmiş bir yapı değildir.

7. J. St. Mill'e göre, bir şey duyu organlarıncı algılanmamış olsa bile biz onların var olduğunu kabul ederiz. Çünkü harıçteki şeyi teşkil eden duyguların bizde henüz ortaya çıkmamış olması onların var olmalarına engel değildir. Düşüncemizin dışında herhangi bir şeyin varlığına inanmak, duyguların devamlı olarak imkânını kabul etmek demektir.

J. St. Mill'in bu parçada anlatmak istediğı düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her varlık insanın düşüncesi ölçüsünde bilinebilir.
B) Dış dünyanın varlığı, onların algılanmasına bağılıdır.
C) Duyularla algılanan varlıklar, gerçek varlığın taklidir.
D) Her türlü düşünce, varlığın oluşumuna katkıda bulunur.
E) Algılanmamış bir varlığı akılla kabul ettiğimiz gibi, akılla çözemediğimiz varlıklar da vardır.

8. Gerçek olan şey, gözleyebileceğimiz şeydir. Bizim için önemli olan ölçülebilmek ve tartabilmektir. Ama bu ölçü ve tartı da ancak maddesel olan şeylere uygulanabilir. Öyleyse asıl gerçek, bu uzay ve zaman içinde bulunan cisimler dünyasıdır. Bu maddesel olan şeyler arkasında bir gerçek aramaya kalkmamalıdır.

Parçada verilen görüşlerden, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Gerçek varlık ideal varlıktır.
B) Gerçek varlıkların bilgisi, deney ve gözlemlerle elde edilir.
C) Maddesel dünyanın dışında bir gerçeklikten söz edilemez.
D) Gerçek varlıklar uzay ve zaman içindedir.
E) Cisimler maddenin şekil almış halleridir.

9. Felsefe genel olarak "varlığı" sorgular. Varlığın ne olduğunu, varlığın ana maddesini araştırarak tümel bir bilgiye ulaşmak ister. Felsefenin bu alanda yaptığı çalışmaya "ontoloji" adı verilir.

Buna göre, aşağıdaki sorulardan hangisi "ontolojinin" kapsamına girmez?

- A) İnsanın bu dünyadaki yeri nedir?
B) Varlık var mıdır?
C) Varlığın temeli nedir?
D) Suje ile obje arasındaki ilişki nasıl kurulur?
E) Varlık değişken midir, durağan mıdır?

1. Farabi, varlık anlayışında bu dünyadaki şeylerin zorunlulukla varolmayan mümkün varlıklar olduklarını söyler. Mümkün varlıkların özleri onların varolmalarını içermez. Bu varlıklar var oldukları gibi yok olup giderler. Öyleyse mümkün varlıkların varoluşları, zorunlu olarak varolan bir ilk varlığa bağlıdır.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Zorunlu varlıklar, mümkün varlığın bir sonucudur.
B) Zorunlu varlık, varlığı olasılığa bağlı olan varlıktır
C) Mümkün varlıklar zorunlu olarak varolan bir ilk varlığa bağlıdır.
D) Mümkün varlıklar kaynağını maddi nitelikli bir unsurdan alırlar.
E) Tanrı kendi kendini var eden zorunlu bir varlıktır.

Farabi varlık ve oluş hakkındaki görüşlerini oluştururken hem Aristoteles'ten hem de İslam dininden etkilenmiştir.

2. Spinoza, varlık anlayışında yalnızca tek bir tözün varolduğunu öne sürer. Töz varolmak için kendisinden başka hiçbir şeye gerek duymayan varlıktır. Töz kendi kedisinin nedenidir. Töz düşüncesinden daha yüksek bir düşünce yoktur. Tek bir töz vardır, o da Tanrı'dır. Bütün varlıklar Tanrı'dandır. Varolanların Tanrı'nın dışında ayrı bir varlıkları yoktur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yalnızca tek bir töz vardır.
B) Töz varolmak için kendisinden başka hiçbir şeye ihtiyaç duymaz.
C) Töz düşüncesinden daha yüksek bir düşünce yoktur.
D) Töz maddi nitelikli bir unsurdur.
E) Varolanların Tanrı'nın dışında ayrı bir varlıkları yoktur.

Spinoza'ya göre evren Tanrı'nın özünden zorunlu olarak çıkmıştır, yani Tanrı evrenin kendisidir.

3. Leibniz gerçekten varolanın ruh olduğunu savunmuştur. Yalnızca yer kaplamayan ruhsal tözlerin varolduğunu, cisimlerin monadların görünüşlerinden başka bir şey olmadığını öne sürdüğü için, spiritüalist olarak bilinir.

Leibniz'in bu düşüncesinden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Gerçek varlıklar yalnızca ruhsal olanlardır.
B) Ruh maddenin bir görüntüsüdür.
C) Bütün varlıkların özü maddedir.
D) Her insan kendi özünü kendisi var etmiştir.
E) Monadlar canlı ve maddi nitelikli unsurlardır.

4. Hegel'de mutlak zihin, statik bir varlık değil, dinamik bir süreçtir. Bu mutlak zihin, dünyadan ayrı bir varlık değil, fakat özel bir bakış açısından görüldüğünde dünyadır. Hegel'in dinamik bir süreç olarak betimlediği bu mutlak varlık, onun diyalektik adını verdiği üçlü adımlardan oluşan hareketlerle değişir. Her şey, mutlak zihnin üçlü adımlarından oluşan diyalektik hareketlerden meydana gelir.

Yukarıdaki paragrafta, aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Mutlak zihin, statik bir varlık değil dinamiktir.
B) Mutlak zihin, dünyadan ayrı bir varlık değildir.
C) Varlık diyalektik süreçle değişir ve gelişir.
D) Varlık, mutlak zihnin diyalektik hareketlerinden meydana gelir.
E) Mutlak zihin diyalektik materyalist bir sürecin sonucudur.

5. H. Bergson, gerçekliğin, yani varlıkların temel doğasının bilimin varsaydığı gibi, madde olmadığını göstermeye çalışır. Ona göre, insanlar genellikle mekanla düşünmeye çalıştıklarından maddeciliğe eğilimlidirler. Oysa zaman da, mekan kadar temeldir; hatta yaşamın, belki de bütün gerçekliğin özü zamandır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gerçekliğin temeli maddedir.
B) Bütün gerçekliğin özü zamandır.
C) Yalnızca mekan içinde yer alan cisimler vardır.
D) Düşünce maddenin bir sonucudur.
E) Mekan, zamanın temelidir.

6. Bedenin herhangi bir organına, örneğin parmağa batırılan bir iğnenin etkisini ruh, yani uzamsız varlık duymaktadır. Öte yandan ruhta meydana gelen bir olay, örneğin, yüzün sararması, kalbin hızla atmasına sebep olmaktadır.

Descartes'in bu düşünceleriyle ileri sürdüğü fikir aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beden ve ruh farklı; ama aynı ölçüde de var olan iki tözdür.
- B) Ruhun ana niteliği maddeseldir.
- C) Asıl gerçeklik sadece ruhsal olandır.
- D) Bedensel etkilenimler, ruhtan bağımsızdır.
- E) Ruh maddi niteliklerin ürünüdür.

7. Dünya madde olsa ne olacak, ruh olsa ne olacak? Bunlardan biri ya da öteki olması, işimize yarıyorsa, o zaman bizimizin üstünde yeri var.

W. James'in bu düşüncesinden aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Asıl gerçek maddedir.
- B) Gerçek ancak akılla kavranabilir.
- C) Gerçek olan düşünsel olandır.
- D) Gerçek bilinmeyeceğinden, her şeyden şüphe edilmelidir.
- E) Gerçek olan insana yararlı olandır.

 Bir şeyin gerçeği yansıtıp yansıtmaması, tutarlı olup olmaması önemli değildir. Önemli olan sorun çözmesidir.

8. Fenomen, felsefede, insan bilincinden tam olarak bağımsız olmayan, tam tersine belli şekillerde insan bilincine bağlı olan ve bir anlamda insan zihni tarafından oluşturulan varlık anlamına gelir. Yani fenomen belli ve sınırlı algı olanaklarına sahip olan insana görüldüğü şekliyle varlıktır; insan için ve insana göre olan varlıktır.

Buna göre, varlıkların özüne aşağıdakilerden hangisiyle ulaşılabilir?

- A) Varlığı madde olarak kabul ederek
- B) Fenomen algılayan insana görüldüğü şekliyle varlıktır, düşüncesinden hareket ederek
- C) Varlıkların ortak olan özelliklerini genelleyerek
- D) Varlığı geçirdiği değişimlerle birlikte ele alarak
- E) Varlığı tek bir nedene dayalı olarak açıklayarak

9. J. P. Sartre'ın temel çıkış noktası insanın varlığı ile öteki nesnelere varlığı arasındaki farklılığın incelenmesinden oluşur. Ona göre, insan Tanrı tarafından önce özü düşünülmüş ve sonra bu öze göre yaratılmış bir varlık değildir. İnsanın, kendisinden önce gelen ve onu belirleyen bir özü yoktur.

Aşağıdakilerden hangisi J. P. Sartre'ın düşüncesinin özellikleri arasında yer almaz?

- A) İnsanın ne olacağı önceden belirlenmemiştir.
- B) İnsan ne olacağını kendisi seçer ve bu seçimle özüni yaratır.
- C) İnsanın özü Tanrı tarafından belirlenmemiştir.
- D) İnsan, ahlaki eylemde bulunurken özgürdür.
- E) İnsan, irade olarak özgür değildir.

10. I. Tohumdan bitki ve bitkiden yine tohum çıkar.
II. Bitkiden tohumlar çıkar ve o tohumlardan da bir çok bitki meydana gelir. Artık o, çıktığı bitkiye bir dönüş değil, birçok bitki ve tohuma geçmiştir.

Evrendeki değişme konusunda ileri sürülen bu görüşlerden ilki doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Değişme sürecinde tersine dönüş olanaksızdır.
- B) Değişme süreci daha ileri ve üstün bir aşamaya geçiş sürecidir.
- C) Doğada birbirinin aynı olan iki şey yoktur.
- D) Değişme süreci, karşıtların sürekli olarak birbirine dönüşlerinden ibaret olan tekrarlar dizisidir.
- E) Değişme süreci, basitten karmaşığa doğru sıçramalarla oluşur.

11. Parmanides'e göre, varlığın kaynağı "Bir olan"dır. "Bir olan"; doğmamış, yaratılmamış, yok da olmayacak olandır. O hareket etmez, değişmez, bölünmez, yoğunlaşmaz ve seyrekleşmez. "Bir olan" görünüşlerin ardındaki temel varlıktır. O her şeyin var edicisidir; ancak nesnel dünyaya ait değildir. Asıl varolan "Bir olan"dır. Ona da ancak düşünceyle ulaşılır.

Yukarıdaki parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Varlığın kaynağı "Bir olan"dır.
- B) Varlığın kaynağına düşünceyle ulaşılabilir.
- C) Varlığın kaynağı reel dünyadadır.
- D) "Bir olan" görünüşlerin ardındaki temel varlıktır.
- E) "Bir olan" her şeyin var edicisidir, nesnel dünyaya ait değildir.

1. Farabi, varlık anlayışında, iki tür varlık olduğunu belirtir: Mümkün varlık zorunlu varlık. İçinde yaşadığımız bu dünyadaki varlıklar ve zorunlu biçimde varolmayan mümkün varlıklardır. Mümkün varlıklar kendi başlarına varolmayan, varolmak için başka bir şeye gerek duyan varlıklardır. Bu varlıklar varoluşlarını ilk varlık olarak Allah'tan alırlar.

Paragrafa göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık hem düşünce, hem maddedir.
B) Varlığın varolması mümkün değildir.
C) Formsuz madde varolamaz.
D) Mümkün varlıklar, varoluşlarını ilk varlıktan alırlar.
E) Mümkün varlıklar idealardan pay aldıkları sürece vardır.
2. J. Locke, varlık görüşünde, insanın dışındaki gerçekliğin varlıklardan oluştuğunu savunur. Bu bireysel nesnelere, Locke'un birincil ve ikincil diye sınıflandırdığı niteliklerin dayanağıdır. Birincil nitelikler, nesnelere kendilerinde gerçekten varolan niteliklerdir. İkincil nitelikler ise, zihnimizde, nesnede tam ve gerçek karşılıkları olmayan tasarımlara, düşüncelere yol açar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz ?

- A) Varlıklar görünüş itibarıyla bizi yanıltır.
B) İnsanın dışındaki gerçeklik varlıktır.
C) Nesnel gerçeklikler birincil ve ikincil niteliklerin kaynağıdır.
D) Birincil nitelikler, nesnelere gerçek nitelikleridir.
E) İkincil nitelikler, olmayan tasarımlar ve düşüncelere yol açar.

3. Felsefe, kökleri metafizik, gövdesi fizik, dalları da bütün öteki bilimlere olan, bir ağaçtır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi köke ilişkin bir sorudur?

- A) Doğru bilgi mümkün müdür?
B) Bir eylemin ahlâka uygunluğunun ölçüsü nedir?
C) Formel bilimler, gerçek bilgiye götürür mü?
D) Evrenin ana maddesi (arkhe) nedir?
E) İdeal bir toplumsal düzen kurulabilir mi?

4. İbni Sina'ya göre, varlığa gelen her şeyin bir nedeni olması gerekir. Varlığa gelmek için bir nedene gerek duyan varlıklara mümkün varlıklar denir. Sonuçta bütün mümkün varlıklar bir ilk neden olan Vacibül' Vücut'da dayanmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlığa gelen her şeyin bir nedeni vardır.
B) Varolmanın bir nedeni olamaz.
C) Nedensellik, alışkanlıklarımızın bir sonucudur.
D) Varlığın ilk nedeni bilinemez.
E) Mümkün varlıklar, hiçbir zaman ilk nedene ulaşamazlar.

5. Descartes sonsuz ve sonlu olmak üzere iki tözün varlığını savunur. Sonsuz töz Tanrı'dır. Sonlu töz, ruh ve maddedir. Bu iki unsurda birbirini içermeyen, yapılarına kabul etmeyen iki ayrı tözdür. Yaşadığımız evreni farklı niteliklere sahip bu iki töz oluşturur.

Descartes'ın varlık hakkındaki görüşünün felsefedeki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Monizm B) Düalizm C) İdealizm
D) Nihilizm E) Materyalizm

! Töz; bir başka şeye indirgenemeyen, başka bir tözle birleşemeyen, başka bir varlıkta kendini yok etmeyen bir şeydir.

6. Empedokles ve Anaksagoras, mutlak değişimin olanaksızlığı, hiçbir şeyin kendisinden başka bir şey olamayacağı konusunda benzer düşünürler. Onlara göre; hiçbir şeyden hiçbir şey çıkmaz ve hiçbir şey, mutlak şekilde farklı olan herhangi bir şeye dönüşmez. Değişim mutlak değil, görecelidir.

Empedokles ve Anaksagoras'a göre varlık nasıl bir yapıya sahiptir?

- A) Varlık, değişime ve geçişe kapalıdır.
B) Varlık, değişerek varoluşunu sürdürür.
C) Varolmak, sadece algılanmaktan ibarettir.
D) Varolanın gerçekliği, algılayana göre değişmez.
E) Varlık, sonradan ortaya çıkmıştır, değişen bir özelliğe sahiptir.

7. I. Anaksagoras, nitelik açısından farklı sınırsız sayıda öge tespit etmişken, Demokritos yalnızca biçim, boyut gibi nicelik açısından birbirinden farklı sonsuz sayıda atom olduğunu söyler.
- II. Anaksagoras'ın ögeleri küçük parçacıklara bölünebilmelerine karşın, Demokritos'un atomları mekanik kanunlara bağlıdır.
- III. Anaksagoras düşüncesi metafizik bir amaçlılık ilkesine bağlı olmasına karşın, Demokritos'un atomları mekanik kanunlara bağlıdır.

Bu üç veriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varoluşu sadece madde planında bir oluş olarak kabul etmişlerdir.
- B) Varoluşu, sadece metafizik oluş olarak nitelendirmişler, maddesel oluşumu reddetmişlerdir.
- C) İki iddia da günümüz bilimince kesin bir biçimde yalanlanmıştır.
- D) Varlığı kabul etmişler fakat özellikleri konusunda ayrı düşünmüşlerdir.
- E) Her iki düşünür de aynı iddiaları dile getirmişlerdir.

8. Aristo'ya göre, evrendeki bir hareket başka bir hareket tarafından oluşturulmuştur ve bu böylece sürüp gider. Sonsuz bir geriye dönüş olanaksız olduğu için, ilk neden olarak hareketsiz bir hareket ettirici ya da Tanrı'nın bu hareketi başlattığını kabul etmek zorundayız. Eğer hareketin ilk nedeni, hareket halindeki kendisi ise, onun da başka bir şey tarafından hareket ettirilmiş olması gerekir; bu nedenle sonsuz bir hareketsiz ilk hareket ettiricinin olması zorunluluğu doğar. Doğadaki bütün yaşamsal kuvvetlerin kaynağı budur.

Aristo'ya göre, ilk hareket ettiricinin zorunlu varoluşu gerektiren aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinlerin ortak kabulü olması
- B) Hareketin algı dışı yapısı
- C) Hareketin sonsuza gidememesi
- D) Bilimsel olarak ispat edilmiş olması
- E) Aristo'nun döneminde geçerli olan bir bilgi olması

9. Sokrates'in bir gün pazarda bir tezgahın önünde durup şöyle dediği anlatılır: "Ne kadar çok şey var hiçmi hiç işe yaramayan" Sokrates'in bu sözüyle evrenin ana maddesini arayan ilk çağ filozoflarını eleştirdiği sanılır.

Sokrates, bu söyleminde ilk çağ filozoflarının hangi yönünü eleştirmiş olabilir?

- A) İnsana fayda sağlamayan birçok bilgi için ömür boyu uğraşmalarını
- B) Yaptıkları çalışmalarda sadece insanı konu almalarını
- C) İlk yaratılma üzerine yeterince düşünmemiş olmalarını
- D) Evrenin ilk ana maddesi (arkhe) üzerinde çok farklı iddialarda bulunmalarını
- E) Doğru bilgiye ulaşamamış olmalarını

10. Bir masanın yapımında kullanılan malzemeler, dayanıklılığı, kalitesi, biçimi mobilyacının ilgilendiği bir konudur. Mobilyacının ilgilendiği ya "bu masa"dır ya da "masalar"dır. Hiçbir mobilyacı: "Masayı masa yapan nedir?", "Masa niçin masadır?" sorularını sormaz. Bu soruları filozof sorar.

Yukarıdaki parça dikkate alındığında, bir filozof, aşağıdaki sorulardan hangisini sorar?

- A) Gökyüzü neden mavidir?
- B) Bitkilere yeşil rengi veren hangi maddedir?
- C) Organizmaya canlılık veren nedir?
- D) İnsan neden ahlâklı olmalıdır?
- E) Rüzgarın fonksiyonu nedir?

11. Varlık; bazı filozoflara göre madde, bazılarına göre düşünce, bazılarına göre hem madde hem düşüncedir. Bugüne kadar bu soruya verilen cevapların hiçbiri son noktayı koyamamıştır. Koyamamıştır da... Çünkü felsefenin soruları hiçbir zaman kesin olarak cevaplanabilir sorular değildir. Eğer öyle olsaydı felsefenin alanından çıkar, bilimin alanına girerdi.

Bu parçada anlatılanları aşağıdakilerden hangisi en iyi özetler?

- A) Bugüne kadar varlığın ne olduğu sorusuna çeşitli cevaplar verilmiştir.
- B) Varlığın ne olduğu sorusunun cevabı bir gün kesin olarak verilecektir.
- C) Bilimin soruları felsefenin sorularından daha niteliklidir.
- D) Felsefenin soruları zor, bilimin soruları kolaydır.
- E) Bilim ve felsefenin soruları nitelik bakımından farklıdır.

1. Ahlaki kurallar insan yaşamına form ve tutarlılık öğeleri sağlar. Burada ahlaki insan, ahlaki sorumluluğun kendisini sınırlamasını kabul eder. Ahlaklı insan, ahlaki bakımdan kendine yeten insandır. Evlilikte mutluluğu, işte ya da meslekte başarıyı arar.

Bu ahlaki görüş, aşağıdaki yargılardan hangisine dayandırabilir?

- A) Ahlaklı insan kendi kendine yetebilen insandır.
- B) Ahlak her bireyin kendi içindedir.
- C) Ahlak içten gelen bir sezginin sonucudur.
- D) Ahlak vicdansal bir özellik taşıır.
- E) Ahlaki eylemin amacı bilinemez.

2. Kant'a göre, bazı kişilerin eylemlerinde ahlak kurallarına uymalarının nedeni, çıkarlarını en iyi böyle davranmakla koruyabileceklerini düşünmeleridir. Bu kişiler, ahlak kurallarına aykırı davranmaktan çekinmezler. Kant, ancak insan olmanın değerini korumak amacıyla yapılan eylemlerin iyi olarak nitelendirilebileceği görüşündedir.

Kant'ın bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan eylemlerini, bu eylemlerin getireceği sonuçlar değil, insana duyduğu saygı belirlemelidir.
- B) Ahlak kurallarına uyan bir kişi çıkarını koruduğunu saklamamalıdır.
- C) Çıkarına düşkün olan bir kişinin eylemleri her zaman ahlak kurallarına aykırıdır.
- D) Ahlak kurallarına uyan kişiler böylelikle çıkarlarını korumuş olurlar.
- E) Çıkarlarını korumayan insanlar ahlak kurallarına uymak zorundadırlar.

3. Heidegger'e göre, ilk önce insan var olur, kendine rastlar, birdenbire dünyada ortaya çıkar ve kendini bundan sonra gerçekleştirir. İnsan tanımlanabilir değildir; çünkü başlangıçta hiçbir şeydir. Sonradan bir şey olacaktır ve kendini nasıl yaparsa öyle olacaktır.

Bu düşünceden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanın başta ne olacağı belli değildir.
- B) İnsan kaderiyle beraber dünyaya gelir.
- C) İnsan kendi iradesiyle geleceğini belirler.
- D) İlk başta insan tanımlanabilir bir varlık değildir.
- E) İnsan kendi davranışlarından sorumludur.

4. Ahlakın son amacı, hayata yararlı olmak, yani insan türünün korunması ve gelişmesine hizmet etmektir. Ahlak bir çeşit toplumun sağlığını koruyan kurallar bütünüdür. Çünkü toplumda beraberlik hayatının zedelenmemesi, bireyin huzurunun bozulmaması için birtakım davranış biçimlerinin var olması zorunludur.

Paragrafta ahlakın hangi niteliğinden söz edilmektedir?

- A) Ahlakın evrenselliğinden
- B) Ahlakın değişebilir özellikte olduğundan
- C) Ahlakın insana özgü olduğundan
- D) Ahlakın toplumsal işlevinden
- E) Ahlakın kural koyuculuğundan

! *İnsanın mutluluğunu sağlayacak yaşama biçimi, toplumu göz önünde bulundurmadan belirlenemez.*

5. Anarşizm, düzen yokluğu değil, baskı yokluğudur. İnsan bir üretici olarak sermayenin otoritesinden, bir vatandaş olarak devletin otoritesinden, bir birey olarak dinsel törelerin, ahlaksal baskıların otoritesinden, kurtulmalı ve özgür bir gelişme olanağına kavuşmalıdır. Bütün insani yetenekler ancak anarşist bir toplumda, hiçbir baskıya maruz kalmaksızın, özgürce gelişir.

Anarşizm'in bu düşüncelerinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılmaz?

- A) İnsanın bireysel iradesi toplumsal iradeden üstündür.
- B) İnsan her türlü otoriteden kurtulmalıdır.
- C) Özgür insan özünü gerçekleştirebilecek insandır.
- D) Toplumsal düzen ancak ahlaksal değerlerle gerçekleşebilir.
- E) Yetenekler özgür bir toplumda gerçekleşebilir.

6. Mutlu olmak kendisi için değil kendisinden sonra gelenler için çalışmaktır. En mutlu insan, hizmetlerinin bütün nesillerce meçhul kalmasını tercih edecek karakterde bulunandır.

Bu düşünceden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahlak bireyin iradesi dışında var olan bir zorunluluktur.
- B) İnsan iradesi ahlaki eylemde bulunurken tamamen özgürdür.
- C) Ahlaki davranışlar bireysel çıkarlara dayanmamalıdır.
- D) Altında başka niyetler gözleyen eylemler ahlaki değildir.
- E) Ahlak toplumsal değerlere bağlı kalmaktır.

! *İnsanın mutluluğu elde etmesi, başkalarının acı duymasına yol açmamalıdır.*

7. Ahlaki eylem, her şeyden önce kişinin iradesi ve vicdanı ile ilgilidir.
Birey yalnızca kendi işine yarayan bir şeyi bir değer ve ahlaki eylem olarak kabul eder.

Bu yargılara dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Davranışlar değişir, değerler değişmez.
B) İnsan ahlaki bir eylemde bulunurken, içinde bulunduğu toplumun etkisindedir.
C) İnsanlar tüm eylemlerinde ahlaki yasalara uymak zorundadırlar.
D) Herkes için ortak ve tüm zamanlar için geçerli bir ahlak yasası vardır.
E) Evrensel bir ahlak yasası yoktur.

8. Ahlak felsefesinde iyi, vicdan, erdem, sorumluluk gibi kavramların ne olduğu incelenmiştir. İyi kavramının yanında üzerinde durulan en önemli kavram erdem kavramıdır. Filozoflar erdemli olmayı da farklı şekillerde yorumlamışlardır.

Ahlak felsefesinde erdemın genel açıklaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Erdem, iyiyi, kötüyü birbirinden ayıran ahlak bilincidir.
B) Erdem, kendisine uyulması gereken bir ahlak yasasıdır.
C) Erdem, insan iradesinin ahlaki iyiye yönelmesidir.
D) Erdem, insanın kendi iradesiyle, ahlaki davranışlarına karar verebilmesidir.
E) Erdem, kişinin eylemlerinden çıkarılacak olan sonucu üstlenmesidir.

9. Ahlak insan yaşamının içinde yer alır. En ilkel toplumun bile kendisine göre bir ahlakı vardır. Belli bir dönemde belli insan toplulukları benimsenmiş olan, bireylerin birbiriyle ilişkilerini düzenleyen davranış kurallarının, yasaların, ilkelerin toplamı ahlakıdır.

Buna göre, ahlak kavramı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ahlak içinde yaşanan toplumun özelliklerini yansıtır.
B) Ahlak, geçmişten günümüze tüm toplumlarda vardır.
C) Ahlak, bireylerin birbiriyle ilişkilerini düzenler.
D) Ahlak, insan yaşamının bir parçasıdır.
E) Ahlak, ahlaki kavramlar üzerinde genel bir düşünme ve çözümlemedir.

10. Ahlak felsefesinin amacı davranışları tasvir etmek değil, değerlendirmektir, yani eylemleri değerlendirmede kullanılacak ölçütleri belirlemektir.

Yukarıdaki açıklama dikkate alındığında, ahlak felsefesinin bilimlerden hangi yönüyle ayrıldığı söylenebilir?

- A) Eleştireci olmasıyla
B) İlerleyici olmasıyla
C) Özne olmasıyla
D) Tutarlı olmasıyla
E) Normatif olmasıyla

11. Diogenes, doğal yaşamı kendine örnek alarak, özel mülkiyeti, evliliği, lüks yaşamı, dini, zenginliği değersiz görmüş; insanın amacının kendine yetme olduğunu savunmuştur. Ona göre, iyi hayat ve mutluluk toplumsal yaşamın reddedilmesiyle yani basit, doğal yaşamın seçilmesiyle olanaklıdır.

Buna göre, Diogenes'in ahlak anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mutluluk, dünyaya kayıtsız kalmakla mümkündür.
B) Mutluluk, doğal yaşamı benimsemektir.
C) Mutluluk, her türlü lüksten uzak durup kendine yetebilmekle mümkündür.
D) Mutluluk, dünya nimetlerinden haz almakla mümkündür.
E) Mutlu kişi, kendi kendine yetebilen kişidir.

12. Tek Tanrılı dinler, aynı zamanda kendi ahlak yasalarını da dini inançlarla bir bütün olarak insanlara sunmaktadır. Buradaki ahlak yasaları bir üst varlık tarafından belirlendiği için tartışılması ve yanlışlanması aynı zamanda dine karşı gelmektir. Eğer birey dinin önermelerine inanıyorsa o dinin ahlak sistemini de kabul etmek zorundadır. Ahlak insanlara verilmiş, yani hazır bir biçimde sunulmuştur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahlakın kaynağında toplum vardır.
B) Ahlakın kaynağı doğa üstü bir varlıktan gelmektedir.
C) Ahlakın kaynağı doğanın kendisidir.
D) Ahlakın kaynağı bireyin kendisidir.
E) Ahlakın kaynağı ilişkileri düzenleyen kurallardan gelir.

1. "Ahlaki eylem, bir çıkara yöneliktir."

St. Mill'in yukarıdaki görüşü aşağıdaki sorulardan hangisine cevap olabilir?

- A) İnsan ahlaki eylemlerinde özgür müdür?
- B) Ahlaki eylemin amacı nedir?
- C) Ahlak yargılarının nitelikleri nelerdir?
- D) Ahlaki değerler değişebilir mi?
- E) Ahlaklı davranmanın yarasını birey mi, yoksa toplum mu belirler?

2. Varoluşçu görüşe göre, genel – geçer doğrular yoktur. Sınırsız doğrular yerine sadece yaşandığı dönem için geçerli doğrular vardır. Çağla birlikte doğrular da biter. Yeni dönemler yeni doğrular demektir. Özgürce ortaya konulan her düşünce ve eylem doğrudur ve toplumsal değerlere uygundur.

Bu görüşleri savunan Egzistansiyalist (varoluşçu) görüş aşağıdakilerden hangisini kabul etmez?

- A) Her çağ kendi doğrularını ortaya koyar ve yaşar.
- B) Sınırsız (öncesi ve sonrası olmayan) doğrular yoktur.
- C) Evrensel bir ahlak yasası vardır.
- D) Genel - geçer doğrular yoktur.
- E) Eylemler özgürce yapılmalıdır.

3. Platon'a göre, gerçek varlıklar ideallerdir ve ahlakın kaynağı da idealar dünyasındaki iyi ideasıdır. İnsan iyi ideasının bilgisine doğuştan sahiptir. Ancak bu bilgi unutulmaya yüz tutmuştur. İnsan düşünerek, bilim ve felsefe yaparak ideaların ve iyi ideasının bilgisini hatırlar ve bunu eylemlerinde uygularsa ahlaki olanı yapmış olur. Kötü davranış art niyetten değil, iyinin bilgisine sahip olmamaktan doğar.

Platon'un bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşadığımız dünya ve idealar dünyası gerçektir.
- B) Ahlaki eylemin ölçütü, iyilik ideasının bilgisine uygun davranmaktır.
- C) İnsan bilgisizlik durumunda da iyi eylemde bulunabilir.
- D) Doğru davranış doğru bilgiyi meydana getirir.
- E) Ahlaki eylemin ölçütü vicdan ve sağduyudur.

! İnsanlar ancak eğitimle iyi ideasına uygun, ahlaki davranabilir ve mutluluğa ulaşabilirler.

4. Sartre'a göre; insan özgür bir varlıktır. Varlıklar içinde sadece insanda varoluş özden önce gelir. İnsan özünü kendi koyar ve o öz her neyse, ondan sorumludur.

Buna göre Sartre, aşağıdaki düşüncelerden hangisini kabul etmez?

- A) Varlık vardır.
- B) İnsanda varoluş özden önce gelir.
- C) Evrensel ahlak yasası vardır.
- D) İnsan kendi özünü kendisi belirler.
- E) Özgür olmak sorumlu olmayı zorunlu kılar.

5. Tasavvuf anlayışında tüm insanlar kardeştir, dolayısıyla kardeşin kardeşe kötülüğü değil, iyiliği dokunması gerekir. Böylece toplumda birlik ve düzen sağlanabilir. Bu yolla insan Allah'a da ulaşmış olur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi tasavvufun amaçlarındandır?

- A) Her konuda akli hakim kılmak
- B) Yaratılanı yaratandan ötürü sevmek
- C) İnsanı, insanın rakibi görmek
- D) Hayatı karşıtların birliğinde aramak
- E) Dünya nimetlerine gerektiği kadar önem vermek

6. – St. Mill, "Yalnız tek insan için değil, herkes için yararlı olanın gerçekleştirilmesi" gerektiğini savunur.
– H. Bergson, "Kendi sezgine uy ki, hem kendin hem de başkası için iyi olanı yapmış olasan." der.

Buna göre, St. Mill ve H. Bergson'un aşağıdakilerden hangisini savundukları söylenebilir?

- A) Evrensel ahlak yasasının varlığının olmadığını
- B) İnsan eylemlerinde sınırsız bir özgürlüğü
- C) İnsan eylemlerinin aynı amaca yönelik olduğunu
- D) Ahlaki değer yargılarının göreceli olduğunu
- E) Evrensel ahlak yasasının varlığını

7. Ahlak felsefesi, ahlaki genel bir insanlık sorunu olarak ele alır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi ahlak felsefesinin ilgilendiği konulardan biri değildir?

- A) Ahlaki karar ve ahlaki eylemin ne olduğu
- B) İnsanın ahlaki eylemlerinde özgür olup olmadığı
- C) Belirli bir topluma özgü ahlaki ilkelerin neler olduğu
- D) Evrensel ahlak yasasının olanaklı olup olmadığı
- E) Ahlaki eylemin amacının ne olduğu

8. – M. Stirner, bütün ahlaki değerlerin birtakım soyutlamalardan ibaret olduğunu savunur.
- F. Nietzsche de, hayatı boyunca varolan ahlak anlayışlarına karşı savaşmış ve onların dışında kalmaya çalışmış bir düşündürüdür.

Bu düşüncülerin ortak görüşleri için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaki değer yargılarının her zaman gerekli olduğunu savunmaları
- B) Her toplumun kendine özgü ahlaki değer yargılarının olduğunu savunmaları
- C) Ahlaki değer yargılarının zamanla değişebileceğini savunmaları
- D) Tüm ahlaki değer yargılarını reddetmeleri
- E) Ahlaki düşünce ve değerlerin toplumsal hayatı düzenlediğini savunmaları

 M. Stirner ve F. Nietzsche anarşist görüşü savunan düşüncülerdir.

9. I. Ahlaki değerler mutlak mıdır?
II. En iyi yönetim biçimi nedir?
III. Estetik haz nedir?
IV. İnsan bilgisinin imkan ve sınırları nelerdir?
V. Evrensel bir ahlak yasası var mıdır?

Yukarıdaki sorulardan hangisi ya da hangileri ahlak felsefesinin cevap aradığı sorulardandır?

- A) Yalnız I
- B) I. ve V.
- C) II. ve III.
- D) III. ve IV.
- E) IV. ve V.

10. T. Hobbes'a göre, hayvanlar gibi insanları da içgüdüler yönetmektedir. İnsanı yönlendiren ve harekete geçiren iki önemli içgüdü vardır: "Kendini sevmek" ve "kendini koruma". İnsan doğası gereği bencildir. Her şeyde olduğu gibi ahlakta da egemen olan çıkarıcıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisini söylemek yanlış olur?

- A) İnsanları yöneten kendi içgüdüleridir.
- B) İnsan doğası gereği bencildir.
- C) Ahlakta egemen olan çıkarıcıdır.
- D) İnsanların tüm eylemlerini ben sevgisi belirler.
- E) Ahlaki eylemlerin kaynağı bilgidir.

11. "İnsan hayatından yeme, içme gibi fizyolojik güdüleri ele alacağım. Bunlar hasta olanlar için kötüdür, sağlam olan ve ihtiyacı olan için ise iyi. Sonra bunlardan ölçsüzlük, ölçsüzler için kötüdür; fakat bunlarla ticaret yapan için iyi. Hastalık onu çekenler için kötü hekim için iyidir."

Yukarıda anlatılan bu düşünce, aşağıdakilerden hangisiyle çelişir?

- A) İyi ve kötü kavramları değişkendir.
- B) Tüm insanların kabul ettiği bir iyi ve kötüden söz edilemez.
- C) Düşünmeyle iyi ve kötünün bilgisine ulaşılabilir.
- D) İyi ve kötü kişilere ve toplumlara göre değişir.
- E) Mutlak iyilik ve kötülük yoktur.

12. Montaigne'e göre, içimizde kımıldayan doğaya kulak verir, yasalarını kavrarsak erdeme, dolayısıyla mutluluğa giden yolu bulmuş oluruz.

Montaigne'e göre, ahlaklı insan için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğaya uygun yaşar.
- B) İdealisttir.
- C) Toplumun kurallarına uyar.
- D) Kuşkucudur.
- E) Hoşgörülüdür.

1. Bireysel bilinç toplumsal bilmenin bir ögesidir. Bu bilme doğrudan ekonomik yaşayışın belirlediği yaşam biçiminden temel alır. Bu temele dayalı olan bir üretim biçimi kendine özgü töresel değerler ürettiği gibi, bu üretim biçimi içinde her toplumsal sınıf kendi yaşantısının ürünü olan ahlaki değerler üretir.

Marxizm'in bu düşüncesinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ahlaki değerler, üretim ilişkilerinin bir yansımasıdır.
- B) Ahlakın kökeni, ekonomik yaşayışın belirlediği yaşam biçiminde aranmalıdır.
- C) Evrensel ahlak yasasına ulaşmak için toplumsal sınıflar ortadan kaldırılmalıdır.
- D) Ahlak, toplumun ekonomik yapısının aynasıdır.
- E) Her toplumsal sınıf kendi yaşayışına özgü ahlaki değerler oluşturur.

2. Ahlaklı olmak, iyiliğe bağlanmak, devlete ve diğer insanlara saygılı olmak, insani özelliklere değer vermektir. İnsanın doğasında kurallara uyma arzusu vardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İyiliğe bağlanmak ahlaklı olmanın gereğidir.
- B) Kişiler kendi yapılarının gereği kurallara uyarlar.
- C) İnsani olan özelliklere değer vermek ahlaklı olmanın gereğidir.
- D) Bireyler zorunlu olarak sosyal kurallara uygun davranırlar.
- E) Devlet ve insanlara saygılı olmak ahlaklı olmanın gereğidir.

3. "T. Hobbes, insanın tıpkı hayvanlar gibi öldürmeye ve öldürülmeye hakkının olduğunu ve böylece en güçlülerinin doğa yasaları ile uyum içinde olacaklarını belirtir. Güç, hakkı oluşturur. Çünkü bir doğa durumunda yasaya uygun olan her şey ahlaklıdır."

T. Hobbes'un bu düşüncesine göre aşağıdaki davranışlardan hangisi ahlaklıdır?

- A) Başkalarının hakkını koruyan
- B) İnsanları mutluluğa yönelten
- C) Devlet yasalarına uygun davranan
- D) Görevlerini en iyi şekilde yapan
- E) Gerekliğinde zor kullanan

4. – Öyle davran ki, eylemine ölçü olarak aldığı ilkeyi, herkes için genel bir yasa olarak isteyebilesin.
– Öyle davran ki, kendi iradeni genel bir yasa koruyucusu gibi saygın tutabilesin.

İ. Kant'ın bu düşüncesinden aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahlak yasası evrensel dinlere göre temellendirilmelidir.
- B) Ahlaki değerler herkes için aynı kalan herkes için değişmeyen evrensel kurallardır.
- C) Ahlak kuralları toplumlara ve kişilere göre değişebilir.
- D) Ahlak, ayırıp seçmeksizin ve görüp dinlemeksizin her şeyi yıkmak özgürlüğüdür.
- E) Ahlak, ancak toplumsal bir yaşamda gerçekleştirilir.

5. Geçirmek bazı kültürlerde tiksindirici, kötü bir davranış olarak algılanırken, bazı toplumlarda sıhhatin afiyetin belirtisi olarak değerlendirilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaki değerler çağlar boyunca aynı kalır.
- B) Ahlaki değerlerin nesnel bir gerçekliği vardır.
- C) Ahlak kuralları içinde bulunulan toplumsal koşullara göre değişir.
- D) Ahlaki değerler evrensel niteliklere sahiptir.
- E) Birey, davranışından bağımsızdır.

6. Yaşamak acı çekmek demektir. Acı, yaşamın özünde vardır. Öyleyse acı çekmemek için, yaşamın bütün mutluluklarından el çekmek gerekir. İstememeyi öğrenirseniz istemekten doğan bütün acıları ortadan kaldırırsınız.

Buna göre, insanın acı çekmemesi için aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirmesi gerekir?

- A) Hayattan el etek çekmesi
- B) Yalnızca elde edebileceğini istemesi
- C) Bedensel hazlara yönelmesi
- D) Acı çekmenin zorunluluğuna inanması
- E) Doğa yasalarına boyun eğmesi

7. Nerede bir insan bulabiliriz ki; o gerçekten bir hayat sürsün, başkalarının kendi üzerindeki görüşlerini hiçe sayсын, toplum ya da halk rıza gösterecek ya da yerecek diye düşünmesin, sadece eğilimlerine ve aklına göre yaşasın.

Bu düşünceyle aşağıdakilerden hangisi anlatılmaya çalışılmıştır?

- A) İnsan davranışlarında özgürdür.
B) İnsan kendi aklına göre yaşar.
C) Kişi başkasının düşüncesini gözardı eder.
D) Başkalarının kişiyi yermesi önemli değildir.
E) İnsan toplumsal yaşamında özgür değildir.

Sosyal kurallar ve yasalar insanın davranışlarını belirler.

8. İnsan davranışlarının altın kuralı karşılıklı hoşgörüdür, çünkü hiçbirimiz aynı biçimde düşünmeyiz, gerçeğin yalnız bir bölümünü görebiliriz, o da farklı açılardan.

Mahatma Gandhi'nin bu sözlerinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Hoşgörü toplum ilişkilerinin en önemli kuralıdır.
B) Bütün insanlar gerçekleri farklı açılardan görürler.
C) İnsanların düşünceleri birbirinden farklıdır.
D) Her insanın aynı gerçeği görmesi ve düşünmesi olanaklı değildir.
E) Gerçeklere farklı açılardan bakmak insanları birbirinden uzaklaştırır.

9. Thomas Hobbes'a göre, insan doğası gereği bencildir ve öyle olmalıdır. Her şeyde olduğu gibi ahlakta da egemen olan çıkarıdır. Mutlak iyi, mutlak adalet, evrensel ahlak yasası uydurulmuş boş sözlerdir.

Buna göre, Thomas Hobbes'un hangi ahlak anlayışını savunduğu söylenebilir?

- A) Faydacı ahlak anlayışı
B) Anarşist ahlak anlayışı
C) Egoist ahlak anlayışı
D) Nihilist ahlak anlayışı
E) Hedonist ahlak anlayışı

10. – Erdemlerin tümü züğürlük, kirlilik ve acınacak bir rahat düşkünlüğüdür. Ey erdemden söz edenler! Bütün erdemleri uyumaya yollayın.
– Amaç üstün insandır; maymuna göre insan neyse, insana göre de üst insan odur.

Nietzsche'nin bu görüşlerinden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Evrensel bir ahlak yasası olamaz.
B) Başkaldıran insan erdemli insandır.
C) Sadece büyük adamların yaşama hakkı vardır.
D) Ahlakın amacı eşitliktir.
E) Yeryüzünün amacı ve anlamı üstün insandır.

Nietzsche göre önemli olan toplum değil bireydir.

11. Gönül gözüyle bakan ve tüm varlıklara sevgi ile yaklaşan kişi ahlaklı sayılır.

Yunus Emre bu sözüyle ahlakın temelini aşağıdakilerden hangisine dayandırmıştır?

- A) Varlıkları gönülden sevmeye
B) Bireysel faydayı ön plana almaya
C) İyilik ve kötülükleri yok saymaya
D) Bireysel çıkarları dikkate almamaya
E) Toplumsal kurallara saygılı olmaya

12. Gerçek olan tek şey eylemde bulunmaktır. Bir şeyler düşünmek değil, bir şeyler yapmak istiyoruz. Bundan ötürüdür ki her davranış bir ödevdir. Çünkü davranış başlı başına bir iyiliktir. Davranmak özgürlüğümüzün gerçekleşmesidir. Erdem, eylemde, erdemsizlik ise eylemsizliktedir. Kendisinden geldiğini sandığımız ve kendisine yöneldiğimiz ilke ödevdir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan eylem halinde olsa da olmasa da özgürdür.
B) İnsanın erdemi davranmamakla ölçülür.
C) Kendisinden geldiğini sandığımız kendisine yöneldiğimiz ilke varlıktır.
D) Varlığın ve özgürlüğün temeli davranıştır.
E) Her insanın belirli bir düşüncesi vardır.

1. H. Bergson'a göre, iynin ve kötünün ölçütü sezgidir. Dolayısıyla insana düşen iş, sezgisine uymaktır. Ona göre, insan ancak sezgisine uygun davranarak herkes için iyi olanı gerçekleştirir.

Buna göre, Bergson'un ahlak anlayışı için aşağıdaki-lerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahlaki değerler evrensellikten yoksundur.
- B) Ahlaki eylemin amacı acılardan uzaklaşmak olmalıdır.
- C) Ahlaki eylemin amacı fayda olmalıdır.
- D) İyinin temel ölçütü ahlaklı davranmaktır.
- E) Temeli insan olan evrensel bir ahlak yasası vardır.

 İnsanların ahlaki eylemlerinde kendilerine yol gösteren bir ahlak yasası vardır. Fakat bu yasa, insandan bağımsız değildir.

2. Bentham, "Öyle hareket et ki; olabildiğince büyük bir mutluluğu ve olabildiğince küçük bir acıyı, yalnız kendin için değil, olabildiğince çok sayıda insan için düşünmüş olarsın." der.

Bentham'ın bu ahlak öğretisinden, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahlaki eylemin amacı acıları azaltmak olmalıdır.
- B) Kişi daima kendi çıkarını göz ederek eylemde bulunmalıdır.
- C) Eylemin değeri, genelin çıkarına yönelmesiyle artar.
- D) Eylemin sonucu amacından önemlidir.
- E) Kişi hazza yönelmeli, acılardan uzak durmalıdır.

3. Ruhun erdem saydığı veya sayar görüldüğü şeyler Tanrı ile ilişkili değilse, yapılan eylemler erdemli olmaktan çıkar.

Yukarıda skolastik anlayışın dile getirdiği "erdem" kavramı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Erdem somut bir gerçekliğin yansımasıdır.
- B) Erdemlilik kişisel yargıyla değerlendirilir.
- C) Ruha keyif veren her şey erdem sayılır.
- D) Erdem bilgi ile özdeşdir.
- E) Bir davranışın erdemli olması, davranışın Tanrısal gerçeklerle ilişkili olmasıyla mümkün olur.

4. "Bütün ahlaki değerler birtakım soyutlamalardan ibarettir. Kendi üstümde, kendisine yönelmem gereken bir hakikat tanımlıyorum. Aslında insanın gerçekleştireceği hiçbir ödev yoktur. Nasıl ki bir bitkiye ya da hayvana düşen bir ödev yoksa insan için de böyle bir şey yoktur."

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Herkes için geçerli ahlaki bir değer yoktur.
- B) Hakikat, kişiden kişiye değişir.
- C) İnsana yüklenmiş herhangi bir sorumluluktan söz edilemez.
- D) İnsanın karşı konulamaz bir yazgısı vardır.
- E) İnsan her şeyin belirleyicisidir.

5. Sorumluluk, özgürlük sonucunda ortaya çıkar. Bir sorumluluğun olabilmesi için, özgürlüğün olması zorunludur. Sorumluluk bilinci, kişinin kendi eylemlerinin ya da kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefenin temel konularından biri de özgürlüktür.
- B) İnsan yalnızca kendi kararlarından değil, tüm dünyadan sorumludur.
- C) Özgür olmayan bireyler eylemlerinden sorumlu tutulamazlar.
- D) İnsanlar ahlaki karar alırken özgür değildirlir.
- E) İnsan köleliğe mahkum olduğu için eylemlerinden sorumludur.

6. Thomas Hobbes'e göre insan, doğası gereği bencildir. Her şeyde olduğu gibi ahlakta da egemen olan çıkarıdır. Mutlak iyi, mutlak adalet uydurulmuş boş sözlerdir. İnsanın iştah ve isteğinin konusu ne ise, iyi de odur.

Proudhon'a göre, ahlak dahil her şey, ayırıp seçmeksizin ve görüp dinlemeksizin yıkılmalıdır. Ahlak insanları kolay yönetmek için uydurulmuş kurallar yığındır.

Buna göre, her iki filozofun bulunduğu ortak nokta aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrensel ahlak yasası yoktur.
- B) Ahlaklı davranışın temelinde toplum sevgisi yatar.
- C) Bireyleri birbirlerine yakınlaştıran mutlak iyi anlayışıdır.
- D) Mutlu olmanın tek yolu ahlaki davranışlarda bulunmaktır.
- E) Erdemlilik tüm insanlarda özdeşdir.

7. Farabi, erdemın başına bilgiyi koyar. Ona göre "Aristo'nun eserlerinde yazılı şeyleri bilip ona göre davranmayan bir kimse, Aristo'nun öğretilerine uygun hareket eden fakat onları bilmeyen insandan daha iyidir."

Buna göre, Farabi'nin görüşüyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgi ahlaki hareketten üstündür.
B) Mutlak ahlaki eylemden söz edilemez.
C) İnsan özgür eylemde bulunamaz.
D) Ahlak için öncelikli olan eylemdir.
E) İnsanın ahlaki davranışlarının tümü toplum kaynaklıdır.

8. Ahlak felsefesi insanın hangi durumda neyi yapıp neyi yapmaması gerektiğini, neyin iyi neyin kötü olduğunu, hangi davranışların insana acı, hangi davranışların ise haz ve mutluluk verdiğini belirler.

Bu parçada ahlak felsefesinin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Akla dayanma
B) Öznel olma
C) Eleştirel olma
D) Normatif olma
E) Kesinlikten yoksun olma

 Ahlak, kural koyucu bir disiplindir; çünkü yapılması ve yapılmaması gerekeni gösterir.

9. Sokrates, ahlak konusunda bilgiye çok önem verir. Temelde erdemın bilgi olduğunu savunur. Ona göre, her insanda bir iyiyi isteme, iyiyi gerçekleştirme eğilimi vardır. Bu da herkes için genel geçer iyilerin olduğunu gösterir. Kimse bilerek kötülük yapmaz.

Buna göre, Sokrates aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Ahlaki değerlerin evrensel olduğunu
B) Ahlaki değerlerin öznel olduğunu
C) Ahlaki değerlerin genel – geçer olmadığını
D) Ahlaki değerlerin vicdandan kaynaklandığını
E) Ahlaki değerlerin bireysel olduğunu

10. Stoacılar, toplumsal yaşamı hiçbir zaman yadsımamalarına rağmen, bireylerin her türlü otoriteden ve yaptırımlardan kurtularak özgür olmalarını, kendi ahlak kurallarını kendilerinin yaratması gerektiğini vurgularlar.

Yukarıdaki paragrafta Stoacılar'ın daha çok hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Siyasal sisteme önem vermeleri
B) Toplumcu bir anlayışa sahip olmaları
C) İlahi hakikatleri önemsemeleri
D) Bireyselliği ön plana çıkarmaları
E) Evrensel ahlak yasalarını kabul etmeleri

11. – Eğer insan iradesi özgürse, eylemlerinden dolayı sorumlu tutulabilir.
– Eğer insan iradesi özgür değilse, insan, eylemlerinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Verilen görüşlere dayanarak aşağıdaki sorulardan hangisi sorulabilir?

- A) Özgürlük - sorumluluk ilişkisi nedir?
B) İnsan sınırsız bir özgürlüğe mi sahiptir?
C) Özgürlük bir yücelik mi, yoksa bir yük müdür?
D) Evrensel ahlak yasası var mıdır?
E) Ahlaki davranış nedir?

12. Kant'a göre, "Sana inanılmasını istiyorsan yalan söyleme" buyruğu ahlaki değildir fakat; "yalan söyleme" buyruğu ahlakidir.

O halde ahlaki davranmanın niteliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belli bir koşula bağlı olmadan gerçekleşmesi
B) İnsanın bencil isteğine bağlı olması
C) İnsanın aklına bağlı olarak ortaya çıkması
D) Belli bir koşulla gerçekleşmesi
E) Toplumsal kurallardan bağımsız oluşması

1. Ahlak felsefesinin temel problemi "kişi vicdanı karşısında evrensel ahlak yasasının olup – olmadığı sorunudur.

Aşağıdaki görüşlerden hangisi evrensel ahlak yasasının varlığını kabul eden düşüncedir?

- A) Ahlaki eylemin amacı hazdır, haz veren şey iyi, acı veren şey kötüdür.
- B) Ahlak, bireye sağladığı fayda oranında değerlidir, faydalı olan şey iyidir.
- C) İnsan, başkalarını düşünmeden sadece kendini, kendi çıkarlarını dikkate almalıdır.
- D) Ahlak, insanın dışındadır ve varlığını insana empoze etmekte, zorla kabul ettirmektedir.
- E) Ahlaki eylemlerde; akıl değil irade, toplum değil, birey üstündür.

2. Ahlak felsefesi, ahlak denilen fenomen üzerine derinlemesine düşünme, başka bir deyişle felsefe yapmadır.

Buna göre, aşağıdaki sorulardan hangisi ahlak felsefesinin ilgilendiği bir soru değildir?

- A) Neyi yapmalı, neden kaçınmalı?
- B) Ahlak kuralı, din kuralından farklı mıdır?
- C) Yaşama anlam kazandıran nedir?
- D) Özgürlüğün sorumlulukla ilintisi nedir?
- E) İnsan iradesi özgür müdür?

3. "Huzursuz bir Sokrates olmak, doymuş bir domuz olaktan daha iyidir."

J. S. Mill'in yukarıdaki sözü aşağıdakilerden hangisiyle en çok ilgilidir?

- A) Bireyin mutluluğu duygusal hazlarla sağlanır.
- B) Tüm insanlarda duygusal hazlar, düşünsel hazlardan öncedir.
- C) Kaba duygulu insanla, düşünen insan arasında bir ayırım yoktur.
- D) Birey duygusal hazza ulaştığı anda mutlu olur.
- E) Düşünsel hazlar, duygusal hazlardan daha değerlidir.

4. Aquinalı Thomas, ahlak anlayışında, yalnızca özgür olan, akla dayanan düşünceden doğan eylemlerin iyi olduğunu söyler. İnsanların eylemleri nesnelere Tanrı tarafından yaratılmış olan düzenine uygunsa iyidir. Buna göre erdemler iyiyi gerçekleştirme amacı bakımından kazanılmış olan eğilimlerdir.

A.Thomas'ın bu konudaki çıkış noktasının aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Erdemle bilginin aynı şey olduğu görüşü
- B) Tüm insanların uymak zorunda olduğu bir yasanın bulunduğu
- C) Ahlak yasasının vicdansal bir nitelik taşıdığı
- D) Ahlak yasasının emir niteliği taşıdığı
- E) Ahlaki davranışların temelini Tanrı'ya dayandırdığı

Tek Tanrılı dinlerde (İslamiyet, Hristiyanlık, Yahudilik) insanın nasıl davranacağına ilişkin ahlak yasasının kaynağı Tanrı'dır.

5. Ahlak yasaları toplumda, erdem, şeref, adalet, töre, sorumluluk, namus gibi kavramlar aracılığıyla insanı dışardan objektif olarak etkilediği gibi, yine insanın kendi iç dünyası, vicdanı aracılığı ile içerden subjektif olarak etkilemektedir.

Bu parçada vurgulanmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan iradesini belirleyen faktörler
- B) Haz verenin bireye sağladığı fayda
- C) Bireyin dışındaki yaptırımlardan doğan sonuçlar
- D) Temkinli davranışların bireye sağladığı fayda
- E) Düşünceyi eyleme dökmeye etkili olan faktörler

6. Sokrates'e göre, iyilik, kötülük, erdem gibi ahlaksal gerçekler toplumlara ya da insanlara göre değişen şeyler değildir. Bunlar düşüncenin yöntemli bir biçimde yürümesiyle, bilgisi sağlam olarak elde edilebilecek herkes için geçerli doğrulardır.

Sokrates'in bu düşüncesi aşağıdakilerden hangisiyle çelişir?

- A) Genel – geçer doğruya ulaşmak mümkündür.
- B) Ahlaki değerler kişiden kişiye değişir.
- C) İyi ve kötü olan değerler bireysel değil, evrenselidir.
- D) Bütün insanlar için genel geçer doğrular vardır.
- E) İyi, kötü, erdem gibi ahlaksal gerçeklikler her toplumda vardır.

7. Sokrates öldürülmeden önce savunmasında Atinalılara şöyle seslenir: "Zenginlikle, parayla, pulla elde edilmez erdem; ama zenginlik, genel olsun, özel olsun her türlü iyilik ancak erdemden gelir. Kimse bunları söyleyerek gençliği baştan çıkardığımı doğru yoldan ayırdığımı söyleyemez. Paraya, şana, onura bunca önem verilirken, nasıl olur da akla, doğruya, hiç durmadan yükseltilmesi gereken cana bunca az önem verilir. İnsan sıkılmaz mı? Yüzü kızarmaz mı?"

Sokrates'e göre, ahlaki eylemlerimizin kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maddi zevklerden kaçınmamak en büyük erdemdir.
- B) Değeri çok olan akla daha az değer vererek mutlu olunur.
- C) Bilginin yolunu izleyen erdemli ve mutlu olur.
- D) Akıl ve bilginin erdemli olanı bulma amacı yoktur.
- E) Erdem; paraya, pula, şana, şöhrete sıkıca sarılmaktır.

8. Aşağıdakilerden hangisi ahlak felsefesinin temel kavramlarından biri değildir?

- A) İyi
- B) Güzel
- C) Vicdan
- D) Sorumluluk
- E) Özgürlük

9. Demokritos düşüncelerinde "Tanrılar'ın insanlara bütün nimetleri bahsettiğini ancak; insanların akıl körlüğü ve düşüncesizlik yüzünden farkında olmadan bunlara fazlasıyla gömüldüğünü söylüyor. Ona göre, dualarında insanlar Tanrılar'ından sağlık diliyorlar; sağlık olanağının kendilerinde olduğunu bilmiyorlar, ölçüsüzlükle tersini işleyerek hırsları yüzünden sağlığa ihanet ediyorlar."

Demokritos'un bu düşünceleri ahlaki açıdan aşağıdakilerden hangisinin bir ifadesidir?

- A) Ahlaki olan Tanrılara uygun olandır.
- B) İnsan ahlaki eylemlerinde akla ihtiyaç duymaz.
- C) İnsan Tanrılarının nimetlerinden olabildiğince faydalanmalıdır.
- D) İnsan ahlaki eylemlerinde ölçülü olmalıdır, ahlaki olan iradeye uygun olandır.
- E) Ahlaki eylemlerde iyi şeyleri aramak boşunadır; çünkü insan iradeli bir varlık değildir.

10. D. Hume göre, ahlak bireyin kendisi için belirlediği ilkelerden ve değerlerden oluşur. Bununla birlikte, ahlaksal değerler toplumun görüşlerinden bağımsız değildir. Toplumun onaylamadığı normlar ahlaka aykırı davranışlardır. Birey belirli bir ahlaki normu, ya da ahlaki duyguyu onaylamayı ve benimsemeyi seçebilir ya da onu kabul edilemez bulup reddedebilir. Kişi toplumun etkisi ne olursa olsun, kendi ahlaki davranışlarının ne olacağına kendisi karar verir.

Bu düşünceden çıkarılabilecek en iyi yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlakın görevi, tutkuları yenerek, Tanrıya ulaşmayı sağlamaktır.
- B) Ahlaki kurallar insanlar tarafından oluşturulduğu için toplumlara göre değişir.
- C) Ahlak, bireyin kendisi için belirlediği ilke ve değerlerden oluşur.
- D) Ahlak açısından iyi, insanı yönlendiren, kendisini koruyan davranışlardır.
- E) Önemli olan bireysel değil, toplumsal ahlaklıdır.

11. İbni Rüşd ahlak konusunda, insanın kendi özü gereği bağımsız olduğunu söyler. İnsanın bu bakımdan kesin bir özgürlüğü vardır. Bununla birlikte insan, dış olaylar ve kendisinin dışındaki oluşumlar dikkate alındığında bağımlıdır. Buradan, insanın iki ayrı sınır arasında kaldığı sonucu çıkar. O bir irade varlığı olarak kendi eylemlerinden sorumludur, kendi elinde olmayan, dıştan gelen etkinliklerden dolayı sorumlu değildir.

Buna göre, İbni Rüşd'ün ahlak görüşü aşağıdakilerden hangisine dayanmaktadır?

- A) İyi yaşamak için erdem gereklidir; erdemli olmak için ise bilgi gereklidir.
- B) İnsan kendi iç varlığı bakımından özgür olsa da kendisi dışındaki gelişmeler bakımından özgür değildir.
- C) Tüm mutlulukların kaynağı insanın kendi iradesidir.
- D) Mutlu olmak için doğaya uygun yaşamak gerekir.
- E) Tanrı insan iradesine müdahale etmektedir.

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 1 / 1

Herakleitos'a göre hiçbir şey kendisiyle aynı kalmaz. Her şey değişir ve gelip geçer. Farklı varlıklar ve biçimler bir-biri ardınca ortaya çıkar ve kaybolur. Bu nedenle varlık oluş halindedir.

A B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 1 / 4

Platon'un öğrencisi olan Aristoteles de hocası gibi varlığı idea olarak görür. Ancak "ideaların nerede olduğu" sorusuna verdiği yanıtla Platon'dan ayrılır. Platon ideaları, duyar dünyasından ayrı idealar dünyasında tasarlamıştır. Aristoteles ise ideaları yanı formları bu dünyada var olan tek nesnelerin özü olarak düşünmüştür.

B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 2 / 4

Farabi var olmak için bir nedene ya da başka bir varlığa gereksinim duymayan varlığa "Zorunlu varlık" adını verir. Zorunlu varlık kendi kendisinin nedenidir, özü bakımından varlığı mecburidir. Evrendeki diğer varlıkları var eden zorunlu varlıktır.

B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 2 / 8

Soru metninde realist düşünürlerin görüş açısına yer verilmiştir. Realistler, varlığın insan bilincine bağlı olmadığını söylerler. Örneğin "masa" gerçekten vardır. Benim bilincim dışında vardır, bilincime bağlı değildir. İdealistler ise varlıkların birer tasarım olduklarını bu nedenle gerçek varlıkların ideal varlıklar olduğunu söylerler. Bu açıdan realistlerden ayrılırlar.

B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 3 / 4

Hegel varlığın var olduğunu ve idea, kavram ya da düşünce cinsinden olduğunu savunur. Bu nedenle o idealist bir düşündürdür. Ona göre varlık idea cinsinden olan şeyin belirli bir amaca doğru diyalektik biçimde ilerlemesidir.

A B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 3 / 6

Descartes birbirine indirgenemeyen ruh ve maddenin, insan varlığında, tek bir varlıkta birleşerek tekil bir varlığı yani insanı meydana getirdiğini savunur. Maddenin en önemli özelliği yer kaplama, ruhun temel niteliği ise düşünmedir.

B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 3 / 9

Sartre'a göre insan için var oluş özden önce gelir. İnsan kendi özünü kendisi ortaya koyar. İnsan kendini nasıl yapıyorsa öyle bir varlıktır. İlk insan dünyaya gelir, var olur, sonra kendi kendini tanımlayıp kendi kendini belirler. Özünü ortaya koyar. Kendi yaşamını kendi kararlarıyla düzenler. Önceden belirlenmiş yoktur.

A B C D E

Çözüm: Varlık Felsefesi Test 4 / 3

İnsan zihninden bağımsız bir gerçekliğin var olduğu kabul edildiğinde ikinci bir sorun ortaya çıkmaktadır ki bu sorun da felsefenin temel sorularından biridir. "Evrenin ana maddesi nedir?" sorusuna da felsefe tarihi boyunca çeşitli cevaplar verilmiştir.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 1 / 2

Kant'a göre bir eylem, bir amaç için yapılıyorsa, sonuç gözetilerek yapılmış olur. Sonuç ekonomik olabilir, dinsel veya sosyal olabilir; ama ahlaki olamaz. Ahlakı belirleyen isteme, hoşlandığımızı istemek değil, yapılması gerekenin yapılmasını istemektir.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 1 / 3

Heidegger'e göre insan kendi varlığının bilincindedir. Önceden belirlenmiş, değişmez bir özü de yoktur. O özgür seçimleriyle kendisini seçerek yapar. Bu nedenle insanın önceden belirlenmiş bir kaderi yoktur.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 2 / 4

Sartre insanın hangi koşullar içinde bulunursa bulunsun özgür olduğunu düşünür. Bu yaklaşımıyla evrensel bir ahlak yasasının olmadığını hatta böyle bir yasaya gerek bile olmadığını savunur. Çünkü insan eylemlerinde neyi seçip seçmeyeceğine kendisi karar verir.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 2 / 5

Evren varlığını Tanrı'ya borçludur; Tanrı'nın mutlaklığını, mutak iyiliğini ve mutlak güzelliğini ifade etmeye yarayan bir görünüşler alanıdır. İnsanın evrende özel bir yer vardır. Çünkü o, Tanrı'nın birçok niteliğini kendinde toplayan bir varlıktır. Dili, ırkı, dini ne olursa olsun seilmeyi hak eder.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 3 / 3

Hobbes'a göre insan başkalarını dikkate almadan yalnız kendisini ve kendi iyiliğini dikkate alır. Bu nedenle kendini koruma iç güdüsüyle eylemlerini gerçekleştirir. Gerekliğinde zor da kullanılabilir.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 3 / 4

Kant'a göre insanın özgür olarak koyduğu bir yasaya kendisini bağlaması gerekir. Onun için asıl olan "insanın iyiyi" istemesidir. Böylece ahlaklı davranış kendi dışımızda bulunan herhangi bir kayıt veya koşula bağlı olmaz. Bu yaklaşımıyla o hem evrensel ahlak yasasını kabul etmiş, hem de ahlaki davranışlarda insan özgürlüğüne önem vermiştir.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 4 / 2

Bentham'ın faydacılık görüşünde esas olan şey faydayı bütün insanlık için yani evrensel mutluluk olarak algılamasıdır. İyi olan, insanlığın yararına olanı yapmaktır. Herkes için iyi olanı yapmak insanı mutluluğa götürür. İşte bu noktada eylem bireysel olmaktan çıkıp evrensel bir yasaya dönüşür.

A B C D E

Cözüm: Ahlak Felsefesi Test 5 / 9

Demokritos'a göre, insanın yapacağı en iyi şey, elinden geldiği kadar mutlu olmak, acıdan kaçınmaktır. Mutluluk, düzenli ve uyumlu bir yaşamla sağlanabilir. Böyle bir yaşam ise ancak akla uygun davranışlarla gerçekleşebilir.

A B C D E

DÖRT KÖŞE

1. "Uyudum, rüyamda kelebek olduğumu gördüm. Uyan-dım. Şimdi, rüyasında kelebek olduğunu gören Lao-Tse'miyim, yoksa; rüyasında Lao-Tse olduğunu görmekte olan bir kelebek miyim bilemiyorum."

Yukarıdaki paragrafa göre aşağıdaki seçeneklerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Varlığın varoluş biçimi belirlenemez.
- B) Varlığın var olup olmadığı bilinemez.
- C) Varlık kendi başına vardır.
- D) Varolmak, algılamadan ibarettir.
- E) Varlık aslında yoktur.

2. Aristo'ya göre, varlık olmasaydı ortada hareket edecek ve değişecek bir şey de olmayacaktı. O halde, hareket ve değişim olduğuna göre, hareket eden ve değişebilen bir şeyler de var demektir. Öte yandan, değişen bir şey tam anlamıyla var değildir, çünkü değişme sürecinde varlığını koruyamamaktadır. Değişim ve hareket, ya varlığa sahip olmayı hedefleyen ya da elden çıkan bir süreçtir.

Aristo'nun bu anlatımına dayanarak, varlıkla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Varlık nedenselliği kesinleşmiş bir oluştur.
- B) Hareket ve değişim, varlığın mutlaklığını ifade eder.
- C) Hareket ve değişim birer yanılısama durumudur.
- D) Değişim yoktur, mutlak ideanın yansıması bizi yanılığa götürmektedir.
- E) Hareket ve değişim, varlığın hem delili hem de çelişkisidir.

3. Bir insan, eylemlerini başkaları görsün, başkaları beğensin, toplumda saygınlığı artsın diye yapıyorsa, bu eylem, eylemi yapana ve başkalarına yararlı olsa bile, eylemi yapana gerçek bir vicdan rahatlığı, iç huzuru ve mutluluk veremez. Çünkü böyle bir eylem insan doğasına ve ahlakın yapısına aykırıdır. Ama bir insan eylemlerini vicdanının kendisine bir emri yani insan olmanın bir gereği olarak yaparsa, bu eylem, eylemi yapan bireye zarar verse bile, bireye vereceği vicdan rahatlığı her şeyin üzerindedir ve ahlakın istediği de zaten budur.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlaki eylem bir çıkar duygusuyla değil de vicdanın bir emri olarak yapılırsa büyük bir iç huzuru duyulur.
- B) Ahlaki eylemi bir çıkar duygusuyla veya vicdanın bir emri olarak yapmak bireyin elindedir.
- C) Ahlaki eylem çok çeşitli amaç ve niyetlerle yapılabilir.
- D) Birey, ahlaka aykırı olarak yaptığı eylemlerden büyük bir vicdan rahatsızlığı duyar.
- E) Başkaları görsün diye yapılan eylem, gerçekte ahlak dışı eylemdir.

4. T. Hobbes, faydacı bir ahlak görüşüne sahiptir. Yani ahaksal eylem ve davranışlarda yararı ilke yapar. Ona göre, yalnızca yararlı olan iyidir. Her insanın doğal durumda her şeyi yapmaya hakkı olduğunu, bunda herkesin herkesle savaşı anlamına geldiğini söyler. Genel bir güvensizlik yaratan bu durum, insanın temel güdüsü olan kendi varlığını koruma güdüsüne aykırı düşer.

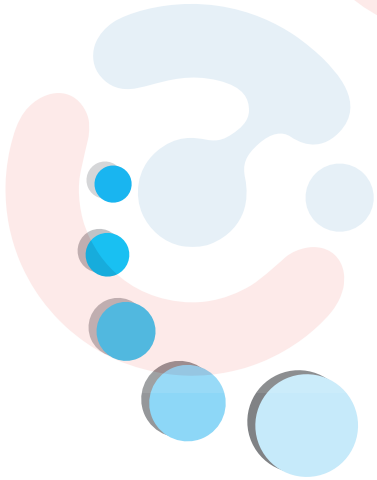
T. Hobbes'un burada aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Özgürlüklerin herkese tanınması gerektiğini
- B) Herkes için ortak bir ahlak yasasının mümkün olduğunu
- C) Evrensel ahlak yasasına uymanın gerekliliğini
- D) Fayda sağlamayan davranışın ahlaki davranış olmayacağını
- E) Topluma ve ortama göre davranışların değişebileceğini

04

4. bölüm

- ▶ 4. bölüm
  - ▼ sanat felsefesi
  - ▼ din felsefesi

1. Sanat eserinin özgünlüğü, onu yaratan sanatçının kişiliğiyle yakından ilgilidir. Buna göre, sanat eserinin özgünlüğü, onu yaratan sanatçının kendisine özgü üslubundan kaynaklanır. Üslup, sanatçının tüm ürünlerinden ortaya çıkan bir özellik olup, aynı zamanda söz konusu sanatçının kendi dalına getirdiği yenilik olarak tanımlanabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde ulaşabiliriz?

- A) Sanat insanın çok önem vermesi gereken bir etkinliktir.
- B) Güzeli yaratan sanatçının kendisidir.
- C) Her sanatçının kendisine özgü bir üslubu vardır.
- D) Sanatçı çirkin olanı güzel kılabılır.
- E) Sanatçı kendi çabasıyla eseri ortaya çıkarır.

Her sanat eseri sanatçıdan izler taşır.

2. "Şu resim güzeldir" sözünün sadece estetik bir anlayış olup, kesin doğru bir bilgi olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisi **olamaz**?

- A) Elimizde güzel kavramıyla ilgili kesin bir bilginin olmaması
- B) Güzelin nesnel değil, öznel bir yargı olması
- C) Güzeli yargısında duyuların ve duyguların etkili olması
- D) Güzelliğin, insanın öznel beğeni duygusuyla ilgili olması
- E) Güzelliğin, tıpkı iyilik gibi nesnel olarak hoşla gitmesi

3. Sanatın temel niteliği; onun insanın yaratıcı gücüne bağlı olmasıdır. Sanat, belirli bir nesne üretmeyi amaçlayan ve bir tasarım sonucunda ortaya çıkan bir etkinliktir. İşte sanat eseri, insanın yaratıcı faaliyetiyle oluşturulan eserdir. Sanat eseri, doğada bulunmayan; fakat insan tarafından yaratılmış olan eserdir.

Yukarıdaki açıklamaya göre, sanat eseri için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sanat, insanın yaratıcı gücüne bağlıdır.
- B) Sanat, bir tasarım sonucunda ortaya çıkan bir etkinliktir.
- C) Sanat eseri doğada bulunmayan, insan tarafından yaratılan eserdir.
- D) Güzeli yaratan sanatçının kendisidir.
- E) Sanat eserinin güzel olması, toplumun beğenisi ile ilgilidir.

4. I. İnsana ve doğaya, tanıma, anlama niyetiyle yönelmemiz bilim ve felsefeyi doğurur.
II. İnsana ve doğaya, güzeli görme, dinleme, heyecanı ve coşkuyu yaşama kaygısıyla yöneldiğimizde ise karşımıza sanat çıkar.

Yukarıdaki açıklamaya göre, sanatın ayırt edici özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sonuç olarak teknolojiyi doğurması
- B) Duyguları doyurmaya çalışması
- C) Merak boyutuna karşılık gelmesi
- D) Doğaya egemen olmaya çalışması
- E) İyi insan ve topluma ulaşmaya çalışması

5. Sanatın eşsiz özelliği, bir yandan nesnel gerçekliği gerçekliğe bağlı olarak doğru ve önemli noktaları vurgulayarak yansıtmayı öte yandan da bir dünya yaratmaktan uzak oluşudur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sanatın işlevi gerçekleri olduğu gibi yansıtmadır.
- B) Sanatın işlevi olanı doğru olarak ortaya koymaktır.
- C) Sanatın işlevi gerçekliğin önemli noktalarını göstermektir.
- D) Sanatın işlevi gerçeğin dışında bir dünya yaratmaktır.
- E) Sanatın işlevi reel olanı da betimlemektir.

6. Doğruluk ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın, yalnızca akla seslenir. Çünkü, biz bir yargı ya da önermenin doğruluğunu aklın süzgecinden geçirerek belirleriz. Buna karşın, güzellik, daha çok, duyulara ve duygulara hitap eder. Güzeli her şeyi görür, uzun uzadıya seyrederiz. Fakat o akıl yoluyla tasarlanmaz. Güzellik, bundan dolayı, aklımdan çok, hayal gücümüze seslenir.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenebilir?

- A) Güzellik doğru bilginin bir özelliğidir.
- B) Güzellik ile doğruluk birbirinden farklıdır.
- C) Güzellik doğrudur.
- D) Güzellik aklın nesneye yansımasıdır.
- E) Güzellik zihinsel soyutlamaların bir sonucudur.

7. Güzellikte düzen, oran orantı ve uyum gibi bazı temel özellikler vardır ve güzellik bizde sempati, hayranlık ve aşk gibi duygular yaratır. Yüce olan bir şeyin en önemli özelliği ise, uçsuz bucaksızlık ve sınırsızlıktır. Bu özelliklere, kasta ve korkunç olanda da rastlayabiliriz.

Yukarıdaki düşünceden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşabiliriz?

- A) Güzellik yücelikle ifade edilmelidir.
B) Güzel ile yüce nitelik bakımından aynıdır.
C) Güzellik anlayışı insanı yüceleştirir.
D) Yüce ile güzellik nitelik ve nicelik bakımından farklıdır.
E) Yücelik, güzellikten önce gelir.

Yüce ve güzel iki ayrı değerdir.

8. Nesnel yaklaşıma göre, sanat ve toplum arasında sıkı bir ilişki vardır. Bundan dolayı, sanat, yalnızca sanatçının kendi ruhundan değil; bir dönemin, bir ulusun toplumsal yaşam ve zevklerinden ilham alır. Buna göre, sanat doğal çevreyi olduğu kadar, bir toplumsal hali de yansıtır.

Nesnel yaklaşımın bu düşüncesinden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatçının içinde bulunduğu koşullar onu etkilemez.
B) Sanatçı daha çok ideal olanı yaratmaya çalışır.
C) Sanat eseri, döneminin doğal ve sosyal gerçekliğini yansıtır.
D) Sanatçı daha çok sanatı sanat için icra eder.
E) Sanat ile toplum arasında bir bağlantı yoktur.

9. Öznel yaklaşım, büyük sanatçıların, önceden başkaları tarafından ileri sürülmemiş, kimsenin bilmediği, tanımadığı yeni idealler ve güzellikler yaratan kişilikler olduğunu öne sürer. Bunlardan çoğu, yaşadıkları zaman ve toplumda anlaşılmamış ve kendi dönemlerinin genel zevkiyle yaşamak zorunda kalmıştır.

Burada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisine yönelik bir eleştiridir?

- A) Sanat sanat içindir.
B) Sanat toplum içindir.
C) Sanatçıların çoğu yaşadığı dönemde anlaşılmamışlardır.
D) Sanatçı kendine özgü eserler oluşturur.
E) Sanatçılar yeni idealler ve güzellikler yaratan kimse-lerdir.

10. Bir toplumda ekonomik büyüme ile birlikte, çirkin binalar doğal manzaranın güzelliğini mahvetmekte, havayı kirletmekte ve nehirleri, gölleri zehirlenmektedir. Bu ekonomik büyüme, acımasız psikolojik şartlandırılmayla, çevrenin güzelliğini yavaş yavaş yok ederken güzellik duygularını insanlardan sökülmektedir.

Bu anlatıma göre, insandaki güzellik duygusunu yok eden temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nehirlerin kirletilmesi
B) Göllerin zehirlenmesi
C) Çirkin binalar
D) Havanın kirlenmesi
E) Ekonomik gelişim

11. Sanatın kullanım değeri yoktur. Mesala, bakır bir kap kullanım değerliliğine sahiptir; çünkü içinde yemek pişirirsiniz veya yersiniz; ama bir resmi ne oturmak, ne yemek ne de başka bir amaçla kullanamazsınız. Peki sanatın değeri ne tür bir değerdir? Sadece ve sadece estetik. Size haz verir, farklı dünyalara götürür; hiç tatmadığınızı duygular yaşatır, heyecanlandırır, ağlatır veya güldürür; dünyaya alışık olduğunuzdan farklı biçimde bakmayı öğretir.

Buna göre, sanatın yararlarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ruh dünyamıza heyecan katar.
B) Farklı duygulara sürükler.
C) İnsanın hayatına renk katar.
D) Duyularımızı geliştirir.
E) Estetik nitelikli haz verir.

12. İslâmiyet öncesi Arap toplumuna baktığımızda şiir, hikaye, heykel ve resim sanatının gelişmiş olduğunu görüyoruz. İslâmiyetle birlikte putperestliğin yok edilmesi için resim ve heykel sanatı yasaklanmıştır. Ayrıca aşk şiirleri ve hikâyeleri toplumun ahlâk anlayışını bozabileceği nedeniyle yasaklamalar getirilmiştir.

Verilen bu bilgiden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Din ve ahlâk kurumları sanat etkinliklerinde belirleyici olmuştur.
B) Dini yaptırımlar sanatsal etkinliklerde geçerli olabilmıştır.
C) Sanatsal etkinlikler özgür olmayan ortamlarda gelişmemiştir.
D) Dini yaptırımlar her türlü etkinlik için geçerli olmuştur.
E) Sanatçılar toplumsal yapının zorlayıcılığıyla karşılaşmıştır.

1. Platon için güzel, meydana gelmeyen, yok olmayan, başka bir şeye dönüşmeyen, tek ve kendinde var olan sonsuz bir şeydir, bir ideadır. O halde, doğada gördüğümüz ve güzel dediğimiz şeyler, bu ideadan aldıkları pay ölçüsünde bize güzel görünürler. Onlar aslında gerçek güzelliğin kopyalarıdır.

Parçaya göre Platon'un sanat anlayışı için, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Güzellik bir yaratma etkinliğidir.
- B) Güzel, güzellik ideasının bir yansımasıdır.
- C) Güzellik, duyu ve aklın bir uyumudur.
- D) Sanat ideal olanın yaratılmasıdır.
- E) Güzellik, insandaki beğeni duygusudur.

2. Güzel, kendisinden başka hiçbir çıkar gözetmeyen kavramsız bir beğeni yargısı, genel geçer ve zorunlu bir yarıdır.

Yukarıdaki açıklamaya göre, estetik yargılar için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Görelidir.
- B) Nesnelidir.
- C) Özneldir.
- D) Tekildir.
- E) Tümeldir.

3. Sanatçı da, filozof ve bilim adamı gibi bir insandır. Onu çevreleyen dünya bir ve aynı dünyadır fakat; bu bir ve aynı dünyanın her çağda gösterdiği bir özellik vardır. İşte sanatçı, bu özelliği kavrar ve bize somut olarak bildirir, fakat; asıl büyük sanatçı bu özelliği kavramakla yetinmez aynı zamanda olanı ve olması olası olanı kavrar ve yansıtır. Bir yapıtı değerli kılan özellik de budur.

Yukarıdaki parçaya göre, bir yapıtı değerli kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olanı olduğu gibi bildirmesi
- B) İnsanla ilişkili olması
- C) Gerçeği somut özelliklerle anlatması
- D) Çağın özelliklerini yansıtmayı ve öndeyiye dayanması
- E) Sanatçıyı çevreleyen dünyayı yansıtmayı

4. Sanat, güzeli yaratan, gerçeği simgelerle anlatan bir etkinliktir. Sanatçı genel olarak doğa, insan, yaşam üzerinde durur. Bu yönüyle sanat da bilgi türlerinden biridir. Sanatsal etkinlikte de bir özne-nesne ilişkisi vardır. Ancak, bu bilgi türü özneye sıkı sıkıya bağlıdır. Örneğin bir tarlanın ortasında tek başına yükselen bir ağacın resmini yapan iki ressamdan her biri ağacı kendine göre algılar, yorumlar ve ona göre tuvale geçirir.

Paragrafa göre, sanat bilgisi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanat bilgisi öznel özellik taşır.
- B) Sanat bilgisi sistemli ve düzenlidir.
- C) Sanat bilgisi evrenselidir.
- D) Sanat ve felsefe aynı konular üzerinde durur.
- E) Sanat ve felsefe aynı yöntemi kullanır.

5. Beğeni ve dehayı kurallarla öğretebilseydik, onlar artık beğeni ve deha olmazlardı.

Burada sanatın hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Sanatta yüzyılların beğenisini kazanmış olan örnekler yol gösterici olmalıdır.
- B) Sanatçı, kendi duygularına çok güvenmelidir.
- C) Sanat eserinin arkasındaki tasarımlar önemlidir.
- D) Kurallar dehanın engelleyicisidir.
- E) Alışkanlık ve gelenek, güzellikten hoşlanmamızın nedenidir.

6. Toplumla sanat arasında güçlü bir bağ vardır. Bu nedenle, sanat sadece sanatçının kendi ruhunda şekillenemez. Belli bir dönemin yaşam biçiminden ve kültüründen etkilenip ondan ilham alır. Aynı zamanda sanatçı sadece etkilenmez, bulunduğu dönemi ve kendinden sonraki çağları da etkiler.

Bu parçada düşünür, aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini benimsemektedir?

- A) Toplumsal bir yaklaşım olarak sanat
- B) Nesnel yaklaşım olarak sanat
- C) Bilimsel yaklaşım olarak sanat
- D) Metafizik yaklaşım olarak sanat
- E) Dinsel yaklaşım olarak sanat

7. Sanat, insanın kendisine karşı yarattığı ikinci bir doğadır; her şeyden önce insanın var olana bir karşı çıkışı, varlığa bir meydan okumasıdır. Sanat insanın gerçekliği aşması ya da kendine özgü başka bir gerçeklik var etmesidir. Düşle gerçek arasında kurulan bir köprü olarak sanatsal etkinlik, akıl ile akıl dışı, düşlerle gerçek, imgelerle nesnelere arasında bir bağ kurma eylemidir.

Paragrafta sanatın hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Sanat, var olanın taklit edilmesidir.
- B) Sanatsal yetenek, doğuştan kazanılır.
- C) Sanat, ileri toplumlara özgüdür.
- D) Sanat, yaratıcı düşünme ve hayal gücüne dayanır.
- E) Sanat, nesnel ölçütlere dayalıdır.

Her sanatçının yorumu farklıdır.

8. Bugün gelişen teknolojiyle birlikte sanat eseri olan birçok resim, çok canlı ve iyi renklerle basılıp insanlara sunulmaktadır. Bu çok sayıda sunulan resimler birer sanat eseri değildir. Ancak Fikret Mualla'nın "Haliç ve Süleymaniye" tablosu ise, bir sanat eseridir.

Paragrafa göre, bir nesnenin sanat eseri sayılabilmesi için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A) Tek ve özgün olması
- B) Ortak bir beğeni duygusu taşıması
- C) Gerçeğe yakın olması
- D) Çok sayıda olması
- E) Taklit edilemeyecek durumda olması

9. Kant'a göre, hiçbir karşılık gözetmeden hoşlandığımız varlıklar "güzel"dir. Güzel kavramsız bir şekilde, genel olarak hoş giden şeydir. Bir şey şu ya da bu amaca uygun olduğu için değil, benim kavrayışıma uygun ve elverişli olduğu için zorunlu olarak güzeldir.

Kant'ın bu parçada savunduğu güzel anlayışı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzel olan varlıklar insanda hoş duygular uyandırır.
- B) Güzel ve hoş arasında yakın ilişki vardır.
- C) Güzel olan varlıklar insana yarar sağlamaz.
- D) Karşılıksız olarak hoş giden nesne güzeldir.
- E) Güzel hoş giden şeydir, hoş giden şey de güzeldir.

Güzel, hiçbir çıkar gözetmeksizin hoşlanmanın nesnesidir.

10. Van Gogh ve Gauguin resim yapmak için resim yapmışlardır. Onlar resim yapmanın ve bundan gelir elde etmenin kendilerine vereceği olanaklar ve bu olanakların kullanılmasının sağlayacağı zevklerle ilgilenmemişlerdir. Onların bu davranışları estetik tavrın güzel bir örneğini oluşturur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın belirleyici bir özelliğidir?

- A) Bireyin bir nesne ile ilgili beğenisini başkalarıyla paylaşmak istemesi
- B) Bireyin sanat eserini çıkar gözetmeyen bir beğeni ile yapması
- C) Bireyin bir nesneyi kendi ölçütlerine dayanarak beğenmesi
- D) Bireyin hoşuna giden bir nesnenin çoğunluk tarafından da beğeniliyor olması
- E) Doğadaki güzelliğin aynen sanat eserine aktarılmasını istenmesi

11. Bir kuşun ötüşü, güneşin batışı, sahile vuran dalga, mehtaplı gece, bizde hoş veya soylu duygular, estetik heyecan uyandırdığı gibi Zeki Müren'in şarkısı, Fellini'nin bir filmi, bir heykel de aynı yaşantıları oluşturabilir.

Yukarıda ayırımı yapılan iki unsur aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğal, yapay estetik objeler
- B) Görsel, işitsel sanatlar
- C) Bilimsel, sanatsal anlayışlar
- D) Sanatçı, sanat eseri ilişkisi
- E) Estetik suje, estetik obje

12. Sanatçı, çalışmalarına kendi duygularını, yeteneğini katar. O zaman eserine kendi sanatçı kişiliğinin damgasını vurabilir. Sanatta yaratma her şekliyle bir ruh işidir, yani psikolojik olaydır. Sanatçının eserlerinde kendinden bir şeyler yoksa o üründe estetik bir değer aramak boşunadır.

Burada sanatla ilgili vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçının kişiliği ve yaratma gücü
- B) Sanat eserinin ele aldığı konu
- C) Sanatçının sanat eserini üretirken benimsediği yaklaşımlar
- D) Sanatçının çalışmalarında kullandığı araçlar
- E) Sanat eserinin izleyende bıraktığı etki

1. Doğanın görünüşünde mükemmellik yoktur. Sanatçı, doğadan yararlanarak mükemmeli yaratamaz. Ancak hayal gücünü ve yeteneğini kullanarak, ideal olanı yaratabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Sanatın konusu ideal olandır.
- B) Sanat, mükemmel olanı arayan bir etkinliktir.
- C) Sanatçı, hayal gücü ile mükemmeli yaratır.
- D) Gerçek sanat, doğanın esere olduğu gibi yansımasıdır.
- E) Doğadaki mükemmeli bulmak mümkün değildir.

2. Darwin'e göre, sanatın esası cinsiyette aranmalıdır. Kuşlar ve balıklarda olduğu gibi insanlarda da cinslerin birbirlerini beğenme arzusu, şarkılarla, danslarla doğmuştur. İkel insanların kulak ve burunlarına yüzükler ve küpeler takmaları, totemlerinin resmini vücutlarına çizmeleri hem erkek ve hem dişi arasında kendini beğendirmek arzusundan doğmuştur.

Buna göre, sanatın ortaya çıkmasında etkili olan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cinslerin karşılıklı iticiliği
- B) Toplumsal kazanım isteği
- C) Karşılıklı beğendirme arzusu
- D) Doğadan bağımsız olma çabası
- E) İhtiyaçları karşılama arzusu

3. "Yüksek usandırır, güzel aldatır; sanatta ancak etkili olan ölmez."

Lamartine' nin bu görüşünden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanatta tüm bağlayıcı kurallardan kurtulup özgür olunmalıdır.
- B) Yüce ve güzel aynı şeydir.
- C) Güzel olan aynı zamanda doğrudur.
- D) Sanatın görevi insanları etkilemektir.
- E) Sanatın kökeni insan elidir.

4. Sanat insana özgü bir etkinliktir. Tarih öncesinde insanlar duygu ve coşkularını mağaralara çizdikleri resimlerle dile getirmişlerdir. Ormanlık ya da dağlık bölgelerde ya da güneşli ülkelerde yaşayan sanatçı eserlerinde geniş ölçüde doğal çevresini yansıtırken kendi insanlarını ve toplumlarını da sanat ürünlerine yansıtmaktan geri kalmamıştır. Örneğin, İslam dininin resmi yasaklaması bile Osmanlı sanatçıları için, hattatlık ve minyatür alanlarında değerlerini yansıtmaları için bir yol bulmalarına engel olamamıştır.

Buna göre, sanatçı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanatçı, içinde yaşadığı doğal ve sosyal çevrenin büyük ölçüde etkisi altındadır.
- B) Sanatçı ile içinde yaşanılan doğal ve toplumsal çevrenin ilişkisi yoktur.
- C) Sanatçının yeteneği yalnızca hayal gücüne dayalı bir etkinliktir.
- D) Sanat, toplumsal değerlerden bağımsız hareket eden bir eylem alanıdır.
- E) Sanat etkinlikleri sanatçının yaşam biçiminden ayrılır.

5. Eğer doğaya uygunluk sanatın ayırt edici özelliği olsaydı, fotoğrafçılık en değerli sanat olurdu ve resim sanatına ihtiyaç kalmazdı. Çünkü bir fotoğrafın nesnesini ona en uygun biçimde yansıttığına şüphe yoktur. Aynı zamanda iyi bir roman da iyi bir tarih veya sosyoloji araştırmasından başka bir şey olmazdı.

Burada vurgulanan düşünceyle aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Sanatın, doğanın aynen taklid edilmesi olduğu
- B) Sanatın, günlük kaygıları azaltmaya yarayan bir oyun olduğu
- C) Sanatın, sanatçının coşkuları ve hayal gücüyle ortaya çıktığı
- D) Sanattaki güzelle, doğadaki güzelin farklı şeyler olarak kabul edildiği
- E) Sanat eserinin ortaya çıkmasında doğanın sanatçıya ilham kaynağı olduğu

6. Doğadaki gölün güzelliği, onu resmeden ressamın tablosunun güzelliğinden farklıdır. Ressamın tablosundaki güzellikte, insanın yeteneği, hayal gücü ve yaratıcılığı söz konusu iken, ağaçlar arasındaki gölün güzelliği kişiden bağımsız ve kişiden önce de var olan bir güzelliştir.

Buna göre, sanat eserinin güzelliğinin doğadaki güzellikten farklı olmasının nedeni, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eserine dönüşmüş olması
- B) Her insanda aynı duyguları uyandırması
- C) Nesnel gerçekliği aynen yansıtması
- D) İnsanların hoşuna giderek, estetik haz vermesi
- E) İnsana bağlı olarak ortaya çıkması

7. Donatello'nun yaptığı at heykeli için söylenen, "Kasları gösterebilmek için atın derisini yüzmüş." sözleri aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Sanatçının görevinin güzeli yaratmak olduğunu
- B) Sanatçının dahi olduğunu
- C) Sanatın bir yaratma olduğunu
- D) Sanatın somut ürünler sunan bir etkinlik olduğunu
- E) Sanatın doğayı aynen taklit ettiğini

 Sanat gerçekliğin bir yansımasıdır.

8. "Bir yerde gören göz yoksa, orada güzellik çirkinlik birbirine eşittir."

Hafız Şirazi'nin bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Estetik yargıları belirleyen insandır.
- B) Estetik beğeni görelidir.
- C) Güzellik, algılanmakla ortaya çıkar.
- D) Güzellik öznel yargılar içerir.
- E) Güzellik nesnenin kendisine ait bir özelliktir.

9. Demokritos'a göre, en önemli şeylerde hayvanların öğretici olmuşuzdur. Dokuma ve örmede örümceği, ev yapmada kırlangıcı, şarkı söylemede ötücü kuşları, kuşuyu ve bülbülü taklit etmişizdir.

Bu anlayışı ile Demokritos aşağıdakilerden hangisini ifade etmiştir?

- A) İnsan coşkuları ve güzeli doğadan öğrenmiştir.
- B) Ahlâki olan doğaya uygun olmalıdır.
- C) Hazları kendinden olan ruh mutludur.
- D) Hazzı aramak, acıdan kaçmakla mümkündür.
- E) Güzeli olanı, coşkulandıranı öğrenmek mümkün olmuştur.

10. Güzeli olan her nesne, elbette hoştur, yani insana duygusal olarak keyif verir; fakat, keyif veren her şey, estetik bir duygunun oluşumuna yol açmaz. Bir koku, bir tat, belli bir yerdeki serinlik hoş olabilir; fakat kesinlikle güzel olamaz.

O halde aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Güzeli olan insana duygusal keyif verir.
- B) Keyif veren her şey estetik değildir.
- C) Hoş olan her şey güzel olmaz.
- D) Hoş ile güzellik birbirinden farklı iki kavramdır.
- E) Güzeli ile hoş kavramı eş anlamlıdır.

11. Süleymaniye Camii'ne, içinde ibadet edilecek ve Tanrı'ya yaklaşılabilecek yer olarak bakan ve içindekileri bu gözle seyreden bir müslümanın bu bakışı estetik bir tavır değildir; dinsel bir tavidir. Bir Hristiyanın caminin içini hayranlıkla seyretmesi ise estetik bir tavidir.

Yukarıdaki açıklamaya göre, estetik tavır aşağıdakilerden hangisine karşılık gelir?

- A) İnancın beraberinde getirdiği coşkuya
- B) Beğeniye çıkar karıştırmamaya
- C) Güzeli karşısında yaşanan hayranlığa
- D) Ahlaki duyguları doyuma ulaştırmaya
- E) Manevi bakımdan rahatlamaya

1. "Şu resim güzeldir." dediğim zaman, resmin sadece benim için değil, herkes için güzel olduğunu söylüyorum. Çünkü bu resmin güzelliğinin bana verdiği hazzı, resmi seyreden herkes alacaktır.

Buna göre, estetik yargılarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Estetik yargılar bütün insanlar için ortaktır.
B) Estetik yargılar öznel niteliklidir.
C) Estetik yargılar eğitimle kazanılır.
D) Estetik yargılara sanat eserlerindeki güzellikle karşılaşıtkça ulaşılır.
E) Estetik yargılara doğanın verdiği ilhamla ulaşılır.

2. Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eylenecek yer bulamaz
Bu bendeki meşk olmasa...

Bu dizelere en yakın yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güzellik doğanın yansımasıdır.
B) Güzellik algılananda değil, algılayandır.
C) Evrensel değerde güzel vardır.
D) Estetik yargılar topluma göre değişir.
E) Güzellik evrensel aklın nesneye yansımasıdır.

 Ortak estetik yargılardan bahsetmek imkansızdır.

3. "Renkler ve zevkler tartışılmaz." sözüyle aşağıdakilerden hangisi anlatılmak isteniyor?

- A) Estetik yargılar nesnellik ifade eder.
B) Estetik yargılar toplumu etkileme özelliğine sahiptir.
C) Estetik yargılar öznellik taşır.
D) Estetik yargılar insana başkaları tarafından kazanılır.
E) Estetik yargılar ortak duyguları yansıtır.

4. Yunan halkının 5. yüzyıldaki politik, ekonomik ve entellektüel deneyimleri, aydınlanma ruhunun gelişimi için önemli bir kaynaktır. Pers savaşları (M.Ö. 500-449) Yunanistan'a ticaret, kültür ve sanat merkezi olma kapılarını açmıştır. Şairler, sanatçılar, öğretmenler ve felsefeciler bu ülkenin kapılarından girmiş ve varlıklı yurttaşların kültürel eğitimine yardımda bulunmuşlardır. Böylece mükemmel binalar ve heykeller şehri süslemiştir.

Buna göre, bir toplumun sanatsal gelişimiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi iddia edilebilir?

- A) Ekonomik gelişim gerçekleşince entellektüel bireyler yok olur.
B) Savaş gibi olumsuzluklar toplumların sanatsal gelişimine olumlu katkıda bulunabilirler.
C) Politik değişimler her toplumun gelişiminde önemli rol oynamaz.
D) Savaşlar, her toplumda sanatı geliştirmiş ve entellektüel bireylerin yetişmesine katkıda bulunmuştur.
E) Bir toplumda heykeller varsa, o toplum mutlaka sanatsal gelişimini tamamlamıştır.

5. Bazı kişiler için, bale komik, opera ise gereksiz bağırmalardan öte bir şey değildir. Bu kişilerin bu tür sanat gösterilerinin gereksiz ve boşuna olduğunu söylemeleri yeni değildir. Bir sanatın alıcısı ancak sanatın ne olduğunu ve nasıl heyecan verdiğini bilebilir. Tabii ki bu da, belirli bir eğitim ve alışkanlık sonucudur. Bu eğitim ve alışkanlık yoksa, gereklilik tartışması da boşunadır.

Buna göre, bazı sanat dalları için ne söylenebilir?

- A) Her sanat dalı izleyiciye zevk verir.
B) Sanattan anlamayanlar cahillerdir.
C) Bazı sanat dalları birikim ister.
D) Opera ve bale gereksizdir.
E) Bazı sanat dalları toplumca tartışılmalıdır.

6. Sanat eserinin en önemli özelliklerinden biri sanatçının duygularını yansımasıdır. Yoksa ne kadar gerçekçi olursa olsun bir portre sadece, bir kopyadır. Sanatta önemli olan güzellik değil sanatçının duygularının esere de aktarılmasıdır.

Paragrafa göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat bilgisi çağlara göre değişir.
- B) Sanat bilgisinin kaynağı duygulardır.
- C) Sanat bilgisinin amacı güzele ulaşmaktır.
- D) Sanatçı toplum için üretmek zorundadır.
- E) Sanat bilgisinde ortak doğrulara ulaşılabilir.

7. Estetik ilgi, sanatçı ile doğa arasında meydana gelen öznel bir ilişkidir. Bu ilişkiyle belirli bir somutluğa ulaşılır. Dolayısıyla sanat yapıtı, duyu ve duyuların oluşturduğu bir varlıktır.

Yukarıdaki paragrafta, vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat eseri, doğanın aynen yansımasıdır.
- B) Sanat eseri, sanatçının oyunudur.
- C) Sanat, somut gerçekliğin kendisidir.
- D) Sanat, sadece doğayı yansıtır.
- E) Sanat eseri, gerçeğin öznel bir yansımasıdır.

8. Sanatın topluma verdiği en büyük güç, toplumun estetik oluşumuna katkı sağlaması ve toplumu estetik doygunluğa ulaştırmasıdır. Bu yüzden sanatçı, toplumların önde gelen kahramanlarıdır.

Buna göre, sanatın ve sanatçının toplumlar için vazgeçilmez olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumların bilimsel çalışmalarına sağladığı büyük katkı
- B) Topluma verdiği görsel, işitsel anlayış zenginliği
- C) Topluma verdiği ahlâki yapılanma
- D) Yeni nesillere birbirlerini anlamada verdiği destek
- E) Toplumları, biraraya getirmede oynadığı rol

9. Platon'a göre sanat taklittir. Nasıl ki doğa güzellik ideasının taklidiyse (yansımasıysa) sanat da doğanın, dolayısıyla taklidin taklididir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sanat eseri doğanın taklit edilmesiyle ortaya çıkar
- B) Sanatçı mükemmel bir taklitçidir.
- C) Sanat eseri yepyeni ve alışılmadık dışında olduğu zaman sanatın yaratma olduğu söylenebilir.
- D) Sanatçıya ilham veren doğa da güzellik ideasının taklididir.
- E) Aslını en iyi taklit eden eserin en güzel olduğu söylenemez.

10. Bir kahramanda, bir sanatçıda ya da bir bilgede bizi cezbeden nedir? Kendi eylemleri aracılığıyla ortaya koydukları eserlerin kendilerinden doğması ve bu eylemlerin onlardan daha aşağı derecede bulunan varlıklara ulaşması sonucunda onlarda hayret uyandırmasıdır.

Buna göre, bir sanat eserindeki etkileme gücü neye yöneliktir?

- A) Eşsiz bir nitelik taşıması
- B) Algılayanlarda uyandırdığı heyecana
- C) Diğer eserlerden farklılık içermesine
- D) Öznel birikimlere dayalı üretilmiş olmasına
- E) Varolanı olduğu gibi tasvir edebilmesine

11. Sanat yapıtı, algılanan dünya ya da nesnel dünyası ile ilgili olarak bize bir şey bildirmez. Onda hiçbir olay veya yasa yoktur. Sanat, sanatçının dünyasını, onun gerçeğini bize anlatır. Bu gerçek nesnel veya evrensel bir gerçek değil, öznel ve kişisel bir gerçektir.

Bu parçaya göre, aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Sanatçı nesnel yaklaşım içindedir.
- B) Evrensel bir güzellik anlayışı vardır.
- C) Sanat toplumu geliştirmelidir.
- D) Sanat eseri, sanatçının iç dünyasını yansıtır.
- E) Sanat insana estetik haz vermemelidir.

 Sanat, sanatçının ruhsal bir edimidir.

1. J. J. Rousseau'ya göre, inanmaya zorlanmak, inanmama imkanı bulunduğunu da gösterir. Tanrı'yı bayağı, karanlık ve hazır düşüncelerle bilmektense bilmemek daha iyidir; çünkü aşığılanmak, inanca yakınlaşmaktan kötüdür.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnancın temelindeki bilgi alışkanlıklardır.
B) İnanmamaya zorlanan bir toplumda inanmanın özgürlüğü yok olur.
C) Toplumsal düzeni sağlamak için insanı inandırmaya zorlamak gerekir.
D) Dogmatik bir inanç, inanmamaktan daha tehlikelidir.
E) İnanca yakınlaşmak, dogmatik bir inançtan daha kötüdür.

2. İçinde ne kadar iyilik olursa olsun herhangi bir şeye bağlanmış nefis ilahi bir birliğin kurtuluşuna ulaşamaz. Zira kuşu tutan ister güçlü kalın bir halat, isterse zayıf ince bir ip olsun fark etmez, önemli olan onu gerçekten sıkı tutmasıdır; çünkü ip kopana kadar kuş uçmaz. Aynen bunun gibi, ne denli zayıf olursa olsun beşeri sevgi bağıyla tutulan nefis bunlar durdukça Tanrı'ya ulaşamaz.

Buna göre, Tanrı'ya ulaşmanın yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mistik bir sezgiyle ibadet etmek
B) Tüm beşeri isteklerin bağlayıcılığından kurtulmak
C) Sevgi ve hoşgörülle insanları kardeş görmek
D) Gönülden Tanrı'ya bağlanmak
E) Beşeri sevgileri ve Tanrı sevgisini birlikte taşımak

3. Şu büyük ve son derece düzenli evren makinesinin, bir yöneticisi olmaksızın, kendi başına döndüğüne inanmaktan-
sa semavi kitaplarda bildirilenlere inanmayı tercih ederim.

Bacon'un bu görüşüne dayanarak, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Her şeyden şüphe etmek gerektiğini söyler.
B) Doğanın kendi varlığını kendisinin yarattığına inanır.
C) Tanrı'nın varolduğunu kabullenmektedir.
D) Tanrının varlığına inanır, ama dinin gereksizliğini vurgulamıştır.
E) Hayatın anlamsızlığını dinlerin açıkladığını söyler.

4. Hristiyanlık ve felsefe bugüne kadar gerçek dünyaya sırtını dönmüş, cennete ve fikirler dünyasına yönelmişti. Oysa gerçek diye gösterilen bu fikirler dünyası, gölge bir dünyadan başka bir şey değildir. Yeryüzüne sadık kalın ve öte dünya umutlarından söz edenlere kanmayın.

Nietzsche'nin bu görüşünden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dini temellere ve metafiziğe dayanan varlık açıklamalarını eleştirmiştir.
B) Gerçek varlıkların ve bunların bilgisinin akıl yoluyla edinilebileceğini savunmuştur.
C) Gerçeklik kavramını idealist felsefe açısından yorumlamıştır.
D) Yaşadığımız dünyayı, gölgeler dünyası olarak nitelendirmiştir.
E) İnsan eylemlerinin amacının öte dünyaya yönelmesi gerektiğine inanmıştır.

5. Protagoras bilginin göreliliğini, doğru bilginin imkansızlığını savunur. Bu tutumunu dinde Tanrı kavramının bilineme-yeceği görüşü ile sürdürür. Tanrılar hakkında bilgi edinmemizi engelleyen birçok şey vardır. Tanrılar duyuyla algılanamaz. İnsan yaşamı da böyle bir bilgi edinmeye yetmeyecek ölçüde kısadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu konusunda insan fikir sahibi olamaz.
B) Tanrı fikri biz doğmadan önce de vardı.
C) Tanrı'nın varlığını gösteren kanıtlar evrenin her yerindedir.
D) Tanrı'nın varlığı bilimlerin sonuçları gibi kesindir.
E) Tanrı evrenin dışında değil, evrenin kendisidir.

Agnostik düşüncüler Tanrı'nın varlığının yanında ya da karşısında yer almazlar.

6. Ortaçağ filozofu Anselmus'a göre, Tanrı'nın buyruğuna karşı günah işleyen bir insan bu günahın cezasını sonsuza dek çekecektir. Ancak Tanrı tarafından verilen bu cezada Tanrı'nın bağışlayıcılığına ve iyiliğine ters düşmektedir. Sonsuz derecede iyi olan Tanrı insan soyunu affeder ve böylece insan kendini ilk günah lekesinden kurtarır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisini söylemek doğru olur?

- A) Tanrı'nın varlığına ilişkin kanıtlar ortaya konulmaya çalışılmıştır.
- B) Tanrı, insan dışındaki varlıkları insana hizmet etmek için yaratmıştır.
- C) Tanrı, insanı eylemlerinde ve tercihlerinde özgür kılmıştır.
- D) Tanrı, evreni yaratmakla birlikte ona sonradan müdahale etmemiştir.
- E) Tanrısal ahlak ile Tanrısal iyilik arasında çelişki yoktur.

7. Din felsefesi yapmak, dinin temel iddiaları hakkında rasyonel, kapsamlı ve tutarlı bir tarzda düşünmek ve konuşmaktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi, din felsefesinin bu tanımlamasına uygun değildir?

- A) Dinin bilgilerini tutarlı bir şekilde sorgulaması
- B) Dinin temel ilkelerini, özel bir tarzda yorumlaması
- C) Dini konuları kapsamlı olarak sorgulaması
- D) Genel anlamda bir dini değeri konu edinmesi
- E) Dinin ilkelerini, dogmatik bir yapıya kavuşturması

 Din felsefesi dinin temel savlarını akla dayanarak ele alır.

8. Gerçek Allah'tır. Doğru ve kesin bilgi ise Allah'ı tanımaktır. Yüce değer, Allah'a yönelmektir. Allah'ı felsefe terimleri ve akıl yürütme yolları ile tanımak mümkün değildir. Allah ancak sevgi yoluyla bilinir. Daha ortada hiçbir varlık yokken, o vardı. Allah'tan başka hiçbir kimse yok olan bir nesneyi yaratamaz.

Yunus Emre'nin bu görüşlerine dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanrı'nın varlığına sevgi ve akıl yürütmeler yoluyla ulaşılabilir.
- B) Bütün varlıklar Tanrı'dan olduğundan insan Tanrı'nın varlığını sevgi yoluyla bilebilir.
- C) Gerçeğin bilgisine ulaşmak hiçbir zaman mümkün değildir.
- D) Tanrı bilgisine ancak felsefe terimleri ile ulaşılabilir.
- E) Doğru ve kesin bilgiye akıl yoluyla ulaşılabilir.

9. Molinowski'ye göre, dinsel aydınlanmalar, prensip olarak, bilimin sınırları dışında kalır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu düşünceyle paraleldir?

- A) Din ile bilimin alanları birbirinden ayrıdır.
- B) Bilimsel gelişmeler, dinsel gelişmelerle her zaman aynı doğrultudadır.
- C) Din bilime göre daha kapalı bir düşünme sistemidir.
- D) Din ve bilim, her dönemde toplumun ihtiyacına göre farklılaşmıştır.
- E) Dinsel bilgiler bilimi de kapsar.

10. İlkçağda birçok filozof dine karşı gelmekle suçlanmış hatta bu yüzden bazı filozoflar ölümlerine cezalandırılmıştır. Ortaçağda ise, Bruno; Hristiyanlığa karşı gelmekle suçlandı için yakılmıştır. Galileo ise, ölüm korkusundan Kopernik kuramının yanlış olduğunu söylemek zorunda kalmıştır. Buna rağmen gerçek kendini kabul ettirmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dinsel inanışlar ve felsefe her zaman uyuma içindedir.
- B) Dinsel inanışlar her zaman hoşgörü ortamı yaratmıştır.
- C) Felsefe her zaman dine karşıdır.
- D) Filozoflar dinsel inanışla yakından ilgilidir.
- E) Felsefe baskı ortamlarında dahi gerçeği ortaya koymaya çalışır.

11. "Ey beceriksiz akıl, zavallılığını anla! Ey budala doğa, sus, Tanrı'nın varlığını, kanıt ve tanıtılarla değil; inanca varmakla elde edebilirsin."

Pascal'ın bu düşüncesinden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Tanrı, akılla kavranamaz.
- B) Tanrı inancı, bilginin sınırları içindedir.
- C) İnançın ve aklın alanı ayrıdır.
- D) İnsan, varlığı asla kanıtlanamayacak olanı kabul etmemelidir.
- E) İnsan, inanç sahibi olmalıdır.

 Pascal agnostisizmin savunucularından biridir.

1. Stoacılar göre evren, tanrısal varlığın vücudu olduğundan zorunlu olarak lekesez bir güzelliği olan mükemmel bir organizmadır. Buna karşılık mükemmelliği de, sonsuz bir zekayı içerir. Bu şüphesiz Aristoteles'in Tanrısı gibi sadece gökyüzünü hareket ettiren aşkın bir prensip değil nasıl insan ruhu bedeninin bütün kısımlarında mevcut ise öylece her yerde hazır olan bir varlıktır.

Buna göre, Stoacıların evren anlayışı, hangi yönden Aristoteles'in evren anlayışından farklıdır?

- A) Tanrı ile evrenin bir ve özdeş olduğunu savunmasıyla
B) Tanrı'yı hareketi başlatan güç olmanın ötesinde kabul etmesiyle
C) Tanrı'nın sadece gökyüzünü yarattığı düşüncesiyle
D) Evrende mükemmel bir düzenin olduğunu savunmasıyla
E) Evrenin mutlak bir güç tarafından yaratıldığını söylemesiyle

Panteist düşünürler her şeyde Tanrı'yı görür ve onu evrenin içinde düşünür.

2. Thomizm'e göre teoloji, ilahi vahye dayanır ve prensiplerini vahiyden alır; dinin içeriğini ortaya koyarak hatalardan arınmak için de akla başvurur. Felsefe ise, kendine özgü metotlara bağlıdır; insan aklına dayalı oluşu, yargılarının doğruluğu, prensiplerinin açık - seçikliği, çıkarımlarının güvenirliliği nedeniyle kendine özgü yolundan uzaklaşmaksızın kendiliğinden dinle uzlaşacak bir konuma gelir. Bu uyşumun nedeni onun doğru oluşundan, bir doğrunun diğeri ne karşı olamayacağındandır.

Thomizm'e göre, din, felsefe ve ikisi arasındaki ilişkiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Teoloji, vahyi bilgiye dayanır.
B) Felsefe, akılcı düşünmeye uygundur.
C) Felsefi bilgi arttıkça dini bilgiye inanç azalır.
D) Felsefe ve dini bilgi uyumludur.
E) Felsefedeki doğrular ile dinin doğruları çelişik değildir.

3. Din, insana hayatta izleyeceği yol, kendisi ve evren hakkında bir bilgi verir. Böylece birçok durumlarda din; dinsel buyruklar, dinsel konuşmalar, insan için bilgidir. Ama dinsel bilgi, öteki bilgilere benzemez. Çünkü bildirimlere dayanan bu bilgi, yalnız kutsal olan bir alanın bilgisidir. Bu nedenle bu bilgi, öğreticisine büyük sorumluluklar yükler. Din adamı, bu bilginin üstün varlıkla insan arasındaki ilişkilerle ilgili bir bilgi olduğunu daima göz önünde bulundurmalıdır.

Bu parçada, dinin hangi özelliği vurgulanmak istenmiştir?

- A) İnsanı sıkıntı ve üzüntülerden kurtaran bir bilgi olması
B) İnsanlara sorumluluk yüklemeyen bir bilgi olması
C) Bütün bilgileri içeren, evrensel bir bilgi olması
D) Bildirimlere dayanan ve sorumluluk yükleyen bir bilgi olması
E) Tanrının varlığını ispatlayan bir bilgi olması

Din, değişime ve aklın eleştirisine kapalıdır.

4. Duyumladığımız olgular dünyası sürekli değildir. Olgular ne eksiksiz bir birlik oluşturur ne de birbirleriyle tam bir ilişki içindedir. Bu nedenle olguların gerçekliğinin tek ölçütü "yarar" kavramında yoğunlaşır. Tanrı'nın bile var olup olmadığı, Tanrı'ya inancın yaşamlarımızı etkileme düzeyine bağlıdır. Bu inanç güç, yüreklilik ve mutluluğumuzu artırır mı? Hayata daha iyi uyum sağlamamıza yardımcı olur mu? Eğer bu sorulara olumlu cevaplar veriyorsak, o zaman Tanrı'nın var olduğunu kabul edebiliriz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi parçaya uygun bir yargı olur?

- A) Her şeyin Tanrı'dan geldiğini kabul etmek
B) Tanrıya olan inancı yarara bağlı olarak kabul etmek
C) Hiçbir yarar gözetmeksizin Tanrıya içtenlikle inanmak
D) Tanrı'yı maddi bir varlık olarak düşünmek
E) Tanrı'nın verdiğini kabul edip, dinleri reddetmek

5. Skolastiğin yöntem bakımından yapmak istediği, felsefeyi vahyin doğrularına uygulayarak inanç konularını alabildiği kadar kavranılır yapmaktır. Bundan dolayı, Aristoteles mantığına, o dönemde, dört elle sarılmışlardır. Skolastik her türlü şüpheciliğe karşı çıkmıştır. Herşey kilise babalarından sorulmuştur.

Skolastik felsefe için, aşağıdakilerden hangisi kesinlikle söylenemez?

- A) Aristo otoritesi vardır.
- B) Eleştiri yoktur.
- C) Herkes için evrensel doğrular vardır.
- D) Akıl imandan önce gelir.
- E) Din adamları otoritesi vardır.

6. Descartes şöyle der: "Tanrı herkes için en mükemmel bir varlıktır. Bu mükemmellik fikri insana dış çevreden gelmiş olamaz. Çünkü dış çevre o kadar mükemmel değildir. Diğer insanlardan da gelmiş olamaz. Çünkü diğer insanlar da o kadar mükemmel değildir. O halde bu fikri o mükemmel varlığın kendisi vermiş olmalıdır."

Descartes'in bu yaklaşımını doğrulayan yargı, aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İnsandaki Tanrı fikrinin sahibi insanın kendisidir.
- B) Mükemmel olan Tanrı olduğu için, Tanrı fikri Tanrı'ya aittir.
- C) Tanrı'nın varlığını kanıtlamak mümkün değildir.
- D) Tanrı, insan yaşamını tamamiyle kuşatmıştır.
- E) Her toplumun kendine özgü bir Tanrı anlayışı vardır.

7. Plotinos'a göre ruh "Bir"den gelen ışıkla aydınlanmıştır. Kendine özgü bir varoluşu yoktur. Özde karanlıkta kalmıştır. Doğadaki biçimlerde de "Bir" den solgun izler bulunur.

Plotinos'un bu yaklaşımını aşağıdaki örneklerden hangisi ile daha iyi açıklayabiliriz?

- A) Duygusal yorumlar, nesnelere taklit edilmesidir.
- B) Doğadaki güzellik, ruhsal dünyamızı mükemmelleştirmektedir.
- C) Tanrısal akıldan ışık almayan her şey karanlıkta kalmıştır.
- D) Tanrı ile evreni bir ve aynı görmek gerekir.
- E) Duyusal gerçeklikler olmadan, ruhsal aydınlanma körelir.

8. "İnsanlar alınlarına yazılmış olan felâketlerden asla kaçıp kurtulamazlar." diyen bir düşünür, aşağıdaki görüşlerden hangisini onaylar?

- A) İnsan irade olarak özgürdür.
- B) İnsan alın yazısını değiştirebilir.
- C) Her insan kaderini kendisi çizer.
- D) Yaşamı yöneten üstün bir güç vardır.
- E) İnsan yaşamı tesadüflere bağlıdır.

9. Siger, Aristo'nun evren ve hareketin öncesi ve sonrası olduğu düşüncesi ile, İbn-i Rüşd'ün, tek ruh ayrı ayrı insanlarda kişileşmiştir görüşünü uzlaştırmıştır. Buna göre teolojik düşünceyle felsefi görüşlerin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ve doğruların bir değil; birden fazla olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine Engizisyon mahkemesi Siger'i iki defa cezalandırmıştır. Kiliseye göre doğru tektir.

Siger'in eleştirdiği tutum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinin bilime ters düşen açıklamalar yapmadığını
- B) Bilimin dinin verilerini de önemsemediğini
- C) Dini dogmaların şüphe ve eleştiriye yer vermemesini
- D) Dinin bilimsel açıklamaları da dikkate aldığını
- E) Felsefenin dine nesnel olarak yaklaşmadığını

10. Hacı Bektaş-ı Veli'ye göre insan olgunluğa erişinceye kadar üç aşamadan geçer. Birinci aşamada tüm var olanları Tanrı'dan bilir; ikinci aşamada, tüm var olanların Tanrı'nın bir yansıması olduğunu görür; üçüncü aşamada ise Tanrı'yla bir olur. Tanrıyla bir olmak varlıktan kurtulup yeniden varlığa dönmektir, yani ölüp tekrar dirilmektir. Bunu başaran insan, olgun erdemli insandır.

Hacı Bektaş-ı Veli'ye göre insanın olgunlaşması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İnsanın felsefe ve hikmetle uğraşmasına
- B) İnsanın dünya nimetinden uzak durmasına
- C) Nefsini ıslah etmesine
- D) Akıl yoluyla Tanrı'yı aramasına
- E) Tanrı ile özdeşleşmesine

1. Felsefe, inanç ile ilgili tartışmalar yaparken, akıl ve düşünceden hareket eder. Filozoflar din ile ilgili üretilen bilgilerden yararlanırlar. Bunlara yeni bakış açıları ve bilgiler eklerler. Oysa din, inancı yine inançla tartışmaktadır. İnanıldığı temel kaynaklardan yola çıkarak açıklamalar getirir. Bu nedenle ilahiyat ile felsefenin Tanrı, ruh, ölüm gibi konulara yaklaşım biçimleri birbirinden farklıdır.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Din felsefesinin inanca yaklaşım biçimi nesnel bir kurama dayanır.
- B) Dinin inanca yaklaşım biçimi felsefe ile aynıdır.
- C) Felsefenin din yorumlarında tarihsel deneyimlerin büyük rolü vardır.
- D) Felsefe ve ilahiyatın dini yorumlama yaklaşımları farklı temellerden beslenir.
- E) İlahiyatın ve felsefenin dinin temel konularına yaklaşımı aynıdır.

2. Orta Çağ düşüncesi din merkezli dogmatik ve eleştiriye kapalıdır. Bu dönem düşünürleri için doğru, araştırılması gereken bir şey değildir; çünkü bütün doğrular kutsal kitapta verilmiştir. Bu yüzden Orta Çağ Felsefesi yeni bir söylenmez.
- Rönesans düşüncesi ise insan merkezli ve eleştirelidir. Bu dönem düşünürleri için doğru, araştırılması gereken bir şeydir. Bu da rönesans düşünürünün tutkulu bir araştırmacı yapmıştır. Bu yüzden Rönesans felsefesi değişken, aktif ve hamlecidir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi sadece Orta Çağ düşüncesi için söylenebilir?

- A) Akıl her şeyin ölçüsü sayılmıştır.
- B) İnanca dayalı bilgi ön plana çıkarılmıştır.
- C) Felsefenin konusu, dinden insan ve doğaya kaymıştır.
- D) Tanrı, bütün varlıkların temel nedeni olarak sayılmıştır.
- E) Deney ve gözlem yöntemine önem verilmiştir.

3. Stoacı bir filozofa göre, kıvılcım aleve, damla okyanusa göre ne ise, insan Tanrı'ya göre odur. Vücudumuz katı ve sıvı maddenin bir parçasıdır. Ruhumuz, hava ve ateşten oluşan bir nefestir. Stoacı bakımından, var olmakla cisim olmak aynı anlama geldiğinden, ruh da kaba bir cisimle örtülmüş ince bir cisimdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi stoacıların bu düşüncesiyle örtüşmez?

- A) Tek tek görünenler varlığın bir parçasıdır.
- B) Görünüşte değişen varlıkların temelinde tek varlık vardır.
- C) Her varlığın temelinde cisim vardır, ama bu cisimlerin katılık dereceleri birbirinden farklıdır.
- D) Varlık duylara bağlı olduğundan, duylarda değiştiğinden varlıktan söz etmek imkansızdır.
- E) Varlıkta zıt unsurların birliği vardır.

4. Ölüm döşeginde kendisini ziyaret eden bir arkadaşı Hume'a ölümden sonra bir hayat olup olmadığını sorar. Hume'un buna "ateşe atılan kömür parçası yanmayabilir de!" diye cevap verdiği söylenir.

Hume'un bu yaklaşımını aşağıdakilerden hangisi ile açıklayabiliriz?

- A) Tanrı'yı bir öz olarak kabul eden bir yaklaşımdır.
- B) Tanrı'nın varlığının bilinemeyeceğini savunan yaklaşımdır.
- C) Tanrı ile evreni bir ve aynı gören anlayıştır.
- D) Tanrının aklen mümkün olduğunu savunan anlayıştır.
- E) Tanrı'nın varlığı konusundaki tüm açıklamaların yetersiz olduğunu söyler.

5. İnanan bir kimse, kendi kabullerini imandan gelen kanaatlerine dayandırıyor o kimse henüz saf iman sahibi olup felsefenin eşğine adımını atmamış demektir. Şayet düşüncelerini bilimsel tartışmaya açık buluyorsa ancak o zaman filozof olabilir.

Buna göre, inanan bir kişinin filozof olma eşğine adımını atması hangi düzeye ulaşmasıyla mümkündür?

- A) İmanın gerektirdiği inançlara boyun eğmesi
- B) Davranışlarını ahlaki erdemlerle yüceltmesi
- C) İnançla bilimsel olanı ayırması
- D) İnançla bilimsel olanla örtüştürebilmesi
- E) Her şeyiyle yaratıcının buyruğuna girmesi

6. St. Anselmus Tanrı kanıtlanmasıyla ünlü bir düşünürdür. Onun Tanrı kanıtlamasını kısaca şöyle özetleyebiliriz: Tanrı, tanımı gereği "en yetkin olan"dır. Eğer o yoksa, "en yetkin olan" da olmayacaktır. Oysa insanlar, en yetkin bir varlığın var olduğu fikrine sahiptirler. Tanrı, hepimizin zihninde vardır. O halde "en yetkin olan Tanrı" vardır. O, ezeli ve ebedidir, yani zaman içinde başlangıcı ve sonu yoktur. Yaratılmamıştır, yok edilemez.

Buna göre, St. Anselmus Tanrı'nın varlığına kanıt olarak neyi görmektedir?

- A) Sebepsiz herhangi bir şeyin var olamayacağını
- B) Akıl tek başına varlığı anlamadaki yetersizliğini
- C) Doğadaki sistemli işleyişi
- D) İnsanın kendisini yaratan bir varlığa inanma ihtiyacını
- E) İnsanın zihninin, Tanrı'nın varlığını zorunlu kılmasını

Anselmus'un Tanrı kanıtlanması "yetkin (mükemmel) varlık" kavramından hareket eder.

7. • Patristik felsefe, felsefe etkinliğini kilise babalarının, keşiş ve azizlerini sürdürdüğü bir dönemdir. Aslında bu babalar, Hristiyanlığın felsefe konularındaki yorumları ile uğraşmıyor; Hristiyanlık dinini öğretileştirmeye çalışıyorlardı.
- Skolastik felsefe ise Hristiyanlık inancını akıl ile temellendirerek sistematik bir yol izlemiştir. Bu dönemde Hristiyan felsefesi, keşişlerin yürüttüğü bir çalışma olmaktan çıkmış, çoğunlukla manastır ve kilise okullarında yapılır ve okutulmuşur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Patristik felsefede dinin büyük etkisi görülmüştür.
- B) Skolastik felsefede akıl ön plana çıkmıştır.
- C) Patristik felsefede Hristiyanlığın bir inanç sistemi olduğu vurgulanmıştır.
- D) Skolastik felsefede keşişlerin rolü azalmıştır.
- E) Patristik felsefede din sorgulanmıştır.

Felsefeyle dini temellendirme denemesi olarak Hristiyan Felsefesi, M.S. 200 – 1500 yıllarını kapsar. Hristiyan Felsefesi'nin 200 ile 600 yılları arasındaki sürece Patristik; 800 ile 1500 yılları arasındaki döneme ise skolastik felsefe denir.

8. Spinoza'ya göre, evrende yalnız Tanrı özgürdür. Çünkü Tanrı, kendisi tarafından belirlenmiştir. Oysa insan, sürekli bir şeylerin etkisi altındadır. İnsanı olumsuz etkileyen şeylerin başında tutkular gelir. Tutkular insanı köle yapar. Ahlâkın görevi, insanın tutkularını yenmesini sağlamaktır. Tutkular bilindiğinde aşılabılır.

Buna göre, ahlâkın amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanı din karşısında özgürleştirmek
- B) Özgür düşünebilen insanlar yetiştirmek
- C) İnsanın düşünce ile tutkularını aşması sağlamak
- D) İdeal bir toplumsal düzen kurmayı amaçlamak
- E) İnsanın doğa üzerinde egemenlik kurmasını sağlamak

9. Gazali, Felsefenin Tutarsızlığı adlı eserinde: "Felsefe öğrenmeye başlamadan önce fıkıh, kelim ve tasavvuf ilminin öğrenilmesi gerektiğini yoksa filozofların günah işleyebileceklerini, inkara düşebileceklerini" belirtir.

Gazali bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini ifade etmiştir?

- A) Felsefe öğrenmek gereksizdir.
- B) İslami ilimler felsefeden daha önemlidir.
- C) İslami ilimleri öğrenmeden felsefe öğrenenler dinle tutarsızlığa düşebilir.
- D) Felsefe insanı dinden uzaklaştırır.
- E) Din ile felsefe birbiriyle örtüşmektedir.

10. İnsan olarak biz hep kaygı içindeyiz. İnsan kendini tasarılamada, kendi üzerine kendini hesaba çekiyor. Böylece o, varoluşu tehlikeye sokuyor. İnsan kendi varoluşunu böyle bir tehlikenin içine atmaksızın onu kazanamaz. Varoluşun önceden oluşturulmuş, insana verilmiş bir söz olduğu yuttur.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) İnsan ahlaki eylemlerinde özgür değildir.
- B) Kendini sorgulama insanı tehlikeli kaygıya götürür.
- C) İnsan, varlığını, tehlikelerle sınayarak kazanabilir.
- D) İnsan çevrenin şekillendirmesiyle oluşur.
- E) İnsanın nasıl olacağı önceden belirlenmiştir.

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 2 / 1

İlk Çağ'da "Güzel nedir?" sorusunu bir felsefi soruşturma konusu yapan Platon olmuştur. Ona göre güzellik bir ideadır; idea olduğu için değişmezdir, mutlaktır. İçinde yaşadığımız dünyada gördüğümüz ve güzel diye nitelendirdiğimiz şeyler de bu ideadan (güzellik ideasından) pay aldıkları ölçüde güzel görünürler. Bu anlamda estetik güzellik ideal güzelliğin yansımasıdır.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 2 / 4

Sanat güzeli arama, bulma veya onu yaratma anlamına gelen bir etkinliktir. Sanat bilgisinde insanı nesneye yönelten güzellik kaygısıdır. Sanatçı insan, doğa, yaşam vs. gibi şeylere yönelerek onu algılar ve kendine özgü bir şekilde ifade eder. Ancak bu sıradan bir anlatım değil, estetik kaygıyla oluşturulmuş bir etkinliktir.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 2 / 8

Sanatçının ortaya koyduğu eser tek ve özgündür. Çünkü sanatçının o anda aldığı izlenimlerin ses, ton, boya, mermer gibi unsurlarla dışlaşıp, ifade edilmesidir. Sanat eserinin sanatçının kendisi tarafından bile aynı şekilde tekrar ortaya konulması mümkün değildir. Her sanatçı, objesini kendi bakış açısından görür ve kendisine göre ifade eder. Bu nedenle sanat bilgisi özgündür.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 3 / 1

Sanat insanın bir eylemidir. Tarihi süreçte, sanatın ne olduğunu anlatan pek çok görüş ileri sürülmüştür. Bunların başında sanatın bir yaratma olduğu anlayışı gelir. Paragrafa baktığımızda bu sanat anlayışının savunulduğunu görürüz. Bu anlayışa göre doğa gerçek mükemmellikten yoksundur; oysa sanat mükemmelliğe ulaşma çabası içindedir. Sanat onu hayal gücüyle yaratır. Bu nedenle sanatın bir yaratma olduğunu savunan anlayış sanatın, doğanın esere olduğu gibi yansıması düşüncesiyle örtüşmez.

(A) (B) (C) ● (E)

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 3 / 8

Bir sanat eseri, değerini insanda uyandırdığı duygulardan, estetik yaşantıdan alır. Yoksa, bu kendi başına taşıdığı bir nitelik değildir. Hafız Şirazi'nin "Bir yerde gören göz yoksa, orada güzellik çirkinlik birbirine eşittir." sözü insanlardan bağımsız bir estetik değer olamayacağını gösterir.

(A) (B) (C) (D) ●

Çözüm: Sanat Felsefesi Test 4 / 3

İnsanlar psikolojik olarak birbirinden farklıdır. Her insanın estetik algısı, yaşantısı ve estetik yargısı ayrıdır. Şu halde beğeni, kültür bakımından, eğitim bakımından ve insanların psikolojik özellikleri bakımından görecelidir bu nedenle ortak estetik yargılardan söz edilemez.

(A) (B) ● (D) (E)

Çözüm: Din Felsefesi Test 1 / 5

Protagoras Tanrı'nın varlığına ya da yokluğuna ilişkin bir bilgi elde edemeyeceğimizi savunur. Aslında genel olarak "varlık", "yokluk", "sonsuz", "töz", "son erek" gibi şeylerin bilgisine ulaşmanın güç olduğunu düşünür. Bu düşünce-sini "Tanrılar üzerine bilgi edinmede çaresizim, ne var olduklarını, ne var olmadıklarını, ne de ne şekilde oldukları üzerine" sözleriyle belirtir.

● (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Din Felsefesi Test 1 / 8

Yunus Emre'nin düşüncelerini anlatan bu paragrafta "Allah'ı felsefe terimleri ve akıl yürütme yolları ile tanımak mümkün değildir. Allah ancak sevgi yoluyla bilinir." ifadeleri bizi doğru seçeneğe yaklaştırmaktadır. Bu ifadelere göre birincisi, Tanrı bilinebilir. Dolayısıyla C seçeneği cevabımız olamaz. Tanrı bilinebilir ve bu, ne felsefe terimiyle ne de akıl yoluyla mümkündür. Dolayısıyla A, B ve E seçenekleri de doğru cevap olamaz. Tanrı'ya ancak sevgi yoluyla ulaşılabilir. Dolayısıyla cevap B seçeneğidir.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Din Felsefesi Test 2 / 6

Descartes için insan, yetkin bir varlık değildir, düş dünyada da bir yetkinlik yoktur. Buna rağmen "Nasıl oluyor da insanda bu yetkin varlık tasarımı oluşabiliyor?" sorusuna verdiği cevap insandaki bu yetkin varlık kavramını Tanrı'nın kendisinin insan zihnini yerleştirdiğidir.

(A) ● (C) (D) (E)

Çözüm: Din Felsefesi Test 2 / 10

Hacı Betaş Veli görüşlerini kardeşlik ve sevgiye dayalı bir toplumsal yapıda temellendirir. Ona göre insan olgunluğa erişme yolunda birini, ikini ve üçüncü aşamayı geçerek kendi varlığını Tanrı'ya katar ve varlığın birliği (Ayn-ül Cem) gerçekleşir. Bu aşamada insan Tanrı'nın bir parçası olduğunu anlar. Bu aşamaya gelen insan kamil (olgun) insandır. Kamil insan, yaradanın yaratılanın iç yüzü olduğunu, yaratılanın ise Tanrı'nın dış yüzü olduğunu fark eder.

(A) (B) (C) (D) ●

Çözüm: Din Felsefesi Test 3 / 1

Parça din felsefesi ve teoloji ayrımını anlamaya yönelik bir parçadır. Biz bu konuyla ilgili biliyoruz ki din felsefesi ve teoloji (ilahiyat) arasındaki en önemli fark her ikisi de din inceliyor olmalarına rağmen din felsefesinin kaynak olarak sadece akli almasına karşılık teolojinin (ilahiyatın) kaynak olarak bir dine dayanmasıdır. Dolayısıyla teoloji bir dini eleştiri değil haklılaştırma mücadelerinin bilimidir ve bunu yaparken de kaynağı o dine ait temel kaynaklardır. Felsefe ise aynı konuyu (dini) akıl ve mantıktan, eleştiriden başka kaynaklarla izah getirmez. Bu sebeple cevap D seçeneği yani; "Felsefe ve ilahiyatın dini yorumlama yaklaşımları farklı temellerden beslenir." ifadesidir.

(A) (B) (C) ● (E)

Çözüm: Din Felsefesi Test 3 / 5

Felsefenin en önemli özelliği eleştirel olması yani dogmatiklikten uzak olmasıdır. Eğer insan inandıkların, eleştirebiliyorsa, yani tartışmaya açıyorsa o zaman felsefeye yaklaşılabilir. Aksi halde inançlarını sorgulamıyorsa; o, sadece iman ediyordur ve felsefeyle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Dolayısıyla kişi, ancak inançlarını imanın dışında akıl ve mantık ilkelerine yani bilimsel olana dayandırdığı ölçüde filozof olmaya bir adım daha yaklaşabilir.

(A) (B) ● (D) (E)

DÖRT KÖŞE

1. İslam felsefesine göre, ahlak yasası varlığın prensibidir. İnsan bu yasa uyarınca, iyilikler yapmaya, kötülüklerden kaçınmaya kendini zorunlu hisseder. Bu yasa ne bizim eserimizdir ne de duyular dünyasından kaynaklanır. Biz onu özümüzün bir parçası olarak vicdanımızda hazır olarak buluruz. Tümel ve mutlak olan bu yasa, yine tümel ve mutlak olan bir nedeni kendi içinde barındırır.

İslam felsefesinin Tanrı'yı kanıtlanmasında dayandığı özellik, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğuştan getirilmiş bir sezgi
- B) İnsan davranışlarının rolü
- C) Salt deneyime dayanan veriler
- D) İnsanın, kendi içinde bulunduğu kurallar
- E) Geneli içine alan yasalar

2. Ortaçağ düşünürlerince felsefe, Tanrı bilgisinin karşısındaki dünyevi bilginin, aklın bilgisidir. Ancak bu bilgi aslında Tanrı'nın kainata açılımının bilgisine yardımcıdır. Çünkü gerçek bilgi Tanrı bilgisidir. Aklın, yani felsefenin bilgisi, gerçeğin kendisini değil görüntüsünü verebilir. Asıl gerçeğe akılla değil, imanla varılabilir. Bu yüzden iman akıldan önce gelir. Augustinus'un ünlü sözü "bilmek için inanıyorum" bu anlayışı çok güzel dile getirmektedir.

Ortaçağ düşünürlerinin gerçeğe ulaşmada akli yeterli bulmamalarının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Tanrıya ait bilgiye ulaştırdığı için
- B) Dinsel öğeler haricinde tanımlamada bulunamadığı için
- C) İmanın ulaştırdığı gerçeğin, ancak görüntüsüne ulaştırabildiği için
- D) İmana göre, daha gerçekçi verilere ulaştırdığı için
- E) Tanrı bilgisine ulaştırmasına rağmen dünyevi bilgilerde zayıf kaldığı için

3. Aristo'ya göre sanat, herkesin doğada rahatlıkla göremediğini, sanatçının, aynasıyla insanlara göstermesidir. Yani doğal gerçekliği, fark edilebilecek şekilde yansımasıdır.

Bu yaklaşımda anlatılmak istenen, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat güzelliği ile doğa güzelliği aynı değildir.
- B) Sanat, sanatçının doğadaki gerçekliği taklit etmesidir.
- C) Estetik değerler, toplumsal değerlerden etkilenir.
- D) Güzellik, toplumdan soyutlandığında değerini kaybeder.
- E) Sanat ve güzellik, birbirinden bağımsız değerlendirilmemelidir.

4. Sanatçı, önce kendi duygularını tutkularından arındırmalıdır. Ortaya çıkan eserin, saf ve pırıl pırıl duygularla dolu olmasının imkanı da buradadır. Para kazanmak hırsıyla ya da bencil duygularla oluşturulan eserler sönük ve değersiz olurlar. Esere bakan öyle bir duygu yoğunluğu yaşamalıdır ki, içten coşmalı ve eser karşısında bütün güzel hisler yağmur gibi yağmalıdır.

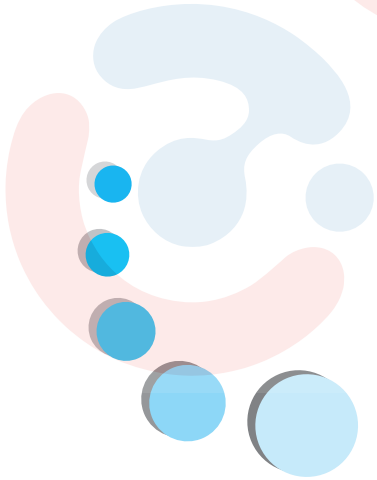
Buna göre, bir eserin kıymeti hangi yönünde gizlidir?

- A) Ortaya konulma niyetinde
- B) Sanatçının el becerisinde
- C) Sanat olsun diye yapılmasında
- D) İnsan emeğinin etkin olmasında
- E) Pahalı araç ve gereçlerle üretilmesinde

05

5. bölüm

- ▶ 5. bölüm
  - ▼ siyaset felsefesi

1. Siyasette, hakları ya da olanakları bakımından insanlar arasında ayırım gözetilmemesini ve insanlar arasında var olan ayrımların giderilmesini öngören ilkeye, eşitlik denir. Eşitlik ilkesi özellikle demokrasilerde, tüm bireylerin, içinde buldukları maddi ve manevi koşullardan bağımsız olarak, aynı değeri taşıdığını varsayar. Bununla birlikte, eşitlik ilkesi, doğuştan ya da sonradan kazanılmış farklı bireysel yetenek ve nitelikleri, birbirleriyle eşit tutmaz.

Yukarıdaki paragrafa göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Doğada bütün insanlar eşittir.
- B) Eşitlik, haklar bakımından insanlar arasında ayırım gösterilmemesidir.
- C) Eşitlik, demokrasilerle tüm bireyleri kapsar.
- D) İnsanlar yetenek ve nitelikleri bakımından eşit değildir.
- E) Tüm bireyler, maddi ve manevi koşullardan bağımsız olarak aynı değeri taşır.

2. T. Hobbes kendisine, devletin var olmaması durumunda, insan yaşamının nasıl bir seyir alacağını sormuştur. Hobbes bu konuda kötümser bir bakış açısı benimsemiştir. Ona göre, "İnsan insanın kurdudur." Devlet olmasa insanlar birbirlerine zarar verirler. Bundan dolayı, insanlar, birbirlerine duydukları sevgiden dolayı değil de, birbirlerinden korktukları için, ortak bir irade ile bir otoriteye başvururlar.

Bu düşünceden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İktidarın kaynağı toplumu meydana getiren bireylerin ortak iradesidir.
- B) İktidar Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisidir.
- C) İktidarın kaynağı bireylerin korunma gereksinimidir.
- D) İktidarın kaynağı devletin ekonomik ihtiyaçlarıdır.
- E) Devlet, insanlara zarar veren gereksiz bir kurumdur.

! Devlet gibi güçlü otoriteye sahip bir örgüt bulunmazsa insan ırkı yok olma tehlikesine girer.

3. Geleneksel egemenlikte, yönetimin kendisini, faaliyetini ve yöneten – yönetilen ilişkisini, o toplumdaki gelenek, görenek ve yerleşik inançlar belirler. Geleneksel egemenlik tarzının geçerli olduğu toplumlarda, değişme yavaştır. Buna göre, ölen hükümdarın yerine oğlu geçer.

Geleneksel egemenlik biçimi için aşağıdakilerden hangisinin söylemek yanlış olur?

- A) Yönetim gelenek ve yerleşik inanca göre belirlenir.
- B) Geleneksel egemenliklerde değişim yavaştır.
- C) Bireyler yönetenler için vardırlar.
- D) Yönetim babadan oğula geçer.
- E) Yöneticiler halkın seçimiyle iş başına gelir.

4. Karizmatik egemenlikte, lider ya da otorite egemenliğini, kazanmış olduğu karizmadan, gerçekleştirmiş olduğu olumlu işlerden ve kazandığı güçten alır. Bu egemenlikte lider ne yaparsa halk için yapar. Halk da lidere itaat eder.

Buna göre, karizmatik egemenliğin en belirleyici özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yöneticinin kendi kendisini seçmesi
- B) Demokratik bir seçim sonucunda olması
- C) Yöneticinin bir filozof olması
- D) Karizmasını gerçekleştirmiş olduğu olumlu işlerden alması
- E) Halkı itaat etmeye zorlaması

5. Çağdaş rasyonel egemenlik tarzında, egemenlik, kuvvetler ayrılığı ilkesine göre, halk için ve halk adına kullanılır. Günümüz demokratikleşmesinde, söz konusu egemenlik tarzı, seçilmiş insanlardan oluşan, yasama yetkisine sahip bulunan bir meclis, yürütme yetkisine sahip bulunan bir hükümet ve yargılama yetkisine sahip bulunan bağımsız yargı organları aracılığıyla halk için gerçekleştirilebilir.

Çağdaş rasyonel egemenlik için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yasama, yürütme, yargı birbirinden bağımsız organlarca gerçekleştirilir.
- B) Egemenlik halk için halk adına kullanılır.
- C) Yöneticiler seçilmiş insanlardan oluşur.
- D) Yargı bağımsız organlarca gerçekleştirilir.
- E) Devlet, kuvvetler birliği ilkesine göre gerçekleşmiştir.

6. Aristoteles'e göre, devletin amacı, yurttaşların ahlaki bakımdan gelişmeleri ve olgunlaşmalarıdır. Devlet bu amaç için vardır. Yani devlet yönetimleri kendi başlarına iyi ya da kötü değildir; ancak söz konusu amacı gerçekleştirebilmesine göre, iyi ya da kötü devlet vardır.

Aristoteles'in bu düşüncesinden aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Devlet dinsel bir misyonu yerine getirdiği sürece meşrudur.
B) Devlet, ahlaki bakımdan yurttaşlarını olgunlaştırdığı sürece meşrudur.
C) Devlet, bütün vatandaşlarına eşit davrandığı sürece meşrudur.
D) Devlet, vatandaşlarının haklarını koruduğu sürece meşrudur.
E) Devlet, demokratik olduğu sürece meşrudur.

Devletin iyi ya da mükemmel olması formuna ve işleyişine değil, ahlaki görevleri yerine getirip getirememesine bağlıdır.

7. Çağdaş devlet olabilmeyen temel özelliklerinden biri de yasa, yürütme, yargı gücünün ayrı organlara verilmesidir.

Bu ilke, aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirilebilmesi için geçerlidir?

- A) Laiklik ilkesinin benimsenmesi
B) Kişi hak ve özgürlüklerinin korunması
C) Eğitim kurumlarının yaygınlaştırılması
D) Herkesin yönetime katılabilmesi
E) Çoğunluğun yönetimde etkili olabilmesi

8. K. Marx'a göre, devlet, toplumdaki egemen sınıfın çıkarına hizmet eden bir araçtır. Bu anlamda, meşruiyet sınıf çıkarına hizmet etmeyle belirlenir. Buna karşın devletin ortak iradenin temsilcisi olduğunu savunan yaklaşımda, iktidarın meşruiyeti, ortak iradenin arzusu, isteği sayılan şeylerin gerçekleştirilmesiyle belirlenir.

Marx'ın bu düşüncesinden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet egemen sınıflara hizmet eden bir araçtır.
B) Devlet toplumsal sözleşmenin bir sonucudur.
C) Devlet ahlaki olgunluğun bir sonucudur.
D) Devlet dinsel misyonu olan üstün bir kurumdur.
E) Devlet toplumsal düzenlemeyi sağlayan bir üst kurumdur.

9. Aristoteles'e göre insan doğuştan erdemli olmaya yatkındır. Ancak sosyal bir varlık olduğundan ahlaki olgunluğa toplum ve devlet içinde ulaşabilir. Bu yüzden devletin görevi, toplumu ahlaki bakımdan eğitmek ve olgunlaştırmaktır. Devletin iyi olup olmaması da dış formuyla veya yönetenlerin sayısı ile ilgili değil, söz konusu görevini yerine getirip getirememesiyle ölçülür.

Buna göre, Aristoteles'in devletin varlık nedeniyle ilgili görüşü için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet, insanların doğal ihtiyaçlarını karşılamasına hizmet etmelidir.
B) Devlet, insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için vardır.
C) Devlet insanları ahlaki olgunluğa ulaştırmak için vardır.
D) Devlet insanlar arasında eşitlik sağlamak için vardır.
E) Devletin varlığı gereksizdir.

10. Siyasi iktidar, bireylerin korunmalarını ve amaçlı gelişmelerini gerçekleştirebilmeleri için vardır. Siyasi ve toplumsal yaşam için objektif kaynak ve ipucu bireyin doğasıdır. Buna göre, devlet, insanların korunmaları, temel ihtiyaçlarını karşılamaları, kendilerini gerçekleştirmeleri ve ahlaki bakımdan daha iyi olabilmeleri için bir araçtır.

Buna göre, iktidar kaynağını aşağıdakilerden hangisinden alır?

- A) İlahi bir kaynaktan
B) Toplumsal yaşamdan
C) Bireylerin psikolojik yapısından
D) Bireyin mantıksal davranışından
E) Bireyin korunma ihtiyacından

11. Siyasi alanda, eylemin yasaya, hukuka uygunluğu meşruiyettir. Burada, eylem dayanağını ahlaktan değil de, var olan pozitif hukuk siteminden alır.

Buna göre, meşruiyet için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Siyasiler geleneklere uygun davrandıkları sürece meşrudurlar.
B) Siyasiler yasalara uygun davranmak zorunda değildir.
C) Siyasiler kanun üstü güçtürler.
D) Yasaya uygun davranış meşrudur.
E) Ahlaksız siyasiler meşru sayılmazlar.

1. Locke'a göre; insanlar akla dayalı seçimler yapma yeteneğine sahip olarak, özgür ve eşit doğmuşlardır. Her insan başka insanların özgürlüğüne ve kendi kaderlerini belirlemelerine saygı göstermeye ve onlarla ilişkilerini eşitlik temelinde kurup sürdürmeye ahlaksal bakımdan yükümlüdür. İnsanlar, doğal haklarını koruyabilecek siyasal bir güç yaratmak için bazı özgürlüklerinden gönüllü olarak feragat edip devleti oluşturmuşlar, böylece birbirleriyle uyuşmayan birçok iradenin yerini tek bir irade almıştır.

Locke, devletin oluşumunu aşağıdakilerden hangisine bağlamıştır?

- A) Toplumda kültürel etkileşim yoğunlaştıkça eğitime verilen önemin artmasına
- B) İnsanların doğuştan var olan ahlaksal değerlerini korumak amacıyla bir güç oluşturmalarına
- C) Gerçekleşmesi istenilen toplumsal düzenin arzu edilmesine
- D) İnsanların, haklarını korumak için yetkilerini, kendi üstlerindeki bir güce devretmek üzere sözleşmelerine
- E) Doğa karşısında güçsüz kalan insanların, Tanrısal devlet kurma düşüncesine

2. Nihilizm'e göre, toplum hayatında en temel kötülük insanların özgürlüklerinin kısıtlanmasıdır. Oysa insan eliyle kurulan tüm değer, ilke ve kurumlar insanın özgürlüğünü kısıtlar. Bu nedenle doğal olmayan, insan eliyle yapılan her şey ve bu arada devlet baskı esasına dayanır. Devlet bu yapısı nedeniyle kabul edilemez ve ortadan kaldırılması gereken bir kurumdur.

Buna göre, parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet toplumun en temel kurumudur.
- B) Devlet, insan doğasına aykırı bir kurumdur.
- C) İnsanın yaptığı değer ve kurumlar insan için zararlıdır.
- D) İnsanın özgürlüğünün kısıtlanması temel bir kötülüktür.
- E) Devlet, insanın özgürlüklerini kısıtlar.

! Nihilizme göre herhangi bir otorite insan doğasına aykırıdır.

3. J. J. Rouessau'ya göre; "İnsanı dışarıdan belirleyen ve sınırlayan bir güç olmadığında, her insan neyin iyi olduğuna kendisi karar verir ve kendi çıkarlarını hayata geçirmeye çalışır. Bu durum insanlara zarar vereceğinden insanlar bir araya gelerek sözleşirler. Bu sözleşmeye göre, ortak iradelerini temsil edecek bir gücü kendileri için hakem ve yönetici olarak tayin ederler. Bu güç de devlettir."

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet, insanların uyum içinde yaşayamamalarının ürünüdür.
- B) Devlet, insanları birbirlerine karşı koruyacak bir araçtır.
- C) Devlet, insanların oluşturduğu yapay bir kurumdur.
- D) Devlet, bireyin devamı, yani büyük ölçekli bir insandır.
- E) Devlet, toplumsal sözleşmenin ürünüdür.

4. Kimi iktidarlar Tanrı'ya, kimi iktidarlar ise belli bir sınıfa veya zümreye dayanır.

Bu durum, aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) İktidarın kullanım biçimiyle
- B) Egemenliğin kullanım biçimiyle
- C) İktidarın kaynağıyla
- D) Devletin haklarıyla
- E) İktidardaki gücün dağılımıyla

! İlk toplumlardan bu yana iktidar hep birilerinin elinde bulunmuş ve birilerini yönetmiştir.

5. Hobbes'e göre, "İnsan insanın kurdudur. Bunu engellemek için Leviathan denilen canavar kadar güçlü bir devlet düzenini kurmak gerekir." Rousseau'ya göre ise, halkın iradesiyle gerçekleşen toplumsal sözleşmeyle toplumsal düzen kurulabilir.

Buna göre, her iki düşünürün cevabını aradıkları, temel soru aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal düzen nasıl gerçekleşebilir?
- B) İnsanların düzen kurma arayışı ne zaman başlamıştır?
- C) Siyasal düzenin fonksiyonu nelerdir?
- D) İnsanları birleştiren amaçlar nelerdir?
- E) İnsanların toplumsal düzene katılmaları hangi araçlarla gerçekleşebilir?

6. – Siyasi iktidar ya da egemenlik Tanrı'ya ait olmalı, insanların kendilerine göre yaşadıkları yasalar, Tanrı tarafından konulan yasalar olmalıdır.
- Siyasi varlığı oluşturan grup, kural ve yasalar insanların, doğal yetisinden, doğal niteliklerinden ve ihtiyaçlarından kaynaklanmalıdır.

Yukarıdaki açıklamalar aşağıdaki siyaset problemlerinden hangisine yöneliktir?

- A) Devletin gerekli olup olmadığı
B) İktidarın kaynağının ne olduğu
C) Egemenliğin mutlak olup olmadığı
D) Özgürlüğün sınırlı olup olmadığı
E) Doğal düzenin nasıl korunacağı

7. Toplum yaşamında insan ilişkilerinin dengeli ve düzenli yürütmesi için gerekli yasal düzenlemeleri yapacak, insanların bu yasalara uyup uymadıklarını izleyip, uymayanları cezalandıracak bir büyük güce ihtiyaç vardır ki, o güç devlettir. Devletin olmadığı yerde karmaşa (kaos) ve güvensizlik vardır.

Buna göre, devletin temel işlevi nedir?

- A) İnsan ilişkilerini düzenleyecek yasalar yapmak
B) Toplum yaşamında ideal düzeni sağlamak
C) Bireylerin haklarını korumak
D) Toplumu iç ve dış tehkilere karşı korumak
E) Toplum bireylerinin yeteneklerini geliştirmek

8. Siyaset felsefesi, siyasetle ilgili sorular sorar ve onlara cevap arar. Ancak verdiği cevaplar asla son değildir. Varılan her noktada tekrar tekrar sorular sorar, elde ettiklerini eleştiri süzgecinden geçirir ve bu durum böylece devam eder.

Bu durum, siyaset felsefesinin hangi özelliğini destekler?

- A) Sistemli düşünmeyi gerektirmesi
B) Evrensel konuları ele alması
C) Mantığa uygun hareket etmesi
D) Kesinlik ve bitmişliğinin olmaması
E) Genel konuları ele alması

9. Bir ülkede demokratik yönetim biçiminin ilke olarak kabul edilmesi; yönetimin halka uygulayacağı yasaların da demokratik yapıda olmasını, halkın yönetime katılımını sağlayıcı nitelikte olmasını gerektirir. Bu da yeterli değildir. Yöneticilerin de demokrasiyi benimsemesi ve ülke yönetiminde demokratik anlayışı ve ilkeleri esas alması gerekir.

Paragrafta savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir ülke yönetiminin pek çok ögesi vardır.
B) Yönetimi oluşturan öğeler birbirleriyle uyumlu olmalıdır.
C) En iyi yönetim, halkın da katıldığı yönetimdir.
D) Bir ülkede halk ve yöneticiler dayanışma içinde olmalıdır.
E) Demokratik yönetimlerde amaç ülke halkının mutluluğudur.

10. Platon İlk Çağ siyasal düşünürlerinin önde gelenlerinden biridir. Devlet ve Cumhuriyet adıyla yazdığı eserlerde, siyasetin teorisini irdeler. Yeryüzünde yaşayan bütün toplumlar için geçerli bir devlet projesi geliştirmeye çalışır. Yaşadığı dönemde Yunan devletlerinin kimi sorunlarıyla ilgilmesine rağmen, asıl yönelimi evrenseldir. Bu nedenle siyaset felsefesinin en iyi temsilcilerinden biri olmuştur.

Buna göre, siyaset felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Olması gerekeni incelemesi
B) Evrensellik özelliği (iddiası) taşıması
C) Somut bir devlet üzerinde yoğunlaşması
D) Kurumsal boyutuyla öne çıkması
E) Normatif yaklaşımlar içermesi

11. – Gerçek özgürlük, yeteneklerin rahatça geliştirildiği sınıfsız bir ortamda mümkündür.
- Herkesin, kendini geliştirmek ve gerçekleştirmek için özgürlükten eşit bir biçimde yararlanma hakkı vardır.

Bu açıklamaların ortak yanını, aşağıdakilerden hangisi özetler?

- A) Devletin gerekliliği üzerinde durulmuştur.
B) İnsanlara tanınan hakların bir kısmının devlete verilmesi istenmiştir.
C) Sınırsız özgürlüğün olumsuz sonuçlar doğurabileceği üzerinde durulmuştur.
D) İnsanların özgürce bir yaşam sürmeleri savunulmuştur.
E) Özgürlüğün insanın omuzlarında bir yük olduğu öne sürülmüştür.

1. Özgürlük ilkesiyle eşitlik ilkesi bir arada alındıkları zaman yeterli olmayabilir. Bunların, hem özgürlüğü hem de eşitliği içeren, üçüncü bir ölçütle tamamlamaları gerekir. Bu ölçüt ise adalettir. Bununla birlikte, burada adalet, aritmetik eşitliğe dayanan denkleştirici bir adalet olarak değerlendirilmemeli, dağıtıcı bir adalet olarak alınmalıdır. Dağıtıcı adalet, herkese hak ettiğini vermek şeklinde tanımlanan orantılı bir eşitlik düşüncesinin ürünüdür.

Burada ifade edilmek istenen düşünce aşağıdakilerden hangisiyle çelişir?

- A) Özgürlük ve eşitlik tek başlarına ideal düzeni oluşturamaz.
- B) Adalet hem eşitlik ve hem özgürlüğü içeren bir ölçüttür.
- C) Denkleştirici bir adaletle ideal düzene ulaşılabilir.
- D) İdeal düzenin ölçütü adalet olmalıdır.
- E) Herkesin hak ettiğini aldığı bir toplumda ideal düzene ulaşılabilir.

2. Platon'un ideal devleti, eğitime dayanır. Çocuklar daha doğar doğmaz, anne babalarının ellerinden alınır. Çocuklar küçük yaşlardan başlayarak masallarla başlayan bir eğitime tabi tutulurlar. Sonra müzik ve beden eğitimi gelir. On beş yaşlarında çocuğa bazı matematik problemleri verilir. Yetenekleri daha fazlasına izin vermeyen çocukların eğitimi burada son bulur. Yetenekli olan gençlerin eğitimi elli yaşına kadar sürer. Bu eğitimle, toplumun gerçek yöneticileri yetiştirilir.

Buna göre, Platon'un devlet yaklaşımı için söylenecek en iyi yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devleti yapay bir varlık olarak görmektedir.
- B) Devleti sözleşmeye dayalı meşru bir otorite olarak görmektedir.
- C) Devletin tüm insanlar için bir baskı unsuru olduğunu savunmaktadır.
- D) İdeal devletin ancak sıkı bir eğitimle gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir.
- E) Devletin güçlü olmasını, toplumun devamı için kaçınılmaz görmektedir.

3. Feodal toplumlarda devlet birey ilişkisi, emreden – itaata eden biçiminde oluşur. Toplumsal normlar gelenek, görenek ve dinsel değerlerle düzenlenmiştir. Geleneksel otorite adı verilen bu sistemde bireylerin hak ve yükümlülükleri önceden belirlenmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Feodal toplumlarda birey devlet ilişkisi emreden itaata eden türünden ilişkidir.
- B) Devlet bireylere karşı yükümlülüklerini yerine getirmekle görevlidir.
- C) Kurallar geleneklere ve göreneklere uygun olarak düzenlenmiştir.
- D) Bireyin hak ve yükümlülükleri önceden belirlenmiştir.
- E) Toplumsal normların düzenlenmesinde dinin önemli bir yeri vardır.

4. Machiavelli'nin önemi, Yeniçağ tarihinin ana düşüncelerinden biri olan ulusal devlet idesinin temsilcisi olmasından kaynaklanmaktadır. Onun ideali; kuvvete dayanan ulusal devlettir. Ona göre bir devlet bir ulusa dayanıyorsa, yeter bir gücü var demektir ve devlet bütün gücünü bu kökten almalı, karşısında ve üstünde kiliseyi bulmamalıdır.

Buna göre, Machiavelli'nin devlet anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kiliseyi devletin üzerinde kabul eden bir anlayıştır.
- B) Geleneklere dayalı monarşik bir devlet anlayışıdır.
- C) Ulusal bir devlet anlayışıdır.
- D) Demokratik bir devlet anlayışıdır.
- E) Eşitliği esas alan eşitlikçi bir devlet anlayışıdır.

5. Eğer bir devlet yönetiminde, yöneticinin uyacağı kurallar önceden belirlenmemişse, o devlette yöneticinin şahsi tutumları kamu vicdanının önüne geçer.

Aşağıdakilerden hangisi yöneticilerin uyacağı kuralların önceden belirlenmesinin bir gereği olabilir?

- A) Yöneticilerin görev ve yetkilerini genişletme
- B) Yönetimin temel ilkelerini değişen şartlara göre ayarlama
- C) Yönetenlerin kurumlar arası koordinatörlüğünü sınırlama
- D) Yöneticilerin gerek duyduğu ihtiyaçları karşılama
- E) Yöneticilerin isteğe bağlı kararlarını engelleme

6. Siyasetçilerin ve rejimlerin bazı noktalarda tıkanmaları, toplumun sorunları için çözüm üretememeleri, siyasilerin kendilerine bağlanan umutları boşa çıkarmaları başka bir şey, siyasetin insan hayatındaki önem ve gerekliliğini gözden kaçırmak ise başka bir şeydir. Akıllı başında herkesin istese de istemese de siyasetten kaçınılamayacağını görmesi gerekir.

Paragrafa göre birbirine karıştırılmaması gereken durumlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varolan reel siyaset ile siyaset kurumuna olan ihtiyaç
- B) Devlet ile halkın çıkarları
- C) Bireyin beklentileri ile ideolojik anlayışlar
- D) İktidarda bulunanlarla, ideolojiler
- E) Egemen güçlerle, sınıfsal yapılar

7. – Farabi, "erdemli toplum" modeli ile ideal bir toplum düzeni üzerine siyasi oluşumlardan bahsetmiştir.
- İbn-i Bacce, "Seçkinler Topluluğu" modeli ile hekime ve hakime ihtiyaç olmadığı bir toplum düzeni üzerinde durmuştur. Bu toplumda insanlar iyi beslenir hasta olmaz, sevgi ile geçinir suç işlemezler.

Her iki filozofun da ortaya koyduğu toplumsal modellerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan doğasına aykırı toplumsal yapıdan bahsetmeleri
- B) Siyasi oluşumu, insanların mutluluğundan önemli görmeleri
- C) Devlet fikrini egemen kılmak istemeleri
- D) Doğa üstü oluşumları nesnel olana tercih etmeleri
- E) İdeal bir sosyal toplum düzenini öngörmeleri

8. Proudhon'a göre, devlet, kendine özgü, bireylerin dışında ve üstünde hukuksal normlar üzerinde kurulu olduğundan her türlü yasal temelden yoksundur. O gerçek bir sözleşme olarak ortaya çıkmadığı gibi, devamı da herhangi bir sözleşmeye dayanmaz.

Proudhon'un bu düşüncesinden çıkarılabilecek sonuç, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyin üzerinde siyasi ve sosyal otoritenin varlığı gereksizdir.
- B) Bireylerin çıkarlarını korumak için örgütlü bir güç şarttır.
- C) Doğal düzene, benzer bir toplumsal düzen kaçınılmazdır.
- D) İnsanların çıkarları ancak toplumsal değerlerle korunur.
- E) İnsanlar arası eşitliği ve bireysel fikirleri dikkate alan bir sistem olmalıdır.

9. Farabi'ye göre, erdemli şehir halkı, "etkin akıl" ile bağlantı kurmuş, erdemli bir kişi tarafından yönetilir. Bu kişi adil bir seçimle iş başına getirilir. Farabi, devlet başkanlığına aday olan kişilerde, görevin getirdiği tüm niteliklerin olmaması durumunda, birkaç kişinin birbirini bütünleyecek şekilde başkanlığa getirilmesini önermiştir.

Farabi'nin bu devlet tasarımı için söylenebilecek en tutarlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halk iradesine dayalı erdemli bir devlettir.
- B) Halktan kopuk, aristokrat bir yönetimdir.
- C) Sınıf çatışmasını dışlayan eşitlikçi bir devlettir.
- D) Militarizmi benimseyen zorba bir yönetimdir.
- E) Dini değerlere dayanan ilahi bir devlettir.

10. Toplumsal düzenin yozlaştığı ve bireyin ihtiyaçlarını karşılayamaz hale geldiği dönemlerde bazı düşünürler, haksızlıkları giderecek, bozuklukları ortadan kaldıracak, adaleti sağlayacak ve insanları daha mutlu kılacak devlet düzeni tasarlamışlardır. Tasarlanan bu ideal devlet düzenine ütopya denir.

Buna göre ütopyanın toplumsal işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal kural ve değerlerin saçma olduğunu göstermek
- B) Üretim araçlarının kamulaşmasına yardımcı olmak
- C) Belirli bir sınıfın çıkarlarını savunmak
- D) Eşitliği ölçü alan devlet düzeni kurmak
- E) Devlet düzenini olması gerekene göre tasarlamak

11. Bazı düşünürler, insanlar için her bakımdan mükemmel olduğuna inandığı, ideal bir toplumsal düzen tasarlarlar ve insanın, toplumun kurtuluşunun, ancak bu ideal düzen yaşıma geçirildiği takdirde olanaklı olduğunu savunurlar. Uygulamadaki toplum düzeni, bu ideal toplum düzenine göre şekillenmelidir. Ne var ki, bu ideal toplum düzeninin gerçekleşme şansı pek fazla olmadığı için, o bir ütopya olarak kalır.

Bu düşünceden ideal toplum düzeniyle ilgili, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Gerçekleşmesi istenmeyen ütopyalardır.
- B) Gelecekte gerçekleşmesi istenen ütopyalardır.
- C) Temeli özgürlüğe dayalı ideal bir düzendir.
- D) Adaleti esasa alan ideal bir düzendir.
- E) Eşitliği temel alan ideal bir düzendir.

1. Devletin görevi, erdem ve mutluluğu egemen kılmaktır; devletin oluşumunun ve kanunlarının amacı, insanların iyi olmaları için olanaklı tüm koşulları sağlamasıdır. Toplumsal yaşantı, bireylerin onun içinde kaybolmaları değil, bireylerin yetkinleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bireyler, kendi özel çıkarlarını halkın yararı doğrultusunda yönlendirmelidir. Eğer bütün insanlar akılcı ve erdemli olsalardı, kanunlara ve devlete gerek kalmazdı.

Buna göre, devletin toplumsal yaşantıyla gerçekleştirmesi gereken hedef ne olmalıdır?

- A) Her bireyi birbirinden bağımsız kılarak mutlu etmek
- B) Fertlerin kendileri için yaşamalarını sağlamak
- C) Mutluluğu egemen kılmak için gerektiğinde ferdi feda etmek
- D) Bir dini toplum modeli ortaya çıkarmak
- E) Fertleri olgunlaştırmak, topluma faydalı kılmak

2. Devlet, kendini koruyan bir sisteme sahiptir. Örneğin, vatandaşların bazı istemleri devletin temel ilkeleriyle çatışır, devlet otomatik bir savunmaya geçer ve bu istemleri görmezden gelebilir. Peki bu durumda vatandaşın istemlerini kim dinleyecek ve haklarını kim savunacaktır? Sivil toplum örgütlerinin görevi bu aşamada başlar. Sivil toplum örgütleri, devlete karşı vatandaşın haklarını türlü metotlarla savunur ve geniş kitlelere propaganda yaparak devlete yaptırımlar uygulamaya çalışır.

Buna göre, sivil toplum örgütlerinin yapı ve işleviyle ilgili olara aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Devleti oluşturan bireylerin haklarını gözetmek
- B) Devlete çeşitli yollarla baskı uygulamak
- C) Geniş halk kitlelerinin desteğini almak
- D) Propaganda metoduyla halkı etkilemek
- E) Gerektiğinde devleti halka karşı savunmak

3. Bütünün mutluluğunu gerçekleştirmenin çaresi eşitlik ilkesini benimsemektir. Bunun yolu özel mülkiyetin kaldırılmasıdır. Özel mülkiyetin olduğu yerde sosyal devletten söz edilemez.

Bu düşünceyi ifade eden yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mülkiyet hakkı devlet tarafından korunmalıdır.
- B) Toplumsal mutluluk eşitlik ilkesiyle sağlanabilir.
- C) Devlet, bireyleri sömüren bir kurumdur.
- D) Egemenlik tek kişinin egemenliğinde olmalıdır.
- E) İdeal devlet düzeni mümkün değildir.

! Yaşam tarzı, eğitim, sağlık, konut edinme bakımından aynı haklara sahip, sınıfsız bir toplum ideal bir toplumdur.

4. Ben amaçların meşruiyeti kadar, araçların meşruiyetine de inanan bir insanım. Amaçlar ne kadar meşru ve haklı olursa olsun, eğer araçlar aynı meşruiyete sahip değilse, hiçbir hakiki sonuç elde edilemez.

Bu düşüncenin temel dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Amaca ulaştıran her yol meşrudur.
- B) Amaca ulaştıran her araç iyidir.
- C) Amaca ulaştıran araçlar meşru olmalıdır.
- D) Amaca ulaştıran araçlar önemlidir.
- E) Amaca ulaştıran araçlar her şey olabilir.

5. Devletler, sosyal barışı, herkese eşit olanaklar sunarak değil, eşit haklar sunarak sağlayabilirler. Çalışan insanlara haklarını vermemek nasıl toplumsal düzeni bozuyorsa; çalışmayan insanlara çalışanlar kadar imkanlar sunmak da toplumsal düzeni bozucudur. Mutlak eşitliği savunan devletlerdeki çöküşün temelinde bu realiteyi gözardı etmek vardır.

Buna göre, devletin eşitlik anlayışı nasıl olmalıdır?

- A) Bireyleri her alanda eşit gören, kollayan anlayış
- B) Çalışmayan bireyleri cezalandıran anlayış
- C) Sadece çalışanlara hayat hakkı tanıyan anlayış
- D) Çalışan ve çalışmayanı ayırt edecek, adaletli bir anlayış
- E) İnsana çalıştığı sürece değer veren bir anlayış

6. "Devletini düşünen bir kral, vatandaşları uyanık tutmalı ve bir gece nöbetçisi gibi, dikkatini asla gevşetmemek için korkular icad etmeli ve uzak tehlikeleri yakınlaştırmalıdır."

Yukarıdaki anlatımıyla Aristoteles devleti yöneten kraldan aslında ne tür bir beklenti içindedir?

- A) Kral, uyanık bir şekilde gece bekçiliği yapmalıdır.
B) Kral, halkını sık sık korkutmalı, uyutmamalıdır.
C) Kral, halkı korku ve tehlike içinde göstererek rahat vermemelidir.
D) Kral, önsüzü olmalı, hem halkını hem kendini tedbirli kılmalıdır.
E) Kral, halkını adaletle yönetmelidir.

7. İnsanlar, hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmasını doğru bulmamakla birlikte zorunlu olurlarsa buna katlanabilirler. Hatta az bir ücretle çalışmayı da kabullenebilirler. Ama insan ilişkilerinde denge ve düzenin bozulmasına, toplumda yaygın bir kargaşaya (kaosa) ve her gün mal ve can güvenliklerinin tehlikede olmasına uzun süre katlanamazlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Toplumsal yasaların
B) Toplumsal kurumların
C) Resmi yaptırım gücünün
D) Toplumsal denge ve düzenin
E) Toplumsal ilişkilerin

8. Bir toplumda bunalım ortaya çıktığı zaman toplumun önde gelen düşünürleri, bunalımı aşmak için ideal düzenin ege- men olduğu bir toplum şekli tasarlarlar: Ütopya... Kelime anlamı, olmayan ülkedir aslında, hatta olma ihtimali belki de hiç olmayan. Ama yine de karanlık dünyalarına ışık olur ümidiyle, ütopyalara sarılır insanlar. Bu sarılış, aydınlıkla, aralarına örülmüş olduğu düşünülen duvarda bir gedik açma çabasından başka bir şey değildir.

Paragraftan yola çıkarak aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ütopya olmayan ülkedir.
B) Ütopyaya her zaman ulaşılabilir.
C) Her topluma ideal kazandıran bir ütopya vardır.
D) Ütopyaları toplumun önde gelen düşünürleri tasarlar.
E) Ütopyalar bunalımı aşmada topluma yön verir.

9. Varlığın olmadığını savunan, nihilizm, siyasette de ideal devlet düzeninin olamayacağını savunur. Temelleri sofist filozof Gorgias tarafından atılan, 19. yy'da Rus devrimcisi Çernişevski ve Alman filozofu Nietzsche tarafından geliştirilen Nihilizme göre, her türlü otorite insan özgürlüğü önünde engel olduğundan, kabul edilemez.

Buna göre, Nihilizm ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sosyalist devlet düzenini savunur.
B) Liberal devlet düzenini savunur.
C) Oligarşik devlet düzenini savunur.
D) Devletin varlığını gereksiz bulur.
E) Demokratik devlet düzenini savunur.

! Nihilizme göre insan kendisine yöneltilen otoritenin baskısında uzun süre kalamaz.

10. "Yaşamak; bir ağaç gibi tek ve hür; bir orman gibi kardeşçesine..."

Bu dizede aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Devlet doğanın devamıdır.
B) Devlet sosyal sözleşmenin bir sonucudur.
C) İnsan insanın kurdudur.
D) İnsan politik bir canlıdır.
E) Siyasetle ilgili düşünceler doğuştan getirilir.

11 Kapitalist devletlerin ortaya koyduğu kapitalist tarımdaki ilerleme, yalnız işçiden çalma sanatında değil, aynı zamanda topraktan çalma sanatında da bir ilerlemedir. Kapitalist devlet bu duygularla donanmış bireyler yetiştirerek insanı kendi zenginliği olan topraktan koparmış ve ona zarar verici kılmıştır. Geliştirilecek yeni sistemler bu kaybı kazanca dönüştürmelidir.

K. Marx, kapitalist devletin hangi niteliğini eleştirmektedir?

- A) İnsan tabiatını bozan etkisini
B) Topluma önem veren yapısını
C) Bilimsel bilgiye aykırılığını
D) Herkesi eşitçi kılan anlayışını
E) İdealist ütopya olma özelliğini

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 1 / 3

Geleneksel egemenliğin hakim olduğu yönetimlerde yöneticilerin halkın seçimiyle iş başına gelmesi gibi bir durum söz konusu olamaz. Zira halkın seçimiyle iş başına gelme geleneksel egemenlik değil demokratik – hukuksal egemenliğin hakim olduğu yönetimlerde görülen bir durumdur. Bu sebeple doğru cevap E seçeneği olmalıdır.

(A) (B) (C) (D) ● (E)

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 1 / 5

Parçada çağdaş rasyonel egemenlik tarzında egemenliğin kuvvetler ayrılığı ilkesine göre işlediği belirtilmiş olmasına rağmen E seçeneğinde devletin kuvvetler birliği ilkesine göre gerçekleştiği belirtilmiş ve dolayısıyla parçayla taban tabana zıt bir söylem geliştirilmiştir. Dolayısıyla doğru cevap E seçeneğidir. Burada kuvvetler ayrılığının ne demek olduğunu izah etmemiz soruyu daha net bir şekilde anlamamıza fayda sağlayabilir. Bu bağlamda söyleyebiliriz ki; kuvvetler ayrılığı, devletin yasama, yürütme ve yargı organlarının birbirinden bağımsız organlarca gerçekleştirilmesidir.

(A) (B) (C) (D) ● (E)

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 1 / 10

Parçada verilen bilgiye göre siyasi iktidarın var olma amacı bireyin ihtiyaçlarını karşılamak üzerine kuruludur. Öyleyse var olma amacı bireyin ihtiyaçlarını karşılamak olan siyasi iktidar kaynağını da bireyin ihtiyaçlarına dayandırmak zorundadır. Bireyin en önemli ihtiyacı ise korunma ihtiyacıdır. Bu sebeple doğru cevap E seçeneğidir.

(A) (B) (C) (D) ● (E)

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 2 / 1

John Locke insanların kendi istekleriyle işbirliği yaparak devleti kurup siyasi düzene geçtiklerini savunur. Bunun nedeni olarak da bireylerin bazı haklarından kendi istekleriyle vazgeçerek karşılığında başka bazı haklardan yararlanmaya başlamalarını gösterir. Bu fikir doğrultusunda devletin kuruluşu sözleşmeye bağlıdır.

(A) (B) (C) ● (D) (E)

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 2 / 2

Nihilizme göre herhangi bir otorite insan doğasına aykırıdır. Devlet de bir otorite olarak insan doğasına aykırı olmakla beraber insanı sınırlayıcı, özgürlüklerini kısıtlayıcı bir kurum olması hasebiyle nihilizmin reddettiği bir kurumdur. Devletin en temel kurum olduğu düşüncesi ise nihilizmin reddettiği bir kurum olan devlet için söylenebilecek bir durum değildir. Dolayısıyla doğru cevap A seçeneğidir.

● (A) (B) (C) (D) (E)

Cözüm: Siyaset Felsefesi Test 2 / 3

J.J. Rousseau' nun devlet anlayışı devletin insan elinin bir ürünü olması hasebiyle yapay bir kurum olduğu yönündedir. Devletin yapay olması onun daha sonradan insanın oluşturduğu anlamına gelir ki Rousseau insanların bir problem halinde, bir araya gelerek toplumsal sözleşmelerle düzen sağlamaları gerektiğini vurguladığında devletin yapay bir kurum olduğunu da vurgulamış olur. D seçeneğindeki "Devlet, bireyin devamı, yani büyük ölçekli bir insandır." ifadesi ise devletin doğal bir kurum olduğu düşüncesine ait bir ifadedir. Rousseau'nun ise doğal devlet fikri değil yapay devlet fikrini benimsemiş olması bu cevap seçeneğinin parçadan çıkarılamayacağını göstergesidir. Dolayısıyla doğru cevap D seçeneğidir.

(A) (B) (C) ● (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 3 / 2

Platon'un ideal devleti ahlak felsefesine dayanır. Devletin görevi erdemli insanlar yetiştirmektir. Paragrafa baktığımızda Platon için önemli olan herkesin kendi yerinde bulunması, kendi sınırlarını aşmaması, kendi görevini yerine getirmesidir. Bu da ancak sıkı bir eğitimle gerçekleştirilebilir.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 3 / 8

Proudhon'a göre devlet otoritesini insan üzerine yönelterek insanın doğallığını ve yaratıcılığını bozmaktadır. Herhangi bir otorite insan doğasına aykırıdır. Çünkü insan kendisine yöneltilen otoritenin baskısında uzun süre kalmaz. O yüzden ideal bir devlet olamaz.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 3 / 10

Ütopya; gerçekte var olmayan, fakat var olması tasarlanan ideal bir toplum biçimini ifade eden kavramdır. Dolayısıyla ütopya devlet düzenini olması gereken ya da olması istenilene göre tasarlanmanın ürünüdürler ve bu işlevi görürler. Bu sebeple doğru cevap E seçeneğidir.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 4 / 1

Parçada devletin bekasının ancak fertlerle mümkün olacağı belirtilmiştir. Fertler ancak toplum içinde kaybolmadan, yetkinleştirilerek toplumsal düzene destek verebilirler düşüncesi vurgulanarak fertlerin olgunlaşarak toplumsal düzene fayda sağlamaları belirtilmiştir. Bu sebeple doğru cevap E seçeneğidir.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 4 / 2

Sivil toplum örgütlerinin asıl amacı devlete karşı vatandaşın haklarını savunmaktır ve dolayısıyla sivil toplum hareketleri halk destekli, halk için hareketlerdir. Öyleyse vatandaşın haklarını devlete karşı savunma görevini kendine şiar edinmiş bir yapılanmanın E seçeneğinde belirtildiği gibi "Gerektiğinde devleti halka karşı savunmak" gibi bir işlevi asla söz konusu olamaz.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Siyaset Felsefesi Test 4 / 11

Kapitalist devletlerin en belirgin özelliği işçiyi seri üretimi sağlamak için oluşturulmuş makinelerin başına dikmesi ve bu sebeple de doğal ortamı olan toprakla ilişkisinin kesilmesine sebep olmasıdır. Sadece makinelerle ilişki içerisine giren insan bu sebeple asıl zenginliğini de kaybeder. Dolayısıyla diyebiliriz ki kapitalist devlet biçimi insan tabiatını bozmaya meyillidir.

(A) (B) (C) (D) (E)

DÖRT KÖŞE

1. Dil, kültür, davranış, duygu birliğinin önemli olduğu ulusal toplumların doğmasında ve gelişmesinde, kitle iletişim araçlarının büyük önemi vardır. Okuma yazma düzeyinin düşük oluşu, yazılı basın için belirli bir sınırlılık getirirse bile, radyo-televizyonun yaygınlaşması, kitle halinde gruplar tarafından izlenme olanağının bulunması, bu ülkelerdeki kitle iletişim araçlarını etkili kılar. Kitle iletişim araçlarının kullanımıyla, siyasal iktidarı kullananlara, yönetilenlerin davranışlarını etkileme ve denetleme imkanı sağlamıştır. Bazen kitle iletişim araçları, siyasal olguların geniş kitlelere duyurulmasını sağlayarak, geniş kitlelerin siyasal hayata katılımını artırmakta, iktidar tabanında değişme ve gelişmelere neden olmaktadır.

Bu parçaya göre bireylerin siyasal görüşlerini belirleyen temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dil
B) Kültür
C) Duygu birliği
D) Kitle iletişim araçları
E) Yazılı basın

2. Sivil toplum; devlet-toplum ayrışması içinde, toplumun devletten ahlaki ve siyasi olarak daha güçlü ve daha belirleyici olduğu süreçte, demokratikleşmenin ve demokratik toplum yönetiminin tanımlayıcı temel referans-noktalarından biri olma işlevini üstlenmektedir. Bu temelde de siyaset bilimi içinde, sivil toplumun güçlü ve etkin olduğu siyasi rejimler "demokratik", sivil toplumun yasaklandığı ya da yok edildiği rejimler "totaliter", sivil topluma belli derecede özgürlük verilirken, aynı zamanda sivil toplum üzerinde güçlü devlet denetimi talep eden rejimler ise "otoriter" olarak sınıflandırılmaktadır.

Buna göre sivil toplumla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sivil toplumun varlığı ve varlığının derecesi devlet rejiminin nasıl olduğunun göstergesidir.
B) Sivil toplum sadece otokratik toplumlarda yaygındır.
C) Bir ülkede sivil toplumun etkinliği, o toplumun elitlerinin etkinliğiyle birebir ilişkilidir.
D) Sivil toplum örgütleri toplumsal sorunların çözümünde önemli bir etkiye sahiptir.
E) Sivil toplum toplumsal yaşam içerisinde dönüştürücü etkilere sahiptir.

3. Doğan Cüceloğlu, Türk vatandaşının Amerika'daki gibi etkin olarak politikaya katılmadıklarını gördüğünü belirtir. Siyaset konusunda, konuşulanları televizyonda seyretmek anlamında değil, kolları sıvayıp bir politik örgütün üyesi olarak, kendi değerlerini ve dürüst bildiği politikacıları desteklemek için bizzat çalışmak anlamında söylediğini belirtmektedir. Vatandaşlarımızın, özellikle aydınların, siyasetle sorumluluk duygusu içinde ilgilenmediklerini, hep gözlemci, pasif ve şikayetçi durumda olduklarını belirtmektedir. Bunun sebeplerini de seçim yapabilmek, özgürlük ve sorumluluk duygularının tam olarak gelişmemesine bağlamaktadır.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin gelişmemesi olarak karşımıza çıkabilir?

- A) Bürokrasi
B) Demokrasi
C) Sivil toplum
D) Egemenlik
E) Meşruiyet

4. Devlet öyle bir kurumsallaşmadır ki, insanların özgür iradeleriyle kurulur ama daha sonra bu iradeleri teslim alır. Örneğin, insanlar aralarında anlaşarak A devletini kurarlar; daha sonra da iradelerini devlete teslim etmek zorunda kalırlar. İstedikleri gibi ülkeyi terk edemezler, vergi verir ve askerlik yaparlar. Dolayısıyla devlet, insanın kendi kendisini hapsedmesidir.

Yukarıdaki anlatımda, devlet hangi yönüyle eleştirilmiştir?

- A) Özgür iradeleriyle kurulup, özgürlükleri kısıtlaması
B) Belirli çıkar gruplarına ayrıcalık gözetmesi
C) Yöneten ve yönetilen insan sınıfları üretmesi
D) İnsanların güvenlik ihtiyacına cevap verememesi
E) Baskı sonucu insanlar üzerindeki etkisini yitirmesi

06

6. bölüm

► 6. bölüm

▼ bilim felsefesi

1. Bütün bilimler kendi alanlarıyla ilgili konularla uğraşırlar. Hiçbir bilim dalı, bilimin nasıl bir etkinlik olduğuyla ilgilenmez. Oysa bilim felsefi, bilimlerin yöntemlerini ve özelliklerini ele alarak tartışır. Bu nedenle bilim felsefesi bir bilim değil, bilim üzerine yapılan bir felsefedir.

Buna göre, bilim felsefesini, bilimden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varlıkla ilgili nesnel sonuçlara ulaşması
- B) Bilimsel çalışmaları hayata geçirmesi
- C) Gözlem ve deneye dayalı araştırmalar yapması
- D) Bilimleri kendisine konu edinmesi
- E) Sınırlı bir varlık alanını incelemesi

2. Felsefenin görevini mantıksal dil çözümlemeleriyle sınırlayan, gerçeğin bilgisine bu çözümlemelerle ulaşılacağıni öne süren mantıkçı empirizme göre bilim; bilim adamlarının ortaya koyduğu çalışmalardan başka bir şey değildir.

Buna göre, mantıkçı empiristler aşağıdakilerden hangisini bilim olarak görürler?

- A) Bilimsel çabalar sonucu ortaya konan ürünü
- B) Bilim adamlarının etkinliğini
- C) Bilimde kullanılan yöntemleri
- D) Bilimin tarihsel süreçteki gelişimini
- E) Bütünü açıklayan sistemleri

 Bilim bir süreç olarak ele alındığında eyleme dayalı ve zihinsel oluşumların toplamıdır ve dinamiktir.

3. Bilimlerin gelişmeye başladığı 17. yüzyılın ilk yarısında bile Kopernik'in Güneş merkezli sistemini savunmak bir suçtu. Engizisyon bu suçu işleyen Bruno'yu odun ateşinde yakmış, yaşı ilerlemiş Galileo'yu hayatının son yılında ev hapsine mahkum etmişti.

Paragrafta bilimin gelişmesine engel oluşturan hangi faktörden söz edilmektedir?

- A) Siyasi engeller
- B) Dini inançlar
- C) Bireysel çıkarlar
- D) Hukuksal yanlışlıklar
- E) Bilimsel yöntem eksikliği

4. Bilimsel ölçü ve yöntemlere göre elde edilmiş olsa bile, bir bilimsel bilginin sonsuza dek geçerli olabileceği düşünülemez.

Bu görüş aşağıdakilerden hangisini açıklamaya yöneliktir?

- A) Ulaşılan sonuçların genel olduğunu
- B) Sonuçların öngörü sağladığını
- C) Kullanılan yöntemlerin karmaşıklığını
- D) Bilimsel bilgilerin eldeki birikime göre oluştuğunu
- E) Bilimsel bilginin sonuçlarının mutlak olduğunu

5. Bir önerme olgusal olarak doğrulanabildiği ölçüde anlamlıdır. Metafizik önermeler bu yüzden anlamsızdır ve bilimsel içerikten yoksundur.

Paragraftaki görüşleri savunan mantıkçı pozitivizmin bu konudaki temel çabası aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Felsefenin işlevini bilgi kuramıyla sınırlamak
- B) Bütün sorunları bilimle çözmek
- C) Bilimi metafizik etkinliklerden ayırmak
- D) Felsefeye bilimsel bir kimlik kazandırmak
- E) Bilimin kavram ve sonuçlarını mantıksal olarak çözmek

6. Reichenbach'a göre, eğer bir yargı doğrudan ya da dolaylı olarak gözlemlenebiliyorsa, doğruluğuna ya da yanlışlığına kesinlikle karar verilebilen önermelerle dile gelir. Gözlemlenen olgusal önermeler doğrulanabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi doğrulanamaz?

- A) Ahmet çok çalışkan ve zeki bir öğrencidir.
- B) Dünya bir zamanlar buzul çağını yaşamıştır.
- C) Dört yıl önce haziran ayında İstanbul'a kar yağmıştır.
- D) Türkiye'de genç nüfus diğer yaş dilimlerine oranla fazladır.
- E) İnsan ruhu her dönemde güzeli arar.

7. Bilim iddia edildiği gibi düz bir çizgi üzerinde doğrusal olarak ilerlemez. Bilimde birtakım kırılmalar, zikzaklar ve kökten denilebilecek bazı değişimler söz konusudur.

Aşağıdaki yargılardan hangisi paragraftaki düşünceyle çelişir?

- A) Bilim birikimsel bir süreçtir.
B) Bilimde bazen kopmalar olur.
C) Bilimde devrim denilebilecek değişiklikler yaşanır.
D) Bilimde iniş ve çıkışlar olasıdır.
E) Bilimde bazen köklü değişiklikler yaşanabilir.

 Bilimi etkinlik olarak kabul eden düşünürler bilim tarihinin, kesintisiz bir birikim halinde değil, aksine büyük kesintilerle geliştiğini savunur.

8. T.Kuhn, bilimin tarihsel ve toplumsal bir boyutunun olduğunu iddia eder. Ona göre, bilimin ne olduğunu anlamak için bilim adamları topluluğunun iç yapısını, inançlarını, içinde yaşadıkları toplumdaki araştırma gruplarına bakış tarzlarını, bilim ve toplum arasındaki ilişkileri v.b. incelemek gerekir. Çünkü bilim, insandan bağımsız bir işleyişe sahip değildir.

Paragrafa göre, bilim için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olaylar ve olgular arasında neden sonuç ilişkilerini saptayan bir etkinliktir.
B) İnsandan bağımsız bir iç işleyişe sahip doğa olaylarıdır.
C) Bilim adamları topluluğunun özellikleri ile belirlenen bir insan etkinliğidir.
D) Doğaya egemen olmak amacıyla gerçekleştirilen bir etkinliktir.
E) Bilim adamlarının kişisel özelliklerinden bağımsız nesnel bir etkinliktir.

9. Carnap'a göre, "bilimin ortaya koyduğu ürünler günlük dilde yazılmış metinlerdir."

Bu düşünceyle aşağıdaki ifadelerden hangisi paralellik taşır?

- A) Bilim dili her bilimin kendine özgü olmalıdır.
B) Bilimin sonuçları herkesin anlayabileceği özelliktedir.
C) Kavramlar biçimsel bir dille formüle edilmelidir.
D) Her bilim kendi metinlerinde kullanılan kavramları açıklamalıdır.
E) Doğru ya da iyi temellendirilmiş bilim metinleri incelenmelidir.

10. Bilim etkinliğinin temelinde, deney ve gözlem gibi, sonucunda somut verilerin elde edilebileceği araştırma teknikleri vardır. Bilim bu yöntemlerden elde edilen sonuçlar üzerinde akıl yürütmeler yaparak doğal ve toplumsal gerçeklikler dünyasında var olan yasaları anlamaya çalışır. Bu anlama çabası yasaların ve değişimlerin ne yönde ve nasıl olması gerektiğine dair yargılardan uzaktır.

Buna göre, bilimsel bilgi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Akla dayalı olarak geliştirilen bir bilgi türüdür.
B) Yığılarak ilerleyen bir özelliğe sahiptir.
C) Olgusal gerçekliklere dayalı olarak ortaya konur.
D) Nesne ve olaylar dünyasındaki yasalara ilişkindir.
E) Araştırma tekniklerinden elde edilen somut verilere dayanır.

11. Bilim, bir problem çözme etkinliğidir. Bu problemler olgularla ilgilidir. Bilim adamının görevi de kendi varlık alanının mantıksal çözümlemesini yapmak değil, belli bir olgusal sorunu açıklamaktır. Bilimin yapı ve işleyişini mantıksal olarak çözümlemek bilim felsefesinin ilgi alanıdır. Bilim felsefesi, bilim kavram ve ilkelerini, dayandığı temel varsayımlarını, bilimi diğer etkinliklerden ayırt eden özellikleri ortaya koyma çabasıdır.

Buna göre, aşağıdaki sorulardan hangisi bilim felsefesinin cevap aradığı sorulardan olamaz?

- A) Doğa olayları hangi neden-sonuç ilişkisine göre oluşmaktadır?
B) Bilimsel açıklanmanın mantıksal yapısı nedir?
C) Doğadaki nedenselliğin anlamı ve nedeni nedir?
D) Bilimsel bilginin geçerliliği neye bağlıdır?
E) Bilimsel düşünmede tüme varımın değeri nedir?

12. Herhangi bir konuyla ilgili oluşturulan geçerli bir kuramın, yıllar sonra bazı olguları açıklayamadığı görülebilir. Bu durumda o konuyla ilgili olarak daha kapsamlı ve kuşatıcı yeni çalışmalar gerekir. Eğer yapılan çalışmalar olay ve olgularla desteklenirse o zaman yeni bir bilimsel gerçeğe ulaşılmış demektir.

Paragrafta anlatılan durum bilimsel kuramların hangi özelliğe sahip olduğunu gösterir?

- A) Evrensel bir özellik taşıdığını
B) Nesnel olması gerektiğini
C) Deney ve gözleme dayandığını
D) Sistemli ve düzenli olduğunu
E) Kesinlik değeri taşımadığını

1. Bilimin değişik zamanlarda farklı bölgelerde göstermiş olduğu gelişmeler birbirinden ayrı olaylar şeklinde algılanmamıştır. Yunanlılar, Mısır ve Mezopotamya'daki bilimsel bilginin mirasçıları olmuşlar ve onların ortaya koyduğu bilimi çok daha ilerilere götürmüşlerdir. İslam alemi, bilimsel birikimini farklı kaynaklardan öğrenmiş ve onun üzerinden çalışmalarını ilerletmiştir; Avrupa'ya da bilim müslümanlardan geçmiştir.

Bu parçada, vurgulanmak istenen temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim, somut olguları çalışma konusu edinir.
B) Bilim, daima felsefeden etkilenir.
C) Bilimdeki ilerleme her zaman felsefeye yansımaz.
D) Bilimsel bilgi, evrensel bir nitelik taşır.
E) Bilimsel çalışma, olanı olduğu gibi yansıtır.

Bilim belirli bir yerde ve zamanda geçerli bilgiler üretmeyi değil, her zaman ve her yerde geçerli bilgiler üretmeyi amaçlar.

2. Bilimi bir etkinlik olarak kabul eden Toulmin, bilimsel gelişmeyi tarihi ve sosyal çerçevede inceler. Toulmin'e göre, ihtiyaç duyulmayan teoriler yerlerini ihtiyaç duyulanlara bırakırlar; ihtiyaç duyulan teoriler ise deneylerin sürekli denetim ve kontrolüne bağlıdır. Nasıl ki canlılar uyum sağlamak için değişime uğruyorlarsa, kurumlar da ortaya çıkan yeni koşulların getirdiği sorunların çözümü için değişime uğrarlar.

Buna göre, Toulmin'in bilimsel düşüncelerinin temelini aşağıdaki yargılardan hangisi oluşturmaktadır?

- A) Bilimlerin vazgeçemeyeceği yöntem tümevarım olmalıdır.
B) Bilimsel bilgi incelediği olaylara hiç bir öznellik katmamalıdır.
C) Bilimsel bilgi olayların incelenmesine dayalı bir bilgi olmalıdır.
D) Bilimsel bilgi içinde bulunulan zamanın koşullarına ayak uyduramıyorsa değişebilmelidir.
E) Bilimsel bilgi tek tek olaylardan genellemelere ulaşabilmeli ve mantıkça tutarlı olmalıdır.

3. "Bir tren istasyonundaki gözlemci, doğuda ve batıda tren yoluna iki yıldırım düştüğünü görsün. Bu durumda şimşeklerin aynı anda çaktığı sonucuna varır. Yıldırımların düştüğü anda, istasyondan batıya doğru çok hızlı giden bir trenin içindeki ikinci bir gözlemci bulunuyor olsun. Bu gözlemci için, yıldırımlar aynı anda düşmüş gibi gözükmeyecektir. Çünkü, doğuya düşen yıldırım öteye doğru devinmekte olduğundan bu yıldırımın ışığı kendisine, istasyondaki gözlemciye geldiğinden daha geç gelecektir. Ayrıca batıya düşen yıldırımın ışığı daha erken gelecektir."

Einstein'in yukarıdaki görüşlerine dayanarak bilim için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimsel bilgi, zamanla gelişen dinamik bir yapıya sahiptir.
B) Bilimde mutlak açıklamalar yapmak olanaksızdır.
C) Kütle, hareket, zaman, mekan ve hız gibi kavramlar bilimde kesin bir şekilde açıklanmıştır.
D) Bilimsel önermeler, göreceli bir yapıya sahip değildir.
E) Bilim, ortak çalışmalarla elde edilen sistemli ve nesnel bilgiler yığınıdır.

4. Bilimsel bilgi, olgusal içerikle başlar; fakat olgusal içerikle sona ermez. Olgusal olanın mantıksal ve zihinsel olarak düzenlenip açıklanması gerekir. Bu nedenle açıklama aşaması, betimleme üzerinde yükselen daha üst bir işlemdir. Betimlemede yalnızca olgusal süreç tasvir edilirken, açıklamada olgunun oluş süreci değil, niçin öyle olduğu gösterilir. Betimleme yapmak için olgu sürecinin içinde kalmak yeterli iken, açıklama yapmak için olguların nedenlerini olguların dışına çıkararak başka olgularla bağlantılarını incelemek gerekir.

Buna göre, bilimsel bilginin aşamalarından kuramsal süreçle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Açıklama, olguların nedenlerinin açığa çıkarılmasıdır.
B) Açıklama aşaması, betimlemeden daha üst bir işlemdir.
C) Kuramsal süreçte olgular üzerine betimlemeler yeterli değildir.
D) Olguların nedenlerinin bilinenmesi, olgular arası bağlantıların kurulmasına bağlıdır.
E) Kuramsal süreç bilimsel aşamanın ilk sürecidir.

5. "Daha ileriye görebildiysem, bunu omuzlarından baktığım devlere borçluyum. Bu devlerden biri Galileo diğeri Kepler'dir."

Newton

Paragrafta aktarılan sözleriyle, Newton, neye dikkat çekmektedir?

- A) Bilimsel çalışmaların, büyük bilim adamlarının ürünü olduğuna
- B) Bilimsel çalışmaların, dönemlerini yansıttığına
- C) Bilimsel çalışmaların uzun zaman gerektirdiğine
- D) Bilimsel çalışmaların birikimli olarak ilerlediğine
- E) Bilimsel çalışmaların felsefeden beslendiğine

6. Bilimdeki doğruluk, felsefedeki doğruluktan farklıdır. Bilimdeki doğruluk, pratikte doğruluk, doğada doğruluktur. Spekülatif açıklamalarla yetinmeyen doğruluktur. Felsefede ise açıklamaların mantıksal ve ikna edici olması doğruluk için yeterlidir.

Bu açıklamaya göre, felsefi doğruluğun, bilimsel doğruluktan farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğaüstü güçlere bağlanması
- B) Nesnel olarak karşılaştırma imkanının olması
- C) Mantığa uygun ve kabul edilebilir olması
- D) Çok sayıda insan tarafından kabul edilmesi
- E) Fayda yaratma özelliğinin olması

7. Bilimler konularına giren olaylar ve olgular arasındaki neden - sonuç ilişkilerini dile getirmekle yetinirken, felsefe bu ilişkileri daha derinliğine ve genel bir yaklaşımla ele alır.

Parçada felsefe ile bilimler arasındaki hangi farka dikkat çekilmektedir?

- A) Felsefi bilginin yığılan, bilimsel bilginin ilerleyen bir özelliğe sahip olduğuna
- B) Felsefe ile bilimlerin kaynaklarının farklılığına
- C) Bilim ile felsefenin var olanları tanımlamadaki farklılıklarına
- D) Felsefi bilginin öznel, bilimsel bilginin nesnel olduğuna
- E) Felsefenin sonuçlarının varsayımlı, bilimin sonuçlarının kesin olduğuna

8. Felsefenin bilime yönelttiği eleştiriler bilimin eksikliklerini tamamlamasına ve yanlışlarını düzeltmesine yardımcı olmuştur. Bilimlerin yaptığı yeni buluşlar da felsefenin varlığı, insanı doğruya daha yakın ve daha geniş bir perspektiften değerlendirmesine yardımcı olmuştur.

Bu parçadaki açıklamalar aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Bilim ve felsefe birbirlerini destekler.
- B) Bilim ve felsefenin konuları birbirine benzer.
- C) Bilim ve felsefenin gelişim çizgileri farklıdır.
- D) Bilim ve felsefe birlikte teknoloji üretir.
- E) Bilim ve felsefe aynı amacı güder.

9. Bilim, nedenini gözlem ve deneyle açıklayamadığı durumları, dayanak noktası olarak kabul etmez.

Bu cümlede, bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Olgusal olma
- B) Evrensel olma
- C) Genel – geçer olma
- D) Akla uygun olma
- E) Doğayı inceleme

10. T. Kuhn'a göre, bir araştırma alanında, meslek çevresinin bağlı olduğu kapsamlı kuram paradigma adını alır. Kullanılan paradigma yetersiz kalmaya başlayınca onun yerini bir başka paradigma alır.

Buna göre, T. Kuhn'un bilim felsefesinde aşağıdakilerden hangisi öncelikli bir özelliğe sahiptir?

- A) Bilimlerde kullanılan yöntem
- B) Bilimsel çalışmalarda kullanılan dil
- C) Bilimsel gelişme ya da ilerleme süreci
- D) Bilimin metafizik önermelerden arındırılması
- E) Bilimde nesnellüğün sağlanması

11. Evrende bir rastlantıdan söz etmek mümkün değildir. Her olay başka bir olayın nedenidir.

Spinoza'nın bu görüşünden aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Düşünceye önem verdiği
- B) Doğayı kontrol altına almak istediği
- C) Determinist bir doğa anlayışına sahip olduğu
- D) İradenin önemini vurguladığı
- E) Düşünmenin, bilginin kaynağı olduğunu vurguladığı

1. Belirli bir dönemde üretilen bilgilerin, kendisine dayandığı genel açıklamaya paradigma denir. Hakim olduğu dönemde, üretilen bilgilerin çoğunun, kendisiyle uyumlu olduğu paradigma, ihtiyacı karşılamamaya başlayınca, paradigmanın dışında bilgiler üretilmeye başlar ve hakim paradigma iyice zayıflayınca yerini yeni paradigmaya bırakır.

Thomas Kuhn, yukarıda belirtilen görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilim sürekli ilerlemektedir.
B) Bilimsel ilerleme yoktur, bilimsel değişme vardır.
C) Bilimin sonuçları kesindir.
D) Bilim üründür.
E) Paradigma, gerçeği olduğu gibi yansıtır.

2. Bugün konforlu otomobiller, otobüsler, tonlarca yükleri taşıyan tırlar yapılabilmişse bunun temelinde, tekerliği icad eden ilkel insanında rolü yadsınmaz.

Yukarıdaki paragrafta bilimin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Sistemli ve düzenli oluşu
B) Evrenselliği
C) Akla dayanması
D) Kesinliği
E) Birikimli olarak ilerlemesi

3. Bilimin hayatımızı kolaylaştırmada önemli bir yeri olduğunu inkâr edemeyiz. Buzdolabının, çamaşır makinasının ve çeşitli elektronik eşyaların olmadığı dönemlerde, insanların çektiği sıkıntıları şöyle bir düşünelim. Bugün, bilimi çevreye verdiği zarar nedeniyle acımasızca eleştirenler, nedense klimadan bir türlü vazgeçemiyor.

Paragrafta anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisi destekler?

- A) Elektronik eşyalar olmasaydı, hayat kolay olmazdı.
B) Elektronik eşyaların olmadığı dönemlerde, insanlar, büyük sıkıntılar çekmişlerdir.
C) Bilimin hayatımızı kolaylaştırmada önemli bir yeri vardır.
D) Bilimsel çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre imal edilen teknolojik cihazlar, çevreye zarar vermektedir.
E) Bilim, insanın ortaya koyduğu en büyük eserdir.

 Bilimsel bilgi hayatımızın bir parçasıdır.

4. Bertrand Russel'a göre, felsefe bilimsel olmalıdır. İlkelerini dinden ya da ahlaktan değil, doğa bilimlerinden almalıdır. Filozofun ülküsü, bilimsel bir ülkü olmalıdır. Etkinlik alanı, yalnızca bilime giden yolu açmalıdır. Her türlü romantizm, her türlü gizemcilik bu ülküden atılmalıdır.

Russel'in yukarıda anlatılan görüşlerinden, aşağıdakilerden hangisine varılamaz?

- A) Felsefe bilimsel olmalıdır.
B) Felsefe, ilkelerini doğa bilimlerinden almalıdır.
C) Felsefe, metafiziğe dayandığı sürece nitelikli açıklamalar yapabilir.
D) Her türlü romantizm ve gizemlilik felsefeden atılmalıdır.
E) Felsefe bilime giden yolu açmak üzere etkinlikte bulunmalıdır.

5. Bilimsel araştırmalar, uzun araştırmalar sonucu ortaya çıkar. Bilim adamı önce bir hipotezle yola koyulur. Araştırmalarını günlerce, aylarca sürdürür. Elde ettiği sonuçlarla hipotezini sınar. Sonra bilim çevrelerinin onayına sunar.

Yukarıdaki parçada anlatılanlar aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

- A) Bilimsel araştırmalarla elde edilen sonuçlar belli bir süre geçerliliğini korur.
B) Bilim çevrelerinin onayı bilimsel araştırmaların geçerliliğinde önemli bir aşamadır.
C) Bilgiye ulaşmada kullanılan yöntem önemlidir.
D) Bilimsel araştırmalar, işin başındaki hipotezin, olaylarla sınanması ve bilim çevrelerine sunulup onayının alınmasını içine alan bir süreçte meydana gelir.
E) Bilimsel araştırmalar, doğa olayları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarır.

6. Bilim adamları, olmuş olaylara dayanarak, olma ihtimali yüksek olaylarla ilgili açıklamalarda bulunur.

Bilim adamlarının yaptığı bu açıklamaya ne ad verilir?

- A) Öndeyi
B) Hipotez
C) Kuram
D) Kanun
E) Örneklem

7. Felsefenin sistematik döneminin önemli filozofu olan Aristoteles, aynı zamanda mantığı kuran, bilimleri ilk defa sınıflandıran kişidir. Her bilimin amacını ve konusunu daha o zamanlarda birbirinden ayırmayı, bilimlerde bugün, bu denli uzmanlaşma olmaz, mantığı bir disiplin olarak kurmasaydı, elde edilen bilgilerdeki tutarlılık, bu kadar ince denetlenemezdi.

Yukarıdaki paragrafta anlatılanlar, aşağıdakilerden hangisine temel oluşturur?

- A) Bilimin felsefe kadar önemli olduğuna
- B) Filozofların bilimlerin gelişmesindeki rolüne
- C) Bilimlerdeki uzmanlaşma ile mantık arasındaki ilişkiye
- D) Bilimsel çalışmaların nesnel gözlemlere dayanması gerektiğine
- E) Bilimsel bilginin, günlük yaşamdaki uygulamalarına

8. Wittgenstein'a göre, bugün bazı şeyler henüz bilinmiyor, bunun nedeni bilimde yeterince ilerleme sağlanamamış olmasıdır. Bilim gelişmesini tamamlayınca tüm sorular cevaplandırılabilir.

Halbuki bilim, belli bir alanın, belirli koşullarda ve belli yöntemlerle edinilmiş bilgisidir. Evrende bilmeye konu olacak alanlar ise sınırsızdır.

Yukarıdaki paragrafta aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Bilimin belli bir alanda, belirli koşullarda ve belli yöntemlerle edinilmiş bir bilgi olduğu
- B) Bilim adamının çağının kaygılarına göre çalışmalar yaptığı
- C) Bilimin gelişimini tamamlayınca tüm sorulara cevap verebileceği
- D) Bilimin ne kadar gelişirse gelişsin tüm sorulara cevap veremeyeceği
- E) Bilimde yeterince gelişme sağlanmadığı için bugün bazı şeylerin bilinemediği

Bilimsel bilgi, zamanla değişme ve gelişme özelliğine sahip olduğundan bu insanda bilimin insanı mutlak doğrulara götüremeyeceği kuşkusunu getirir.

9.

1940'lı yıllara kadar, bilim çevrelerinde hakim olan görüş klasik görüş denir. Klasik görüşe göre, bilim insan bilincinden bağımsız gerçeklikler hakkında araştırma yapma etkinliğidir. Yöntemi tümevarımdır. Bütün bilimler birbirleriyle bağlantılıdır ve ne kadar farklı olurlarsa olsunlar temelde birleşirler. Örneğin, sosyoloji psikolojiye; psikoloji; biyolojiye; biyoloji fiziğe indirgenebilir. Bilimler birikimsel bir süreç izler ve bu süreçte yanlış bilgiler terk edilir.

Yukarıdaki paragrafta aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Bilim birikimsel bir süreç izler.
- B) Ne kadar farklı olurlarsa olsunlar bilimler temelde birleşirler.
- C) Bilimin yöntemi tümevarımdır.
- D) 1940'lı yıllara kadar bilim çevrelerine hakim olan görüşe klasik görüş denir.
- E) Bilim, düzgün doğrusal ilerleme değil, sıçramalı değişimler gösterir.

Klasik görüş Auguste Comte'un kurduğu pozitivist bilim anlayışına dayanır. Buna göre bilim insan zihninden bağımsız bir gerçekliği, onu yöneten yasaların bilgisine ulaşarak anlama ve açıklama çabasıdır.

10. M.Ö.3000 yıllarında Sümerler, Mezopotomya'da büyük bir uygarlık düzeyine ulaşmıştı. Matematikte çarpım tablosunu kullanan, alan ve hacim hesaplamaları yapan Sümerler, saati de ilk defa kullanmışlardır.

Daha sonraki dönemde Babiller, ondan sonraki dönemde Yunanlılar ve İslâm medeniyeti bilimin gelişmesine büyük katkılarda bulundular.

Parçada, aşağıdaki düşüncelerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Bilimlerin ilerlemesinde farklı medeniyetlerin katkısı vardır.
- B) Bilim için önemli olan ulaşılan bilginin güvenilirliğidir.
- C) Bilimsel bilgi doğaya uygun olmalıdır.
- D) Bilimsel bilgi hayatımızı kolaylaştırdığı sürece yararlıdır.
- E) Bilimsel bilgi, kendi içinde tutarlıdır.

1. 20. yüzyılda, felsefenin yaşamdan kopmaması, yaşanabilmesi, teorik olmaması düşüncesi egemendir. Bu dönemde bilimdeki gelişmeler de, bilim felsefesinin ağırlık kazanmasına yol açmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi 20. yüzyıl felsefesinin amaçlarından biridir?

- A) Eleştirici düşünceye yer vermek
B) Akıl yoluyla felsefi konuları doğrulamak
C) Gerçeğe varmak için şüphe etmek
D) Deney ve gözlemlerle doğruya varmak
E) Felsefeyi yaşama yaklaştırmaya çalışmak

2. Bilim adamları önce olup bitenleri dikkatle gözlemleyerek topladıkları olguları sınıflandırır. Sonra bulgularını açıklamak için kuramlar oluşturur. Daha sonra elde ettikleri gözlem verilerine dayanarak, kuram ya da genellemelerini test ederek bilimsel çabalarını sürdürürler.

Bu açıklamada, aşağıdaki kavramlardan hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Bilimsel yöntem
B) Bilimsel tutum
C) Bilimsel devrim
D) Bilimsel öngörü
E) Bilimsel veri

3. Bilimin inceleme alanına, pek çok tür ve miktarda, nesne ve olay girer. Bilim bunların tümünü inceleme yerine inceleme kapsamına giren nesne ve olayları belirli ilkelere göre ayırarak bunların bir bölümünü inceler.

Bu parçada, bilimin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Deneysel olma
B) Tutarlı olma
C) Seçici olma
D) Nesnel olma
E) Kanıtlanabilir olma

4. Bilimsel araştırma, düz çizgi halinde devam eden bir süreç değildir. Başkalarının göremediğini görmek ve başka hiç kimsenin düşünemediğini düşünmeyi gerektirir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

- A) Bilimsel araştırmalarda nesnel olunmalıdır.
B) Bilimsel bilginin temelinde yöntem vardır.
C) Bilimsel araştırmada özgünlük ve yaratıcılık önemlidir.
D) Bilimsel araştırmalarda bilim adamları ortak hareket etmelidir.
E) Bilimsel gelişmeler birbirlerinden bağımsız değildir.

5. Gandhi, Tagore, hatta Einstein bilimi boşuna suçluyor. Onlar bilim ya da bilimin gölgesi adına işlenen suçların günahını ona yüklemek istiyorlar. Halk, boşuna, atom bombasından bilimi sorumlu tutuyor, sanki savaşı doğuran bilimmiş gibi. Bilim üstüne gerçekçi bir yargıda bulunmak isteniyorsa, bilimin kendisi, niyetleri ve görevi üstüne yargı yürütmek gerekir. Bilim adamı, bilim adamı olarak değil, bir insan olarak, herhangi bir insan kadar suçlu olabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimle ilgili olumsuzlukların sorumlusu bilim değildir.
B) Dünya üzerindeki büyük felaketlerin kaynağı bilimdir.
C) Bilimden elde edilen verilere şüphe ile yaklaşmak gerekir.
D) Bilim adamı, araştırmalarında ahlâk ilkelerini göz etmek zorunda değildir.
E) Bilim adamlarının tümü insanlığın yararını göz eten kimselerdir.

6. Doğayı ve insanı anlama çabası çerçevesi içinde bilim, olgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerini ve gelecekte oluşacak durumları anlamaya ve açıklamaya çalışır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bilimin amaçlarından biri olarak söylenemez?

- A) Olgulara dayalı bilgiler vermek
B) En iyi toplumsal değerlerin neler olduğunu ortaya koymak
C) Olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkilerini açıklamak
D) Belli bir olgu türünden elde ettiği bilgiler yardımıyla öndeyilerde bulunmak
E) Olayların belirli bir düzene göre meydana gelip gelmediğini belirlemek

7. Bir düşünürün göre, insan ancak doğa yasalarını bilirse doğa üzerinde etkili olabilir. Bunu engelleyen tek şey, insanın zihninde var olan saplantılar, idollerdir. Ne zaman insan bu kuruntularından kurtulursa, o zaman doğaya egemen olacaktır.

Yukarıdaki parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşmak mümkündür?

- A) Deney insan zihninin tabii sonucudur.
- B) İnsan zihni doğa yasalarının yansıma alanıdır.
- C) Doğa yasaları önyargıların egemenliğindedir.
- D) Doğa yasaları insan zihnine egemendir.
- E) Doğaya egemen olmak önyargılardan kurtulmaya bağlıdır.

8. Bilimsel kuram, bilgi edinme süreci aşamasında ortaya atılan, geçerlilik ve güvenilirliği bilimsel yöntemlerle saptanmış olan ve iç tutarlığı bulunan bilgiler, açıklamalar bütünüdür. Ancak burada mutlaklıktan söz edilemez. Çünkü gelişmiş kuramlar da varsayımsal öğeler içerirler. Bu nedenle yanlışlıkları ortaya konan kuramlar değiştirilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

- A) Bilimsel kuramlar bilimsel yöntemlerle elde edilir.
- B) Bilimsel bilgi değişmeden kalır.
- C) Bilimsel kuramlar kesin doğru değildir.
- D) Bilimsel bilgi mantığa uygundur.
- E) Bilimsel kuramlar zamanla değişebilir.

9. Bilim adamında varlığın, doğanın nasıl olduğuna ilişkin bir tip tükenmeyen bir ilgi ve merak vardır. Öyle ki, bilim adamı incelediği konuda, önemli sonuçlara ulaşsa bile, bununla yetinmez, daha derine inmek ister. Daha derine indiğinde araştırdığı konunun henüz aydınlanmamış başka bölümlerini aydınlatmaya yönelir.

Bu parçada bilim adamının hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel tarafsızlığını koruma
- B) Yöntemli araştırmalar yapma
- C) Diğer bilim adamlarının birikimlerinden yararlanma
- D) Güçlü bir öğrenme isteğine sahip olma
- E) İleriye yönelik öngörülerde bulunma

 Bilimin var oluş nedeni insanın merak, öğrenme ve doğaya egemen olma isteğidir.

10. Kargaları incelemek isteyen iki bilim adamından birincisi Avustralya, Antartika, Amerika ve Avrupa'daki karga türlerini belirleyip her karga türünden birer örnek karga alarak incelemeler yapıyor ve incelemelerinin sonucunda "Dünyadaki tüm kargalar siyah renktedir." sonucuna varıyor. Bu yargı tümüyle doğru olmasa da tümüyle yanlış değildir. Diğer bilim adamı ise, dünyanın yedi kıtasındaki tüm karga türlerinden birer adet örnek karga alıp inceliyor ve bu incelemelerinden "Dünyadaki tüm kargalar siyah renklidir." sonucuna varıyor. Bu yargı ise tümüyle doğrudur.

Parçada iki bilim adamının çalışma yöntemi ve ulaştıkları sonuçlar aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Bilimin kapsamına giren nesne ve olaylar farklı yöntemlerle incelenebilir.
- B) Bilimsel konular uzun süren uğraşlarla aydınlatılabilir.
- C) Bütünü kapsayan incelemelerden bütünü kapsayan doğru sonuçlara ulaşılır.
- D) Bilimsel doğruların kesin olduğu söylene de onlar hiçbir zaman kesin doğru değildir.
- E) Bilimsel yöntemlerle elde edilen bilgilerin doğruluğu, bilim adamının araştırma yöntemini doğru kullanabilmesindeki başarısına bağlıdır.

11. Rönesans ve reform hareketlerinin sonunda insanlar üzerindeki baskı azalınca doğanın gözlem ve deneylerle incelenmesine başlandı ve insanı doğaya egemen kılan en güçlü aracın bilim olduğu anlaşıldı. Bu dönemde Kopernik, Kepler, Galileo çeşitli doğa yasalarını açıklayarak Yeni Çağ biliminin yaratıcıları arasında yer aldılar. Bilimdeki bu gelişmeler felsefenin yenileşmesinde etkili olarak Bacon, Descartes, Kant gibi filozoflarda modern felsefenin kurucusu oldular.

Bu parçaya dayanarak, felsefe ile toplum arasında nasıl bir ilişkinin olduğu söylenebilir?

- A) Felsefi düşüncelerin, toplumsal yaşamı yönlendirdiği
- B) Toplumsal yapı ile felsefenin ilişkilendirilemeyeceği
- C) Felsefi görüşlerin sonraki dönemlerin yaşamlarına ışık tutacağı
- D) Felsefenin toplumsal sorunlara çözüm aradığı
- E) Toplumsal gelişmelerin, felsefeyide etkileyerek geliştirdiği

1. Aristoteles, biyoloji biliminin temellerini attı. Fakat bugün Aristoteles kadar biyoloji bilmek yeterli değildir. Çünkü günümüzde lise öğreniminde bile Aristoteles çok gerilerde kalmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisini söylemek doğru olur?

- A) Bilim adamları genellikle yaşadıkları dönemde anlaşıl-mazlar.
- B) Bilimlerin gelişmesiyle önceki bilim adamlarının görüş-leri değerini yitirir.
- C) Bilimsel bilgi evrensellik değeri taşır.
- D) Bilim adamları içinde yaşadığı toplumdan etkilenirler.
- E) Bilim adamları önceki bilim adamlarının görüşlerinden yararlanırlar.

2. Bilim, gelecekte insanın sorunlarını çözecek en yüce de-ğerdır. Şu anda çözülemeyen problemlerde, bilimin ilerle-mesini tamamlamasıyla bir bir çözülecektir. Bilimsel olma-yan her bilgi, metafizik olmaya mahkumdur.

Bilimin bu şekilde ele alınmasının temel nedeni aşağı-dakilerden hangisidir?

- A) Bilimin varolanı incelemesi
- B) Bilime tüm ulusların katkı yapması
- C) Bilimin teknolojiye dönük yönünün olması
- D) Bilimin felsefeden yararlanması
- E) Bilime mutlak bir güven duyulması

3. Günümüzde bilimlerin araştırma alanı alabildiğince geniş-lemiştir. Herhangi bir bilim adamının çalışma alanındaki tüm bilgileri elde etmesi giderek güçleşmektedir. Bu durum bilimlerin birbirinin sonuçlarından yararlanmasına ve her bilimde birtakım özel uzmanlaşma alanlarının ortaya çık-masına yol açmıştır.

Burada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimler arasındaki bilgi alış veriş
- B) Bilimlerde uzmanlaşmanın zorunlu olması
- C) Bilimlerdeki araştırma alanlarının farklı olması
- D) Bilim adamlarının çok çalışarak zamana ayak uydur-ması
- E) Bilimlerin giderek daha evrensel nitelik taşıması

4. Doğa karşısında fiziksel olarak en zayıf varlık insandır. Bu nedenle insan içinde yaşadığı doğal çevreye uyabilmek amacıyla çevreyi değiştirmek ve kontrol altına almak zo-rundadır. İnsanın bu ihtiyacını da ancak bilim karşılayabi-lir.

Buna göre, bilimin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gelecekle ilgili tahminlerde bulunmak
- B) Doğa olaylarını kontrol altına almak
- C) Normal bilgiler ortaya koymak
- D) Evrensel yasalara ulaşmak
- E) Genel - geçer bilgilere ulaşmak

Bilim doğanın derinliklerine giden karanlık yolları aydınlatmak için elimizdeki ışıktır.

5. Klasik görüş, bilimi, insan etkinliğinin en yücesi olarak ka-bul etmiştir. Oysa bilime faklı bir yaklaşım, onu kolaylıkla kurulduğu tahttan indirebilir. Böyle bir yaklaşımdan yana olanlar, bilimin örneğin, toplum ve birey sorunlarını çözüm-leyemediğini, yaşama birtakım kolaylıklar getirmesine kar-şılık insanlığın yıkımını hazırlayan bir etkinliğe dönüştüğü-nü ileri sürebilirler.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilime gereğinden fazla değer verildiği
- B) Bilimin insan etkinliğinin en yücesi olarak kabul edildiği
- C) Bilimin insan sorunlarını çözmeye yetersiz kaldığı
- D) Bilimin insanın yaşamını kolaylaştırdığı
- E) Bilimin gerçekliği açıklayan tek etkinlik olarak görüldüğü

6. Aristoteles'e göre, bilimsel bilgi tekil olanın, bireysel olanın bilgisidir. Bu tekil olanın bilgisine biz tümel kavramlardan yola çıkarak ulaşırız. Bu ulaşılan bilgi de zorunlu ve doğru bilgisidir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabi-lir?

- A) Bilimsel bilgi tümelin bilgisidir.
- B) Tümel kavramlarla zorunlu ve doğru bilgiye ulaşmak imkansızdır.
- C) Bilimsel bilgiye tümel kavramlardan hareketle ulaşılır.
- D) Tümel ve tekil olanın bilgisi birbiriyle çelişebilir.
- E) Tümel olanın bilgisiyle bir sonuca ulaşmak mümkün değildir.

7. Popper'a göre, ne kadar çok ve uzun süreli gözlem yapılmış olsa da, elde edilen veriler sınırlanmış bir genellemenin, tümel bir önermesinin doğruluğunu saptamak için mantıksal olarak hiçbir zaman yeterli olmayacaktır.

Buna göre, aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilimsel genellemeler olgulardan yola çıkarak oluşturulan mantıksal ifadelerdir.
B) Sınırlandırılmış genellemelerle bilimsel doğrulara ulaşmak imkansız gibi görünse de mümkündür.
C) Tümel önermelerin doğruluğu nesnel dünyadaki gözlemlerle doğrulanabilir.
D) Olgular dünyası sınırsız olduğu için bilimsel doğruya ulaşmak imkânsızdır.
E) Tümel önermelerin doğruluğunu saptamak için elde edilen yöntemler yetersiz olduğundan başka yöntemler gereklidir.

8. Bilim adamı; inanca karşı aklın egemenliğini, bilimin dinden bağımsız olduğunu benimseyen kişidir. Bilimsel yöntem, her türlü ön yargıyı bir kenara bırakarak, gerçeğin keşfine doğru yola çıkmak demektir.

Buna göre, bilim adamı için hangisi söylenirse yanlıştır?

- A) Geleneksel değerlere bağlıdır.
B) Olaylara objektif yaklaşır.
C) Olaylara bilimsel kuşkuyla yaklaşır.
D) Olaylar arasında neden – sonuç ilişkisi kurar.
E) Eleştirel bir bakışa sahiptir.

9. İsaac Newton'un ünlü "Ben devlerin omuzları üzerinde duruyorum." sözü bütün bilim adamları için de geçerlidir. Hepimiz bilgimizi ve ilhamımızı bu zirve dehalar soyuna borçluyuz. Her bilimsel çalışma, yığınla bilim adamından etkilenmiştir ki, bu etkiler her eserin bir bölümünde mutlaka rol almıştır.

Capra'nın bu sözü, bilimsel bilginin hangi özelliğiyle ilgilidir?

- A) Birikimli ilerleme
B) Sınırlı konusu olma
C) Genel-Geçer olma
D) Nesnel olma
E) Akla ve mantık ilkelerine uygun olma

10. Bilimsel öngörü, doğanın ve toplumun bilinen yasalarının, doğanın ve toplumun henüz bilinmeyen nesne ve olaylarının gerekliliğiyle gerçekleşen düşüncelerdir.

Buna göre, bilimsel öngörü için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilinenlerden yararlanarak, olabileceklere ulaşmayı amaçlayan bir varsayımdır.
B) Doğruluğu kanıtlanmıştır.
C) Temelini bilinmeyen, kanıtlanmamış olaylara dayandırır.
D) Ürettiği varsayım her zaman doğrudur.
E) Bilim adamının kendi değer yargılarını yansıtır.

! *Bilim elde var olan bilgilerden yararlanarak olabilecekleri önceden tahmin eder ve insanlık için zararlı olacak her şeyi önlemeye çalışır.*

11. Benim iki yanım var; biri bilimsel çalışmalarım, öbürü denemeciliğim. Bilimsel çalışma yönünde incelemeci, gözlemci, araştırmacıyım. Bilim adamı olarak çalışmamın gerekleri bu. Bu benim nesnel yanım. Öbürü ise öznel yanım. İç davranışla, belli sorunlar üzerinde düşünmem.

Yukarıda belirtilen düşünceden aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Günlük hayatta nesnellik, bilimsel düşüncede öznellik vardır.
B) Birey yaratıcı ve araştırmacı yanlarıyla uyumlu bir bütünlük oluşturur.
C) Bilimsel düşünce gözlemci olmayı gerektirir.
D) Bilim adamının incelemeci, araştırmacı bir kimliği vardır.
E) Günlük hayat sorunları bireyin iç hesaplaşmalarında önemli yer tutar.

12. Bugün dünyada nesli tükenmek üzere olan otokratik rejimler bile bilim adamlarını sert uygulamalarının dışında tutmuş, onların çalışmalarını rahatça yapabilmeleri için gerekli ortamları sağlamışlardır.

Bu durum, aşağıdaki yargılardan hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Bilim akıl ilkelerine dayalı olmalıdır.
B) Bilimsel çalışmalar kendini yenileyebilmelidir.
C) Bilimsel çalışma için gerekli koşullar hazırlanmalıdır.
D) Bilim adamı önyargısız olmalıdır.
E) Bilimsel yargılar genellenebilmelidir.

1. Bilim; ancak, belirli görüşleri olan bilim adamı topluluğu ve belirli paradigmalardan hareketle yapılabilir.

Kuhn'un bu anlayışı pozitif bilim anlayışının hangi temel ilkesi ile bağdaşmaz?

- A) Bilimin belirli yöntemlere dayanması
- B) Bilimin ilerleyen bir bilgi olması
- C) Bilimde determinizmin hakim olması
- D) Bilimin alt bölümlere ayrılması
- E) Bilimin değerlerden bağımsız olması

2. Bilim tek tek olay değil, olgu türleri ile ilgilenir. Bilimsel önermeler, olgular arasındaki değişmez ilişkileri açıklayarak olayların nedenlerini ve sonuçlarını belirleyen yasa veya ilkelerdir.

Bu parça, bilimsel bilginin hangi özelliğine dikkat çekmektedir?

- A) Nesnel ve genel olmasına
- B) Birikimli olarak ilerlemesine
- C) Eleştireli olmasına
- D) Gelişime açık olmasına
- E) Pratiğe yansımaya

! Bilimin amacı herhangi bir zaman veya mekanda meydana gelen tek bir olguyu açıklamak değil, aynı türdeki tüm olguları açıklamaktır.

3. Bilim, elbette kuramlarını geliştirebilir, onları tüm araştırma tekniklerinden geçmiş olan yeni kuramlarla değiştirebilir. Ancak, bilim hiçbir zaman, doğayla ilgili olarak kesin ve mutlak doğruluğa ulaşmış olduğunu iddia edemez. Nitekim Newton fiziği bile revizyondan kurtulamamıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilim, gelişmiş toplumlarda görülen bir etkinliktir.
- B) Bilim tarihi Orta Çağ sonrası gelişmelerle başlar.
- C) Bilim, insan yaşamını kolaylaştıran araçlar toplamıdır.
- D) Bilim dalları arasında yoğun bir etkileşim vardır.
- E) Bilim, sürekli değişime açık bir alandır.

4. Doğrulama, deneye ve gözleme dayanarak bir ifadenin, bir önermenin olgulara uygun olup olmadığını göstermek demektir. Temellendirme ise, doğruluğundan ya da yanlışlığından bağımsız olarak bir önermenin, bir akıl yürütmeyi geçerli olduğunun gerekçeleriyle gösterilmesidir.

Buna göre, "doğrulama" işlemi aşağıdaki bilim dallarından hangisinde yaygın olarak yapılır?

- A) Matematik
- B) Mantık
- C) Fizik
- D) Felsefe
- E) Geometri

5. Einstein, "Bilim her türlü düzenden yoksun duyu verileriyle, düzenli düşünce arasında mantıksal olarak uygunluk sağlama çabasıdır." der.

Aşağıdaki yargılardan hangisi paragrafta bağdaşır nitelikte değildir?

- A) Bilim, aklın düzenleyici niteliğini kullanarak olgular dünyasını anlaşılır hale getirmeye çalışır.
- B) Bilime konu oluşturan duyu verileri düzenden yoksundur.
- C) Düzen dışı dünyanın değil, insan aklının bir özelliğidir.
- D) Duyu yoluyla elde edilenler bize doğrunun bilgisini verir.
- E) Akıl bilimin dış dünyadan elde ettiği verileri yorumlama ve düzenleme özelliğine sahiptir.

6. Kepler'in astronomi ile ilgili kuramsal çalışmaları daha sonra Newton tarafından düzeltilmiştir.

Burada bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Sonuçları itibarıyla nesneldir.
- B) Olgulara dayanır yani pozitiftir.
- C) Gözlem ve deney bu bilginin temel özelliğidir.
- D) Değişebilir bir özellik taşır.
- E) Tümevarım yöntemini kullanır.

! Bilimsel bilgi bir yanıla insanı mutlak doğrulara götürmekte, bir yanıla yasa ve kuramlardaki değişme ve düzeltmeler nedeniyle şüpheye düşürmektedir.

7. Bilimsel kurgulama, zihni beklentilerimizin ötesinde, doğaya ait gerçekliklerin tanımlanmasıdır. Bilim sadece nesnenin ne olduğunun peşindedir; ne olması gerekenle asla ilgilenmez. Çünkü, "ne olması gereklidir"le ilgili toplumların ve insanların beklentileri birbirinden oldukça farklı olabilir. "Ne olması gereklidir?" sorusu ise felsefenin işidir; zaten felsefenin de her insanda paylaşılan değerler kümesi gibi bir beklentisi bulunmamaktadır.

Yukarıdaki paragrafta, bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Konusunun sınırlı olması
- B) Birikimli olarak ilerlemesi
- C) Öndeyi içermesi
- D) Olanı olduğu gibi betimlemesi
- E) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olması

8. Bilimsel bilgi kimler içindir? Bu soruyla ilgili tek cevap vardır: Bütün insanlık. Çünkü bilimsel bilgi, kişiden doğar ama bir kere doğduktan sonra kişinin malı olmaktan çıkar, bütün insanlığın ortak değeri olur. Çünkü bilimsel bilgi, her birimiz için geçerli olan bir yapıdadır, çünkü her birimizin faydasıdır; paylaşsak da paylaşmasak da.

Bilimsel bilginin her birimizin değeri olması, onun hangi özelliğiyle ilgilidir?

- A) Birikimli ilerleme
- B) Konu sınırının olması
- C) Akla uygun olması
- D) Tutarlı olması
- E) Evrensel olması

9. Bilim felsefesi, üretilen bilgiden çok, bilginin nasıl üretildiğiyle ilgilenir.

Buna göre, bilim felsefesinin öncelikli konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilgilerin genel geçerliliği
- B) Bilgilerin pratik hayata uyumu
- C) Bilgileri oluşturmada izlenen yol
- D) Bilgi türlerinin ayrıştırılması
- E) İnsan bilgisinin sınırları

10. Bilim hem ortaya konuluş, hem de sonuçlarından yararlanma açısından evrensel nitelikli kültür ürünlerinin başında gelir. Her millet ve kültür, bilimi ortak bir saha ile geliştirir ve sonuçlarından ortaklaşa yararlanır.

Burada, bilimin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Olanı olduğu gibi ortaya koyması
- B) Akıl ve mantık ilkelerine dayanması
- C) İnsanlık tarafından ortaya konması ve kullanılması
- D) Konularında seçici olması
- E) Önyargılardan uzak olması

11. Bilim adamı, Einstein'ın paradigmasını bir dizi akılcı kuralla göre doğru olup olmadığını sıladıktan sonra bu paradigmaya bağlanmaya karar vermez; ancak paradigmaya bir kez bağlandıktan sonra da kabul ettiği görüşü daha üst seviyede, kurallar açısından daha doğru uygulanabilir bir gelişme çizgisine oturtmaya çalışır. Bu daha sonraki çağlarda gelecek olan bilim adamlarının da çabası olur.

Bilim adamının bir kuramı geliştirme çabası, bilimsel bilginin hangi özelliğiyle açıklanır?

- A) Olanı olduğu gibi kabul etme
- B) Birikimli ilerleme
- C) Nesnel olma
- D) Konu sınırının bulunması
- E) Evrensel olma

12. Eğer bir kuram olgular tarafından desteklenmiyorsa geçerliliğini sürdüremez. Koşulların değişmesi kuram ve yasaların da değişmesini gündeme getirir. Onun için de bilim adamlarının, bir kuram ne kadar doğru görünürse görünürsün karşıt bir görüşü savunmaları olanaklıdır. Bu aynı zamanda bilimin eleştirel olma özelliğinin bir gereğidir de.

Parçada bilimsel kuramlarla ilgili vurgulanan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel kuramlar eleştiriye açık olmalıdır.
- B) Olguların doğrulamadığı kuramlar varlıklarını sürdüremez.
- C) Kendi içinde tutarlı olmayan kuramlar yaşayamazlar.
- D) Bir bilimsel kurama karşı çıkabilmek için daha iyi bir kuram ileri sürülmelidir.
- E) Karşıt görüşlerin olması bilimsel ilerlemenin temel dinamiğini oluşturur.

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 1 / 4

Bilimsel kuramları sınama, ifadelerini düzeltme ve onları birbirleriyle ilişki içine sokma çabasının sonu yoktur. Hiç bir bilimsel bilgi, örneğin dini bir öğretinin iddia ettiği gibi mutlak değildir, böyle bir iddiada bulunmaz. O daima daha doğru bir gözlem, daha ince bir akıl yürütme veya eldeki verilerin artmasıyla yerini bir başka bilgiye bırakabileceğini kabul eder.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 2 / 9

Bilimsel bilgi olgulara dayanır. Bilime ait önermelerin tümü gözlenebilir olguları dile getirir. Bilimde hiçbir şey, bilimsel yöntemle dayanılarak kanıtlanmadıkça doğru olarak kabul edilemez.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 1 / 5

Mantıkçı pozitivistler bilimin, metafizik, etik ve estetik önermelerden arındırılması gerektiğini savunurlar. Çünkü bunlar nesnel olguları değil, kişisel özelemleri, duygusal beklentileri dile getirir. Bu nedenle olgusal olarak doğrulanamazlar.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 3 / 2

Bilim tarihsel süreç içerisinde birikerek ilerler. Her adımda bir önceki adımın hataları geride bırakılır ve kalan bilgiler dayanak alınarak üzerine yenileri konur.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 1 / 8

Soru metni dikkatle okunduğunda T. Kuhn'un bilimi, bilim adamlarının etkinliği olarak gördüğünü ve bilim adamlarının yaşadığı toplum yapısının, kültürünün bilimi anlamakta dikkate alınması gerektiğini görürüz.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 3 / 7

Bütün bilimler zaman içinde felsefeden ayrılmıştır. Bu nedenle Aristoteles, Montaigne gibi kişiler, filozof olmaları yanında bilim adamlarıdır. Bu kişiler görüşleriyle bilimlere yardımcı olmuşlar onlara yeni bakış açıları kazandırmışlardır.

(A) (B) (C) (D) (E)

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 3 / 10

Bilimsel etkinliklerin tarihi uygarlığın tarihiyle başlar. Bu nedenle bilimin gelişip bugüne kadar gelmesinde farklı kültürlerin katkısı vardır.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 4 / 3

Bilim evrende bulunan sonsuz sayıdaki olgulardan ancak küçük bir parçasını konu edinir. Araştırma amacına uygun, aradığı sorulara ilişkin olguları saptamaya çalışır.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 4 / 5

Bilimle teknolojiyi aynı kefeye koyup teknolojinin yarattığı birtakım olumsuzlukları bilime mal etmek isteyen kişiler vardır. Özellikle savaş teknolojisindeki hızlı gelişmeleri, insanlığı topyekün imha edebilecek silahların yapımını, giderek yok olmakta olan insani değerlerin hesabını bilimden sormak mümkün değildir.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 4 / 6

Bilim olanı olduğu gibi ortaya koymaya çalışır. Hiçbir değer yargısında bulunmaz. İdeal olanı, olması gerekeni aramaz. Bu nedenle bilimin sonuçları gözlem ve deney verileriyle doğrulanabilir.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 5 / 2

Bilimin zaman içerisinde birikerek ilerlemesi insanlarda günün birinde açıklanması gereken hiçbir şeyin kalmayacağı inancını getirir. Böylece kusursuz ve eksiksiz bir bilimin ortaya çıkacağına inanılır.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 6 / 1

Thomas Kuhn her dönemin bilimsel anlayışının toplumsal değerlerden etkilendiğini bu nedenle toplumsal değerlerden bağımsız bir bilimsel çalışmanın yapılamayacağını savunur.

A B C D E

Çözüm: Bilim Felsefesi Test 6 / 12

Bilimle uğraşan kişinin sonuçları olgulara dayanır ve nesneldir. Gözlem ve deneyle her zaman doğrulanabilir.

A B C D E

DÖRT KÖŞE

1. Hipotez, henüz doğrulanmamış ya da yetersiz ölçüde doğrulanmış ama sorunu çözebileceği tahmin edilen bir açıklama taslağıdır. Hipotezlerin nisbeten gözlem ve deneylerle sınanması, doğrulanması ve güvenilir bir açıklamaya dönüşmesi sonucu düşünsel bir etkinlik olarak sistemleştirilmesi kuramı (teori) oluşturur.

Yukarıdaki anlatılanlardan hipotez ve kuramla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Hipotez kuramdan daha geniş bir açıklamadır.
- B) Hipotez, kuramın çıkış noktasını oluşturur.
- C) Hipotez, kuramın sınanarak güvenilir bir açıklamaya dönüşmesiyle oluşur.
- D) Kuram olaylara sınırlı, hipotez köklü açıklamalar getirir.
- E) Hipotezin ve kuramın açıklamaları kesinlik taşır.

2. Bilimsel bilginin güvenilir olmasının nedeni, bir deney sonucunda elde edilmiş olması ve aynı şartlarda, kim, nerede, ne zaman bu deneyi yaparsa yapsın hep aynı sonuca ulaşabilmesindedir. Bu yüzden bilimsel bir gerçek herkeşe denenebilir ve aynı sonuca ulaşılır.

Yukarıdaki belirlemede bilimsel bilginin, hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Objektif (Nesnel) olması
- B) Birikimli olarak ilerlemesi
- C) Akla dayanması
- D) Sistematik olması
- E) Evrensel bir bilgi olması

3. Su kendiliğinden ne donar ne de kaynar. Her iki sonuç içinde birtakım ön koşulların yer alması gerekir. Suyun donması için sıcaklığının belli bir düzeye düşmesine, kaynaması için belli bir düzeye çıkmasına ihtiyaç vardır. Her iki durumda da sıcaklık düzeyi donma ve kaynamanın ön koşulu veya nedenidir.

Paragrafta belirtilen görüş, bilimin hangi ilkesine bir örnektir?

- A) Eleştiricilik ilkesine
- B) Mantıksal olma ilkesine
- C) Nedensellik ilkesine
- D) Gözlem ilkesine
- E) Genelleyicilik ilkesine

4. Rönesans sonlarında (16 - 17. yy. arası) yaşayan Bacon'a göre "Bilmek egemen olmaktır." Rönesans sonrası özgüveni artan ve Bacon'ın sözünü sloganlaştıran insanoğlu bilmek adına atom bombasını icat etti, denizleri kirletti, ağaçları katletti... Bilim çevrelerinin açıklamalarına bakılacak olursa, küresel ısınma sebebiyle önümüzdeki elli yıl içinde denizler yükselecek ve yeryüzünün bazı bölgeleri sular altında kalacak. Genetik bilimindeki gelişmelerse endişeyle takip ediliyor.

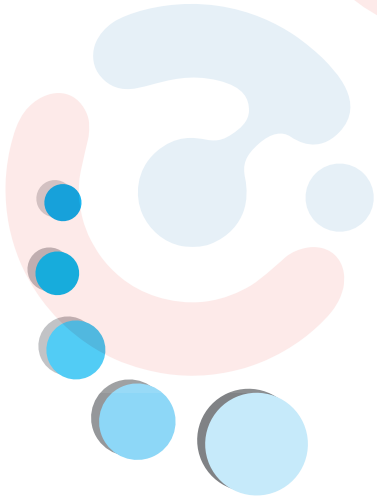
Bu parçadan hareketle bilimsel çalışmalarda aşağıdakilerden hangisinin göz ardı edildiği söylenebilir?

- A) Tutarlılık
- B) Düzenlilik
- C) Nesnellik
- D) Sistemlilik
- E) Etik

07

7. bölüm

- ▶ 7. bölüm
  - ▼ genel tekrar

1. Bilim bağımsızlığını, toplumdan uzaklaşarak, öznenen koparak değil daha çok onları içererek, korumaya çalışmalıdır. Aksi takdirde varılacak nokta, koca bir ütopya olabilir. İnsanlık için neyin doğru, neyin ilerleme olduğunu tayin eden yalnızca bir yöntem değil, içinde bilim yapılan dünyanın, toplumun ve tarihin koşullarıdır.

Buna göre, bilimsel çalışmada ne tür bir yöntem sakıncalıdır?

- A) Toplumun ihtiyaçlarını da gözetilen bir araştırma olması
B) İnsan ögesinin etki ve beklentilerini de içermesi
C) Eski fikir ve yöntemlerin korunması ve aynen kullanılması
D) İçinde yaşanılan toplumdan kopuk olması
E) Tarihsel sürecin ortaya koyduklarını da göz önünde tutması

2. Tarih, batıdaki akılcı teknik düşüncenin yenip yok ettiği farklı biliş tarzlarıyla doludur. Bunun nedeni, Habermans'ın ifade ettiği, bilgiden beklenen farklı yararların, bilgiyi farklı amaçlarla kullanma eğilimlerinin çatışmasıyla meydana gelen uygarlık seçimleridir. Nasıl bir uygarlık değerine egemen olmuşsa, bir bilim tarzı da değerine baskın çıkmıştır.

Habermans'a göre, bir bilim tarzının değerine baskın çıkmasında hangi neden etkin olmaktadır?

- A) Bilimden beklenen yararların farklı olması
B) Bilimde eskiyen düşüncelerin yenileriyle değişmesi
C) İnsanların bilimi uygar kılma düşüncesi
D) Bilimsel düşünceyi nesnel kılma isteği
E) Bilimsel düşünceyi evrensel kılma arzusu

3. Yunanlı beyin, fazla akıl içinde boğulmuş bir beyindir. Hatta ahlak bile matematiksel olarak düşünülmüştür. Eflatun: "Ahlak, vücudun çeşitli kuvvetlerinin ve içgüdünün dengensinden oluşmuştur. Aykırı, isyancı nefsin sağlam kalması için, kan, mide salgısı ve safranin uyumlu beraberlikleri gerekir." diyerek ahlakı nesnel ve sayılabilir bir dengeye oturtmaya çalışmıştır.

Buna göre, Yunan ahlak düşüncesi temelinde ne tür bir özelliğe sahiptir?

- A) İnsanın öznel niteliğini koruyan
B) İnsanı manevi dayanaklarıyla birlikte algılayan
C) İnsanı, madde-varlık seviyesine indirgeyen
D) İnsanın kişisel gelişimine katkı sağlayan
E) Birey egemenliğine dayalı toplum modeli kurgulayan

4. M.Ö. 6. asırda yaşadığı kabul edilen Konfüçyüs, toplumsal birlikliliğin insanı bozduğunu, medeniyetin insan ahlakını yok ettiğini söyler. Toplumsal beraberliğin insana bir güç kattığını ama bu gücün insanı aşağılık, canı ve kan dökücü yaptığını iddia eder. Fakat "Bu durum toplumsal yaşamadan kaynaklanan bir doğal sonuç değil, belki toplumun idare edildiği, doğru olmayan kanunlar nedeniyleledir." der.

Konfüçyüs'a göre, toplumsal yaşamın insanı bozan etkisi hangi nedenden kaynaklanmış olabilir?

- A) İnsandaki hırsın toplumsal yaşamda açığa çıkmasından
B) Yönetimdeki anlayışın insanın doğasını olumsuz etkilemesinden
C) Toplumların ahlak önderleri yetiştirememesinden
D) İnsan doğasının ahlaki zaafı üzerine kurulmuş olmasından
E) Ahlaki doğrulara sahip insanların toplumsal yaşamda etkilerini yitirmesinden

5. Felsefenin doğumu kolay olmamıştır. Önyargı ve katı inançlara dayalı toplumlarda farklı düşünmek oldukça zorlu ve tehlikeli bir uğraşıydı. Bu katı toplumsal yapıda oluşan olumlu değişimler sonucunda felsefenin, dolayısıyla felsefeyle uğraşanların önü açılmıştır. İşte felsefe bu tür demokratik yapıları toplumlarda kendini bulmuş ve hız kazanmıştır.

Buna göre, felsefenin ortaya çıkması ve devam etmesi için ne tür bir toplumsal yapı gerekmiştir?

- A) Diğer toplumlara baskı yapabilen bir siyasi güce sahip olma
B) Ekonomik olarak gelişmişliğini tamamlama
C) İnancı üst düzeyde etkin yaşama
D) Katı kurallarla yönetilme
E) Değişik fikirlere karşı hoşgörü içermesi

6. Özgürlük büyük bir "iyi"dir. Evrende bundan daha alt seviyede iyiler bulunduğu gibi, daha üst seviyede iyiler de vardır. Örneğin, erdemler irade özgürlüğünden daha üstündür. Çünkü özgürlüğümüzü kolayca yanlış kullanabiliriz; ama erdemli olanı seçmişsek bir adım ileri gitmişiz demektir.

Buna göre "iyi", hangi nedenle üst seviyede iyi olan erdemli davranışa dönüşür?

- A) Toplumsal baskıyla şekillenenek
B) Ailenin verdiği eğitimle olgunlaşarak
C) Bilimsel verilere uygun normlara oturtularak
D) Başkalarının hoşuna giden tercih edilerek
E) Özgür irade ile seçilerek

7. Bilim ormanında, gece veya gündüz olması, çok şeyi değiştirir. Çünkü olayları bütün rengiyle gündüz görebilirsiniz, oysa gece bu renkleri ölçecek araçlardan yoksunuzdur. Yani olana ne kadar yakınsanız o kadar gündüzün ışığındasınız ve yargılarınız kesindir; karanlıkta bilim yapamazsınız. Felsefe ormanında ise gece ile gündüzün farkı yoktur. Kullandığınız araç ne olursa olsun asla rengini bilemeyeceğiniz varlıklarla uğraşsınız; kısaca, felsefenin gündüz aydınlığından alacağı bir nasibi yoktur.

Bu paragrafta, felsefe ile bilimsel bilgi arasındaki hangi fark anlatılmaya çalışılmıştır?

- A) Bütüncül olma - Konu sınırının olmaması
- B) Yığılgan olma - Birikimli ilerleme
- C) Özne olma - Nesnel olma
- D) Kültürel olma - Evrensel Olma
- E) Akla uygun olma - Mantıklı olma

8. Erdemler, insanın iyi eylemlerinde kazandığı sabit alışkanlıklardır; dolayısıyla, aklın doğru yargılarına dayanırlar.

Buna göre, erdem ve akıl arasında nasıl bir ilişkiden söz edilebilir?

- A) Her erdemli davranış, akılcı olmayabilir.
- B) Akla uygun her davranış, erdemlidir.
- C) Erdemler, insanın özgür davranışından doğarlar.
- D) Erdemli olan davranışlar, akla da uygundur.
- E) Ahlaki davranışların tümü erdem içerir.

9. Düşünceye eleştirel yaklaşım, Yunan kültürünün gelişiminde büyük bir rol oynamıştır. Bu dönemde kılı kırk yaran sorunlara yanıt arandığını söylemek abartı olmaz. Doğru olduğunu düşündüğünüz şey doğrudur; doğru olduğunu inandığınız şey doğrudur. Düşünce yaşamına öznellik ve görecelik gelmiştir. Birinin düşüncesi, en azından diğerinin düşüncesi kadar iyi; birinin davranışı, en azından diğerinin davranış şekli kadar iyidir.

Düşünceye eleştirel yaklaşımla birlikte, Yunan kültüründe hangi eğilim ortaya çıkmıştır?

- A) Kesin doğrulara ulaşıldığı kabul edilmiştir.
- B) Evrensel yargıların elde edildiğine inanılmıştır.
- C) Bulgular genel-geçer olarak nitelendirilmiştir.
- D) Özne kabuller geçerli kılınmıştır.
- E) Mutlak şüpheden dolayı, yargı koyma geçersiz kılınmıştır.

10. Bir toplum bilimci sözgelimi, Afrika'daki bir kabileyi, kabilenin toplumsal yaşamını incelemek istesin. Söz konusu kabile örneğin, bir dağın eteğindeki çok büyük bir taşı Tanrı kabul ederek ona tapınıyor olsun. Avladıkları hayvanların etlerini hiç temizlemeden pişirip yesin. Toplum bilimci, bu kabilenin dininin ve Tanrı inancının yanlış olduğu, beslenme şekillerinin yersiz ve çirkin olduğu şeklinde ifadeler kullanmaz. Yalnızca araştırmasında gördüğü durumları, yansantıları, olguları bildirir.

Bu parçada bilim adamının hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Bilimsel bilgi birikiminden yararlanma
- B) Sistemli araştırmalar yapma
- C) Araştırmacı bir zihniyete sahip olma
- D) Olması gerekeni değil, olanı bildirme
- E) Bilimsel bilgi ve buluşlara yeni katkılar sağlama

11. Felsefe, filozofun derin sancısıyla doğar. Öyle bir çocuk dünyaya gelir ki, daha önceki doğanlara hiç benzemez. Sonra bu çocuk yürümeye başlar; ama bu yürüme derin tenkitlere uğrar. Diğer çocuklar gibi yürümediği, bacaklarının çarpık olduğu hatta zorlamalarla ayakta durduğu söylenir Filozof ise çocuğunu bir annenin merhametiyle sarar ve dış dünyaya karşı yüreklilikle savunur. Bazıları kabul etmese de ortada yürümeye çalışan bir çocuk vardır artık.

Yukarıdaki anlatımda, felsefenin hangi yönü ifade edilmiştir?

- A) Bilimsel bilgiyle çelişmesi
- B) Herkesçe kabul görmeyen özne yapısı
- C) Akla ve mantığa uygun olmaması
- D) Diğer fikirlerin bir kopyası olması
- E) Felsefe yapmanın ve üretmenin gereksizliği

12. Yarı sabah güneşin doğacağını bilmemiz güneşin gerçekten doğacak olmasından değil; bizim ve bizden önceki tüm insanların her sabah güneşin doğduğunu görmelerinden kaynaklanan alışkanlıklarımızdandır. Yoksa güneşin her sabah doğması kadar doğmaması da son dere normal ve kabul edilebilir bir gerçekliktir.

Buna göre, bilgiyle ilişkili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgilerin kaynağı deneyimlerdir.
- B) Bilgiler birikimli olarak oluşur.
- C) Akıl, bilgileri irdeler ve yorumlar.
- D) Doğru, kişilere göre değişmeyendir.
- E) Gerçek doğru, evrensel doğrudur.

13. Bilimlerin gelişmesi acaba felsefenin sonu mu olacak? İlkçağ'dan günümüze, nesnellik kazanan bilgiler, belirli başlıklar altında toplanarak felsefeden ayrılmış, fizik, kimya, biyoloji, sosyoloji gibi bağımsız birer bilim haline gelmiştir. Bu durum "Acaba günün birinde üzerine felsefe yapılacak bir konu kalmayacak mı?" sorusunu akla getiriyor.

Felsefi düşüncenin bir gün sona erebileceği fikrinin oluşmasında felsefenin hangi özelliği etkin olabilir?

- A) Felsefe evrensel nitelikli bir bilgi örgütlenmesidir.
- B) Felsefe, mantık ve akıl ilkeleriyle örtüşmez.
- C) Felsefe, kesinlik kazanmış, nesnel bilgiler içermez.
- D) Felsefe, birikimli ilerleyen bir bilgi çeşididir.
- E) Felsefe, bilimsel bilginin değil mükemmel bilginin peşindedir.

14. İyi olmak demek yalnızca yanlış yapmaktan sakınmak değil, aynı zamanda yanlış yapma istekliliğine bile sahip olmamaktır. Bir kişinin iyi mi yoksa kötü mü olduğu yalnızca davranışlarından değil, aynı zamanda isteklerinden de belli olur. Tutkularımızın ne denli az esiri olursak, o kadar az hayal kırıklığına uğruyoruz.

Demokritos'un yukarıdaki ahlâk anlayışıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Materyalist (maddeci) bir ahlâk anlayışı vardır.
- B) Toplum çıkarını gözetken bir ahlâk anlayışı değildir.
- C) Bireyin çıkarını öne çıkaran bir ahlâk anlayışına sahiptir.
- D) Manevi yönü güçlü bir ahlâk anlayışıdır.
- E) Nesnel verilere dayanan bir ahlâk anlayışına sahiptir.

15. Sofistlerin "Bir düşünce, karşıt bir düşünce kadar iyi olabilir." sözünü Sokrates tehlikeli bir hata olarak görür. Düşünce farklılıkları olduğu doğrudur; fakat bizim görevimiz, fikirlerin çarpmasıyla temel uzlaşma noktalarının bulunup bulunmadığını araştırmaktır. Amaç evrensel yargılara ulaşabilmektir.

Buna göre, Sokrates'le ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her türlü düşüncenin doğruluk değeri olabileceğini savunmuştur.
- B) Doğruluk değerinde, öznelliği savunmuştur.
- C) İçinde yaşanan topluma özel doğruluk değerlerine ulaşmayı hedeflemiştir.
- D) Mutlak, evrensel doğruluk değerine ulaşabileceğini iddia etmiştir.
- E) Felsefi çalışmaların asla hedefine ulaşamayacağını söylemiştir.

16. Durkheim'e göre, hiçbir önermeyi ya da kuramı tek başına yanıtlamak mümkün değildir. Bir kuram deneyle sınıdığında aykırılık çıktığı zaman, kuramı veya deneyi oluşturulan önermelerden yahut araçlardan hangisinin değiştirilmesi gerektiğini bulmak son derece zordur. Bunun için, kuramı genişletmek, ek varsayımlarda bulunmak gerekir.

Durkheim'e göre, bir kuramı yanıtlamanın zorluğu neden kaynaklanmaktadır?

- A) Bilimsel açıdan zaman kaybına yol açmaktadır.
- B) Önermelerin iç yapısı asla değişim geçirmez.
- C) Bilinenden hareket edildiği için yanıtlanma gereksizdir.
- D) Dayandığı bilgilerin de incelenmesi gerekmektedir.
- E) Kuramın sağladığı fayda ortadan kalkmaktadır.

17. "Felsefe, bilgili kişilerin işidir." derlerse sakın inanmayın. Bazen kitap karıştırmaktan uzak kişilerden öyle sözler işitiriz ki, değme filozofları taş çıkarırlar, hayat, sanat, ahlâk üzerine öyle çözümlerlere rastlarız ki, bu sözlerin arkasında anlamlı bir filozof göremeyiz; çoğu kişiye hafife alınan bir köylü amca karşımızda beliriverir. Hayat onu yormuştur ama, bu yorulmada o yorulmuştur da.

Buna göre, bazen felsefi düzeyde sözler söyleyen bu kişilerin bilgisinin kaynağı ne olabilir?

- A) Deneyim
- B) Eğitim
- C) Rastlantı
- D) Felsefeye olan ilgi
- E) Bilgi açlığı

18. Bilimle ilgilenen kişinin hangi milletten olduğu, hangi dine mensup olduğu, hangi kültürel değerleri taşıdığı bilim için önemli değildir. Bilim için önemli olan kişinin incelediği konuyu nasıl incelediği ve kendi değer yargılarını işin içine katıp katmadığıdır.

Buna göre, bilimle uğraşan kişinin aşağıdaki özelliklerinden hangisine sahip olması gerekir?

- A) Bilinmeyenlere çözümler sunması
- B) Çalışmalarında nesnel olması
- C) Kendi değer yargılarını incelediği konuya yansıtması
- D) Daha çok popüler konulara yönelmesi
- E) Bilime prestij sağlayacak çalışmalar yapması

19. Erdem, en yüksek iyidir. Mutluluk ancak erdemli yaşayarak elde edilir. Dürüst kişi, her şeyden önce mutlu biridir. Örneğin, dürüst insan, yaptığı bir ticaretle zarar görse dahi başını yastığa koyduğunda vicdanıyla kavga etmez; ileride başına gelecek bir felaketin endişesiyle yaşamaz. Çünkü o kendisinden memnun, mutlu bir kişidir; en fazla günlük sıkıntılarının endişesini taşır yüreğinde.

Buna göre, erdem in en yüksek iyi olduğunun göstergesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanı varlık sahibi kılması
- B) İnsanı toplumda sevilen kişi yapması
- C) Geceleri rahat uyku uyumak
- D) Felaketlerden korunuyor olmak
- E) Kendisiyle barışık olmak

20. Değer felsefesinin ortaya çıkmasında en önemli nedenlerden birisi, elde edilen bilginin fayda yönünün sorgulanmaya çalışılmasıdır. Eldeki bilgilerin doğruluğu, mutlaklığı sorgulanırken sağladığı fayda da sorgulamaya alınmış ve bilginin değerliliği üzerine felsefe üretilmeye başlanmıştır. Bilginin faydası üzerine farklı ahlâki görüşlerin olması, bu alt dalın genişleyip felsefenin önemli bir parçası olmasını sağlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi, değer felsefesinin üzerinde durduğu sorulardan birisi olamaz?

- A) Doğru bilgiye ulaşmanın yöntemi nedir?
- B) Bir bilgi, ahlâki yönüyle nasıl yargılanabilir?
- C) Bir davranışı güzel yapan hangi özellikleridir?
- D) Bir bilgiye sahip olmanın sorumluluğu nelerdir?
- E) Her bilgi her yerde kullanılabilir mi?

21. İyi olma kabiliyetinde olan bir şeyin, çok iyi olmadığını, yine de her şeye rağmen "iyi" olduğunu ve kötü olarak nitelendirilemeyeceğini söyleyebiliriz. Örneğin, bilge olan, bilge olma kapasitesine sahip olandan daha iyidir. Fakat sadece bilge olma gücü bile göz önünde bulundurulması gereken bir niteliktir.

Buna göre, "iyi" niteliğiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İyi olan, iyi olma potansiyeli taşıyandan üstündür.
- B) İyi bir potansiyeldir, kötülük ise bir eksiklik.
- C) İyi olan, mutlaka iyilik ürünü verir.
- D) İyilik, kötülükle karşılaştırılırsa erdemli bulunabilir.
- E) İyi olma potansiyeli yeterli bir düzeydir.

22. Sofistler "doğa" ile "gelenek" arasındaki ayrımı ortaya koymaları bakımından felsefe tarihinde önemli bir yere sahiptir. Bu ayrımı Yunan düşüncesi üzerinde etkili olmuştur. Bu ayrımı referans olarak şunu sormaktadırlar: Ahlâksal standartlar ve davranış kuralları, nesnelere oluşumuna ve doğaya mı bağlıdır, yoksa onlar insanlar arasındaki gelenekler ve yüzeysel anlaşmaların ürünleri midir? Sofistler, ikinci durumun doğru olduğunu düşünmektedir.

Buna göre, Sofistlerin ahlâk anlayışı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi iddia edilemez?

- A) Göreceli ahlâk anlayışı taraftarıdır.
- B) Evrensel ahlâk anlayışının varlığına inanırlar.
- C) Geleneklerin ahlâk anlayışında rol oynadığını kabul ederler.
- D) Ahlâk anlayışını doğaya bağlamamışlardır.
- E) Ahlâk anlayışları Yunan düşüncesini etkilemiştir.

23. İnsanoğlunun, hayvanlara oranla, binlerce istemi vardır. Bu istemlerin çokluğundan öte, asla bitmemesi insanoğlunun atılımlarda bulunmasına sebebiyet vermektedir. Daha iyi yiyecekler giyinme ve yiyecekler yeme istemi ekonomiyi, tabiata hakim olma istemi doğa bilimlerini, insanlarla iyi ilişkiler kurma istemi hukuku vs. ortaya çıkardı. Felsefe de, insana ait bilme istemini tatmine yönelik olarak ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi, felsefenin doğuşunda en önemli etken olmuştur?

- A) Geçmiş dönemdeki tarihi olayları anlamaya çalışma
- B) Merak duygusunu doyurma isteği
- C) Tabiat güçlerine ve hayvanlara hakim olma arzusu
- D) Geçimini sağlama çabası
- E) Başkalarıyla uyumlu yaşama istemi

24. Renk körleri için tüm dünyanın iki renkten ibaret olması, sadece renk körü olmayanların çoğunlukta olmasından kaynaklanan bir anormalliktir. Eğer çoğunluk renk körü olsaydı muhtemelen tüm renkleri görmek anormallik sayılacak ve tedavi edilmeye çalışılacaktı. Hangisinin gerçek olduğu asla bilinemez ve belki gerçeklik bizim gördüğümüzden çok daha farklı da olabilir.

Yukarıdaki paragraftan aşağıdaki seçeneklerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Gerçek toplumdan topluma farklılık gösterir.
- B) Gerçek bireyin tek başına hissettiğidir.
- C) Gerçek, bakış açısına göre değişendir.
- D) Algıların sınırı gerçeği belirler.
- E) Gerçekliğin bilgisinden emin olamayız.

25. Herakleitos, İyonyalıların ilk ilkenin ateş olduğu görüşlerinin üzerine bir değişim olgusu kurar. Ona göre, dünya sürekli olarak devinim halindedir. Her şey bir akış durumu içinde bulunmaktadır. Evrende gerçek bir süreklilik yoktur. Herakleitos, ayrıca önceki filozoflardan farklı olarak dünyadaki olan şeyleri denetim altında tutan bir nedenin var olduğu fikrine ulaşacaktır. Eleacılar da, düşüncelerini değişim fikri üzerine yoğunlaştırmışlar, ancak bunu mutlak algılanamaz olarak reddetmişlerdir.

Herakleitos ve Eleacıların yaklaşımına bakarak, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Buldukları dönemin mutlak bilgisine ulaşmaya çalışmışlardır.
B) Herakleitos varoluşu Eleacılarından daha bilgece kavramıştır.
C) Felsefeciler, ortak kabullerinde dahi farklılıklar gösterirler.
D) Elea okulu daha sonra açıldığı için, doğru yargıda bulunmuştur.
E) Felsefe, felsefecisinden ayrı bir göreceli değerliliğe sahiptir.

26. Stoacılar, kötü sorunu için iki çözüm önerisinde bulunurlar:

- I. Negatif çözüm: Kötü diye bir şey yoktur. Dünya iyidir ve bizim kötülük diye adlandırdığımız şeyler yalnızca göreceli olarak kötüdür. Bunlar bir resimdeki gölgeler ya da müzikteki ahenksizlik gibidirler, bütünün güzelliğine katkıda bulunurlar.
II. Pozitif çözüm: Kötülük, doğal oluşumların gerekli ve kaçınılmaz sonucu olarak ya da iyinin gerçekleşmesinin gerekli bir sonucu olarak değerlendirilmektedir. İnsan, gerçekte kötü değildir.

Stoacılar'a göre, kötülüğün varlığı nasıl değerlendirilmiştir?

- A) Her şey mutlak iyiliğe gider.
B) İyilik kavramıyla varlık anlam kazanır.
C) Kötülük üst erdemlerden biridir.
D) Var olan her şey mutlak kötüdür.
E) Kötülük, kişiden kişiye değişen kavramdır.

27. Filozof, daha önceki filozofların ya da ekollerin güvenilir bilgi diye ortaya koyduğu önermeleri yeniden analiz ederek sorgulayabilir. Onların ortaya koyduğu önermeleri kendi ölçütleriyle yeniden test edebilir. Test etmede kullanılan ölçütler ise yaşanan dönemdeki bilimlere göre değişime gösterir. Örneğin; Psagor'un ve Platon'un matematik anlayışı farklıdır. Yine Descartes'in matematiği felsefeye yaklaşımı oldukça farklıdır.

Yukarıdaki paragrafta, "bilgilerin felsefi değerlendirilmesi" hangi yönüyle açıklanmaya çalışılmıştır?

- A) İçinde yaşanan dönemin bilimsel ölçütleriyle
B) Felsefi gelişmelerin bilimleri etkileme biçimiyle
C) Felsefe ve bilimin birbirinden bağımsız oluşuyla
D) İçinde yaşadığımız çağın mutlak matematik bilgilerine ulaşmasıyla
E) Eski bilgilerin tamamıyla geçerliliğini yitirmesiyle

28. I. Bütün bilgilerimiz doğuştandır.
II. İnsan faydalı bilgiyi aramalıdır.
III. Mutlak bir doğru yoktur.
IV. Hakikati ancak sezgiyle kavrarız.

Yukarıda verilenlerden hangileri sofistlere ait özelliklerdir?

- A) I - III
B) I - IV
C) II - III
D) II - IV
E) III - IV

29. Gazali, determinizm prensibini mistik bir anlayışla reddeder. Determinizm prensibinin ortaya koyduğu "her durum bir neden-sonuç ilişkisi içerisinde gelişir aynı sebepler aynı sonuca götürür." anlayışını Gazali tenkit eder. Çünkü bu durum ilahi iradeye karışmaktır. Elimizi ateşe tuttuğumuzda yanıp yanmayacağı ilahi iradenin vereceği karara bağlıdır. Bu yüzden elimizi ateşe soktuğumuzda ateşin yakacağını söyleyemeyiz; sadece yakabileceğini söyleyebiliriz. Buna örnek olarak da Hz. İbrahim'in ateşe atıldığında yanmadığını gösterir.

Gazali'nin determinizm prensibini tenkit etmesinde temel aldığı yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Determinizm ilkesi bilimsel olanla çelişiktir.
B) Doğuştan gelen bilgi, yaşantı yoluyla temellendirilir.
C) Bilgilerimizin kaynağı sevgi değil akıldır.
D) Olaylar arasındaki neden-sonuç bağlantısı yaratıcının yetkisindedir.
E) Tabiattaki her olay mantık ilkeleriyle açıklanabilir.

30. Hippileri anlamak için, onların içinden çıktıkları ve protestolarını yönettikleri toplumu tanımak gerekir. İşte bu Amerikan toplumunu topyekün çalışmaya, kâr elde etmeye ve maddi tüketime yönelmişti. Temel gaye, yüksek bir hayat standardıyla ilişkili gördükleri her şeyi satın alabilmek için para kazanmaktı. Fark etmedikleri şey ise, kârlarını maksimuma getirdiklerini zannettikleri sırada satın aldıkları malların devamlı bozulmasıydı. Örneğin, gıda ürününün göze hitap etmesi, kârları artırmak için son derece önemli olarak kabul edilirdi, ama öte yandan, gıdanın içeriği üzerinde her türlü oyun oynanırdı ve dolayısıyla gıda bozulurdu.

Buna göre, Hippilerin içinde yaşadıkları Amerikan toplumuna aykırı düşmesinin temelinde ne vardır?

- A) Amerikanın çağdaş gelişim çizgisi
- B) Yiyecek maddelerinin bozulması
- C) Daha sağlıklı bir toplum yapılanması
- D) Hayatı zorlaştıran aletlerin üretilmesi
- E) Gelişimin yanlışlıklar üzerine kurulması

31. Tarih içinde olmuş hiçbir olayı, bir diğerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Örneğin, Rönesans'ın sanat anlayışı Orta Çağ'ın sanat anlayışını toptan reddederek doğmadı. Şüphesiz ki, Rönesans'ın ortaya koyduğu sanat eserleri ve onları oluşturan insan dehası Orta Çağ'ı aşmış, çok geride bırakmıştı. Ama böyle olması aynı zamanda Orta Çağ'dan hiçbir şey almadığı anlamına gelmez.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rönesans, Orta Çağ anlayışına tepki olarak ortaya çıkmış yeniden doğuş anlamına gelir.
- B) Rönesans'ın sanat anlayışının Orta Çağ sanat anlayışından etkilendiği söylenemez.
- C) Tarihsel süreçte sanattaki gelişmeler zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır.
- D) Her dönemin sanat anlayışı kendi koşulları içinde değerlendirilmelidir.
- E) Orta Çağ'da sanat, dinin etkisinde, Rönesans'ta ise özgür aklın etkisinde gelişmiştir.

32. Descartes, ahlak anlayışında, dört temel ilke belirlemiştir. İlki, yasalara ve göreneklere uymak, dine bağlı kalmak, ılımlı görüşlerin peşinden gitmek. İkincisi, davranışlarda kararlı olmak. Üçüncüsü, talihi değil de kendini yenmeye, dünyanın düzenini değil de, kendi arzularını değiştirmeye çalışmak. Dördüncüsü, aklını ve bilgisini sürekli olarak geliştirmeye çalışmak.

Descartes'in bu yaklaşımında aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Kurallar insanları bağlamak için ortaya atılan soyutlamalardır.
- B) Ahlaklılık davranışlarda kararlılığı gerektirir.
- C) Kendini yenen ve arzularını değiştiren insan ahlaklıdır.
- D) Aklını ve bilgisini değiştiren insan ahlaklıdır.
- E) İnsanlar toplumsal kurallara uydukça ahlaklıdır.

33. Sartre, insanın doğuştan gelen ve onu belirleyen bir özü olmadığını belirtir. Tüm varlıklar arasında yalnızca insanda "varoluş" "öz" den önce gelir. İnsan, kendi özünü kendisi ortaya koyar. İlk insan, dünyaya gelir, var olur, sonra kendini tanımlayıp kendi kendini belirler. Özünü ortaya koyar. Bu yüzden insan, ne olduğundan, nasıl davranması gerektiğinden sorumlu tek varlıktır.

Paragrafa göre, Sartre'nin insan anlayışı için aşağıdakilerden hangisi daha doğrudur?

- A) İnsan, kaderine boyun eğen bir varlıktır.
- B) İnsan Tanrı'nın bir parçası olan varlıktır.
- C) İnsan, özgür bir varlıktır.
- D) İnsan, toplumla uyumlu yaşayabilen bir varlıktır.
- E) İnsan, geleneksel değerlere uygun davranmasını bilen bir varlıktır.

34. K. Marx, diyalektik yöntemi geliştirirken Hegel'den etkilenmiştir. Hegel'de diyalektik, aklın bir değişim sürecidir. Oysa Marx der ki; "Hegel'in diyalektiği başının üzerinde durmaktaydı; ben diyalektiği ayaklarının üzerine oturttum."

Buna göre, Marksist felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Şimdiye kadar ele alınmayan konuları ele almıştır.
- B) Bilimin çözemediği sorunlara yönelmiştir.
- C) Mutlak doğruların olabileceğini göstermiştir.
- D) Kendinden önceki düşünce birikiminden etkilenmiştir.
- E) Bilimsel yöntemlerin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

35. Varlık problemi felsefeyle birlikte başlar. İlk dönem düşünürleri daha çok varlığın ne olduğunu araştırmışlardır. Felsefe Tarihi'nin ilk düşünürü sayılan Thales'e göre, her şey sudan türer ve yine ona döner. Diğer bir düşünür Anaksimandros'a göre, varlık sınırsız, sonsuz maddeden meydana gelir ve yine ona döner. Daha sonra Anaksimenes ise varlığın ana maddesinin, soluduğumuz şey yani, hava olduğunu söyler.

Buna göre, Anaksimondros, Thales ve Anaksimenes'in ortak yanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğayı gözlem ve akla dayanarak anlamaya çalışması
- B) Evrendeki değişimin yanılıcı olduğunu savunması
- C) Kendinden sonra gelen düşünürlere yol gösterici olması
- D) Doğayı nesnel değil, soyut bir temele dayandırması
- E) Varlığın kaynağını doğada araması

36. Epiküros; insanın yaşama amacının, mutluluğa ulaşmak olduğunu ve bunun için insanın kendisine acı veren korkulardan kurtulması gerektiğini söyler. Ona göre, insanlara acı veren başlıca korku ölüm korkusudur. O "Ölüm, biz yaşamdayken gelmediğine, geldiğinde de biz yaşamda olmayacağımıza göre ondan korkmak gerekmez." diyerek bu korkudan kurtulabileceğimizi savunur.

Epiküros'un bu görüşlerinden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan mutlu olabilmek için hazza yönelmelidir.
- B) İnsan ruhsal huzura ermek için değişime ayak uydurmaya çalışmalıdır.
- C) İnsan mutluluğu maddi zenginlikte aramalıdır.
- D) İnsan kendini iyi hissetmek için azla yetinmeyi bilmelidir.
- E) İnsan mutluluğa ulaşmak için doğaya uygun yaşamalıdır.

37. Bugün araştırma ve geliştirmeye önem veren sanayi şirketleri, bilimi desteklerken kişilere değil, projelere; bireysel atılımlara değil, grup çalışmalarına yönelmelidirler. Çağdaş bilim, yeteneklerin uyum içinde birleşmesini gerçekleştirmektedir. Tek başına girişimlerin gücü geçmişte kalmıştır. Artık bir bilim adamının hiçbir sonuç alamayacağı bir konuda yıllarını tüketmesine göz yumulamaz.

Burada bilim adamlarına yapılan öneri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Daha önceki benzer çalışmalardan yararlanmaları
- B) Bilimin verilerini, yansız bir biçimde betimlemeleri
- C) Bilinenlerden yararlanarak, yeni bir şeyler yaratmaları
- D) Araştırılması güç olan konuları ele almaları
- E) Bilgi ve birikimlerini birlikte yönlendirmeleri

38. Biz dış dünyada "2" rakamını, " π " sayısını, "özdeşlik ilkesini" göremeyiz.

Buna göre, matematik, geometri ve mantık gibi formel bilimlerin nesnelereyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hem soyut hem de somut olarak dış dünyada var olan nesnelere.
- B) Düşünülen ama dış dünyada olmayan, aklın ürettiği nesnelere.
- C) Öznel ve tikel olarak gösterilebilen somut nesnelere.
- D) Tekil gözlemlerden hareketle oluşturulan genel nesnelere.
- E) Duyum ve algı ile kavranabilen, dış dünyada varlığı olan nesnelere.

39. Bilim, bilim adamının içindeki bilme isteğini karşılama eylemidir. Bu eylemde bilim adamı sonu belli olmayan bir serüven içindedir. Sezgi, bilim adamının içindeki atılımın itici gücünü sağlar. Bilim adamının en yüce başarısı yeni düşünceler oluşturmakta kendini gösterir; bu düşüncelerin işlenmesi ve eleştirisi son derece önemli olmakla birlikte ikinci derece önemli bir iştir. Salt bilimin kendi dışında bir gerekçesi yoktur; yararlı olup olmaması değerinin bir ölçütü değildir.

Buna göre, bilim adamını araştırmaya yönelten temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olgular arasındaki ilişkileri açıklama isteği
- B) Sürekli öğrenme ve yaratma çabası içinde olma isteği
- C) Çevresindeki olay ve olguları denetim altına alma isteği
- D) Bilimde evrensel ilkelere ulaşma isteği
- E) Bilimin ortaya koyduğu yönetimleri deneme isteği

cevap anahtarı

KONU TESTLERİ CEVAPLARI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
FELSEFEYLE TANIŞMA / 1	B	A	E	D	E	B	C	D	E	A	A	D								
FELSEFEYLE TANIŞMA / 2	C	B	C	A	E	E	A	C	D	D	C	D								
FELSEFEYLE TANIŞMA / 3	C	A	D	D	C	A	D	A	C	B	E									
FELSEFEYLE TANIŞMA / 4	A	D	C	D	B	B	B	D	C	C	E	D								
FELSEFEYLE TANIŞMA / 5	E	E	D	B	C	C	E	A	A	E	E	B								
FELSEFEYLE TANIŞMA / 6	B	E	D	D	E	B	D	D	B	C										
DÖRT KÖŞE	B	C	A	A																

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
BİLGİ FELSEFESİ / 1	A	C	B	A	E	D	E	E	C	D	A	B	B	B	C					
BİLGİ FELSEFESİ / 2	D	C	A	C	D	A	C	B	E	A	D	A	B							
BİLGİ FELSEFESİ / 3	A	C	B	C	E	D	D	B	B	D	B	C								
BİLGİ FELSEFESİ / 4	A	D	D	B	E	C	C	B	E	A	C									
BİLGİ FELSEFESİ / 5	C	B	D	A	E	D	A	A	D	E	C	B								
BİLGİ FELSEFESİ / 6	E	D	D	E	A	D	A	E	C											
BİLGİ FELSEFESİ / 7	B	D	E	E	A	C	D	B	C	A	B	B								
BİLGİ FELSEFESİ / 8	C	A	D	C	D	A	E	D	B	D	A	A								
DÖRT KÖŞE	E	A	B	C																

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
VARLIK FELSEFESİ / 1	C	C	C	A	B	B	D	D	D	C	E	E								
VARLIK FELSEFESİ / 2	E	A	B	A	D	C	E	A	D											
VARLIK FELSEFESİ / 3	C	D	A	E	B	A	E	B	E	D	C									
VARLIK FELSEFESİ / 4	D	A	D	A	B	A	D	C	A	D	E									

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
AHLAK FELSEFESİ / 1	A	A	B	D	D	C	E	C	E	E	D	B								
AHLAK FELSEFESİ / 2	B	C	B	C	B	E	C	D	B	E	C	A								
AHLAK FELSEFESİ / 3	C	D	E	B	C	A	E	E	C	D	A	D								
AHLAK FELSEFESİ / 4	E	C	E	D	C	A	A	D	A	D	A	A								
AHLAK FELSEFESİ / 5	D	C	E	E	A	B	C	B	D	C	B									
DÖRT KÖŞE	B	E	A	D																

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
SANAT FELSEFESİ / 1	C	E	E	B	D	B	D	C	B	E	D	D								
SANAT FELSEFESİ / 2	B	B	D	A	D	A	D	A	D	B	A	A								
SANAT FELSEFESİ / 3	D	C	D	A	A	E	E	E	A	E	E									
SANAT FELSEFESİ / 4	A	B	C	B	C	B	E	B	C	D	D									

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
DİN FELSEFESİ / 1	D	B	C	A	A	E	E	B	A	E	B									
DİN FELSEFESİ / 2	A	C	D	B	D	B	C	D	C	E										
DİN FELSEFESİ / 3	D	B	D	E	C	E	E	C	C	C										
DÖRT KÖŞE	D	C	B	A																

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
SİYASET FELSEFESİ / 1	A	C	E	D	E	B	B	A	C	E	D									
SİYASET FELSEFESİ / 2	D	A	D	C	A	B	B	D	B	C	D									
SİYASET FELSEFESİ / 3	C	D	B	C	E	A	E	A	A	E	B									
SİYASET FELSEFESİ / 4	E	E	B	C	D	D	D	C	D	C	A									
DÖRT KÖŞE	D	A	C	A																

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
BİLİM FELSEFESİ / 1	D	B	B	D	C	E	A	C	B	B	A	E								
BİLİM FELSEFESİ / 2	D	D	B	E	D	C	C	A	A	C	C									
BİLİM FELSEFESİ / 3	B	E	C	C	D	A	B	C	E	A										
BİLİM FELSEFESİ / 4	E	A	C	C	A	B	E	B	D	C	E									
BİLİM FELSEFESİ / 5	B	E	B	B	E	C	E	A	A	A	A	C								
BİLİM FELSEFESİ / 6	E	A	E	C	D	D	D	E	C	C	B	B								
DÖRT KÖŞE	B	A	C	E																

GENEL TEKRAR	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	D	A	C	B	E	E	C	D	D	D	B	A	C	D	D	D	A	B	E	A
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	

A	B	B	E	C	A	A	C	D	E	C	A	C	D	E	A	E	B	B		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	--